ΔΩΔΩΝΑΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ—Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΥ

Μετὰ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης σύμπας ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἤκουσε τὴν γενομένην παρὰ τοῦ κ. Κ. Καραπάνου δωρεὰν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν κράτος τῆς μεγάλης καὶ πολυτίμου ἀρχαιολογικῆς αὐτοῦ συλλογῆς. Ἡ ἀξία τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου θησαυροῦ, ὅστις ἀποτελεῖ ὁλόκληρον μουσεῖον, καταρτισθὲν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου καὶ διακεκριμένου πολιτευτοῦ, εἶνε τοιαύτη, ὥστε εὐλόγως ἐτάχθη εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν μνημείων τῆς ἑλληνικῆς φιλογενείας, διότι ἐθεωρήθη οὐχὶ μόνον δωρεὰ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶν μόχθων εἴκοσι καὶ πλέον ἐτῶν, εἰς οὓς ὑπεβλήθη ὁ ἀκάματος πολιτευτής, μεθ' ὅλα τὰ βάρη καὶ τὰς μερίμνας, ἅτινα τῷ ἐπέβαλλον αἱ πολλαπλαῖ αὐτοῦ ὡς πολιτικοῦ ἀνδρὸς ὑποχρεώσεις.

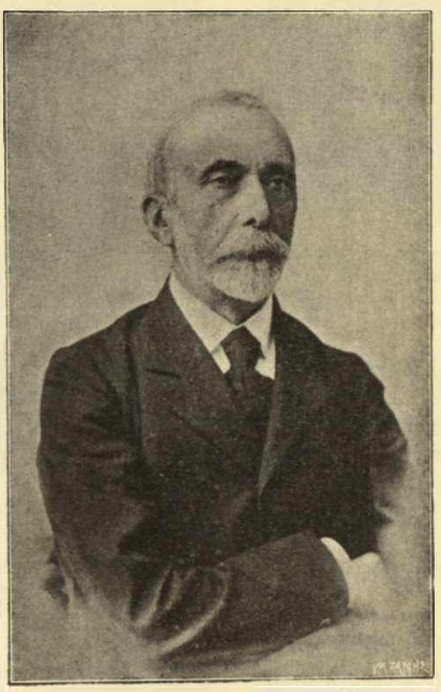

Μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν ἀληθειῶν, ὡς λέγει προοιμιαζόμενος αὐτὸς ὁ κ. Καραπάνος ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ γαλλιστὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐν Παρισίοις λαμπρᾷ συγγραφῇ περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς του ταύτης Δωδωναίας συλλογῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Δωδώνη, καὶ τὰ ἐρείπια αὐτῆς», δύναταί τις ἀναμφηρίστως νὰ κατατάξῃ τὴν ἐξαιρετικὴν καὶ σχεδὸν μοναδικὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης ἐξήσκησεν ἐπὶ τῶν διαφόρων λαῶν, οἵτινες κατῴκουν τότε τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ἐπιρροήν, ἥτις διετήρησε τὴν κοινότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα τῶν λαῶν τούτων, τῶν ὁποίων αἱ συνήθειαι ἦσαν ἐναντίαι πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς πολιτικῆς ἑνώσεως.

Ὁ κ. Καραπάνος ἐκτὸς τῆς πολυτίμου ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, ἣν κατήρτισε, συνέλεξεν ἐν τῇ μνημονευθείσῃ συγγραφῇ του καὶ πᾶν ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς διετήρησαν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ μαντείου καὶ τῶν ἱερῶν του, παρέχων οὕτως ἀξιολογωτάτην συμβολὴν οὐχὶ μόνον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου Ἱστορίας. Ἐκ τοῦ λαμπροῦ τούτου συγγράμματος ἐσταχυολογήσαμεν πᾶν ὅ,τι ἱστορικῶς ἀφορᾷ τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, πρὸς δὲ τούτοις τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν παρατιθεμένων εἰκόνων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιολογικῆς ταύτης συλλογῆς, μέρος τῆς ὁποίας ἑρμήνευσαν καὶ ἐπεξήγησαν τὰ διακεκριμένα μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας κ. κ. Βαρῶνος. *J. de Witte*, *E. Egger* καὶ *L. Heuzey*.

Ἡ Δωδώνη, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, ὑπῆρξε τὸ ἀρχαιότερον ἱερὸν καὶ τὸ πρῶτον μαντεῖον τῆς Ἑλλάδος. «Ἥ τε Δωδώνη Διὸς μαντεῖον, ἵδρυμ' ἐστὶ δ' οὖν Πελασγικόν». Ὠνομάσθη δὲ Δωδώνη ἀπὸ Δωδώνης Ἡρωΐδος ἢ Ὠκεανίδος νύμφης, ἢ ἀπὸ Δώδωνος ποταμοῦ. Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ προέλευσις αὐτοῦ, τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, συγχρόνως τὸ ἀρχαιότατον τῆς Ἑλλάδος θρησκευτικὸν κέντρον, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ὁ τόπος ὅπου ἡ πίστις τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἔδωκε τὴν πρώτην ἀπεικόνισιν εἰς τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν αἰσθήματα.

Ἡ ὑπερτάτη δύναμις τῆς δημιουργίας καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ κόσμου ἐπροσωποποιεῖτο ἐν Δωδώνῃ ὑπὸ τοῦ Διός. Τὸν θεὸν τοῦτον εἶχον φαντασθῇ κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου καὶ ὁμέστιον βροτῶν· ὡς ἐμβλήματα δ' ἔλαβε τὸν κεραυνόν, τὸν ὁποῖον εἶλκυον αἱ ἀπότομοι κορυφαὶ τοῦ Τομάρου, τὸν ἀετόν, ὅστις πηγνύει τὴν φωλεάν του εἰς τὰς φάραγγας τοῦ ὄρους τούτου, καὶ τὴν δρῦν, ἥτις παρέσχεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν πρώτην αὐτῶν τροφὴν «τὴν μὲν δρῦν, ὅτι ἱερὰ Διός, καὶ ὅτι ἡ πρώτη καὶ πρεσβυτάτη τροφὴ τῶν ἀνθρώπων». Τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον, ὅπερ εἰσδύει εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν καθιστᾷ γόνιμον, ἦτο ἐπίσης σύμβολον τοῦ Δωδωναίου Διός, ὅστις ἔφερεν ὡσαύτως τὴν ἐπωνυμίαν *Νάϊος*. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο, προσωποποιούμενον ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ Ἀχελῴου, ἀπετέλει μέρος τῆς θρησκευτικῆς λατρείας ἐν Δωδώνῃ, ὅπου ὁ τόπος ἦτο πεπληρωμένος πηγῶν καὶ λιμναζόντων ἑλῶν.

Ἡ παραγωγὸς γῆ ἐπροσωποποιήθη βραδύτερον ὑπὸ τῆς Διώνης. Ἡ θεὰ αὕτη, ἡ ἀρχικὴ τοῦ Διὸς σύζυγος, παρίσταται εἰς τὰς μεταγενεστέρας θεογονίας, σχηματισθείσας ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν παραδόσεων καὶ μύθων ξένων πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὁτὲ μὲν ὡς Τιτανίς, θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ὁτὲ δὲ ὡς Ὠκεανίς, θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Θέτιδος. Ὁ Ἔρως, στοιχεῖον ἐπάναγκες εἰς πᾶσαν δημιουργίαν, ἐπροσωποποιεῖτο ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, θυγατρὸς τῆς Διώνης καὶ τοῦ Διός, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκαν ὡς ἔμβλημα τὴν περιστεράν, ἱερὸν πτηνὸν τῆς Δωδώνης.

Ἐπειδὴ ἔπρεπεν ἐπίσης ἵνα παραστήσωσι τὴν δύναμιν τὴν ἀντικειμένην πρὸς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ζωήν, προσωποποιουμένας ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἡ καταστροφὴ καὶ ὁ θάνατος ἐπροσωποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἅδου, οὗτινος τὸ βασίλειον ἐτοποθέτησαν ἐν μέσῳ τῶν ἀπορρώγων ὀρέων καὶ τῶν χαινόντων βαράθρων, κειμένων πλησιέστατα τῆς Δωδώνης καὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ Τομάρου. Ὁ Ἀχέρων, ὅστις ἄγει εἰς τὰς κατοικίας τῶν θεῶν τῆς Κολάσεως, ῥέει ἐν μέσῳ ἀπροσίτων χαραδρῶν, ἡ θέα τῶν ὁποίων γεννᾷ τὸ αἴσθημα τῆς φρίκης, ἣν παράγουσιν ἡ καταστροφὴ καὶ ὁ θάνατος.

Μέχρι τῶν τελευταίων τούτων ἐτῶν, γράφει ὁ *C. Diehl*

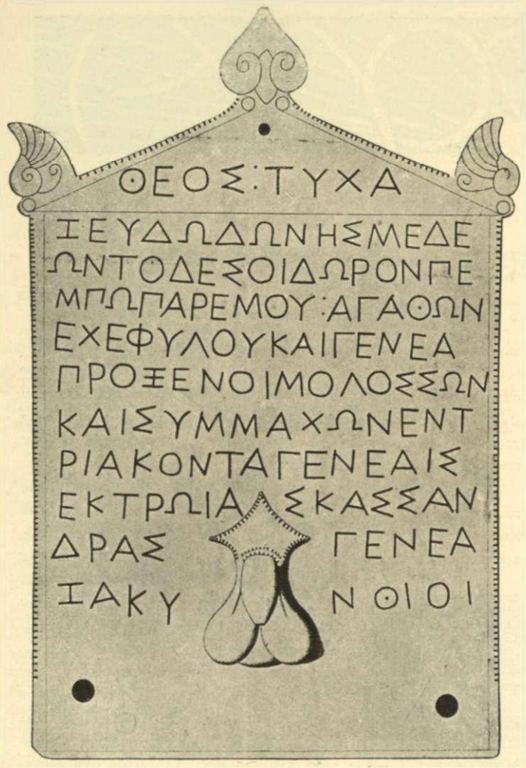

Θεὸς - Τύχη: Ζεῦ ὕπατε Βασιλεῦ τῆς Δωδώνης, σοὶ πέμπω τόδε τὸ δῶρον ἐγὼ ὁ Ἀγάθων ὁ υἱὸς τοῦ Ἐχεφύλου, καὶ ἡ ἐμὴ γενεά, πρόξενοι τῶν Μολοσσῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ἐπὶ τριάκοντα ἀπὸ τῆς Τροίας γενεάς, γενεὰ Κασσάνδρας, Ζακύνθιοι.

ἐν τῷ βραβευθέντι ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας συγγράμματι αὐτοῦ «Ἀρχαιολογικαὶ Ἐκδρομαὶ ἐν Ἑλλάδι»*, ἐν ᾧ μακρὸν ποιεῖται λόγον περὶ τῶν σπουδαιοτάτων ἀνακαλύψεων τοῦ κ. Καραπάνου, τὸ ἱερὸν τῆς Δωδώνης δὲν ἦτο ἢ μέγα ὄνομα. Εἰ καὶ ἡ ἱστορία καὶ ὁ μῦθος αὐτοῦ ἦσαν πλήρεις δόξης, ἠγνοεῖτο ὅμως ἡ ἀκριβὴς αὐτῆς τοποθεσία. Ἐν τῷ *Child Harold* ἔγραφεν ὁ Βύρων:

Oh! where, Dodona, is thine aged grove
Prophetic fount and oracle divine?
Whant valley echoed the response of Jove
What trace remaineth of the thunderer's shrine.

«Ὦ Δωδώνη, ποῦ εἶνε τὸ παλαιὸν δάσος σου, ἡ προφητική σου κρήνη, καὶ τὸ θεῖόν σου μαντεῖον; Ποία κοιλὰς ἀντηχεῖ τοὺς χρησμοὺς τοῦ Διός; Τίνα ἴχνη ὑπελείφθησαν τοῦ ναοῦ τοῦ κεραυνοβρόντου Διός;» Ἐγνώριζον ὅτι ἡ Δωδώνη ἔκειτο ἐν Ἠπείρῳ, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὴν περὶ τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ κ. Καραπάνος ἐν ἔτει 1876 ἀνεῦρεν ἐν ταῖς ἀξιομνημονεύτοις ἀνασκαφαῖς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἱερόν, ἐντελὴς ἐπεκράτει ἄγνοια· Σήμερον οὐδεμία ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία. Πρὸς δυσμὰς τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων, ἐν τῇ ὑγρᾷ καὶ γονίμῳ τῆς Τσαρακοβίτσης κοιλάδι παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ἀπεψιλωμένου ὄρους Τομάρου, ἐν μελαγχολικῷ καὶ ζωγραφικῷ χώρῳ, ὁ κ. Καραπάνος ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα τοῦ μαντείου τοῦ Διός. Ἐν τῷ μέσῳ ἀλπείου κοιλάδος ὕψους 500 μέτρων ἐγείρεται ἐπὶ λόφου δεσπόζοντος τῆς πεδιάδος ὁ μικρὸς μετὰ πύργων

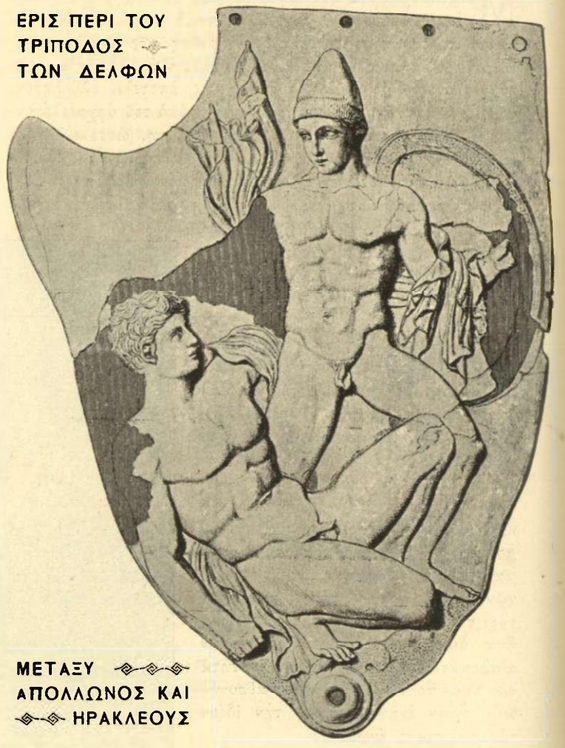

ΕΡΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΠΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ

ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

περίβολος τῆς ἀρχαίας Ἀκροπόλεως. Παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως ταύτης ὡραῖον θέατρον, ἐντελῶς διατηρούμενον, ἐχρησίμευεν ὅπως τελῶνται οἱ πρὸς τιμὴν τῶν Δωδωναίων θεῶν ἀγῶνες, ἐγγὺς δέ, ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, τείχη δεικνύουσιν ἔτι καὶ νῦν τὰ ὅρια τοῦ ἱεροῦ περιβόλου, οὗτινος ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους ἦτο ᾠκοδομημένος ὁ ναός, ὁ βραδύτερον εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν μεταποιηθείς. Ὁ κ. Καραπάνος ἠδυνήθη νὰ ἀνεύρῃ τὰς κυρίας τοῦ ἱεροῦ τούτου διατάξεις, ὡς καὶ τὰς τῶν παρ' αὐτῷ δύο οἰκοδομημάτων. ἅτινα ἀναμφιβόλως περιεῖχον τὸν ἱερὸν θησαυρὸν ἢ συνεδέοντο μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ μαντείου. Κάτωθεν τῶν οἰκοδομημάτων τούτων ἐξετείνετο εὐρὺς χῶρος, οὗτινος προηγεῖτο μεγάλη πάροδος καὶ στοαί, ὧν κατὰ μῆκος διετίθεντο ἐπὶ στοίχων μικρῶν στυλοβατῶν τὰ εἰς τὸν Δία ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν προσφερόμενα ἀναθήματα. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ περιβόλου ἐφύετο ἀναμφιβόλως τὸ ἐκ δρυῶν ἱερὸν ἄλσος, ἐξ οὗ τῆς Δωδώνης προῆλθεν ἡ φήμη, ὅπερ ἐν τῷ μέσῳ περιέβαλλε τὸ προφητικὸν δένδρον τοῦ Διός, τὴν

Ἅρμα ὁδηγούμενον ὑπὸ τῆς Νίκης.

* Μεταφρ. Α. Καρκάνη.

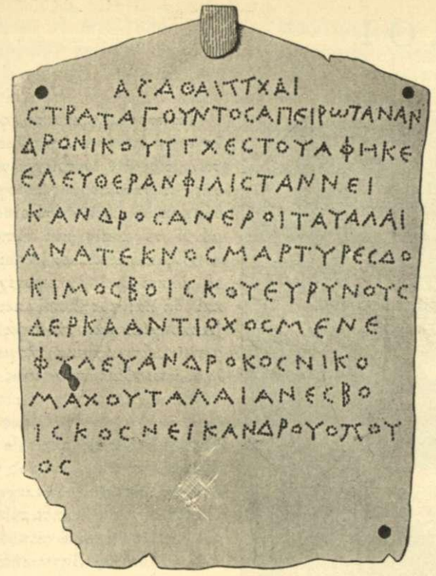

Ἀπελευθέρωσις δούλης διαρκούσης τῆς στρατηγίας Ἀνδρονίκου». Ὁ Νίκανδρος, ὁ ἀπελευθερῶν τὴν Φιλίτσαν, οἱ μάρτυρες τῆς ἀπελευθερώσεως (ἐξαιρουμένου τοῦ τελευταίου) χαρακτηρίζονται ὡς Ταλαιᾶνες, (πρόκειται περὶ τόπου τινὸς τῆς Ἠπείρου, οὗτινος ἀγνοεῖται τὸ ὄνομα).

θαυματουργὸν πηγὴν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Θεοῦ. Μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ, πολλὰ παράδοξα εὑρήματα εὗρεν ὁ κ. Καραπάνος. Βεβαίως δὲν ἀνεκάλυψε πλουσίαν σειρὰν μαρμαρίνων ἀγαλμάτων, διότι τὸ μάρμαρον ἦτο σπάνιον ἐν Ἠπείρῳ, οὔτε συλλογὰς χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν

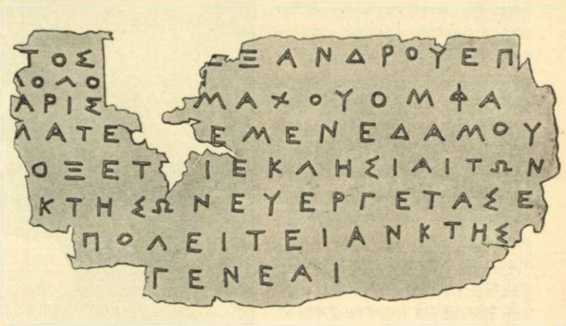

Ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τῶν Ἠπειρωτῶν παρεχούσης δικαίωμα ἰθαγενείας εἰς τὸν Κτήσωνα καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἐκδοθὲν δὲ βασιλεύοντος Ἀλεξάνδρου, καὶ τοῦ Ἀριστομίχου τυγχάνοντος προστάτου τῶν Μολοσσῶν.

περόνας, κάτοπρα καὶ μικρὰς πυξίδας χρησίμους ταῖς γυναιξὶ πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ ψιμυθίου. Ὅπως καὶ σήμερον οἱ προσκυνηταὶ ἀναρτῶσιν ἐπὶ τῶν εἰκόνων τῶν περιμισμένων ἱερῶν χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς καρδίας καὶ εἰκονίδια Ἁγίων, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα προσέφερον τοῖς θεοῖς ἐξ ὀπτῆς γῆς ἢ ἐκ χαλκοῦ ἀγαλμάτια· πλεῖστα δὲ τῶν χαλκῶν τούτων τῶν ἀνευρεθέντων ἐν Δωδώνῃ, ὧν ἡ πρασίνη ἢ κυανῆ ὀξείδωσις ἑλκύει ἐν πρώτοις τὸ βλέμμα, εἶνε σπουδαιότατα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης. Ἀλλὰ τὸ περιεργότατον εἶνε σειρὰ μικρῶν μολυβδίνων πλακῶν, προερ-

Κεφαλὴ ἀκτινοβόλος τοῦ Ἡλίου. Ἀπόλλων γυμνὸς τανύων τόξον.

Κεφαλὴ Ὀμφάλης.

Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους. Λέων τρέχων.

Κεφαλαὶ Διός. — Κεφαυνὸς εἰς στέφανον ἐκ Δρυός.

Κεφαλὴ Μάρκου Αὐρηλίου. Ἄρης κρατῶν τρόπαιον καὶ ἀκόντιον.

χομένων ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ ναοῦ, ἐφ' ὧν οἱ ἐρχόμενοι νὰ συμβουλευθῶσι τὸ μαντεῖον ἐχάρασσον τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ἀπευθυνομένας τῷ Θεῷ. Καίτοι ὀλίγα τούτων διεσώθησαν, μόλις 45, ἀποτελοῦσιν ὅμως τὸ ἀξιολογώτατον τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ κ. Καραπάνου. Ἕνεκα τῶν μοναδικῶν ὄντως ἀντικειμένων, διότι κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ πλειστάκις ὁ ναὸς ἐσυλήθη καὶ ἄρδην κατεστράφη, ἔτι δὲ καὶ νῦν ἀπαντῶσι μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τὰ ἴχνη τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς, ἥτις κατέφθειρε τὸ ἱερόν. Ἀλλ' ὅμως, ἐὰν μὴ ἀνεκάλυψεν ἀντικείμενα μεγάλης ἀξίας, εὗρε πλῆθος ἀναθημάτων καὶ εὐλαβῶν προσφορῶν, ἀργεῖα ἢ λυχνοειδῆ χαλκᾶ, τρίποδας καὶ στεφάνους, πλῆθος μικρῶν ἀντικειμένων χρησίμων εἰς τὸν οἰκιακὸν βίον, ὅπλα καὶ κοσμήματα, πτερνιστῆρας καὶ λόγχας, ψέλλια καὶ ἐνώτια, μνημείων τούτων εἰσδύομεν εἰς τὰ παρασκήνια τῶν μαντείων, εἰς αὐτὸν μάλιστα τὸν ἰδιωτικὸν θρησκευτικὸν βίον τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Εἰς τὸ ἀπομεμακρυσμένον τοῦτο τῆς Ἑλλάδος μέρος, εἰς τὴν «δυσχείμερον» κατὰ τὸν ποιητὴν Δωδώνην, ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων ἀλσῶν καὶ τῶν μορμυριζουσῶν πηγῶν, μεταξὺ τῶν μυστηριωδῶν θορύβων τῆς φύσεως, ἤκουσαν οἱ Ἕλληνες τὸ πρῶτον τὴν φωνὴν τῶν θεῶν, ἐν αὐτῇ δέον νὰ ζητήσωμεν τὴν κοιτίδα καὶ τὰς πρώτας τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας ἐκφάνσεις. . . .

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΙ ΔΟΛΟΙ

Εγένετο πρὸ ὀλίγου χρόνου λόγος πολὺς ἐν τῷ τύπῳ περὶ ἀποπείρας τινὸς φιλολογικοῦ δόλου, ὃν ἐπεχείρησε νεαρὸς ποιητὴς δημοσιεύσας στιχούργημα ἐκτενὲς εἰς γλῶσσαν δημῳδῆ, συνταγμένον δῆθεν παρ' ἀγνώστου ὁρεσιβίου ποιητοῦ ὀνόματι Βάγκου — ἀκμάσαντος κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἢ προπαρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα — ἀνευρεθὲν δὲ καὶ ἐκδοθὲν παρ' ἑλληνομαθοῦς Ἄγγλου. Ἀλλ' ὅση καὶ ἂν κατεβλήθη προσπάθεια ἵνα γείνῃ πιστευτὸν τὸ πρᾶγμα, δι' ἀληθοφανῶν λεπτομερειῶν, ὡς λόγου χάριν διὰ τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἔργου *Carmina Vagi (!)*, διὰ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ χασμάτων, προερχομένων τάχα ἐκ τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς φθορᾶς τινων τῶν σελίδων τοῦ χειρογράφου, τοῦ διασωθέντος, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἐκδότου, παρά τινι μυλωθρῷ, τὸ τέχνασμα ἀπέτυχεν. Οἱ παρ' ἡμῖν λόγιοι δὲν ἐνέπεσον εἰς τὴν παγίδα, ὑποπτεύσαντες τὴν ἀπάτην ἐκ πολλῶν τεκμηρίων, ὧν τὸ κυριώτατον διὰ τοὺς μᾶλλον ἐξησκημένους ἦτο ἡ καταφώρως ἀτελὴς γνῶσις τῆς γλώσσης, πρὸ πάντων δὲ τοῦ ὕρους καὶ τῶν κανόνων τῆς γνησίας δημοτικῆς ποιήσεως· ὅθεν ὁ ποιητής, ὁ ζῶν ἐννοεῖται καὶ ὑπεύθυνος, ἔσπευσε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν πατρότητα, ἐξηγήσας ἅμα καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς προέβη εἰς τὸ διάβημά του καὶ περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος νὰ διαλάβωμεν.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Οἱ τοιοῦτοι δόλοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τεχνάσματα, δὲν εἶνέ τι ἀσύνηθες εἰς τὴν φιλολογίαν, οὐδὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πράξεις ἐπιλήψιμοι. Ἡ λογοκλοπία εἶνε ἀδίκημα, διότι εἶνε ὑπεξαίρεσις ἐν ἐπιγνώσει γινομένη ξένης περιουσίας· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος λείπουσιν· ἀντιθέτως μάλιστα ὁ δράστης τῆς πράξεως ἀδικεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀκουσίως παραχωρῶν τὴν πνευματικήν του ἰδιοκτησίαν εἰς ἄλλον, ἔστω καὶ ἀνύπαρκτον, ἐκτὸς ἐὰν πράττῃ τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ αἰσχροῦ ὑλικοῦ κέρδους, ἢ ἄλλης ὠφελείας ἀθεμίτου. Τοῦτο μόνον ἴσως ἔχει τὸ ἠθικῶς ψεκτὸν ἡ πρᾶξις, ὅτι παριστᾷ ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ· ἀλλ' εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ ψεύδους τὸ μέτρον τοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ τῆς ἐκτιμήσεως οὐδέποτε εἶνε σχεδὸν ἀπόλυτον. Τὸ περίφημον ἀξίωμα τῶν ὑπαδῶν τοῦ Λογιόλα, ὅσον καὶ ἂν ἀπέχῃ τοῦ αὐστηροῦ γράμματος τοῦ Δεκαλόγου, ἔχει ὅμως συχνὴν τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη δὲν ἀποκνεῖ πολλάκις νὰ καταφεύγῃ ἐξ ἀγαθοῦ καὶ φιλανθρώπου σκοποῦ εἰς τὸ λεγόμενον «εὔσπλαγχνον ψεῦδος». Ὅθεν δὲν εἶνε ἄξιος ψόγου ὁ συγγραφεὺς ὁ παρουσιάζων τὸ ἔργον του ὑπὸ τὴν σκέπην πλαστοῦ ὀνόματος, ὁσάκις πράττει τοῦτο ἐκ μετριοφροσύνης, ἢ χάριν δοκιμασίας, ἢ ἐξ εὐφυοῦς ὑπολογισμοῦ, ὅπως ἀποσπάσῃ διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ προσωπεῖον τῆς κακεντρεχείας, τῆς Ἐρινύος ἥτις δυστυχῶς οὐχὶ σπανίως διέπει τὰς τύχας τῶν προϊόντων τῆς διανοίας.

Τὰ παραδείγματα τῶν φιλολογικῶν δόλων καὶ τεχνασμάτων βρίθουσιν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, ὑρματα δὲ αὐτῶν ἐγένοντο οὐ μόνον τὸ ἀδαὲς καὶ εὔπιστον κοινόν, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγιοι καὶ οἱ εἰδικοὶ καὶ ἐμπειροτέχναι, καὶ δὴ καὶ αὐταὶ πολλάκις αἱ Ἀκαδημίαι καὶ τὰ σοφὰ σωματεῖα, ἅτινα ἕνεκα τῆς μεγάλης ὑπεροψίας των ἴσως καὶ τῆς αὐτάρκους πρὸς τὴν παγγνωσίαν των πεποιθήσεως εἶνε ἐπιρρεπέστερα εἰς τὰς τοιαύτας πλάνας καὶ οὐχὶ σπανίως ὑπέστησαν οἰκτροὺς ἐμπαιγμούς. Ἀστειότατον ἰδίως ἦτο τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα πάθημα τῆς ἐν Λονδίνῳ Βασιλικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ ἰατρὸς Χίλλ, θέλων μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας νὰ ἐκδικηθῇ δὰ τὴν ἀπόρριψιν προγενεστέρας αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς πραγματείας, ὑπέβαλεν ἔκθεσιν, βεβαιῶν ὅτι ἐθεράπευσε τὴν θλασθεῖσαν κνήμην ναύτου, ἐπαλείψας δι' ὕδατος πίσσης, εἶτα δὲ συναρμόσας αὐτὴν δι' ἐπιδέσμου. Ἐπειδὴ δ' ἐκ συμπτώσεως εἶχε τότε προσφάτως ἐκδοθῇ βιβλίον ἐξαίρον τὰς θαυματουργοὺς θεραπευτικὰς ἰδιότητας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑγροῦ, οἱ σοφοὶ ἑταῖροι ἤρχισαν σοβαρῶς νὰ συζητῶσι πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου καὶ νὰ καθυποβάλλωσιν ἕκαστος διαφόρους σκέψεις καὶ εἰκασίας, ὅτε αἴφνης ἐλήφθη δευτέρα ἐπιστολή, οἱονεὶ συμπληρωματικὸν ὑστερόγραφον τῆς πρώτης, παρὰ τοῦ φιλεκδίκου δόκτορος στελλομένη, περιέχουσα δὲ τὰ ἑξῆς: «Ἐλησμόνησα νὰ προσθέσω εἰς τὴν προγενεστέραν μου ἀνακοίνωσιν ὅτι ἡ θραυσθεῖσα καὶ παρ' ἐμοῦ συναρμοσθεῖσα κνήμη τοῦ ναύτου ἦτο . . . ξυλίνη!»

Ἐκ τῶν πολλῶν κυρίως φιλολογικῶν δόλων τῶν παρελθόντων χρόνων, τῶν γενομένων ἐπὶ σκοπῷ αἰσχροκερδείας, πρὸς ἐξαπάτησιν πρὸ πάντων ἀνδρῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐπιφανῶν, ἐλευθερίως προστατευόντων τὰ γράμματα, ἀξιομνημόνευτος ἰδίως εἶνε ὁ τολμηρότατος ἐκεῖνος τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως Ἰωσὴφ Βέλλα, δημοσιεύσαντος ἐν Πανόρμῳ τῷ 1793 δαπάναις τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως τὴν ἰταλικὴν μετάφρασιν ἀραβικοῦ δῆθεν συγγράμματος περὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Σικελίας ὑπὸ τῶν Ἀράβων, παραθέσαντος δ' ἐν τῇ ἐκδόσει καὶ αὐτὸ τὸ ἀραβικὸν κείμενον. Ἀποκαλυφθέντος ὅμως τοῦ δόλου ὁ ἀπατεὼν κατεδικάσθη εἰς δεκαπέντε ἐτῶν δεσμά. Πρὸ αὐτοῦ Ἰσπανός τις, ὁ Μιχὴλ Δὲ Λούνα, εἶχε δημοσιεύσει ὡς μετάφρασιν δῆθεν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ ἄραβος συγγραφέως Ἀβοὺ Κασὲμ τὴν Ἱστορίαν τῆς κατακτήσεως τῆς Ἱσπανίας ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἥτις ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἔσχε κῦρος μέγα, ἐπανειλημμένως δὲ μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν.

Ἕτεροι ἐξηπάτησαν σοφοὺς παρουσιάσαντες αὐτοῖς ὡς γνήσια κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων χειρόγραφα ὑποβολιμαῖα. Οὕτως ἐξηπατήθη ὁ σοφὸς Γρότενφενδ, ἐκλαβὼν ὡς γνησίαν τὴν ὑποβληθεῖσαν αὐτῷ παρὰ νέου ἐκ Βρέμης

φοιτητοῦ ἐν ἔτει 1836 ἑλληνικὴν δῆθεν μετάφρασιν τοῦ παναρχαίου φοινικος ἱστορικοῦ Σαγχωνιάθωνος, γενομένην μὲν ὄντως ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα ἀκμάσαντος Φίλωνος τοῦ ἐκ Βύβλου, ἀλλ' ἀπολεσθεῖσαν. Διάσημος τοιούτου εἴδους ἀπατεὼν ὑπῆρξε πρὸ πεντηκονταετίας ὁ ἐκ Σύρνης καταγόμενος Σιρωνίδης, ἀνὴρ λόγιος, ἠσκημένος λίαν περὶ τὴν παλαιογραφίαν, ὅστις κατασκευάζων ἐπιτηδείως ἀρχαιοφανῆ χειρόγραφα, παρουσίαζεν αὐτὰ ὡς ἔργα ἀπολεσθέντα συγγραφέων καὶ ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος γνωστῶν τε καὶ ἀγνώστων, οἷον τραγῳδίας τοῦ Σοφοκλέους, κωμῳδίας τοῦ Φιλήμονος, λεξικὸν τοῦ γραμματικοῦ Χαιρήμονος κλπ., ἐξαπατήσας οὕτω πολλοὺς τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ λογίων, πρὸς οὓς τὰ ἐπώλει. Τινὰ τῶν ἀποκρύφων τούτων ἔργων ἐξέδοτο ἐνταῦθα, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ συγγράμματα ἀρχαίου συγγραφέως φαντασιώδους, Εὐλύρου τοῦ Πυλαρέως! Παραπλησίας ἀπάτης ἔνοχος, οὐχὶ ὅμως ἐπὶ τῷ τέλει καταχρήσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ φυσικῆς συστολῆς ἐγένετο καὶ ὁ μέγας Ἰταλὸς ποιητὴς Λεοπάρδης, δεινότατος ἑλληνιστής, τοιαύτην ἀποκτήσας εὐχέρειαν περὶ τὸ γράφειν ἑλληνικοὺς στίχους, ὥστε ἀρῆκε νὰ νομισθῇ ὡς ἔργον τοῦ Καλλιμάχου ἡ παρ' αὐτοῦ ποιηθεῖσα ᾠδὴ πρὸς τὸν Ποσειδῶνα.

Πάντας ὅμως τούτους ὑπερέβη ὁ περιβόητος Ἄγγλος Τσάττερτον, ζήσας κατὰ τὴν ΙΙΙ' ἑκατονταετηρίδα, θαῦμα πρωϊμότητος, εὐφυίας, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρας διαστροφῆς τοῦ νοῦ, ῥέποντος πρὸς τὴν φιλολογικὴν ἀπάτην. Γεννηθεὶς ἐν Βριστόλῃ τῷ 1752 ἀπεβίωσεν ἐν Λονδίνῳ πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἡλικίας του ἔτος· καὶ ὅμως ὁ βραχύτατος οὗτος βίος, ὁ μόλις ἐξαρκὼν εἰς συνήθη νεανίαν περὶ τὴν ἀπόκτησιν στοιχειωδῶν τινων γνώσεων, διέρρευσε πλήρης δράσεως πνευματικῆς καὶ θ' ἀπέβαινεν ὄντως μεγαλουργός, ἐὰν ἤθελε στραφῆ πρὸς ἀγαθωτέραν διεύθυνσιν. Ἐν ἡλικίᾳ ἕνδεκα ἐτῶν ἔγραφεν ἤδη στίχους ἐξαιρέτους. Ταυτοχρόνως δ' ἐξ ἀφορμῆς φακέλου παλαιῶν περγαμηνῶν, ἃς εὑρὼν ὁ πατήρ του, διδάσκαλος τὸ ἐπάγγελμα, παρερριμμένας ἐν ἀποθήκῃ τοῦ ἐν τῇ πόλει ναοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ παραλαβὼν ἐχρησιμοποίει ὡς περικαλύμματα τῶν τετραδίων τῶν μαθητῶν του, αὐτὸς δ' ἐκ περιεργείας ἐμελέτησεν, ἀπέκτησε γνώσεις περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν γραφὴν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, καὶ ἱκανότητα ἔκτακτον περὶ τὸ ἀπομιμεῖσθαι τὴν παλαιὰν καλλιγραφίαν τῶν γοτθικῶν χαρακτήρων. Τὴν ἠθικὴν δὲ ταύτην μάθησιν συνεπλήρωσε διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ποιήσεων τοῦ Τσάουσερ καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Πέρσυ ἐκδοθέντων παλαιῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων. Ἐνῷ δ' ὑπηρέτει ὡς γραφεὺς παρά τινι δικηγόρῳ, συνέθετο καὶ ἐξέδωκε διάφορα ποιήματα εἰς ὕφος καὶ γλῶσσαν ἀρχαιοπρεπῆ, παριστῶν αὐτὰ ὡς ἔργα τοῦ μοναχοῦ Ρουΐλεϋ. Ἐξηκολούθησε δὲ κατόπιν ἐξαπατῶν τὸ κοινόν, ἢ φιλοδόξους ἀστοὺς ἐπὶ χρηματισμῷ, δημοσιεύων ἐπικαίρως κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἀρχαῖα ἔγγραφα, χορηγῶν γενεαλογικὰ δίπλωματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπινοίας καὶ κατασκευῆς· μόνος ὁ περίφημος Ὁράτιος Οὐῶλπολ δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὴν κοινὴν ἀπάτην, ἐπιστρέψας μετ' ἀγανακτήσεως τὰ πλαστὰ χειρόγραφα, ἅτινα ὁ Τσάττερτον εἶχε πέμψει αὐτῷ ὡς βοήθημα δῆθεν πρὸς καταρτισμὸν τῆς παρὰ τοῦ Οὐῶλπολ τότε συγγραφομένης ἱστορίας τῶν Ἄγγλων ζωγράφων.

Μεταβὰς εἰς Λονδίνον εἰργάσθη παρὰ διαφόροις ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς συγγράμμασιν, ἄνευ ἀφοσιώσεως πρὸς πολιτικήν τινα ἢ ἄλλην δοξασίαν, μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ πάντοτε ἐλαφρότητος τῆς συνειδήσεως. Ἀλλ' ἡ εὐδοκίμησίς του ὑπῆρξε μετρία, βλέπων δὲ διαψευδομένας τὰς ἐλπίδας του, ἀπεφάσισε νὰ τερματίσῃ τὸν βίον, καὶ ἀφοῦ κατηνάλωσε πάντα αὐτοῦ τὰ χρηματικὰ ἐφόδια, ηὐτοκτόνησε δηλητηριασθεὶς δι' ἀρσενικοῦ, τῇ 24 Αὐγούστου 1770. Τὸν παράδοξον βίον τοῦ Τσάττερτον ἐδραματοποίησεν ἐπὶ τὸ μυθιστορικώτερον ὁ περίφημος γάλλος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς Ἀλφρέδος δὲ Βινύ.

Ἐκ τῶν νεωτέρων σχετικῶς συγγραφέων τῶν μετελθόντων ἐπὶ σκοπῷ ἀθῳοτέρῳ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ δόλου, εἶνε καὶ ὁ Πρόσπερος Μεριμέ, ὁ συγγραφεὺς τῆς «Κολόμβας», δημοσιεύσας τὸ ἀνύπαρκτον δραματικὸν θέατρον τῆς Κλάρας Γαζούλ, ὁ Βάνδερμπουργ, δημοσιεύσας ποιήσεις ἀνηκούσας δῆθεν εἰς τὴν γαλλίδα ποιήτριαν δὲ Συρβίλ, ἀκμάσασαν κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα, καὶ ὁ φαντασιοκόπος καὶ ὁραματιστὴς Φάβρ δ' Ὀλιβέ, δημοσιεύσας τὰς *Ὀκκιτανικὰς ποιήσεις*, ὡς μεταφρασθείσας δῆθεν ἐκ τῆς προβηγκιανῆς.

Ἡ πολύκροτος ἱστορία τῶν ποιημάτων τοῦ Ὀσσιανοῦ εἶνε ἀρκετὰ γνωστή· διὰ τοῦτο θ' ἀναφέρωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα ἐπὶ τὸ συνοπτικώτερον. Ὁ Ἰάκωβος Μάκφερσον ἦτο Σκῶτος, γεννηθεὶς ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Ἴνβερνες τῷ 1738 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1796, χρηματίσας συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος, συγγράψας ἐκτενῆ ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως τῶν Στουαρτῶν μέχρι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τοῦ Ἀννοβέρου, διατελέσας ἐν Ἰνδικῇ ὑπάλληλος ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον καὶ ἀντιπρόσωπος ἐν Λονδίνῳ ἑνὸς τῶν πλουσίων ἐγχωρίων ἰνδῶν ἡγεμόνων, σχηματίσας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ταύτης σημαντικὴν περιουσίαν· περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του δὲ διετέλεσεν ἐπὶ δεκαετίαν καὶ βουλευτὴς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων. Ἀσχολούμενος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν ποίησιν, ἐδημοσίευσεν εἰκοσαέτης τὸ πρῶτον αὐτοῦ ποιητικὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον Χαϊλάνδερ (Ὀρεινός), ἐξυμνοῦν τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χώραν. Ἐπειδὴ δὲ τότε ἤρχιζε νὰ στρέφηται ἡ προσοχὴ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ φιλολογικοῦ κόσμου πρὸς τὰ δημῳδῆ ᾄσματα τῆς ὀρεινῆς Σκωτίας, ὁ Μάκφερσον κατέγεινε περὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν καὶ τῇ βοηθείᾳ ἐπιφανῶν λογίων, οἷον τοῦ Καρλάϋλ, τοῦ Χώμ, τοῦ Βλαίρ, τοῦ Φέργυσον, ἠδυνήθη νὰ ἐκτυπώσῃ τὴν πρώτην τοιαύτην βραχεῖαν συλλογὴν ἐν ἔτει 1760 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἀποσπάσματα ἀρχαίων ποιημάτων, μεταφρασθέντα ἐκ τῆς γαηλικῆς ἢ ἐρσικῆς γλώσσης». Ἦτο δ' ἡ γαηλικὴ αὕτη γλῶσσα παραφυὰς τῆς κελτικῆς, λαλουμένη ὑπὸ τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς Ἰρλανδίας ἐν μέρει καὶ τῆς δυτικῆς Σκωτίας καὶ Ἀγγλίας.

Τὰ ποιήματα ταῦτα, ὄντα, ὡς φαίνεται, γνησίως δημῳδη, ἀνεγνώσθησαν μετὰ πολλῆς περιεργείας καὶ εὐηρέστησαν διὰ τὸ ἐξωτικὸν αὐτῶν κάλλος, ὁ δὲ Μάκφερσον ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίνῳ μετὰ δύο ἔτη, διὰ συνεισφορᾶς γενομένης ἐπὶ τούτῳ ἐν Ἐδιμβούργῳ, εἰς δύο τόμους τὸ ἐπικὸν ποίημα τοῦ Φιγγάλου καὶ ἕτερα μικρότερα· εἶτα δὲ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐδημοσίευσεν ἕτερον ἔπος μετὰ ὀκτὼ βιβλίων ἐλασσόνων ποιημάτων, ἐν πεζῇ πάντα ταῦτα παραφράσει. Ὡς ποιητὴς αὐτῶν ἐφέρετο ὁ βάρδος Ὀσσιανός, ἀκμάσας κατὰ τὴν Γ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ἡ δὲ πρωτότυπος ἐκείνη ποίησις, ἡ πλήρης ἀγρίων θελγήτρων, ἡ περιβεβλημένη τὸ μυστήριον τῆς ὁμιχλώδους μυθολογίας τῶν βορείων λαῶν, ἰσχυρῶς δ' ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς φαντασίας, μεγάλην ἐνεποίησεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν αἴσθησιν· ἀνεγνώσθη μετ' ἐνδιαφέροντος, ἀνευρημήθη ἐνθουσιωδῶς καὶ παρεβλήθη κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ἡ φήμη τῶν ὀσσιανικῶν ποιημάτων, μετὰ τὸν ἐγερθέντα ἰδίως θόρυβον περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἐπεξετάθη καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας· ἐν Γαλλίᾳ ἐγένοντο δύο αὐτῶν μεταφράσεις, ὑπὸ τοῦ Βαοὺρ Λορμιὰν καὶ τοῦ Λετουρνέρ· ἐν Ἰταλίᾳ μετερράσθησαν ἀριστοτεχνικῶς ὑπὸ τοῦ Τσεζαρόττη· ἐν Γερμανίᾳ ἐπεχείρησαν τὴν μετάφρασιν ἀποσπασμάτων αὐτῶν ποιηταὶ ἐπιφανέστατοι, οἷοι ὁ Χέρδερ, ὁ Βύργερ. ὁ ποιητὴς τῆς Λεονώρας καὶ αὐτὸς ὁ δαιμόνιος Γκαῖτε, ὁ ἰδιαιτέρως ἀγαπῶν τὰ προϊόντα τῆς λαϊκῆς μούσης, καταθελχθεὶς δ' ἐκ τῆς ἀναγνωσεως καὶ τῶν ἡμετέρων δημοτικῶν ᾀσμάτων, ὅτε ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη αὐτῶν συλλογὴ κατὰ μετάφρασιν τοῦ γάλλου Φωριέλ*. Ἀλλὰ

* Ἐκ τῶν ὀσσιανικῶν ποιημάτων, καθ' ὅσον γινώσκομεν, ἑλληνι-

πλὴν τοῦ ὁλυμπίου ποιητοῦ τοῦ «Βερθέρου» καὶ τοῦ «Φαύστου» καὶ ἕτεραι διάνοιαι ἔξοχοι ἐξεδήλωσαν τὸν θαυμασμόν των πρὸς τὴν ὁσσιανικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ ὁ μέγας Ναπολέων, ὁ ἀρεσκόμενος κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς τὴν μελέτην φιλολογικῶν ἔργων, ἐνετρύφα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁσσιανικῶν ποιημάτων.

Ἐν τούτοις εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ποιημάτων τούτων ἠγέρθη ἡ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἥτις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Τινὲς τῶν λογίων ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς γνησιότητος· ἀλλ' ὁ σφοδρότατος τῶν πολεμίων αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Σκωτίας Μάλκολμ Λαίγκ, ὅστις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπεστήριξε διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὅτι ἦσαν ἔργα ποιητοῦ συγχρόνου, ἀρυσθέντος μάλιστα ἐν πολλοῖς καὶ τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν ἔκφρασιν καὶ πολλὰς τῶν παραβολῶν ἐκ τῶν δοκίμων ἑλλήνων καὶ λατίνων ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἐκ τῶν νεωτέρων Ἄγγλων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Μάκφερσον, ζῶν ὅτε ἤρχισεν ἀνακινούμενον τὸ περὶ τῆς γνησιότητος τῶν παρ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων ὁσσιανικῶν ἔργων ζήτημα, ἔδειξε παράδοξον ἀδιαφορίαν, μὴ φροντίσας ν' ἀπολογηθῇ δεόντως εἰς τὴν κατηγορίαν· καὶ οὔτε τὸ κείμενον τῶν ἀρχαίων τούτων ποιήσεων ἔσπευσε νὰ δημοσιεύσῃ, διὰ νὰ φιμώσῃ τὰ στόματα τῶν κατηγόρων του, οὐδ' εὑρέθη τοιοῦτο χειρόγραφον παρ' αὐτῷ μετὰ θάνατον. Ἡ ἐν Ἐδιμβούργῳ Ὁρεινὴ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1797, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἑπομένου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάκφερσον ἔτους, ἐπελήφθη εἰδικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος ἐρεύνης. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἀρνητικόν, διότι οὐδὲν τῶν χειρογράφων τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀνευρέθη. Ἡ ἐπικρατήσασα κατόπιν παρὰ τοῖς λογίοις γνώμη, ἡ προκύψασα ἐκ τῆς μελέτης τῶν μνημείων τῆς γαηλικῆς γλώσσης, εἶνε ὅτι ὑπῆρξεν ὄντως ποίησις ἡρωϊκὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῆς Ἰρλανδίας κατοίκοις καὶ ποιηταὶ (βάρδοι) πεφημισμένοι, ὧν εἷς ἦτο καὶ ὁ Ὀσσιανὸς ἢ *Oisin*, ἀκμάσας εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν πιθανῶς τῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ· ὅτι ἡ δημώδης αὕτη ποίησις μετεδόθη εἰς τὴν ὀρεινὴν Σκωτίαν καὶ τὰς νήσους διὰ τῶν μεταναστευσάντων ἐκεῖ γαηλικῶν πληθυσμῶν, συναναφυρθεῖσα δὲ μετὰ τῶν δημωδῶν παραδόσεων, διεσώθη μεταδιδομένη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, παρηλλαγμένη ὁπωσοῦν ἐκ τοῦ χρόνου. Ἐπὶ τοῦ θεμελίου δὲ τούτου ὁ Μάκφερσον, ποιούμενος χρῆσιν τοῦ γνωστοῦ αὐτῷ ἀρχαίου ὑλικοῦ, ἀλλὰ μεταπλάττων ὁπωσδήποτε αὐτὸ συμφώνως πρὸς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ καλαισθησίαν καὶ πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῶν μεγάλων ποιητικῶν ὑποδειγμάτων, ἀνήγειρε τὸ οἰκοδόμημά του. Καὶ παραμένει μὲν τὸ ἔργον του μνημεῖον περιφανὲς τῆς καθόλου ποιητικῆς τέχνης, εἰ καὶ ἡ κατασκευή του ἐγένετο ὑπὸ τοιούτους ἀσυνήθεις ὅρους· ἀλλὰ διὰ τὴν πρᾶξίν του ταύτην, τὴν ἐλέγχουσαν τοὐλάχιστον ἔλλειψιν τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὸ κοινὸν σεβασμοῦ, ἀρκούντως ἐτιμωρήθη ὁ Μάκφερσον, καθότι ὁ μὲν Ὀσσιανὸς ἐγένετο παγκοσμίως γνωστός, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνασύραντος αὐτὸν ἐκ τῆς λήθης τῶν αἰώνων καὶ δανείσαντος, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῷ τὴν ἰσχυράν του ἰδιοφυίαν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἀπολεσθέντος ἔργου του, παραμένει ἐν τῇ σκιᾷ, γνωστὸν μόνον εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῶν φιλολογούντων.

Κατὰ τοὺς συγχρόνους ἡμῶν καιροὺς τὸ μείζονα καὶ διαρκέστερον προκαλέσαν θόρυβον παραπλήσιον φιλολογικὸν τέχνασμα συνέβη ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τῶν ποιήσεων τοῦ Στεκκέττη. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μὲν γνωστὰ ἐν μέρει τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ τούτου εἰς τὸν παρ' ἡμῖν φιλολογικὸν κόσμον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ περιέργου τρόπου καθ' ὃν τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθησαν, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ παραθέσωμεν ἐκτενεστέρας τινὰς πληροφορίας περί τε τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν πολυκρότων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν Βονωνίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἐξεδόθη τὸ πρῶτον κομψότατος τόμος ποιήσεων ὑπὸ τὸν τίτλον *Postuma, Canzoniere di Lorenzo Stecchetti (Mercutio), edito a cura degli amici*. Οἱ στίχοι οὗτοι, καθὰ καὶ ὁ τίτλος *Postuma* (ἔργα, τουτέστι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως ἐκδιδόμενα) ἐδήλου, ἀνεφέροντο εἰς ποιητὴν ἀποβιώσαντα ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ, περισυλλεγέντες καὶ ἐκτυπωθέντες τῇ εὐσεβεῖ φροντίδι τοῦ ἐξαδέλφου του Ὀλίνδου Γουερρίνη. Τῆς ἐκδόσεως προὐτάσσετο ὁ φέρων τὴν ὑπογραφὴν τούτου πρόλογος, οὗ μέρος παραθέτομεν ὧδε ἐν μεταφράσει, ὅπως ἴδωσιν οἱ ἀναγνῶσται μεθ' ὁπόσης τέχνης καὶ μεθ' ὁποίας παρεμβολῆς παραπειστικῶν λεπτομερειῶν ἐπλάσθη ὁ μῦθος.

«Ὁ Λορέντζος (Λαυρέντιος) Στεκκέττης-ἔγραφεν ὁ Γουερρίνης-ἐξάδελφός μου (διότι αἱ μητέρες ἡμῶν ἦσαν ἀδελφαί), ἐγεννήθη τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1845, ἐν Φιουμάνᾳ, ἀσήμῳ δήμῳ τῆς ἐπαρχίας Φορλίου, κειμένῃ εἰς μίαν τῶν εὐφόρων κοιλάδων, ὧν ὑπέρκεινται αἱ πρῶται τῶν Ἀπεννίνων ὑπώρειαι, ἀκριβῶς δ' ἐν τῇ μικρᾷ ἐπαύλει, τῇ καλουμένῃ Καζέλλᾳ. Ἐγεννήθη εἰς οἰκογένειαν οὐχὶ πλουσίαν μέν, ἀλλ' εὐπορουσαν, ἐστερήθη δ' ἐν ἔτει 1847 τοῦ πατρὸς καὶ ἐν ἔτει 1850 τῆς μητρός, καὶ τότε ὁ ἐμὸς πατὴρ ἀνέλαβε τὴν κηδεμονίαν τοῦ ὀρφανοῦ. Διήνυσε τὰς πρώτας σπουδὰς ἐν τῷ Δημοτικῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ τῆς Ραβέννης, εἶτα δέ, μετὰ τὰ συμβάντα τοῦ 1858, ἐμαθήτευσεν ἐν τῷ ἐν Τουρίνῳ Ἐθνικῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ. Ἀποφοιτήσας ἐν ἔτει 1863 διήκουσε τὰ μαθήματα τοῦ Καρμηλίου πρότερον καὶ κατόπιν Καβουρείου ἀποκληθέντος Λυκείου, καὶ κατὰ τὸ 1865 ἐνεγράφη ὡς φοιτητὴς ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ ἐν Βονωνίᾳ Πανεπιστημίου. Ἡ προσωπικὴ ἡμῶν σχέσις, ἡ μόνους ἔχουσα δεσμοὺς τὰς ὀλίγας καὶ σχεδὸν λησμονηθείσας ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀνενεώθη ἐν Βονωνίᾳ καὶ μετεβλήθη εἰς ἀληθῆ καὶ ἐγκάρδιον φιλίαν. Ἐζήσαμεν ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1868 τὸν φαιδρὸν καὶ ἀμέριμνον φοιτητικὸν βίον, πλὴν τῶν ὀλίγων μηνῶν τοῦ 1866 (τοῦ χρόνου, δηλαδή, τοῦ πρὸς τὴν Αὐστρίαν πολέμου), ὅτε ἕτερα καθήκοντα μᾶς ἐκάλεσαν ἀλλαχοῦ. Ἐνταῦθα δὲ διάγων ἐλησμόνει πολλάκις τὴν μελέτην τῶν Κωδίκων χάριν τοῦ Βύρωνος, τοῦ Χάϊνε καὶ τοῦ Μυσσέ, οὓς ἀπεκάλει Ἁγίαν Τριάδα του.

«Μετὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις του παρέμεινεν ἐν Βονωνίᾳ. Κατὰ νύκτα χειμερινὴν τοῦ ἔτους 1870, ἣν ἀδυνατῶ ἀκριβῶς νὰ προσδιορίσω (ἐνθυμοῦμαι ὅμως ὅτι ἦσαν αἱ ἑορταὶ τῶν Ἀπόκρεων), ἐντὸς τοῦ μικροῦ του δωματίου ἐν τῇ ὁδῷ Ζαμβόνη, μοὶ ἀνεγίνωσκέ τινα τῶν ἐν τῇ παρούσῃ συλλογῇ ποιημάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὸν προέτρεπον νὰ τὰ δημοσιεύσῃ, μοὶ ἀπήντησεν ἀστειζόμενος ὅτι θὰ ἐφρόντιζον ἐγὼ περὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του. Φεῦ! ἡ ἀστειότης εἶμαρτο νὰ ἐπαληθεύσῃ. Κατ' ἐκεῖνον τὸν χειμῶνα ἔπαθε τὴν πρώτην αἱμόπτυσιν.

«Βραδέως ἐμάθομεν τὴν νόσον του, διότι ἐν ἀρχῇ τὴν ἀπέκρυπτε σχεδὸν αἰδημόνως, καὶ ἀλγεινῶς ἐξεπλάγημεν. Αὐτὸς ὅμως οὐδόλως ἐθλίβετο· ὅτε δὲ τὸ πρῶτον ὡμίλησα αὐτῷ περὶ τῆς καταστάσεώς του, ἀπήντησε μετὰ πικροῦ μειδιάματος: «Καλλίτερον! τόσον καὶ τόσον ἤμην ἄχρηστος.» Ἦτο ἤδη ὑποτεταγμένος εἰς τὸ πεπρωμένον καὶ ἐνεκαρτέρει.

«Ἀντιθέτως πρὸς τὸ παρατηρούμενον συνήθως παρὰ τοῖς ρθισικοῖς, οὐδέποτε αὐτὸς ἐπλανήθη ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς ὑγείας του. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθησε τὴν αὐτὴν τοῦ βίου δίαιταν, οἱ δὲ ξένοι οὐδεμίαν παρετήρουν ἐν αὐτῷ ἀλλοίωσιν σωματικὴν ἢ ἠθικήν. Μόνη ἡ φαιδρότης του κατά τι ἠλαττώθη. Ἐνίοτε διέκοπτεν ἀποτόμως τὸν γέλωτα ὑφ' οὗ κατελαμβάνετο καὶ ἐγίνετο διὰ μιᾶς σκυθρωπός. Πολλὰ πράγματα, ἅτινα πρότερον ἠγάπα μὲ ὅλην τὴν

στὶ μετεφράσθη πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ἐν πεζῷ λόγῳ τὸ ἔπος τοῦ Φιγγάλου ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπὸ Γ. Βολταίρου· μικρότερα δέ τινα ποιήματα μετεφράσθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ καιροὺς ἐν διαφόροις ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς συγγράμμασιν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου λογίου Παν. Πανᾶ.

ζέσιν τῆς νεότητός του, κατήντησαν δ' αὐτὸν ἀδιάφορα. Ἐνόσει ἡ ψυχή του.

«Ἐταξείδευσεν· οἱ ἰατροὶ συνέστησαν αὐτῷ τὸ κλῖμα τῆς Νεαπόλεως, τελευταῖον καταφύγιον εἰς τοὺς ἀνιάτως πάσχοντας ἐκ φθίσεως. Ἡ τοιαύτη ἀγωνία ἦτο δι' αὐτὸν φρικώδης, σπαρακτική. Ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ ἡ βαθεῖα ἀπελπισία τῆς ψυχῆς, τῆς αἰσθανομένης βαθμηδὸν ἐκλεῖπον τὸ πᾶν περὶ αὐτήν. Εἰ καὶ δὲν ἤλπιζε, προσεπάθει ν' ἀπατᾷ ἑαυτὸν καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἐλπίζει ἀκόμη. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλπὶς ἀπέπτη.

«Ἡ ἀγωνία αὕτη παρετάθη ἐπὶ μακρόν, μετὰ παρατεταμένων ἐναλλαγῶν βελτιώσεως καὶ ἐπιδεινώσεως.

«Κατὰ τὰς ἡμέρας βραχείας τινὸς διαμονῆς του ἐν Βονωνίᾳ μετέσχεν ἀγῶνος προσωπικοῦ διεξαχθέντος ἐν ταῖς ἐφημερίσι καὶ τότε ἀνέλαβεν ἔκ τινος τῶν σαιξπηρείων ἔργων τὸ ψευδώνυμον Μερκούτιος, ὅπερ πιστεύομεν ὅτι δὲν ἐλησμονήθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Βονωνίας... Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀγώνων τούτων ἡ στιγμιαία ζωογόνησις, ὑφ' ἧς εἶχε καταληφθῆ, παρῆλθε καὶ ἡ νόσος του ἐπεδεινώθη, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐπιζητήσῃ κλῖμα ἠπιώτερον. Περὶ τὰ τέλη ὅμως τοῦ 1875 ἐπανῆλθεν εἰς Βονωνίαν ὠχρός, ἰσχνός, κεκυφὼς ὡς πρεσβύτης. Δὲν ἠθέλησε νὰ εἰσακούσῃ τὴν συμβουλὴν τῶν φίλων του προτρεπόντων αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Νεάπολιν ἢ εἰς Πῖσαν, ἀλλ' ἀπεφάσισεν ἀνενδότως νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ πάτρια ὄρη του, ὅπου ὁ χειμὼν ἐπεκράτει δριμύς. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι εἶχεν ἀποφασίσει ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ βίου.

«Τῇ 2 Φεβρουαρίου ἔλαβον τηλεγράφημα λέγον:

«Ἐλθὲ νὰ μὲ ἴδῃς θνήσκοντα. — Ρέντζος».

«Τὴν ἐπομένην ἀνεχώρησα, εὗρον δ' αὐτὸν κλινήρη καὶ παλαίοντα πρὸς τὸν θάνατον. Τὸ ψῦχος ἦτο σφοδρόν· στρῶμα χιόνος καὶ πέπλος ὁμίχλης ἐπεζετείνετο ἐπὶ τοῦ κατηφοῦς χωρίου του.

«Ὅτε εἰσῆλθον, μοὶ εἶπε μόνον: «Εὐχαριστῶ!» Μὲ ἀνέμενε καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν ψυχρὰν καὶ παγωμένην χεῖρά του, τὴν διασῴζουσαν μόνον τὰ ὀστᾶ καὶ τὸ δέρμα.

«Τὴν νύκτα ἠγρύπνησα παρὰ τὸ γραφεῖόν του, ἀναδιφῶν τὰ ἔγγραφά του, φύλλα οἰκτρά, πεσόντα ἀπὸ δένδρου ἑτοιμοθανάτου πρὶν ἢ ἀποφέρῃ καρπούς. Μεθ' ὁποίας συντριβῆς καρδίας, ταλαίπωρε φίλε, ἀνεγίνωσκον τὰ ἐρωτικά σου ἄσματα παρὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην σου! (Ἐν ὑποσημειώσει δὲ προγενεστέρᾳ ὁ γράφων ἀνέφερεν ὅτι ὁ ποιητὴς ἐλαχίστην ἀποδίδων ἀξίαν εἰς τὰ ποιητικά του ἔργα, ἐσκόρπιζε τοὺς στίχους του τῇδε κἀκεῖσε εἰς φύλλα χάρτου καὶ ἐπισκεπτήρια, καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τοίχων διὰ μολυβδίδος εἶχε χαράξει τινὰς ἐξ αὐτῶν, ὥστε ἐδέησε νὰ καταβληθῶσι κόποι πολλοὶ καὶ ἔρευναι πρὸς περισυλλογὴν αὐτῶν).

«Ὅτε ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, ὁ θάνατος ἤδη ἐπήρχετο σπεύδων. Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου προέτεινε νὰ προσέλθῃ παρὰ τῷ ἀσθενεῖ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑστάτων καθηκόντων. Ὡμίλησα περὶ τούτου εἰς τὸν ἐπιθάνατον, ὅστις ἀπήντησεν: «Ὄχι!»

«Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ ἀδύνατος ἤδη καὶ ἐξηντλημένη φωνή του εἶχε καταντήσει ἐλαρρὰ πνοή, ὥστε διὰ ν' ἀκούω τοὺς λόγους του ἔπρεπε νὰ κύπτω ἐπ' αὐτοῦ. Διέταξε ν' ἀνοίξωσι τὸ παράθυρον τοῦ κοιτῶνος ὅπως ἴδῃ τὸν ἥλιον, τελευταῖον πόθον τῶν ψυχρραγούντων. Ἀλλ' ὁ ἥλιος ἦτο ἀφανής.

«Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἔλαβε τὴν χεῖρά μου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ δυνάμεις του τὸν ἐγκατέλειπον. Ἤκουσα τὴν λέξιν *τέλος* καὶ οὐδὲν πλέον.

«Ἐτάφη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ χωρίου του ὑπὸ τὴν πέμπτην κυπάρισσον πρὸς ἀριστερὰν τοῦ εἰσερχομένου. Ἡ ἐπιτύμβιος πλὰξ φέρει μόνον τὸ ὄνομα καὶ τὰς χρονολογίας. Τὴν περιουσίαν του διέθηκεν ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν».

Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο, καθ' ὁλοκληρίαν πιστευθὲν παρὰ τοῦ κοινοῦ, μεγάλην παρήγαγε συγκίνησιν. Αἱ ρωμαντικαὶ περιπέτειαι τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ, ἐπιτηδείως προδιαθέτουσαι εἰς οἰκτον τοὺς εὐαισθήτους, ἐξήγειραν τὴν γενικὴν συμπάθειαν. Οἱ στίχοι του ἀνεγνώσθησαν ἁπλήστως, ἀπεμνημονεύθησαν, ἐνεκωμιάσθησαν· ἡ δὲ κριτικὴ ἐδέησε νὰ ἀνομολογήσῃ τὴν ἔκτακτον ἀξίαν καὶ τὴν ἰσχυρὰν πρωτοτυπίαν τοῦ ποιητικοῦ ταλάντου τοῦ ἀτυχοῦς νέου, ἀστέρος δύσαντος ἅμα τῇ ἀνατολῇ του εἰς τὸ ποιητικὸν στερέωμα τῆς Ἰταλίας. πρὶν ἡ καταυγάσῃ αὐτὸ διὰ τῆς ζωηρᾶς του καὶ αὐτορρύτου λάμψεως. Καὶ συνετέλει μὲν βεβαίως εἰς τὴν ἔκτακτον φήμην τῶν ποιήσεων τοῦ Στεκκέττη ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐγνωρίζοντο εἰς τὸ κοινόν· ἀλλ' ὅμως ὁ κύριος παράγων τῆς ἐπιτυχίας ἦτο ἡ πραγματικὴ αὐτῶν ἀξία. Πνεῦμα νεωτερισμοῦ παρετηρεῖτο ἐν Ἰταλίᾳ ἐπιπνέον. ὑπολανθάνον μὲν καὶ πρότερον. ἀλλὰ τότε ζωηρότερον ἐκδηλούμενον. Ὁ ἐπιτετηδευμένος καὶ κατὰ συνθήκην κλασσικισμός, οὐχὶ ὁ προσλαμβάνων ἤδη τὴν ρωμαλέαν καὶ ἐπιβλητικὴν νέαν μορφὴν διὰ τῆς ἀρχαιοπρεποῦς ἐμπνεύσεως τοῦ Καρδούτση, ἀλλ' ὁ ἐκνενευρισμένος ἐκείνος τῶν βουκολικῶν βληχηθμῶν, εἶχε γηράσει· ὁ δὲ ρωμαντισμός, ὅστις ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μαντζόνη καὶ τοῦ Λεοπάρδη δὲν εἶχε παραγάγει τι γενναῖον, ἐλιποψύχει. Ἡ ἐν Γαλλίᾳ, τῆς ὁποίας ἡ Ἰταλία φιλολογικῶς διετέλει, οὕτως εἰπεῖν, ὑποτελὴς ἐπὶ μέγα μέρος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἀρξαμένη τότε περίπου νέα ζωρυωσις ἐν τῇ τέχνῃ ἔσχε τὸν φυσικὸν ἀντίκτυπον ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τὰ ἔργα τῆς πραγματικῆς σχολῆς, ἥτις ἐντεῦθεν τῶν Ἄλπεων ἀπεκλήθη ἀληθοτεχνικὴ (*ver'ismo*), ἤρχιζον νὰ ἐκτιμῶνται μεγάλως παρὰ τοῦ ἰταλικοῦ κοινοῦ. Εἰς τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἀνταπεκρίνετο ἡ ποίησις τοῦ Στεκκέττη. Τὸ ἀνεπιτήδευτον τοῦ στίχου, ἡ φυσικωτάτη τῆς φράσεως ὑφή, ἡ τολμηρὰ ἐν πολλοῖς κυριολεξία, ἡ ἀποκλείουσα ὁλοτελῶς τὴν χρῆσιν τύπων καὶ ὅρων ἀπηρχαιωμένων, τὸ πνεῦμα τὸ σπινθηροβολοῦν, ποιά τις τάσις ἀθυροστομίας τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς ἐννοίας, ἐκτρεπομένη ἐνίοτε καὶ μέχρι τοῦ ἀκολάστου, ἀπορρέουσα ὅμως ἐκ φυσικῆς ἀντιδράσεως πρὸς τὴν τέως δεσπόζουσαν ἐπαγγελματικὴν σεμνοτυρίαν, ποιά τις ἀσέβεια εὐρυῶς βολταιρίζουσα — προσόντα ταῦτα πάντα ἀναπόδοτα διὰ τῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως, εἰ καὶ ἐγένοντο καὶ παρ' ἡμῖν πρό τινων ἐτῶν ἐπιτυχεῖς τινες σχετικῶς πρὸς τοῦτο ἀπόπειραι — κατέθελξαν τόσον τὸ πολὺ κοινόν, ὥστε ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ὁ Στεκκέττης ἐγένετο ὁ δημοτικώτατος τῶν ποιητῶν τῆς πατρίδος του. Τὸ «Ἄσμα τοῦ Μίσους» μὲ τὸ ζέον πάθος του καὶ τὴν παράτολμον τῆς ἐκφράσεως ἐλευθερίαν, ἡ «Διάβασις τοῦ ποταμοῦ», ἔνθα ἡ νεωτερίζουσα πνευματῶδης χάρις τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσὲ πλέκεται πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν στίχων τοῦ Ἀριόστου, αἱ «Βονωνιακαὶ Ἀναμνήσεις», μὲ τὴν δηκτικὴν αὐτῶν εὐτραπελίαν, τὰ σονέττα ἐκεῖνα τὰ περιπαθῆ, ἅμεμπτα τὴν τέχνην, στιλπνά, ῥρίσσοντα ἐκ τῆς ζωῆς, ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου τῶν ὁποίων ἀναπηδᾷ ὡς πανοῦργον δαιμόνιον τὸ εὐφυὲς σκῶμμα, κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Χάϊνε, καὶ τὸ ἀκροτελεύτιον τῆς συλλογῆς ποιημάτιον «*October*», ἔνθα νομίζει τις ὅτι ἀκούει τὸν μελαγχολικὸν στεναγμὸν τοῦ ῥθισιῶντος ποιητοῦ, ἀπεστηθίζοντο καὶ ἀπηγγέλλοντο παντοῦ. Αἱ ἐκδόσεις διεδέχοντο ἀλλήλας ραγδαίως, ἀκόμη δὲ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ προτίμησις τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ κοινοῦ ἐξακολουθοῦσι πρὸς τὰς ποιήσεις τοῦ Στεκκέττη ἀμείωτοι. Ἡ ἐν ἔτει 1897 γενομένη ἔκδοσις, ἣν ἔχομεν ὑπ' ὄψει, εἶνε ἡ εἰκοστή, ἀριθμὸς ὃν πλὴν τῶν ἔργων τοῦ *De Amicis* οὐδὲν ἄλλο ἴσως βιβλίον ἐν Ἰταλίᾳ ἐκδοθὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ, καὶ ὅστις σήμερον βεβαίως θὰ εἶνε πολὺ ἀνώτερος — μὴ ὑπολογιζομένων καὶ τῶν πολυαρίθμων ἐκ τυποκλοπίας ἐκδόσεων, δι' ἃς καὶ δίκη πολύκροτος ἐγένετο.

Μετὰ τὴν τοιαύτην κολοσσιαίαν ἐπιτυχίαν, φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ πρότερον περιωρισμένος κύκλος, ὁ γινώσκων τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς προελεύσεως τῶν ποιημάτων τοῦ Στεκκέττη, ηὐρύνθη, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ περιελθῇ εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ ὅτι ποιητὴς τῶν δημοσιευθέντων στίχων δὲν ἦτο ὁ

ἀνύπαρκτος Στεκκέττης, ἀλλ' ὁ ζῶν καὶ ὑπάρχων Ὀλίνδος Γουερρίνης. Καὶ τὸ μὲν πολὺ δημόσιον ἐξεπλάγη μέν, ἀλλὰ δὲν ἐδυσανασχέτησε διὰ τὴν ὑποκατάστασιν· ἀπ' ἐναντίας ἐπεκρότησε τὴν εὐφυᾶ ἐπίνοιαν. Ἀλλ' οἱ σοβαροὶ λόγιοι καὶ ἀγέρωχοι κριτικοὶ θεωρήσαντες ὡς ἐμπαιγμὸν τὸ γενόμενον, ἐξεμάνησαν. Ἠσχύνθησαν διὰ τὴν συγκατάβασιν ἣν ἔδειξαν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ μὲ ὀψίαν ὀξυδέρκειαν Ἀριστάρχου ἀνεζήτησαν σφάλματα καὶ ψεγάδια εἰς τοὺς στίχους τοῦ νεωτεριστοῦ ποιητοῦ, ὃν οἱ αὐστηρότεροι καὶ ἀνεθεμάτισαν ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄσεμνον καὶ διαφθορέα τῶν ἠθῶν. Τότε ὁ Γουερρίνης, ὅστις ἐκὼν ἄκων πλέον ἀνέλαβε τὸ ὄνομα Στεκκέττης, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐγνωρίσθη καὶ ἐδοξάσθη, ἠναγκάσθη ἀμυνόμενος νὰ δημοσιεύσῃ νέαν συλλογὴν ποιήσεων ὑπὸ τὸν τίτλον *Nuova Polemica*, ἣν ἀφιέρωσε πρὸς τὸν ἐν Βονωνίᾳ γερμανὸν ζυθοπῶλην Ὄθωνα Χοφμάϊστερ συνιστῶν αὐτῷ φιλοπαιγμόνως «ὅπως ἀπορεύγων τὸν ἰδανισμὸν προσφέρῃ αὐτῷ εἰς πόσιν πλείονα ζῦθον καὶ ἥττονα ἀρρόν».

Ἡ νέα αὕτη συλλογή, πλὴν τῆς ἀσεβοῦς μὲν τὴν ἔμπνευσιν ἀλλ' ἐξαισίας τὴν στιχουργίαν καὶ τὸ ποιητικὸν κάλλος *Annunciazione* (Εὐαγγελισμὸς) καὶ τινων σονέττων ἀπαραμίλλου χάριτος, περιλαμβάνει ποιήματα ἀπευθυνόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τοὺς ἐπικριτάς του, οὓς ὁτὲ μὲν σατυρίζει πνευματωδῶς, ὡς ἐν τῷ *Dies irae*, ἐν τῇ Παλινῳδίᾳ κλπ., ὁτὲ δ' ἐλέγχει μετὰ πολλῆς πικρίας καὶ δηκτικότητος, ἐξανιστάμενος ἰδίως κατὰ τῶν κατηγορούντων αὐτὸν ἐπὶ ἀνηθικότητι, εἰς οὓς ὑπενθυμίζει τοὺς στίχους τοῦ Κατούλλου :

. . . castum esse decet pium poetam
ipsum : versiculos nihil necesse est.

«Καὶ εἰς ἐμέ, λέγει ὁ ποιητὴς ἐν τῷ πρώτῳ σονέτῳ τῆς συλλογῆς ταύτης, προσμειδιῶσιν ἀπὸ τοῦ ἀθῴου λίκνου δύο νήπια, ἅτινα ὁ ἔρως μοὶ ἐδώρησε· καὶ τὰ νήπια ταῦτα εἶνε ὁ πλοῦτός μου καὶ ἡ προσφιλὴς ἐλπίς μου καὶ ἡ πίστις μου.

«Καὶ ἐγὼ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ὅταν σκιάζῃ αὐτὸ ἡ νύξ, θρηνῶ παρά τινα τάφον· καὶ ἐγὼ πάσχω καὶ ἐργάζομαι καὶ ἀγαπῶ καὶ οὐδὲν αἰσχος παρακάθηται παρὰ τὴν οἰκογενειακήν μας ἑστίαν.

«Καὶ ὅμως οἱ χρηστοήθεις καὶ ἀγαθοί, οἱ συγχέοντες τοὺς ἀποστόλους μετὰ τῶν ποιητῶν, οἱ εὐσεβεῖς, μὲ θεωροῦσι φαῦλον,

«Διότι πάντα τὰ προσφιλῆ μου καὶ μύχια αἰσθήματα δὲν περιέφερα ἐπιδεικτικῶς ὡσεὶ ἐν λιτανείᾳ ὀγκανίζων ψαλμούς, ὡς πράττουσιν οἱ ἱερεῖς».

«Μάλιστα. περιέχουσι τὰ ποιήματά μας — λέγει ἀλλαχοῦ, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Καβαλλότην, ὅστις δημοκρατικὸς τὰ πολιτικὰ φρονήματα, ἦτο λίαν συντηρητικὸς ἐν τῇ τέχνῃ—καὶ σαπρίαν καὶ ὀστᾶ τρίζοντα καὶ ἀνατομίαν ὑπεξαιρεθείσαν ἐκ τοῦ νοσοκομείου, καὶ ὄργια ἀπόκρεων, καὶ γυναῖκας ἐξώμους . . . μέχρι γονάτων. Μάλιστα ὑπάρχουσιν ὅλα ταῦτα· ἀλλ' ἐὰν καὶ ὀλίγη τέχνη καὶ ὀλίγος οἶστρος καὶ ποιά τις ζωὴ θερμή, ἀληθής, πραγματικῶν αἰσθημάτων πάλλῃ καὶ διαγελᾷ εἰς τὰ βιβλία μας, μὴ μᾶς λιθοβολεῖτε. μὴ μᾶς φωνάζετε : «Κάτω». διότι ἠγαπήσαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἠλγήσαμεν καὶ τὸν κλυδωνισμόν μας μετετρέψαμεν εἰς ἆσμα, ὅτε οἱ γηραιότεροι ἔπαιζον κερδοσκοποῦντες ἐπὶ τῆς ὑποτιμήσεως».

Μὲ τὴν αὐτὴν πραεῖαν εἰκόνα τοῦ φιλοστόργου οἰκογενειάρχου τελευτᾷ τὸ μάχιμον τοῦτο βιβλίον. «Τὸ μῖσος, λέγει ὁ ποιητὴς ἐν τοῖς τελευταίοις στίχοις τοῦ «Ἀποχαιρετισμοῦ», τὸ ἐν ἐμοὶ κοχλάζον ὑπερεκχειλίζει εἰς τοὺς κακεντρεχεῖς στίχους, φλογίζει τὸ αἷμά μου καὶ πληροῖ χολῆς τὴν καρδίαν μου! Ὤ! κατάρατοι ἔστωσαν οἱ ἀγῶνες οὗτοι οἱ δηλητηριαζόμενοι ἐκ τοῦ μίσους! Κατάρατος ἔστω ὁ τοιοῦτος κόπος μου! Ὤ σὺ φωνὴ λαλοῦσα εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ ὑπαγορεύουσά μοι τοὺς ἀνημέρους ἰάμβους, σίγα ἐπὶ στιγμήν, ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν σίγησον. Ἰδού, ἀφυπνιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τοῦ φωτίζοντος ἱλαρῶς τὰ κατάλευκα λίκνα, τὰ νήπιά μου τείνουσι πρὸς ἐμὲ τὰς χεῖρας. Λάμπει εἰς τοὺς ξανθοὺς οὐλους βοστρύχους των ἡ τρέμουσα τοῦ ἡλίου ἀκτὶς καὶ εἰς τὸ πορφυροῦν των στόμα λάμπει ὁ γέλως. Ὤ μικρά μου τέκνα, καύχημα καὶ ἐλπὶς τῆς ψυχῆς μου. ὦ τέκνα μου. σεῖς μὲ θεραπεύετε. Λάβε, λάβε τὸ βιβλίον μου. Μαῖβις. καὶ προσήλωσέ το καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐὰν θέλῃς· ἐγὼ ἀπὸ τῶν λίκνων τούτων μειδιῶ καὶ σὲ συγχωρῶ».

Τοῦ τόμου τούτου προτάσσεται πρόλογος μακρότατος, καταλαμβάνων τὸ ἐν τρίτον καὶ ἐπέκεινα τοῦ ὅλου χώρου, ἔνθα μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, μετ' ἀγχινοίας καὶ δηκτικότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ περισσῆς πολυμαθείας καὶ δεξιότητος, ἀνασκευάζει διὰ μακρῶν τὰς ὑπὸ τῶν διαφόρων κριτικῶν καὶ λογίων ἐκτοξευθείσας κατηγορίας κατὰ τῶν ποιήσεών του καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου του καὶ κατὰ τῆς νέας τέχνης ἐν γένει. Λυπούμεθα διότι ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ παραθέσωμεν ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ πεζοῦ τούτου προλόγου, ἔνθα ἡ στιλπνότης τοῦ ὕφους ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν χάριν καὶ τὸ πνεῦμα, ἀναλύονται δὲ μετὰ πολλῆς τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀκριβείας αἱ διάφοροι τῆς τέχνης φάσεις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀλλ' ἴσως πράξωμεν τοῦτο προσεχῶς ἐν γενικωτέρᾳ πραγματείᾳ περὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ συγχρόνου φιλολογικῆς κινήσεως.

Ὁ Γουερρίνης ἐξηκολούθησε κατόπιν δημοσιεύων, πάντοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Στεκκέττης, διάφορα πεζὰ καὶ ἔμμετρα ἔργα ἐν τῷ περιοδικῷ τύπῳ, πάντα διακρινόμενα διὰ τὴν κομψότητα, τὴν χάριν καὶ τὸ πνεῦμα. Πρὸ ἐτῶν τινες τῶν πεζῶν αὐτοῦ πραγματειῶν καὶ διατριβῶν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τέσσαρα τομίδια ὑπὸ τὸν τίτλον *Brandelli*. Ζῇ δὲ κατέχων τὴν θέσιν τοῦ βιβλιοθηκαρίου, εὐτυχὴς πατὴρ καὶ σύζυγος, ἀγαπώμενος καὶ ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ἐν τῇ προσφιλεῖ του Βονωνίᾳ, «τῇ γηραιᾷ μητρὶ τῆς παλαιᾶς σοφίας», τὴν ὁποίαν ἐξύμνησε τόσον εὐθύμως καὶ τόσον περιπαθῶς εἰς τοὺς στίχους.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΡΙΣΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

III

Εἶνε αὐτοὶ οἱ Γάλλοι, οἵτινες διέδωκαν ἀπανταχοῦ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Παρισινὴ ἔχει τὴν ἐλαφρότητα τῆς χελιδόνος καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ ἀρώματος, ὁ ἔρως αὐτῶν δὲν εἶνε ἢ διαβατικόν τι πτηνόν, ἄρωμα γλυκὺ διαλυόμενον ταχέως εἰς τοὺς ἀνέμους, ἐφήμερον ἄνθος ὅπερ δὲν ζῇ ἢ μίαν μόνον ἀνοιξιν, κῦμα ὅπερ γεννᾶται καὶ ἀποθνήσκει ἐπὶ τῆς ἀμμώδους ἀκτῆς. Καὶ ὅμως κατὰ τὰς βραχείας ταύτας στιγμὰς παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην μέθην, ἥτις εἶνε τὸ κορύφωμα τῶν ἡδονῶν καὶ τοῦ ἔρωτος. Εἶνε τὸ ἄρωμα, ἡ χαρά, ἡ νεότης, τὸ σφρῖγος, ὁ ἔρως καὶ ἡ ἄνοιξις, ἅτινα μετημφιέσθησαν εἰς Παρισινὴν γυναῖκα. Θελκτικαὶ γυναῖκες, μὴ συνδεόμεναι συνήθως ἢ διὰ δεσμῶν ἐξ ἀνθέων, ζῶσιν ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς τύχης ἄνευ χαλινοῦ, ἄνευ μίτου. Ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν εἶνε χαρὰ καὶ ἀνεξάρτητος τρυφερότης. Τὸ εὐαγγέλιον αὐτῶν δὲν διδάσκει ἢ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν πλησίον. Εἶνε ἐλεήμονες ἀδελφαὶ ἀφοσιούμεναι ἰδίως εἰς τὴν παρηγορίαν τῶν *πλουσίων* καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῶν *εὐτυχῶν*. Ἄγονται καὶ φέρονται ὑπὸ πάσης πνοῆς τῆς φαντασίας των, πρὸς πᾶσαν πηγὴν ἡδονῆς, πρὸς πάντα γλυκὺν ψίθυρον, ὅστις τὰς καλεῖ καὶ τὰς θωπεύει. Ἡ φροντὶς περὶ τῆς ἐπαύριον δὲν ἔρχεται ποτὲ ἵνα ταράξῃ τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός των· βαδίζουσι ῥαδιναὶ καὶ πτερόεσσαι ῥίπτουσαι κατὰ τύχην τὰ βλέμματά των, τὰ μειδιάματα καὶ τὰς παγίδας των. Ἑκάστη στιγμὴ παρασκευάζει εἰς αὐτὰς νέας ἑορτάς, νέας ἀπολαύσεις. Ἑκάστη σελὶς τοῦ μυθιστορήματος αὐτῶν ἀποτελεῖ νέον κεφάλαιον, ὅπερ γράφεται ὑπὸ νέου θύματος ἢ ἥρωος.

Ἀλλ' ὅταν τὸ πάθος κατέχῃ καὶ κυριεύῃ τὴν Παρισινήν, δὲν ὑπάρχει ποτὲ φλογερὰ Ἀνδαλουσία ἢ θερμόαιμος Ἰταλὶς δυναμένη νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτήν. Πόσαι Παρισιναὶ δὲν ἠκολούθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν Ῥωσίαν καὶ πανταχοῦ σμήνη ἐραστῶν, εἰς οὓς εἶχον δώσει προηγουμένως τὰς καρδίας των! Οὔτε ἄμμοι τῆς ἐρήμου, οὔτε πάγοι τῆς Βερεσίνης ἐσταμάτησαν αὐτὰς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν βαρυτάτων θυσιῶν, χάριν τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου ἔρωτός των. Ἀλλ' αἱ Παρισιναὶ εἶνε ἀληθῶς ὡραῖαι; Ἀπαντῶσι διὰ τοῦ ἑξῆς μυθολογήματος. Ἡμέραν τινὰ ἡ Κυανῆ Μοῖρα κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴν πρόθεσιν νὰ διανείμῃ εἰς ὅλας τὰς θυγατέρας της, κατοίκους τῶν διαφόρων μερῶν, θησαυροὺς εὐνοίας, οὓς ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς· ἔδωκεν εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα τὴν ἐκπροσωποῦσαν πάσας τὰς Καστιλλίας κόμην μέλαιναν καὶ τοσοῦτον μακρὰν ὥστε νὰ δύναται νὰ χρησιμοποιῇ ταύτην ὡς ἐπωμίδα. Εἰς τὴν Ἰταλίδα ἔδωκεν ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ ὁλέγοντας ὡς ἔχρηζεν Βεζουβίου ἐν μέσῳ τῆς νυκτός. Εἰς τὴν Ὀθωμανίδα ἔδωκε πάχος στρογγύλον ὡς τὴν Σελήνην, εἰς τὴν Ἀγγλίδα βορείαν τινὰ αἰγλην, χρωματίζουσαν τὰς παρειὰς καὶ τὰ χείλη, εἰς τὴν Γερμανίδα καρδίαν εὐαίσθητον, βαθέως διατεθειμένην νὰ ἀγαπᾷ, εἰς τὴν Ῥωσίδα τὴν ὑπεροχὴν βασιλίσσης. Καὶ ὅταν δὲν τῇ ἔμεινε πλέον τίποτε νὰ δώσῃ ἠγέρθη διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πτῆσίν της. Καὶ ἐγώ, λέγει ἡ Παρισινή, ὁλοκλήρως λησμονηθεῖσα : Ἡ Μοῖρα ἐσκέφθη μίαν στιγμήν, εἶτα ἐπαναλαλοῦσα πρὸς ἑαυτὴν ὅλας τὰς μαγικὰς εὐνοουμένας της, λέγει πρὸς αὐτάς. Εἶσθε καλαί, διότι εἶσθε ὡραῖαι. Εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται νὰ ἐπανορθώσητε σοβαρώτατον λάθος μου. Αἱ Κυρίαι αὗται ἐπλησίασαν διαδοχικῶς τὴν Παρισινὴν καὶ ἔρριψαν πρὸς αὐτὴν διερχόμεναι πλησίον της, ἄλλη μὲν ὀλίγον ἐκ τῆς μελανῆς κόμης της, ἄλλη ῥόδα τινὰ ἐκ τῶν παρειῶν της, ἄλλη μέρος τῆς εὐθυμίας της, καὶ ἄλλη ἀκτῖνας τῆς αἰσθηματικότητός της. Τοιουτοτρόπως ἡ Παρισινὴ διὰ τῆς διανομῆς ταύτης ἀπέβη πλουσιωτέρα καὶ μεγαλοπρεπέστερον πεπροικισμένη ἢ ὅσον οὐδεμία τῶν συντρόφων της.

Ἀλλ' εἶνε οἱ ἑλληνικοὶ θεοί, οἵτινες ἐπροίκισαν αὐτὴν πλουσιώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον. Καὶ ἡ μὲν Ἀφροδίτη λύσασα τὴν ζώνην ἔθιξε τὰ στήθη τῆς Παρισινῆς, δοῦσα τοιουτοτρόπως εἰς αὐτὴν τὴν ἀνυπέρβλητον γοητείαν. Ὁ Βάκχος ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ τρελλαίνῃ τοὺς γέροντας καὶ τὰ παιδία. Ὁ Ἀπόλλων τὴν ἐπροίκισε διὰ τῆς συμμετρίας του καὶ τῇ ἔδωκε τὸν ἁρμονικὸν ῥυθμὸν τῶν κινήσεων. Ὁ Ἄρης τὴν ἡρωικὴν φλογερότητα. Ἡ Ἥρα τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἡ Παλλὰς τὴν ἐκδικητικὴν ὀργήν. Ἡ Δημήτηρ τὸ ξανθὸν χρῶμα. Ὁ Ἑρμῆς τὴν ἐμπορικὴν ἐπιδεξιότητα, τὴν τέχνην τοῦ ἀμέλγειν τοὺς ἐραστὰς καὶ ἔχειν παρ' αὐτῶν ἑκατοντάδας χιλιάδων λιρῶν ἐτήσιον εἰσόδημα. Ἡ Ἄρτεμις τὸν ἀέρα τῆς παρθενίας, ἄνευ τοῦ ὁποίου γυνὴ δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀξιέραστος. Ὁ σκληρὸς Ἔρως ἔδωκεν εἰς τοὺς ὀδόντας της τὴν λευκότητα καὶ τὴν δύναμιν τῶν ὀδόντων τῆς τίγριος, εἰς τοὺς ὄνυχας αὐτῆς τὴν φονικὴν λύσσαν τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἡ Νὺξ τὰς μαύρας ὀφρῦς καὶ τὰς ζωηρὰς βλεφαρίδας. Οἱ Παρίσιοι μόνοι ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐντελείᾳ των κατέχουσι τὸν ἰδεώδη τοῦτον φοίνικα, τὸν μοναδικὸν τοῦτον τύπον γυναικός, ἥτις δεσπόζει τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης.

Καὶ ἀληθῶς αἱ γυναῖκες τῶν Παρισίων ἐπραγματοποίησαν τὸ ὄνειρον, ὅπερ μάτην ὠνειρεύθησαν πάντες οἱ κατακτηταὶ τῆς γῆς. Καθυπέταξαν τὸ σύμπαν καὶ κυβερνῶσιν αὐτὸ κατὰ τὰς μᾶλλον παραδόξους ἰδιοτροπίας των. Κρατοῦσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν περισσότερον ἢ τὴν ζωὴν δηλονότι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν τῆς ὑδρογείου. Ἀναμένουσι τὰ διατάγματα τῶν Παρισινῶν ἵνα τολμήσωσι νὰ ἐνδυθῶσι καὶ κομψευθῶσιν αἱ ἄλλαι τοῦ κόσμου γυναῖκες. Ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου πόλου εἶνε ἡ Παρισινή, τὸ μαντεῖον τοῦ συρμοῦ καὶ τῆς κομψότητος. Δὲν ὑπάρχει μέρος τῆς ὑδρογείου σφαίρας ὅπου δὲν εὑρίσκει τις τὴν Παρισινὴν ὑπὸ τὰ μετριόφρονα

χαρακτηριστικὰ μοδίστας καὶ πανταχοῦ ἐπιδεικνύει αὐτὴ τὴν ἐξιδιασμένην ἐκείνην χάριν, πανταχοῦ ἐπιδαψιλεύει τὴν μαγικὴν τῆς λαλιᾶς της ἁρμονίαν καὶ τοὺς φιλόφρονας τρόπους, διὰ τῶν ὁποίων κατορθοῖ νὰ πωλήσῃ χιλίας δραχμὰς ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν ἀξίζει οὔτε πεντήκοντα λεπτά. Ὡς δὲ τὰ ὡραιότερα τῶν ἀνθέων δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐπὶ γῆς καθαρᾶς καὶ λαμβάνουσιν ἐξ ἀκαθάρτων κόπρων τοὺς χυμούς, οἵτινες εἶνε προωρισμένοι νὰ ἐπιδείξωσι τὴν λάμψιν των, ἡ Παρισινὴ ἐπίσης μετέχει τῆς κακίας ὅπως καὶ τῆς ἀρετῆς, τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μωρίας, τῆς ἀμαθείας τῆς μᾶλλον γελοίας καὶ τῆς γνώσεως τῶν πάντων. Ἔχει πρὸ πάντων πεποίθησιν εἰς τὰ θέλγητρα της. Θαυμάζει ἑαυτὴν καὶ δέχεται πάντοτε ἀνεξετάστως τὰ κολακευτικὰ ὑπερθετικά, ὧν ἀφθονεῖ ἡ Παρισινὴ γλῶσσα. Ἡ πεποίθησις, ἡ ἀκλόνητος καὶ ἀκεραία πεποίθησις δὲν ἀποτελεῖ πάντοτε τὸ πρώτιστον, τὸ σπουδαιότατον τῆς ἐπιτυχίας στοιχεῖον; Διὰ τῆς πεποιθήσεως ταύτης εἰς ἑαυτήν, διὰ τῆς πλήρους βεβαιότητος περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ κάλλους της, τῶν χαρίτων της, τοῦ πνεύματός της, καὶ ἂν ἀκόμη στερῆται αὐτοῦ, ἡ Παρισινὴ κατορθοῖ εἰς τὸ νὰ μὴ εἶνε ποτὲ ἀπολύτως ἄσχημος, οὔτε ἀπολύτως μωρά, καὶ συχνότατα καταδικάζει εἰς ἔκλειψιν διὰ καλλονῆς ὅλως ἐπιπλάστου καὶ συνθηματικῆς ἀληθεῖς πραγματικὰς καλλονάς, ἀλλὰ μετριόφρονας, αἵτινες ἀμφιβάλλουσι περὶ ἑαυτῶν, οὐδὲ τολμῶσι νὰ διεκδικήσωσι πρωτεῖα. Μαγεύει τοὺς πάντας ἀδιακρίτως καθυποτάσσουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς Κινέζους, οἵτινες βλέπουσιν ἐν τῇ Παρισινῇ τὴν μᾶλλον θελκτικὴν ἀντίθεσιν τοῦ γαστερόποδος ἰδεώδους των. Ἐκεῖνο ὅπερ καθιστᾷ τὴν Παρισινὴν ὑπερτέραν πασῶν τῶν ἄλλων γυναικῶν εἶνε ἡ ἐπιβλητικότης αὐτῆς, κατισχύουσα ἐκ πρώτης ἀφετηρίας πάσης λογικῆς, πάσης συμπαραβολῆς, πάσης ἀναλύσεως. Ὑπάρχουσι Παρισιναί, αἵτινες θὰ ἐξήρχοντο ὡς ἡ χιὼν λευκαὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ κλιβάνου.

Ὁ Ἄϊνε*, ὅστις καλῶς *ἐγνώρισε* τὰς Παρισινάς, κηρύσσεται ἀφωσιωμένος θαυμαστὴς τῶν μᾶλλον διὰ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν ἢ διὰ τὰς ἀρετάς των. Ὁμολογεῖ ὅτι εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν γνωρίζουσι νὰ ὑποκαθιστῶσι νέαν γοητείαν. Προκειμένου περὶ τῆς καλλονῆς των, ἀποφαίνεται ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς πάσας τὰς πανουργίας τῆς τοαλέττας των, νὰ διακρίνῃ τὸ ἀληθὲς εἰς πᾶν ὅ,τι τὸ τρίχαπτον προδίδει ἢ τὸ ψευδὲς εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπιδεικνύει ἡ ἐξογκουμένη μέταξα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ὀφθαλμὸς κατορθώσῃ νὰ διαπεράσῃ τὸ ἐξωτερικὸν περικάλυμμα, περιτυλίσσονται ἀμέσως ἄλλο, καὶ εἶτα ἄλλο, τῇ βοηθείᾳ δὲ τῆς ἀδιακόπου ταύτης ἐναλλαγῆς τῶν συρμῶν προκαλοῦσι τὸν ἀνδρικὸν ὀφθαλμόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μορφὴν τῆς Παρισινῆς, θὰ ἦτο δύσκολον κατὰ τὸν Heine, ἵνα φθάσῃ τις μέχρι τῆς ἀληθείας. Ἐπειδὴ πάντα τὰ χαρακτηριστικά της εὑρίσκονται ἐν ἀενάῳ κινήσει, ἡ Παρισινὴ ἔχει μυρίας μορφάς, τὴν μίαν ὡραιοτέραν καὶ πνευματωδεστέραν τῆς ἄλλης, ἐμβάλλουσα εἰς ἀδιέξοδον ἀμηχανίαν ἐκεῖνον, ὅστις θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτῶν ἢ νὰ μαντεύσῃ τὴν ἀληθῆ. Οἱ ὀφθαλμοί των εἶνε μεγάλοι; Τίς δύναται νὰ τὸ γνωρίσῃ; Δὲν παρατηροῦμεν τῶν πυροβόλων τὴν διάμετρον ὅταν τὸ βλῆμα μᾶς ἁρπάζῃ τὴν κεφαλήν. Ἄλλως δὲ ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Παρισινῆς δὲν πλήττωσιν, ἐκθαμβοῦσι διὰ τοῦ πυρός των καὶ λίαν εὐτυχὴς ὁ εὑρισκόμενος ἐκτὸς τῆς ἀκτῖνός των. Τὸ στόμα των εἶνε μεγάλον ἢ μικρόν; Τίς δύναται νὰ γνωρίζῃ ποῦ τελειώνει τὸ στόμα καὶ ποῦ ἀρχίζει τὸ μειδίαμα; Διὰ νὰ κρίνῃ τις καλῶς, θὰ ἔπρεπεν ἵνα ὁ δικαστὴς καὶ τὸ δικαζόμενον ἀντικείμενον εὑρίσκωνται ἐν ἠρέμῳ καταστάσει. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ μείνῃ ἥσυχος πλησίον Παρισινῆς, καὶ ποία Παρισινὴ εἶνέ ποτε ἥσυχος;

* Reisebilder.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν εὐκόλως μίαν χρυσαλλίδα, ὅταν προσκολλήσωσιν αὐτὴν διὰ καρφίδος ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀλλ' ἡ προσκεκολλημένη καὶ ἀκίνητος χρυσαλλὶς δὲν εἶνε πλέον χρυσαλλίς. Πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις τὴν χρυσαλλίδα ὅταν παίζῃ πέριξ τῶν ἀνθέων, καὶ τὴν Παρισινὴν οὐχὶ εἰς τὸν οἰκιακὸν βίον, μὲ τὴν καρφίδα προσηρμοσμένην ἐπὶ τοῦ στήθους, ἀλλ' εἰς τὰς αἰθούσας, τὰς ἐσπερίδας, καὶ τοὺς χοροὺς ὅπου περιπτατα μὲ πτέρυγας ἐκ μετάξης, ὑπὸ τὰς ἀστραπτούσας λάμψεις χαρμοσύνων καὶ πολυφώτων λυχνιῶν. Τότε μόνον ἀποκαλύπτεται ἐν αὐτῇ ὁ ἀνυπόμονος πρὸς τὴν ζωὴν Ἔρως, ἱλιγγιώδης πόθος, διψαλέα μέθη, ἥτις τὴν ἐξωραΐζει διὰ μελαγχολικῆς σχεδὸν γοητείας, ἥτις θέλγει καὶ πτοεῖ συγχρόνως τὴν ψυχήν μας. Καὶ εἰς τὰ χείλη αὐτῆς πλανᾶται διαρκῶς λέξις μελῳδικὴ καὶ γλυκεῖα, λέξις ἥτις θὰ συγκινῇ βαθέως καὶ αἰωνίως τὰ ἀνθρώπινα στήθη, λέξις ἡ μᾶλλον ὕμνος καὶ ἆσμα πλῆρες μυστηριωδῶν καὶ ἀνεκφράστων ἁρμονιῶν. Αἱ Παρισιναὶ γνωρίζουσι καλῶς τίς εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς. Εἶνε θέαιναι λατρευόμεναι μᾶλλον ἢ ἀγαπώμεναι, ἔχουσι πεποίθησιν καὶ σέβας πρὸς τὴν θεότητά των, ἀπαύστως ἐξωραϊζόμεναι καὶ ἀνακαινιζόμεναι ἐν τῇ πηγῇ τῆς αἰωνίας νεότητος.

Τὸ ὄνειρον πάσης Παρισινῆς εἶνε πάντοτε ὡραία καὶ ἐξοχική τις κοιλὰς ἐσπαρμένη μὲ ὡραίας κωμοπόλεις καὶ διανθεῖς ἐπαύλεις. Ἐκλέγει ὡς φωλεάν της εἰς τὸ βάθος φυλλωμάτων λευκόν τινα καὶ μεμονωμένον οἰκίσκον, ἐνῷ ἀπωτέρω ἁπλοῦται πολλάκις λίμνη, ἔνθα κολυμβῶσι κύκνοι μελῳδοί, καὶ πλέουσι λέμβοι μὲ τοὺς ἔρωτας ὡς πρῳρεῖς καὶ οἰακοστρόφους. Σχεδὸν εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Παρισίων δύναται νὰ ἔχῃ ἡ Παρισινὴ τὴν πλήρωσιν τοῦ ὀνείρου τούτου τῆς εὐτυχίας. Δάσος τῆς Βουλώνης, δάσος τῶν Βενσέν, Μεδόν, Μονμορανσὺ κλπ. εἶνε θελκτικώτατα ἐξοχαί, εἰς ἃς κατὰ μυριάδας, ἰδίως τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς, αἱ Παρισιναὶ συρρέουσι. Τὸ δάσος τῆς Βουλώνης ἐμπερικλείει κάτι ἀπὸ τοὺς μαγικοὺς κήπους τῆς Ἀρμίδης, ὅπου πᾶσαι αἱ πολυτέλειαι, πᾶσαι αἱ γλυκεῖαι ἡδοναί, πᾶσαι αἱ φιλαρέσκειαι, πᾶσαι αἱ κομψότητες, πᾶσαι αἱ ἀριστοκρατικαὶ ὀκνηρίαι, πᾶσαι αἱ φαντασίαι, πᾶσαι αἱ ἰδιοτροπίαι συμμίγνυνται ἐν ἀδιαπτώτῳ στροβιλισμῷ. Οὐδὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ μαγικώτερον καὶ θεαματικώτερον. Εἶνε ἀτελείωτος παρέλασις ἁμαξῶν. τῶν ὁποίων αἱ μὲν ἀκολουθοῦσι τὰς δέ, καὶ ὅπου αἱ ἀγοραῖαι ἅμαξαι βαδίζουσι παραλλήλως πρὸς τὰς *calèches* τῶν μαρκησίων καὶ τὰ ὀχήματα τῶν δουκισσῶν· πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ *Grand Prix* ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας μέχρι τοῦ *Longchamps* δὲν εἶνε ἡ ἀπέραντος στοῖχος ἁμαξῶν παντὸς εἴδους, δίφροι, βικτώριαι κλπ. Ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπερ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ εἶνε πρωρισμένον διὰ τὴν Παρισινὴν ἀριστοκρατίαν, αἱ ἐσθῆτες τῶν γυναικῶν ἀμιλλῶνται πρὸς τοὺς λαμπροτέρους χρωματισμοὺς τῶν ἀνθέων. Αἱ ἐσθῆτες τῶν γυναικῶν τούτων ποικίλλουσιν, ἀλλὰ μακραὶ ἢ βραχεῖαι, ἐν ᾧ ἀποκρύπτουσι τὸ πᾶν, ἀφίνουσι τὰ πάντα τις νὰ μαντεύσῃ. Τὸ βελοῦδον προσφυὲς τὸ λειοστρικόν, τὰ πλουσιώτερα ὑφάσματα σαρώνουσι τὴν κόνιν. Ἡ περίκομψος αὕτη πληθὺς ἀνέρχεται, κατέρχεται, ἀναβαίνει, καταβαίνει, στρέφεται, περιστρέφεται· εἶνε χάος χρωματισμῶν καὶ λάμψεων. Αἱ ταινίαι κυματίζουσι, τὰ τρίχαπτα φρικιῶσι καὶ παρέβαλον εὐλόγως τὸν ἔξοχον τοῦτον γυναικεῖον ὄγκον πρὸς ἔμψυχον λειμῶνα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Διὸς ἔχυσεν ἀφθόνως τὴν πυξίδα τῶν χρωμάτων του.

Οἱ κοινοὶ τῶν θεατῶν, οἵτινες εὑρίσκονται κατὰ τὰς λαμπρὰς ταύτας Παρισινὰς ἱπποδρομίας, ἐξαπλοῦνται ἐπὶ τῆς χλόης παρὰ τὸν καταρράκτην τῆς μεγάλης λίμνης *(Grand Lac)*. Ἀριθμοῦνται κατὰ μυριάδας μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων των. Ὑπάλληλοι καὶ βιομήχανοι, ἐργάται καὶ εἰσοδηματίαι συμμίγνυνται ἐν ἀγροτικῷ καὶ δημοκρατικῷ συγχρωτισμῷ. Ἐάν τις ἐξακολουθῇ τὴν ἄκραν τοῦ δάσους, θὰ φθάσῃ διὰ συμφύτων καὶ μυροβόλων ἀτραπῶν ἐκ Βουλώνης εἰς *Saint James* καὶ ἐκεῖθεν εἰς Νεγί. Ὁ Σηκουάνας παραπλέει, καὶ ἔχει τις βάθος τῆς σκηνογραφίας τὰ ὕψη τοῦ *Saint Cloud* καὶ τῆς Καλλιθέας. Τὸ ἑσπέρας εἶνε ἴσως ἡ μαγευτικωτέρα στιγμή, καθ' ἣν δύναταί τις νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ δάσους τῆς Βουλώνης κατὰ τὸ ἔαρ ἰδίως καὶ τὸ θέρος, ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε διαυγὴς καὶ ἡ νὺξ αἰθρία, τὰ πέριξ τῆς λίμνης περιβάλλονται ἀμύθητα θέλγητρα, προκαλοῦντα μακροὺς ῥεμβασμούς. Ἡ λευκὴ καὶ ἀπέραντος σινδόνη τῶν ὑδάτων ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς σελήνης λαμβάνει διαστάσεις ἀπείρους, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἐνήδεται βυθιζόμενος ἐν ἀπολαύσει. Μύρα βαλσαμώδη διασκορπίζονται ἐκ τοῦ δάσους τῶν ἐλατῶν διαβεβρεγμένων ὑπὸ τῆς δρόσου. Ἡ αὔρα ψάλλει εἰς τὰ φυλλώματα· ὁ ψόφος τοῦ καταρράκτου ἀντηχεῖ ἐν τῇ σκιᾷ. Ἀλλ' αἱ ῥομαντικαὶ αὗται ἀνὰ τὸ δάσος ἐκδρομαὶ δὲν εἶναι παντάπασι τοῦ συρμοῦ. Οὐδεὶς σχεδὸν ῥιψοκινδυνεύει τοιαύτας ἀνὰ τὸ δάσος ἐκδρομὰς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἐρημοὶ εἶσιν αἱ μονήρεις ἀτραποί, ἔρημοι αἱ εὐρεῖαι πάροδοι καὶ μακραὶ λεωφόροι. Ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως, βλέπει τις ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων πλανώμενα φαντάσματα, ἅτινα ἐξαφανίζονται βραδέως εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ δάσους.

Εἰς τὸ δάσος τοῦ Βενσὲν ὑπάρχουσιν ἐπίσης καταρράκται, νῆσοι, περίπτερα, καὶ ἐὰν δὲν εὑρίσκῃ τις τὰ δάση τῆς *Armenonville*, ὑπάρχουσιν ὅμως ἐκεῖ γλαφυρὰ σπήλαια καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀρδεύουσι τοῦτο δύο ποταμοὶ ἕρποντες κατὰ μυρίους ἑλιγμούς, ὁ ποταμὸς *Aimable* καὶ ὁ ποταμὸς *Pompadour*. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ περίχωρα, εἰσὶν ἀπαράμιλλα διὰ τὸν ἀριθμόν, τὴν χάριν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν τοπίων Σαινμώρ, Σαινμανδέ, Ἀλφόρ, Ζοανβὶλ κτλ. Τὸ δάσος τοῦ Βενσὲν δὲν εἶνε μακρὰν τοῦ Μάρνη, ἑνὸς τῶν ὡραιοτέρων καὶ μᾶλλον ἰδιοτρόπων ποταμῶν τῆς Γαλλίας. Οἱ καλλιτέχναι καὶ πάντες οἱ ζητοῦντες τὴν ὡραίαν φύσιν, τὰ γραφικὰ τοπία, τὰς πυκνὰς συστάδας τῶν δένδρων, τοὺς ὑδρομύλους πλήττοντας τὸ λευκὸν ὕδωρ διὰ τῶν μελανῶν τροχῶν των, πρασινιζούσας ὄχθας σκιαζομένας ἀπὸ ἰτέας, καλύβας ὑπὸ τὰς μηλέας, γνωρίζουσι καλῶς τὸν ὡραῖον τοῦτον ποταμόν. Καὶ τὴν Κυριακήν, κατὰ τὰς θερμὰς τοῦ θέρους ἑσπέρας, ὁμηρικὰ γεύματα δίδονται ἐν ὑπαίθρῳ ἐπὶ σμαραγδίνου τάπητος. Οὐχὶ διότι τὰ γειτονικὰ ἑστιατόρια ἀρνοῦνται τὴν φιλοξενίαν των, ἀλλὰ διότι προτιμῶσι τὴν χλόην τῆς ὀθόνης τῶν ἑστιατορίων καὶ βλέπει τις μαρσίπους πλήρεις ἐδωδίμων κενουμένων κατὰ σωροὺς καὶ ἐπὶ τῶν βρύων κείμενα ἀναμὶξ τὰ ὀρεκτικώτερα τῶν ἐδεσμάτων, καὶ τὰ λαμπρότερα ἐπιδόρπια. Ἀστακοὶ μετὰ τῆς ἐρυθρᾶς πανοπλίας των προβάλλουσιν ἐκ φύλλων ἐφημερίδων καὶ τοποθετοῦνται παρὰ τοὺς κορμοὺς τῶν δένδρων, καὶ φιάλαι οἴνου κοινοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὅμως διακρίνεται πάντοτε καὶ ὁ ἐπηργυρωμένος λαιμὸς φιάλης τινὸς καμπανίτου.

Μεδὸν ἐπίσης εἶνε θελκτικώτατον προάστειον μετὰ τοῦ λαμπροῦ ἐξώστου καὶ τοῦ ἀπεράντου δάσους του. Εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν ἀπ' αὐτοῦ ὑψοῦται ἡ Καλλιθέα. Ὡραίαν τινὰ πρωίαν τοῦ Μαΐου ἡ κυρία Πομπαδοὺρ περιεπάτει παρὰ τὰς Σέβρ. Παρετήρησε τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν τοῦ λόφου, οὗτινος οἱ πόδες εὑρίσκονται εἰς τὸν Σηκουάναν, καὶ ἡ κορυφὴ εἰς τὸ δάσος τοῦ Μεδόν. Ἡ μαρκησία ἀνῆλθε τὴν ἀνωφέρειαν καὶ ὁ θαυμασμὸς αὐτῆς ὑπῆρξε μεγαλήτερος ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν τοῦ λαμπροῦ πανοράματος, ὅπερ ἐξελισσετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Ἦσαν οἱ χρόνοι καθ' οὓς αἱ ὡραῖαι μαρκησίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιθυμήσωσί τι χωρὶς νὰ τὸ ἀπολαύσωσι. Καθημένη τοῦ λοιποῦ ἐπὶ θρόνου ἐξ ἀνθέων ἡ κυρία Πομπαδούρ, θὰ ἀπολαύῃ τοῦ λαμπροῦ θεάματος, οὗτινος ἀδαπάνως πᾶς τις δύναται σήμερον νὰ ἀπολαύσῃ.

Ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἐξοχῶν τούτων θελκτικωτέρα τοῦ Μονμορανσύ. Ἐὰν ἡ εὐτυχία κατὰ τὸν *Patisbone* ἀπεφάσιζε νὰ πήξῃ ποτὲ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ τὴν κατοικίαν της, θὰ ἐξέλεγεν ἀναμφιβόλως πτυχήν τινα τῆς ἐρατεινῆς ταύτης κοιλάδος τοῦ Μονμορανσύ. Ἰδίως κατὰ τὰς ἑωθινὰς ὥρας ἡ μαγεία εἶνε ἀπαράμιλλος. Ἡ ἀρωματώδης κοιλὰς καπνίζει ἐν τῇ ὁμίχλῃ ὡς ἀπέραντός τις κύλιξ, ἔνθα καίουσιν ἀρώματα. Αἱ μαγικαὶ κωμοπόλεις ἐξελίσσονται κλιμακηδὸν ἐπὶ τῶν λόφων καὶ εἶνε ἐσπαρμέναι ἐν τῇ χλόῃ ὡς λευκοὶ κόκκοι περιδεραίου μαργαριτῶν. Κωμοπόλεις καὶ χωρίδια συνδέονται δι' ἀνθισμένων ἀτραπῶν, ὁ ὁρίζων εἶνε ἀπέραντος, καὶ αἱ ἀνωφέρειαι εὔβατοι καὶ οὐχὶ κοπιώδεις. Ὁ ἀὴρ εἶνε καθαρός, ἐμπεποτισμένος βαλσαμώδη ἀρώματα, προερχόμενα ἐκ τοῦ δάσους. Εἰς ἕκαστον βῆμα ἀνακαλύπτει τις ἀπόψεις νέας ἀπροσδοκήτων σκηνογραφιῶν. Ἐὰν ἀλλαχοῦ ἡ Φύσις εἶνε μᾶλλον ὑπέροχος καὶ θαυμασία, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε ἀποτετυπωμένον τὸ θελκτικώτερον αὐτῆς μειδίαμα. Ἡ Γερμανία, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἰταλία προσφέρουσιν εἰς τοὺς θεατὰς τοποθεσίας μᾶλλον ἐξόχους καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἴσως εὑρίσκει τις τὰς φιλομειδεῖς ταύτας ἐκτάσεις, τὴν ὑγιᾶ καὶ εὔθυμον ταύτην χάριν, χαρακτηριστικὸν ἰδιαίτερον τῆς παρισινῆς ἐξοχῆς.

Kennst du das Land, wo die Citronen blühn
Dahin, Dahin, möcht ich mit dir, mein Geliebter zieh'n,

ἐστέναζεν ἡ τρυφερὰ *Mignon*.

Là-bas là-bas où rougit la cerise de Montmorency,

φωνάζουσιν αἱ περιχαρεῖς Παρισιναί, ὅταν ἔρχηται ἡ Κυριακὴ ἢ ἄλλη τις ἑορτή, κατὰ τὸ θέρος. Θὰ τρέξωσιν εἰς τὸ δάσος ἐπὶ ἵππων ἢ ὄνων, καὶ αἱ θορυβώδεις αὗται ὀνηλασίαι ἀφυπνίζουσι διὰ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν γελώτων τὴν ἠχὼ τοῦ δάσους μὲ κίνδυνον νὰ διαταράξωσι καὶ αὐτὰς τὰς μεγάλας σκιάς, αἵτινες περιεπλανῶντο εἰς τὸ δάσος τοῦτο, ἐν ᾧ ἐρρέμβασεν ὁ Ῥουσσώ. Καταβαίνει τις σιδηροδρομικῶς εἰς *Enghien*, νέαν κωμόπολιν εἰς τοὺς πόδας τῶν λόφων τοῦ Μονμορανσύ, καὶ φθάνει πάραυτα εἰς τὴν λίμνην, ἣν πᾶσα Παρισινὴ ὠνειροπόλησε, ὅπου χαριέστατα πλοιάρια ἀκολουθούμενα ὑπὸ κύκνων σᾶς προσκαλοῦσι. καὶ ὅπου ἐγκατοπτρίζονται πάντα τῆς ἐξοχῆς τὰ θέλγητρα, οἰκίαι κατάλευκοι, γοτθικοὶ πύργοι καὶ ἑαρινὰ περίπτερα. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς δαίμων τοῦ ἐρατεινοῦ τούτου μέρους εἶνε ὁ Ῥουσσώ. Εἶνε τὸ ὄνομα ὅπερ ἀνακαλεῖ πάραυτα εἰς τὴν μνήμην τοῦ περιπατητοῦ ἡ κοιλὰς τοῦ *Montmorency*. Ἐκεῖ ὁ φιλόσοφος περιεπάτει μονήρης καὶ ἄγριος ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν ἀνθέων, ἐξομολογούμενος εἰς αὐτά, μιγνύων μὲ τὸ ἄρωμα αὐτῶν τοὺς περιπαθεῖς στεναγμοὺς τῆς φλεγούσης ψυχῆς του καὶ τῆς πληγωμένης καρδίας του. Τὸ ἐρημητήριον ὅπερ κατῴκησεν ὑπάρχει ἀκόμη. Ἦτο καθ' ἣν ἐποχὴν κατῴκησε τοῦτο ὁ Ῥουσσὼ παλαιόν τι ἐρείπιον, ὅπερ ἡ *Madame d' Epinay* μετεμόρφωσεν εἰς μικρὰν ἀλλ' ἄνετον κατοικίαν, ἣν προσέφερεν εἰς τὸν Ῥουσσώ, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν καὶ ἐγκατάστασιν αὐτοῦ εἰς Γενεύην. «Ἄρκτος μου, ἰδοὺ τὸ κατοικητήριόν σου», τῷ εἶπεν ὡς ὁ ἴδιος διηγεῖτο τοῦτο εἰς τὰς ἐξομολογήσεις του. Ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐπί τινα χρόνον εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο, οὗτινος ἀπετύπωσε τὴν ἀνάμνησιν εἰς σελίδας ἀθανάτους! Ὁποῖοι χρόνοι! ἔγραφε πρὸς τὴν *Mᵉ Malesherbes*, πιστεύσατε, τοὺς ἀνακαλῶ συχνάκις καὶ εὐχαρίστως εἰς τὰ ὄνειρά μου. Δὲν εἶνε αἱ ἡδοναὶ τῆς νεότητος, ὑπῆρξαν αὗται λίαν δι' ἐμὲ σπάνιαι. λίαν ἀναμεμιγμέναι μὲ πικρίας. Ὄχι, εἶνε αἱ ἀπολαύσεις αὗται τῆς ἀπομονώσεώς μου, ἃς εὐχαρίστως ἀναμιμνήσκομαι, οἱ μονήρεις μου περίπατοι, αἱ ταχέως διαρρεύσασαι ἀλλὰ θελκτικαὶ ἡμέραι, ἃς διήγαγον μόνος μετὰ τοῦ ἠγαπημένου μου κυνός, μετὰ τῶν πτηνῶν τῆς ἐξοχῆς καὶ τῶν ἐλάφων τοῦ δάσους, μετὰ τῆς φύσεως ὁλοκλήρου, καὶ τοῦ ἀκαταλήπτου δημιουργοῦ της.

Αἱ Βερσαλλίαι ἐξέχουσαι ἐν ἐπιβολῇ καὶ ἐν κομψότητι, φέρουσιν ἴδιον ὅλως χαρακτῆρα. Σιγὴ σκυθρωπὴ καὶ ἠρεμία

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Κ^Α ΚΑΙΤΗ
ΛΩ

Δ^ΝΙΣ ΕΛΕΝΗ Π. ΣΚΟΥΖΕ

Κ^Α ΒΑΛΕΡΙΑ ΧΑΟΥΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ
Η ΤΙΜΩΡΙΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ

Ωνειρεύτηκ' Ἀγάπες κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ
Ἀνθοὺς καὶ μυρτιὲς καὶ μαλλάκια σγουρά.
Τραγουδάκια μικρὰ θλιβερὰ μυρολόγια
Καὶ χείλη γλυκὰ μὲ πικρότερα λόγια.

Τὰ ὄνειρα χάνουνται στῶν χρόνων τὰ βάθη!
Κι' αὐτὸ τῆς Ἀγάπης μου τὸ Ὄνειρο — ἐχάθη.
Μοῦ ἔμειναν μόνο μαραμμένα λουλούδια.
Γιὰ νὰ πλέξω μ' αὐτὰ τὰ φτωχά μου τραγούδια.

Ναί, σὺ ἔμεινες μόνο τραγοῦδι ὀρφανό.
Πέτα, φεῦγα καὶ σὺ στὸ μαῦρο οὐρανὸ
Τ' ὄνειρό μου νὰ βρῇς τὸ χαμένο.

Κι' ἂν μέσ' στ' Ἄπειρο βρῇς τ' ὄνειρό μου μιὰ μέρα,
Χαιρετίσματα πές του — Ὦ τραγοῦδι θλιμμένο,
Στὴ Σκιὰ τὴν ἀγέρινη στέλνω — ἀγέρα.

Π. ΓΝΕΦΤΟΣ

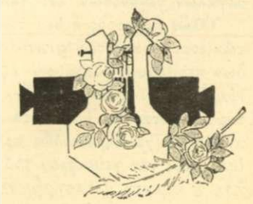

βασιλεύουσι συνήθως καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, ἐκτὸς τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν ἑορτῶν, εἰς τὰ δενδρόφυτα ἄλση, οἰκούμενα ἀποκλειστικῶς ὑπὸ μεγάλων καὶ ἀπειραρίθμων ἀγαλμάτων, θεῶν, θεαινῶν, ἡμιθέων ἐκ μαρμάρου ἢ χαλκοῦ, ἐπιτυχῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς Ἑλλ. Ἀρχαιότητος ἀπομιμήσεων ὀφειλομένων εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τῶν ἑρμογλύφων Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ΄. Θαυμάζει τις τὴν ἀπέραντον καὶ γεωμετρικὴν ταύτην φύσιν, τὴν ἐκ φυτῶν ταύτην ἀρχιτεκτονικήν, ἔνθα διακρίνει τις αἰθούσας καὶ διαμερίσματα, μωσαϊκὰ ἐξ ἀνθέων, ὅπου αἱ λίμναι φαίνονται ὡς κάτοπτρα δεξιῶς τοποθετημένα, στρογγύλα, ἐπιμήκη ἢ τετράγωνα, ὅπου τὰ δένδρα ὑποκαθιστῶσι τεχνηέντως τὰς στήλας, τοὺς ὀβελίσκους καὶ τὰς πυραμίδας. Τὸ σύνολον θεώμενον ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ *Chateau* φαίνεται ὑπέροχον, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἐντρυφᾷ εἰς τὰ θαυμάσια ταῦτα τῆς τέχνης ἀμιλλωμένης μετὰ τῆς φύσεως. Μελαγχολία τις βαθεῖα καὶ ἀόριστος καταλαμβάνει τὴν ψυχήν σας, ὡς ὅταν ἀναγινώσκητε «Τὰς θλίψεις τοῦ 'Ολυμπίου» ἀφηγουμένας παρὰ τοῦ Βίκτωρος Οὐγγώ, ἐὰν δύναταί τις νὰ συγκρίνῃ τι πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ποιητοῦ. Βλέπει τις ἄλση ποικίλα καὶ πολυάριθμα ὡς τὸ ἄλσος τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ ἄλσος τῆς Βασιλίσσης, ὅπερ ὑπῆρξε μάρτυς τῆς μοιραίας σκηνῆς τοῦ περιδεραίου, τῆς φρικώδους αὐτῆς κωμῳδίας, καὶ τὸν κῆπον τοῦ Βασιλέως, κατασκευασθέντα, ὡς λέγουσι, κατὰ τὸ πρότυπον τῶν κήπων τοῦ Χάρτνελ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁποῖον ἀριστούργημα ἀρχιτεκτονικῆς ὁ χρυσορυκλεών, ὅστις ἀνοίγεται πρὸ τῶν δασῶν τοῦ Σατρὺ ἐκτεινομένων κλιμακηδὸν ἐν εὐρεῖ ἀμφιθεάτρῳ! Καταβαίνει τις εἰς τὸν χρυσορυκλεῶνα τοῦτον διὰ δύο βαβυλωνιακῶν κλιμάκων, ὅπου πεντήκοντα βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς θὰ ἠδύναντο νὰ παραταχθῶσι μετὰ τῆς ἀκολουθίας των.

Ἡ πρόσοψις τῶν Ἀνακτόρων τῶν Βερσαλλιῶν θεωμένη ἐκ τοῦ πάρκου ἐξελίσσεται ὑπερμεγέθης. Ἀλλὰ τὸ οἰκοδόμημα φαίνεται χθαμαλὸν ἀναλόγως τοῦ μήκους του, ἀφ' ὅτου ἰδίως ἀρήρεσαν λόγῳ παλαιότητος τὰ τρόπαια, ἅτινα ἐστεφάνουν τὴν Ἀττικήν. Ἀλλὰ πόσον τὸ παρεκκλήσιον, ὅπερ ὑψοῦται ἀριστερᾷ μεθ' ὅλων τῶν ἀγαλμάτων του καὶ τῶν μεγάλων κεχρυσωμένων του παραθύρων του, εἶνε κομψὸν καὶ μεγαλοπρεπές! Ἡ ἀψὶς στρογγυλοῦται εἰς πρύμναν καὶ ἡ στέγη στενοῦται ὁλονέν, σχηματίζουσα τέλος μεγάλην καὶ μακρὰν γραμμήν, οὕτως ὥστε θὰ ἐξελάμβανέ τις αὐτὴν ὡς περίφημον πλοῖον ἀνεστραμμένον, οὗτινος ἡ τρόπις θαλασσοπλοεῖ πρὸς τὸν οὐρανόν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ παρεκκλησίου ἀπαστράπτει ἐκ λαμπρότητος μετὰ τῶν Κορινθιακῶν στύλων του καὶ τῶν περιφήμων τοιχογραφιῶν του. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἀνακτόρων βλέπει τις τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, τὴν μεγαλοπρεπεστέραν ἴσως καὶ ὡραιοτέραν ἐξ ὅσων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Βλέπει τις ἐπίσης τὸ δωμάτιον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ΄ διατηρούμενον ἐν τῇ ἀκεραιότητι αὐτοῦ, τὰς αἰθούσας αἵτινες προηγοῦνται αὐτοῦ, καὶ ὅπου μυριάδες αὐλικῶν συναγελαζόμενοι ἀναμὶξ ὑπὸ τὴν βασιλικὴν στέγην διήρχοντο τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας των ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἴθουσαν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς εὐγενείας των καὶ τῆς βασιλικῆς εὐνοίας ἧς ἀπέλαυον. Τὸ ὑπόλοιπον τῶν Ἀνακτόρων μετεσχηματίσθη εἰς Μουσεῖον ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς, ὅπου ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας ἐξεικονίζεται ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τῶν μεγάλων γεγονότων καὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν της.

Ὅλως διάφορος ἡ θέα τῶν Βερσαλλιῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν *grandes eaux*. Ἑκατοντάδες χιλιάδων περιέργων φθάνουσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Βερσαλλίας καὶ πληροῦσι θορύβου καὶ κινήσεως τὰς ἀπεράντους ταύτας ἐκτάσεις. Τὰ ὕδατα *(grandes eaux)* ἀρχίζουσι, τὸ πλῆθος τρέχει θορυβωδῶς πρὸς τὰς *Cascades des Bocailles*, πρὸς τὸν χείμαρρον τοῦ βράχου τοῦ Ἀπόλλωνος. Εἶνε ἤδη ἡ πέμπτη μετασημβρινὴ ὥρα καὶ ἐπεφύλαξαν διὰ τὴν ἑσπέραν τὰ λαμπρότερα θαυμάσια τῆς Ποσειδωνίας δεξαμενῆς. Ὅταν ἡ νὺξ καλύψῃ τὰ πάντα διὰ μέλανος μανδύου, ὑπὸ τὴν ἐρυθρὰν. πρασίνην ἢ ὠχρὰν λάμψιν τῶν βεγγαλικῶν φώτων, ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας ἐπίσης τῶν ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων, ὑπὸ τοὺς κρότους ὅλων τεχνητῶν θὰ ἀναβλύσωσιν οἱ πολυάριθμοι οὗτοι ἐξ ὕδατος πύραυλοι πρὸ ὑπερεκατοντακισχιλίων θεατῶν, οἵτινες πληροῦσι τὸ ἀμφιθέατρον. Οὐδὲν δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὴν μαγείαν τῶν ὑδάτων τούτων, ἅτινα ἐξακοντίζονται ὁρμητικῶς εἰς τὰ ὕψη, καὶ λάμπουσιν ἐν τῇ διαφανείᾳ αὐτῶν δι' ὅλων τῶν χρωμάτων τοῦ πρίσματος.

Ὦ ἀναγνῶστα τοῦ μεγάλου καὶ μυριοσελίδου μυθιστορήματος, ὅπερ καλεῖται ***Παρισινὴ ζωή***, οἱ Παρίσιοι ἀπατῶσι καὶ ἀπατῶνται. Θὰ ἐπίστευέ τις ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τούτου τοῦ πίνοντος καμπανίτην καὶ βιβρώσκοντος χρυσὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ὅτι οἱ Παρίσιοι ἀποτελοῦσι τὴν κατ' ἐξοχὴν ἱερὰν πόλιν τοῦ πλούτου, τῆς χλιδῆς, τῶν ἀπολαύσεων, τὸ Βατικανὸν τῶν ἡδονῶν, ὅπου ἑκάστη ἡμέρα εἶνε ἑορτὴ καὶ πανήγυρις . . . Καὶ ἀληθῶς ποία ζωὴ εἶνε τόσον ὡραία ὅσον ἡ παρισινὴ ζωή; Ποία ζωὴ εἶνε τόσον ἀπολαυστικὴ καὶ εὔθυμος; Ἐν Παρισίοις τὰ πάντα σᾶς μειδιῶσιν, αἱ οἰκίαι, οἱ ἄνθρωποι. αἱ γυναῖκες πρὸ πάντων. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ εἶνέ τις ἐκουσίως τυφλός, ὡς ὁ Τριμαλχίων, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὰς ἀναριθμήτους ἀθλιότητας καὶ δυστυχίας, αἵτινες ἀτιμάζουσι τοὺς Παρισίους, τὴν πόλιν τῆς χλιδῆς, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ πλούτου καὶ τῶν ἡδονῶν, ὡς αἱ κηλῖδες καὶ ὑπαὶ ἀτιμάζουσιν ἐσθῆτα ἐκ μετάξης. Παρὰ τὰ ὑπερήφανα μέλαθρα, τὰς αὐλὰς καὶ τοὺς προδρόμους, τὰ προθύραια καὶ τὰς στοάς, τοὺς ἐξώστας τοὺς εὐρεῖς, τοὺς μεγαλοπρεπεῖς κήπους καὶ τὰς σκιάδας, παρὰ τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ οἰκόσημα, τὰ ὀχήματα καὶ τοὺς ἀκολούθους, τὰς κομψὰς δουκίσσας καὶ μαρκησίας, παρὰ τὰς ἀριστοκρατικὰς καὶ φευδαλικὰς δόξας, εἶνε ἀδύνατον νὰ προχωρήσητε ἓν βῆμα εἰς τὰς ὁδούς, τὰ βουλεβάρτα καὶ τὰς παροχθίους τοῦ Σηκουάνα διόδους, χωρὶς οἱ ὀφθαλμοί σας νὰ προσκρούσωσιν ἐπὶ θεάματός τινος ἀπεριγράπτου δυστυχίας. Παρὰ τὸν ὀρείχαλκον καὶ τὸν χρυσόν. τὴν μέταξαν τῆς Κίνας καὶ τὰ βαρύτιμα ὁλοσηρικά, ἅτινα πληροῦσι τὰς μακρὰς καὶ κεχρυσωμένας τῶν καφεστιατορίων αἰθούσας, ὑπάρχουσι καὶ τὰ καλούμενα *Azart de la fourchette*, ὅπου ἡ δυστυχία γευματίζει δι' ἑνὸς πενταλέπτου! Εἰς μέγαν λέβητα πλήρη ζέοντος ὕδατος, κοχλάζουσι παντὸς εἴδους λείψανα κρεάτων καὶ ἰχθύων συλλεγόμενα, οὐδεὶς οἶδεν εἰς ποῖα βάθη μυστηριωδῶν μαγειρείων, ὀστᾶ χοιρομηρίων, οὐραὶ ἰχθύων, ὄστρακα, μηροὶ ἵππων, σιαγόνες ὄνων, κεφαλαὶ κονίκλων κλπ. Οἱ πεναλέοι πελάται των βυθίζουσι κατὰ σειρὰν μακρὰν περόνην εἰς τὸν τυχηρὸν λέβητα. Οἱ εὐτυχέστεροι ἀποσύρουσι διὰ τῆς περόνης κεφαλὴν ὄρνιθος ἢ πόδα χηνός, καὶ γευματίζουσι δι' αὐτῶν. Ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν κατορθοῦσι νὰ ἀνασύρωσί τι διὰ τῆς περόνης ἀποχωροῦσι σκυθρωποὶ περισφίγγοντες τὴν κοιλίαν. Ἑκάστη ἀπόπειρα διὰ τοὺς δυστυχεῖς τούτους στοιχίζει ἓν πεντάλεπτον κατατιθέμενον προκαταβολικῶς εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ καταστήματος.

Ἐν Παρισίοις ἡ ἀθλιότης εἶνε Πρωτεύς· λαμβάνει αὕτη ὅλα τὰ σχήματα, δανείζεται ὅλα τὰ ὀνόματα, οἰκειοποιεῖται ὅλας τὰς μορφάς, λαμβάνει πάσας τὰς προσωπίδας. Ὑπάρχει ἡ ἡρωικὴ ἀθλιότης, ὑπάρχει ἡ ἀθλιότης ἡ ταπεινὴ καὶ δουλόφρων. Ἡ ἀθλιότης ἡ φαιδρά, καὶ ἡ στυγνὴ καὶ ἀπαισία ἀθλιότης—καὶ δὲν εἶνε πάντοτε ἡ μᾶλλον φαιδρὰ ἡ ὀλιγώτερον θλιβερά, οὔτε ἡ μᾶλλον στυγνὴ καὶ ἀπαισία ἡ ὀλιγώτερον γελοία. Ὑπάρχει ἡ χειροκτιοφοροῦσα ἀθλιότης, καὶ ἡ γυμνὴ καὶ ρακενδύτις ἀθλιότης, καὶ δὲν εἶνε πάντοτε ἡ πρώτη ἡ μᾶλλον τῆς δευτέρας ἀξία ἐνδιαφέροντος. Ὑπάρχει ἡ ἀθλιότης τοῦ καλλιτέχνου καὶ ἡ ἀθλιότης τοῦ ῥακοσυλλέκτου. Ἡ ἀθλιότης τοῦ ἀγνώστου ἐφευρετοῦ καὶ ἡ ἀθλιότης τοῦ μεθύσου τῆς ὁδοῦ. Ἡ δειλὴ ἀθλιότης, ἡ κρυπτομένη ὑπὸ τὴν σκιάν, καὶ ἡ αὐθάδης ἀθλιότης ἡ ἐπιδεικνυομένη ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Παραπλεύρως τοῦ ἐπαίτου ὅστις διὰ νὰ σᾶς συγκινήσῃ ἐκθέτει προθύμως τὴν ἀπεχθῆ του πήρωσιν· παραπλεύρως τοῦ γέροντος ὅστις διὰ νὰ σᾶς κινήσῃ εἰς οἶκτον ψάλλει διὰ φωνῆς τεθρυσμένης εὔθυμόν τινα ἐπῳδήν· παραπλεύρως τῆς δυστυχοῦς γυναικὸς ἥτις περιεσταλμένη ἐπὶ τῆς φλιᾶς ἢ ἐν τῇ σκοτεινῇ γωνίᾳ θύρας τινός, κινεῖ εἰς κραυγάς, διὰ νὰ νὰ σᾶς συγκινήσῃ, τρυφερὸν πλάσμα, ῥιγοῦν ἐκ τοῦ πυρετοῦ ἢ τοῦ ψύχους, τέκνον ἰδικόν της ἢ τῆς γείτονος καὶ ὅπερ κρατεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους της· παραπλεύρως τῶν γνωστῶν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐπισήμων τούτων ἀθλιοτήτων, παρελαύνουσιν οἱ ἄλλοι σκυθρωποὶ καὶ προαποφασισμένοι ἐνίοτε, συχνάκις ἀπέλπιδες καὶ ἄγριοι, οἱ ἔκπτωτοι τοῦ βίου παλαισταί, πάντες οἱ καταπεσόντες Ἴκαροι ἐκ τοῦ ὕψους τῶν παρατόλμων αὐτῶν ἐπιχειρήσεων, πάντες οἱ κατακρημνισθέντες Τιτᾶνες μὲ τὰς γιγαντώδεις φιλοδοξίας των, πάντες οἱ χιμαιρικοὶ ὀνειροπόλοι, οἱ ἐκδιωχθέντες ἐκ τῶν τεχνητῶν αὐτῶν παραδείσων, πάντες οἱ ἀναζητηταὶ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, ἐξηντλημένοι ἀπὸ τὰς μακρὰς καὶ ἀνωφελεῖς ἀγρυπνίας των, πάντες οἱ ἀσύνετοι ἀεροβάται, πάντες οἱ συριχθέντες ὡς παράφρονες, πάντες τέλος οἵτινες ἦσαν κάποιοι χθές, καὶ οἵτινες θὰ εἶνε μηδὲν τοῦ λοιποῦ, διότι τοῖς ἔλειψε τὸ ἐλατήριον. ἡ ἐνέργεια, ἡ πίστις, ἥτις ἀνέβλυζεν ἐκ τῆς ψυχῆς των, καὶ ἥτις ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐλπίζωσι, πάντες τέλος οἱ ἄστεγοι καὶ ἀνέστιοι, οὓς ὀνομάζουσι δυστυχεῖς, καὶ οὓς ὁ ἀδυσώπητος νόμος ἐν Γαλλίᾳ καλεῖ ἀγύρτας καὶ τυχοδιώκτας.

Οἱ Παρίσιοι ἔχουσι τοὺς περιπάτους των, τὰς πλατείας των, πλήρεις ἀέρος, τοὺς κήπους των, πλήρεις πτηνῶν, τὰ βουλεβάρτα των, πλήρη πτερωτῶν πλασμάτων, τὰς παροχθίους διόδους τοῦ Σηκουάνα πλήρεις ἡλίου, εὐαρέστους καὶ ἐπιρρωστικάς, ἅτινα πάντα δεικνύουσι μεθ' ὑπερηφανείας εἰς τοὺς ἐκπεπλημμένους ξένους. Ἀλλ' εἰς τοὺς κήπους τούτους, εἰς τὰ βουλεβάρτα ταῦτα, κατὰ μῆκος τῶν λεωφόρων ἢ πέριξ τῶν πλατειῶν τούτων, ὑπάρχουσιν ἀπὸ ἀποστάσεως εἰς ἀπόστασιν καθίσματα προωρισμένα διὰ τοὺς κεκμηκότας περιπατητάς. Βλέπει τις ἐπὶ τῶν καθισμάτων τούτων ἡμικεκλιμένους διὰ νὰ μὴ ἐγείρωσι τὰς ὑποψίας τῶν ἀστυφυλάκων, ἀνθρώπους μὲ ἐνδύματα ἐρθαρμένα, κηλιδωμένα μὲ παντὸς εἴδους κόνιν καὶ βόρβορον, καὶ ἐρωτᾷ μετ' ἀπορίας διατί οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κοιμῶνται εἰς ὥραν, καθ' ἣν οὐδεὶς ὀφείλει νὰ κοιμᾶται, καὶ διατί ῥυπαίνουσι τοιουτοτρόπως μὲ τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὰ ῥάκη των τὴν ἐνεργητικότητα, τὴν εὐθυμίαν καὶ γενικὴν καθαριότητα. Μὴ σπεύσητε νὰ καταδικάσητε αὐτοὺς διὰ νὰ μὴ φανῆτε σκληροὶ καὶ ἴσως ἄδικοι. Οἱ ἄθλιοι οὗτοι, ὧν ἡ θέα σᾶς ἐμποιεῖ φρίκην μᾶλλον ἢ εὐσπλαγχνίαν, καὶ οἵτινες φαίνονται ὡς ἔκτροπός τις διαμαρτυρία κατὰ τῆς γενικῆς εὐμαρείας, δὲν ἐξέλεξαν τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου αὐτῶν, ἀλλ' ἐπιβεβλημένην αὐτοῖς, ὑφίστανται καὶ ὑπομένουσιν. Ὅταν οἱ ἄλλοι ἀνεπαύοντο ἡσυχοι, ἐκεῖνοι ἠγρύπνουν ἀνησύχως· ὅταν οἱ ἄλλοι ἐκοιμῶντο, ἐκεῖνοι περιεπάτουν ἐλλείψει καταλύματος διὰ νὰ ἀναπαυθῶσι. Περιεπάτουν! Ὦ τοῦ φρικώδους καὶ εἰρωνικοῦ περιπάτου! Νὰ περιπατῇ, να περιπατῇ ἀδιακόπως ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν ἀστέρων, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῶν Παρισίων εἰς τὸ ἕτερον, χωρὶς νὰ σταματήσῃ μίαν μόνον στιγμὴν ἐκ φόβου μήπως συλληφθῇ ὡς ἄστεγος ὑπὸ τῶν ἀστυφυλάκων. Νὰ περιπατῇ τοιουτοτρόπως καθ' ὅλην τὴν νύκτα μέχρι τῆς αὐγῆς, ἥτις βραδύνει πολλάκις νὰ φανῇ, νὰ περιπατῇ ἀκαταπαύστως μεθ' ὅλον τὸ ψῦχος καὶ τὴν κόπωσιν! Διότι ἂν οὐχὶ πάντες οἱ πλεῖστοι τοὐλάχιστον τῶν ἀστέγων τούτων δὲν εἶνε κακοποιοί. Οἱ κακοποιοὶ δὲν εἶνε ἄστεγοι, γνωρίζουσι μέρη νὰ καταφύγωσιν. Ἔχουσι χρήματα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, καὶ ὅταν κατὰ τύχην τὰ χρήματα τοῖς ἐλλείπωσι, γνωρίζουσιν εἰς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων ὅλας τὰς ὀπάς, αἵτινες θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῶσι παρ' αὐτῶν ὡς ἀσφαλῆ καὶ ἀνύποπτα ἄσυλα. Ὅταν συλλογίζωμαι, λέγει ὁ μεγαλόφρων Δαλβώ. τὴν καταπληκτικὴν ποσότητα τῶν δυστυχιῶν, ἃς ἐγκρύπτουσιν οἱ Παρίσιοι, διερωτῶ ἐμαυτὸν εἰλικρινῶς, μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς συνειδήσεως ἐξεγειρομένης ἐξ ἀγανακτήσεως, μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας, παλλομένης ἐξ εὐσπλαγχνίας, πῶς δυνάμεθα νὰ γελῶμεν, νὰ τρωγωμεν, νὰ πίνωμεν, καὶ νὰ κοιμώμεθα, καὶ δὲν γνωρίζω ἂν πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Βέρνε διισχυρίζεται, ὅτι ἡ μελαγχολία εἶνε ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ»!

Αἱ Σφίγγες ὀκλάζουσαι ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ μέλλοντος, προτείνουσιν ἀγρίως τὸ σκοτεινὸν καὶ φοβερὸν τῶν Παρισίων αἴνιγμα. Πᾶσαι αἱ συγχύσεις, ἃς παράγουσιν, ἀποτελοῦσι μεγαλεῖον συνιστάμενον ἐξ ἀποθεώσεως καὶ φρίκης. Ἐπὶ τῶν Παρισίων ὁ Ὄλυμπος διανοίγει εὐρεῖς ὁρίζοντας φωτός, καὶ ὑπ' αὐτοὺς ἀπαίσια βάθη φαίνονται κρημνίζοντα ἐπὶ κατωφερείας σκοτεινῆς εἰς ἐρεβώδεις κολάσεις.

[Ἕπεται συνέχεια]

Μ. Ι. Δασκαλακης

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ

ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

(Ἐξ ἀνεκδότου μελέτης, «Ἡ θρησκεία τῆς Φύσεως», προσφωνουμένης τῇ Α. Β. Υ. τῇ Πριγκιπίσσῃ Σοφίᾳ, Προέδρῳ τῆς «Φιλοδασικῆς ἑνώσεως»).

Πολλάκις δὲν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ εἰς τὰ δάση μας τὰς ἀκτῖνας τῶν κλάδων, τὰς ἀκτῖνας τῶν φύλλων, τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀνθέων. Τόσον τὸ φῶς ἀδελφοῦται μετὰ τῆς βλαστήσεως ἐδῶ!

Τῆς γῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ αἱ φυτικαὶ μανίαι δὲν ὑπάρχουν, δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν εἰς τοὺς κόλπους των. Παντοῦ ὑπάρχουν δίοδοι, ἀτραποί. Τὸ φῶς δημιουργεῖ τρίβους διὰ μέσου αὐτῶν, ἑκάστοτε νέας, ἑκάστοτε παραλλασσούσας, μικράς, μεγάλας, εὐθείας, περιελικτάς, καμπυλωτάς, ὅλων τῶν ἀποστάσεων καὶ ὅλων τῶν σχημάτων, ἀλλ' ἀδιεξόδους, ποτέ, ἀλλα τυφλάς, ποτέ.

Εἰς τὰ δάση μας θ' ἀναγνωρίσῃς διανοιγομένας,

Ὑψηλοτάτη,

ὅλας τὰς ἀπόψεις τῶν Ἠλυσίων πεδίων, ὡς τὰς συνέλαβεν ὁ ἀρχαῖος κόσμος καὶ ὡς τὰς περιέγραψεν ὁ Φενελών. Τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τούτου δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ τὰ καταπλημμυρίσῃ ἀπὸ τὸ φῶς ἐκεῖνο. Τὸ φῶς ποῦ περᾷ, ποῦ τρέφει, ποῦ ἀνθίζει, ποῦ φρίσσει, ποῦ παράγει, ποῦ ἅλλεται, ποῦ τρέμει, ποῦ ὀγκοῦται, ποῦ ἕρπει, ποῦ ἵπταται, ποῦ διαχύνεται ἐν ὅλῃ του τῇ ἡδυπαθείᾳ, ἐν ὅλῃ του τῇ παραφορᾷ, μὲ ὅλας τὰς φαύσεις του, μὲ ὅλα του τὰ χρώματα, τὰς ἴριδας, τὰ τόξα, τὰ φάσματα.

Τὸ φῶς ποῦ μεθύσκει ἐξ ἀκτίνων τὸν κορυδαλλόν, ποῦ ἀναβρύει ἐκ τῶν πηγῶν εἰς μελῳδίας, ποῦ συνοδεύει τὸν Διόνυσον εἰς χάριτας, ποῦ ἀνιδρύει θυσιαστήρια εἰς τὸν ἔρωτα, ποῦ ἐμπνέει τὸν ῥυθμὸν εἰς τὸν κόσμον ὅλων τῶν ἐμφύτων, ἐναερίων καὶ ἐναλίων ὄντων. Τὸ φῶς ποῦ διαβαίνει ὅλους τοὺς ὁρίζοντας τῆς Ζωῆς καὶ διέρχεται ὅλους τοὺς κύκλους τοῦ Θανάτου, διὰ νὰ ζήσῃ τὴν μίαν στιγμὴν καὶ ἀποθάνῃ τὴν ἄλλην καὶ ξαναζήσῃ καὶ ξαναποθάνῃ καὶ ξαναπανηγυρίσῃ τὴν Αἰωνιότητα, ὡς αἰώνιός τις Ἄδωνις, πάντοτε θνήσκων καὶ πάντοτε ἀνιστάμενος, διὰ νὰ φανῇ γλυκύτερος, ὡραιότερος, ἀγαπητότερος εἰς τοὺς λατρευτάς του...

Τὸ φῶς, οὗτινος τὴν κόμην, ὅταν τὴν διασείῃ ὁ ἄνεμος, κοσμεῖ μὲ ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τοῦ Κυανοῦ καὶ μὲ ὅλας τὰς εὐωδίας τῶν δασῶν. Τὸ φῶς, οὗτινος τὸ μέτωπον σφραγίζει ἡ ὡραιότης ἡ ἀρχαία, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ χείλη σκορπίζονται αἰώνια ἐκ ῥόδων μειδιάματα. Τὸ φῶς, οὗτινος αἱ δέσμαι νομίζεις ὅτι ἀποτελοῦν, καὶ αὐταί, μεταξὺ τῶν δένδρων, δένδρα. Δένδρα ἐκ φωτός...

Αἱ δέσμαι αὐταὶ αἱ ἐκ φωτὸς πληροῦν ὅλα τὰ κενὰ τοῦ δάσους. Εἶναι ἄλλοι κορμοὶ καὶ ἄλλα στελέχη, εἰς μεγαλειότητος ὑπερτέρας ὕψος ἢ ἐκείνου. Διότι ἄνευ αὐτῶν, ἡ μεγαλειότης τῶν δασῶν μας δὲν ζῇ. Διότι ἄνευ αὐτῶν, τὰ δάση μας εἶναι μᾶλλον σκιαὶ νεκρῶν ἢ δάση.

Οἱ τῆς Ἀμερικῆς Ἰνδοὶ ἔχουν τὸ «Μέγα Πνεῦμά» των. Οἱ τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνες ἔχουν τὸ Μέγα Πνεῦμά των. Τὸ φῶς αὐτό, ἰδοὺ τὸ Μέγα Πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως,

Ὑψηλοτάτη.

Μὲ τὴν ἐρωμένην του ὁ βοσκὸς ἢ μὲ τὰ πρόβατά του, ἀποτελεῖ *συμπλέγματα* θεῖα ὑπὸ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα μας. Εἶναι οἱ ἀγαπώμενοι τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως. Ὁ τόνος τῆς βλαστήσεως αὐτῆς. Ἡ ποίησίς της.

Τῆς ζωγραφίας τὰ σκηνογραφικὰ συνθέματα ἐδῶ τὸ πρῶτον ὤφθησαν. Ἡ ἀρχαιότης ἡ προτιμήσασα ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς Τέχνης τὴν ἁπλότητα, διὰ τῶν Βακχῶν καὶ τῶν Σατύρων καὶ τῶν Δρυάδων καὶ τῶν Νηρηίδων, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ζωῆς, παντοῦ ὅπου ὑπῆρχε κόσμος δασικός, προσέλαβε τὴν τελειοτέραν συνθετικὴν ἔκφρασιν.

Μία σκηνογραφία ὑπὸ τὰ δάση τοῦ Παρνασσοῦ ἐκ τῶν ὀργίων του, ὑπὸ τὰ δάση τοῦ Ἑλικῶνος ἐκ τῶν ὡραιοτήτων τῶν Μουσῶν του, ἢ μία σκηνὴ ἁπλῆ ἐκ τοῦ ποιμενικοῦ μας βίου,—ὑπὸ τὸν συνθετισμὸν τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Χλωρίδος μας τὸν ἀράχνινον, φαντάζουν αὐτὸ τοῦτο ὡς καλλιτεχνήματα.

Αἱ ἀπόψεις ὅλων τῶν κόσμων τοῦ ἔρωτος καὶ ὅλων τῶν κόσμων τῶν λειμώνων, αἱ συναντήσεις αἱ μυστικαί, αἱ ἑωθιναὶ βοσκήσεις, τῆς δείλης αἱ γλυκεῖαι ῥέμβαι, αἱ ἀγρυπνίαι αἱ νυκτεριναί, αἱ ποιητικαὶ περιπλανήσεις, αἱ θεῖαι περιπλοκαὶ τῶν σωμάτων μετὰ τῶν κορμῶν, τῶν φύλλων μετὰ τῶν μειδιαμάτων, τῶν καλλονῶν μετὰ τῶν φώτων, τῶν ἀμφιέσεων μετὰ τῶν φλοιῶν, τῶν κριῶν μετὰ τῶν χρωμάτων, τῶν τραχήλων μετὰ τῶν κισσῶν, ἰδοὺ ὅ,τι ἐν θαυμαστῇ ἑνότητι ἐνυφαίνεται ἔκπαλαι ὑπὸ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα μας,

Ὑψηλοτάτη.

Ἵνα λάβουν ὅλην τὴν προοπτικὴν **εἰκόνος** ὑπ' αὐτὰ οἱ ἀγαπώμενοι, πρέπει ὑπὲρ αὐτὰ νὰ διανοίγεται ὁρίζων αἴθριος. Καὶ διανοίγεται. Πρέπει ἕως τῶν κρασπέδων των τὸ Κυανοῦν νὰ ταπεινοῦται. Καὶ ταπεινοῦται. Πρέπει ὅλα, ὅλα, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων αὐτῶν θυσάνων ἕως τῶν ῥιζῶν των, νὰ κατακλύζωνται ἀπὸ Φῶς καὶ ἀπὸ Δόξαν. Καὶ κατακλύζονται.

Ποῦ τοῦ κόσμου δύναται ἡ ***προοπτικὴ*** τοιοῦτο νὰ παρουσιάσῃ πλαίσιον, καὶ τοιαύτην φωτεινὴν ἐσθῆτα, ποῦ τοῦ κόσμου δύνανται νὰ περιβληθοῦν οἱ ἀγαπώμενοι!;

Κάθε δένδρον μας ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ ποίησιν, ἄγνωστον ἀλλοῦ. Τὴν ποίησιν τῶν ἀκτίνων. Τὴν τῆς συνθέσεως αὐτῶν. Τὴν τῆς ἐπιπλοκῆς αὐτῶν. Τὴν τῆς πυκνότητος αὐτῶν. Αὐτήν, ἡ χλωρίς μας ἀναπέμπει καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν τάφων...

L. GÉROME

ΤΑΝΑΓΡΑΙΑ

Εἶδα εἰκόνας ἐρώτων ὑπὸ δένδρα ξένα, καὶ εἶδα ὅτι κἄτι ἔλειπε, διὰ νὰ εἶναι ὄντως ἔρωτες. Εἶδα εἰκόνας βοσκήσεων, ῥέμβης, ῥαστώνης, ἀναπαύσεως ὑπὸ δένδρα ξένα, καὶ εἶδα ὅτι κἄτι ἔλειπε, διὰ νὰ προσλάβουν ὅλην τὴν μέθην τῶν αἰσθήσεων, ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῆς Τέχνης, ὅλην τὴν ποίησιν τῆς καρδίας, ὅλην τὴν ἐρασμιότητα τῆς Φύσεως.

Ἐπὶ τῆς προοπτικῆς αὐτῶν ἐβάρυνον πάντοτε νέφη καὶ τὰ φῶτά των ἦσαν φῶτα ἀχνά, κρύα... Ἕνας ὡραῖος θάνατος ἐπτερύγιζεν ὑπὸ τὸ πράσινον αὐτῶν κ' ἕνας νεκρὸς ἔρως ἐπεκάθητο τῶν λοφιῶν των...

Λουτρὸν Κυανοῦ καὶ λουτρὸν Φωτὸς καὶ λουτρὸν Ποιήσεως δὲν περιέβαλλε τὴν ἀναπαυομένην ὑπὸ τὰ φυλλώματά των βοσκοποῦλαν ἢ τὸν ῥεμβάζοντα παρὰ τὰς ῥίζας των βοσκόν. Πόρρωθεν, αἱ περιπτύξεις αἱ μυστικαὶ ἐκεῖναι, αἰτίνες ἔχουν ὅλην τὴν δροσερότητα τῆς Ἀρχαιότητος καὶ ὅλην τὴν ἀρετὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὰ δάση μας, ἐφαίνοντο ὡσεὶ περιπτύξεις σκελέθρων ἐρασμίων...

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολή, ἡ ἑλληνίζουσα Ἑῴα ἀνέπτυξε τοὺς τάπητας αὐτῆς καὶ ἀνεπέτασε τὰ χλοερὰ παραπετάσματά της καὶ ἤνοιξε τὰς πύλας τῶν δασῶν της, διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς ζωγράφους τοῦ κόσμου. Τὸ ἐξ ἀνθέων καὶ πρασίνου στέμμα της, ἡ φοινίσσουσα Φοῖβον πορφύρα της, ἐγονάτισαν πρὸ αὐτῆς εἰς λατρείαν ὅλους τοὺς θαυμαστὰς τῶν καλλονῶν της.

Στεῖραι εἰς τὴν πατρίδα των διάνοιαι, ἐδῶ ἐπέδειξαν ἐνεργητικότητα κ' ἐνεφορήθησαν γονιμότητος φαινομενώδους. Ἡ ζωγραφικὴ μεγαλοφυία ἔπρεπεν, ὅταν δὲν ἐπισκέπτετο τὰ ἐδάφη ταῦτα, νὰ τ' ἀναπαράστησῃ, νὰ τ' ἀναπλάσῃ ἐν ὅλαις αὐτῶν ταῖς ποικιλίαις, διὰ νὰ ζήσῃ. Ἡ τῶν χρωμάτων διαβάθμισις, ἡ ἐξιχθεῖσα ἕως τοῦ ἰδεώδους, τὴν Ἑλλάδα-Ἀνατολὴν ἔσχε γενέτειραν.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἦχοι ἐζωγραφήθησαν ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ἐμπνεύσεων. Καὶ τὰ χρώματα ἐμουσουργήθησαν εἰς τάνους Ἀπόλλωνος. Ὁ θεὸς τῶν ἤχων εἶναι καὶ θεὸς τῶν χρωμάτων. Τὶ θεῖον σύμβολον τῆς βασιλείας ἤχων καὶ χρωμάτων ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον εἶδε τὸ φῶς ἡ θεὸς τῶν ἤχων καὶ τῶν χρωμάτων!

Ἡ Ἰταλία ἔσχε τὸν Ῥαφαῆλόν της χάρις εἰς τὴν χλωρίδα της. Ἡ Ἑλλὰς ἔσχε τοὺς Ῥαφαήλους της, τὸν Ζεῦξιν, τὸν Παρράσιον, τὸν Πολύγνωτον, τὸν Ἀπελλῆ, χάρις εἰς τὴν

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ

ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

(Ἐξ ἀνεκδότου μελέτης, «Ἡ θρησκεία τῆς Φύσεως», προσφωνουμένης τῇ Α. Β. Υ. τῇ Πριγκιπίσσῃ Σοφίᾳ, Προέδρῳ τῆς «Φιλοδασικῆς ἑνώσεως»).

Πολλάκις δὲν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ εἰς τὰ δάση μας τὰς ἀκτῖνας τῶν κλάδων, τὰς ἀκτῖνας τῶν φύλλων, τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀνθέων. Τόσον τὸ φῶς ἀδιάκοπα μετὰ τῆς βλαστήσεως ἐδῶ!

Τῆς γῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ αἱ φυτικαὶ μορφαὶ δὲν ὑπάρχουν, δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν εἰς τὰς κλίμακας των. Παντοῦ ὑπάρχουν δίοδοι, ἀτραποί. Τὸ φῶς διαμοιράζει τρίβους διὰ μέσου αὐτῶν, ἑκάστοτε νέας, ἑκάστοτε παραλλησσούσας, μικρᾶς, μεγάλας, εὐθείας, περιελικτάς, καμπυλωτάς, ὅλων τῶν ἀποστάσεων καὶ ὅλων τῶν σχημάτων, ἀλλ' ἀδιεξόδους ποτέ, ἄλλα τυφλάς, ποτέ.

Εἰς τὰ δάση μας θ' ἀναγνωρίσῃς διανοιγομένας,

Ὑψηλοτάτη,

ὅλας τὰς ἀπόψεις τῶν Ἠλυσίων πεδίων, ὡς τὰς συνέλαβεν ὁ ἀρχαῖος κόσμος καὶ ὡς τὰς περιέγραψεν ὁ Φενελών. Τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τούτου δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ τὰ καταπλημμυρίσῃ ἀπὸ τὸ φῶς ἐκεῖνο. Τὸ φῶς ποῦ περᾷ, ποῦ τρέφει, ποῦ ἀνθίζει, ποῦ φρίσσει, ποῦ παράγει, ποῦ ἄλλεται, ποῦ τρέμει, ποῦ ὀγκοῦται, ποῦ ἕρπει, ποῦ ἱπτάται, ποῦ διαχύνεται ἐν ὅλῃ του τῇ ἡδυπαθείᾳ, ἐν ὅλῃ του τῇ παραφορᾷ, μὲ ὅλας τὰς φάσεις του, μὲ ὅλα του τὰ χρώματα, τὰς ἴριδας, τὰ τόξα, τὰ ῥάσματα.

Τὸ φῶς ποῦ μαθαίνει ἐξ ἀκτίνων τὸν κορυδαλλόν, ποῦ ἀναβιβάζει ἐκ τῶν πυρῶν εἰς μελῳδίας, ποῦ συνδέει τὸν Διόνυσον εἰς χάριτας, ποῦ ἀνθίζει θαυμαστήρια εἰς τὸν ἔρωτα, ποῦ ἐμπνέει τὸν βλάστον εἰς τὸν κόσμον ὅλων τῶν ἐμφύτων, ἐναερίων καὶ ἐναλίων ὄντων. Τὸ φῶς ποῦ διαβαίνει ὅλους τοὺς ὁρίζοντας τῆς Ζωῆς καὶ διέρχεται ὅλους τοὺς κύκλους τοῦ Θανάτου, διὰ νὰ ζήσῃ εἰς μίαν στιγμὴν καὶ ἀποθάνῃ τὴν ἄλλην καὶ ξαναζήσῃ καὶ ξαναπεθάνῃ καὶ ξαναπανηγυρίσῃ τὴν Αἰωνιότητα, ὡς αἰώνιος τις Ἄδωνις, πάντοτε θνήσκων καὶ πάντοτε ἀνιστάμενος, διὰ νὰ φανῇ γλυκύτερος, ὡραιότερος, ἀγαπητότερος εἰς τοὺς λατρευτάς του...

Τὸ φῶς, οὐτινος τὴν κόμην, ὅταν τὴν διασείῃ ὁ ἄνεμος, κοσμεῖ μὲ ὅλας τὰς ἀπογρώσεις τοῦ Κυανοῦ καὶ μὲ ὅλας τὰς εὐωδίας τῶν δασῶν. Τὸ φῶς, οὐτινος τὸ μέτωπον σφραγίζει ἡ ὡραιότης ἡ ἀρχαία, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ χείλη σκορπίζονται αἰώνιοι τὰ ῥόδων φιλήματα. Τὸ φῶς, οὐτινος αἱ δέσμαι νομίζεις ὅτι ἀποτελοῦν, καὶ αὐταί, μεταξὺ τῶν δένδρων, δένδρα. Δένδρα ἐκ φωτός...

Αἱ δέσμαι αὐταὶ αἱ ἐκ φωτὸς πλημμοῦν ὅλα τὰ κενὰ τοῦ δάσους. Εἶναι ἄλλαι κορυφαὶ καὶ ἄλλη στελέχη, εἰς μεγαλειότητας ὑπερτέρας ὕψος ἡ ἐκείνου. Διότι ἄνευ αὐτῶν, ἡ μεγαλειότης τῶν δασῶν μας δὲν ζῇ. Διότι ἄνευ αὐτῶν, τὰ δάση μας εἶναι μᾶλλον σκιαὶ νεκρῶν ἢ δάση.

Οἱ τῆς Ἀμερικῆς Ἰνδοὶ ἔχουν τὸ «Μέγα Πνεῦμα» των. Οἱ τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνες ἔχουν τὸ Μέγα Πνεῦμα των. Τὸ φῶς αὐτό, ἰδοὺ τὸ Μέγα Πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως,

Ὑψηλοτάτη.

Μὲ τὴν ἐρωμένην του ὁ βοσκὸς ἢ μὲ τὰ πρόβατά του, ἀπτεται συμπλέγματα θεῖα ὑπὸ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα μας. Εἶναι οἱ ἀγαπώμενοι τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως. Ὁ τόνος τῆς βλαστήσεως αὐτῆς. Ἡ ποίησίς της.

Τῆς ζωγραφικῆς τὰ σκηνογραφικὰ συνθέματα ἐδῶ τὸ πρῶτον ἐφάνησαν. Ἡ ἀρχαιότης ἡ προτιμήσασα ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς Τέχνης τὴν ἁπλότητα, διὰ τῶν Βακχῶν καὶ τῶν Σατύρων καὶ τῶν Δρυάδων καὶ τῶν Νηρηίδων, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ζωῆς, παντοῦ ὅπου ὑπῆρχε κόσμος δασικός, προσέλαβε τὴν τελειοτέραν συνθετικὴν ἔκφρασιν.

Μία σκηνογραφία ὑπὸ τὰ δάση τοῦ Παρνασσοῦ ἐκ τῶν ὀργίων του, ὑπὸ τὰ δάση τοῦ Ἑλικῶνος ἐκ τῶν ὡραιοτήτων τῶν Μουσῶν του, ἢ μία ἁπλῆ ἐκ τοῦ ποιμενικοῦ μας βίου,—ὑπὸ τὸν συνδετισμὸν τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Χλωρίδος μας τὸν ἀράχνινον, φαντάζουν αὐτὸ τοῦτο ὡς καλλιτεχνήματα.

Αἱ ἀπόψεις ὅλων τῶν κόσμων τοῦ ἔρωτος καὶ ὅλων τῶν κόσμων τῶν λειμώνων, αἱ συναντήσεις αἱ μυστικαί, αἱ ἐωθιναὶ βοσκήσεις, τῆς δείλης αἱ γλυκεῖαι ῥέμβαι, αἱ ἀγρυπνίαι αἱ νυκτερινάι, αἱ ποιητικαὶ περιπλανήσεις, αἱ θεῖαι περιπλοκαὶ τῶν σωμάτων μετὰ τῶν μαρμάρων, τῶν φύλλων μετὰ τῶν ἀνθισμάτων, τῶν καλλιτνῶν μετὰ τῶν φώτων, τῶν ἀμφίστων μετὰ τῶν ῥοιῶν, τῶν κριῶν μετὰ τῶν χρωμάτων, τῶν τραχήλων μετὰ τῶν κισσῶν, ἰδοὺ ὅ,τι ἐν θαυμαστῇ ἑνότητι ἐνυφαίνεται ἔκπαλαι ὑπὸ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα μας.

Ὑψηλοτάτη,

Ἵνα λάβουν ὅλην τὴν προοπτικὴν **εἰκόνος** ὑπ' αὐτὰ οἱ ἀγαπώμενοι, πρέπει ὑπὲρ αὐτὰ νὰ διανοίγεται ὁρίζων αἴθριος. Καὶ διανοίγεται. Πρέπει ἕως τῶν κρασπέδων των τὸ Κυανοῦν νὰ ταπεινοῦται. Καὶ ταπεινοῦται. Πρέπει ὅλα, ὅλα ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων αὐτῶν θυσάνων ἕως τῶν ῥιζῶν των, νὰ κατακλύζωνται ἀπὸ Φῶς καὶ ἀπὸ Δόξαν. Καὶ κατακλύζονται.

Ποῦ τοῦ κόσμου δύναται ἡ **προοπτικὴ** τοιοῦτο νὰ παρουσιάσῃ πλαίσιον, καὶ τοιαύτην φωτεινὴν ἐσθῆτα, ποῦ τοῦ κόσμου δύνανται νὰ περιβληθοῦν οἱ ἀγαπώμενοι!;

Κάθε δένδρον μας ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ ποίησιν, ἄγνωστον ἄλλοθι. Τὴν ποίησιν τῶν ἀκτίνων. Τὴν τῆς συνθέσεως αὐτῶν. Τὴν τῆς ἐπιπλοκῆς αὐτῶν. Τὴν τῆς πυκνότητος αὐτῶν. Αὐτήν, ἡ χλωρίς μας ἀναπέμπει καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν τάφων...

J. L. GÉROME

ΤΑΝΑΓΡΑΙΑ

Εἶδα εἰκόνας ἐρώτων ὑπὸ δένδρα ξένα, καὶ εἶδα ὅτι κάτι ἐλειπε, διὰ νὰ εἶναι ὄντως ἔρωτες. Εἶδα εἰκόνας βοσκήσεων, ῥέμβης, ραστώνης, ἀναπαύσεως ὑπὸ δένδρα ξένα, καὶ εἶδα ὅτι κάτι ἔλειπε, διὰ νὰ προσλάβουν ὅλην τὴν μέθην τῶν αἰσθήσεων, ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῆς Τέχνης, ὅλην τὴν ποίησιν τῆς καρδίας, ὅλην τὴν ἐρασμιότητα τῆς Φύσεως.

Ἐπὶ τῆς προοπτικῆς αὐτῶν ἐβάρυνον πάντοτε νέφη καὶ τὰ φῶτά των ἦσαν φῶτα ἀχνά, κρύα... Ἕνας ὡραῖος θάνατος ἐπτερύγιζεν ὑπὸ τὸ πράσινον αὐτῶν κ' ἕνας νεκρὸς ἔρως ἐπεκάθητο τῶν λοριῶν των....

Λουτρὸν Κυανοῦ καὶ λουτρὸν Φωτὸς καὶ λουτρὸν Ποιήσεως δὲν περιέβαλλε τὴν ἀναπαυομένην ὑπὸ τὰ φυλλώματά των βοσκοποῦλαν ἢ τὸν ῥεμβάζοντα παρὰ τὰς ῥίζας των βοσκόν. Πόρρωθεν, αἱ περιπτύξεις αἱ μυστικαὶ ἐκεῖναι, αἵτινες ἔχουν ὅλην τὴν δροσερότητα τῆς Ἀρχαιότητος καὶ ὅλην τὴν ἀρετὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὰ δάση μας, ἐφαίνοντο ὡσεὶ περιπτύξεις σκελέθρων ἐρασμίων. . . .

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολή, ἡ ἑλληνίζουσα Ἑῴα ἀνέπτυξε τοὺς τάπητας αὐτῆς καὶ ἀνεπέτασε τὰ χλοερὰ παραπετάσματά της καὶ ἤνοιξε τὰς πύλας τῶν δασῶν της, διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς ζωγράφους τοῦ κόσμου. Τὸ ἐξ ἀνθέων καὶ πρασίνου στέμμα της, ἡ φοινίσσουσα Φοίβον πορφύρα της, ἐγονάτισαν πρὸ αὐτῆς εἰς λατρείαν ὅλους τοὺς θαυμαστὰς τῶν καλλονῶν της.

Στεῖραι εἰς τὴν πατρίδα των διάνοιαι, ἐδῶ ἐπέδειξαν ἐνεργητικότητα κ' ἐνεφορήθησαν γονιμότητος φαινομενώδους. Ἡ ζωγραφικὴ μεγαλουρία ἔπρεπεν, ὅταν δὲν ἐπεσκέπτετο τὰ ἐδάφη ταῦτα, νὰ τ' ἀναπαραστήσῃ, νὰ τ' ἀναπλάσῃ ἐν ὅλαις αὐτῶν ταῖς ποικιλίαις, διὰ νὰ ζήσῃ. Ἡ τῶν χρωμάτων διαβάθμισις, ἡ ἐξιχθεῖσα ἕως τοῦ ἰδεώδους, τὴν Ἑλλάδα-Ἀνατολὴν ἔσχε γενέτειραν.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἦχοι ἐζωγραφήθησαν ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ἐμπνεύσεων. Καὶ τὰ χρώματα ἐμουσουργήθησαν εἰς τόνους Ἀπόλλωνος. Ὁ θεὸς τῶν ἤχων εἶναι καὶ θεὸς τῶν χρωμάτων. Τί θεῖον σύμβολον τῆς βασιλείας ἤχων καὶ χρωμάτων ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον εἶδε τὸ φῶς ὁ Θεὸς τῶν ἤχων καὶ τῶν χρωμάτων!

Ἡ Ἰταλία ἔσχε τὸν Ραφαὴλόν της χάριν εἰς τὴν χλωρίδα της. Ἡ Ἑλλὰς ἔσχε τοὺς Ραφαήλους της. τὸν Ζεῦξιν, τὸν Παρράσιον, τὸν Πολύγνωτον, τὸν Ἀπελλῆ, χάριν εἰς τὴν

χλωρίδα της. Χώρα, ἐν ᾗ τὰ δάση σπανίζουν, σπανίζουν τὰ χρώματα. Ἄρα καὶ τὰ φῶτα. Ἄρα καὶ οἱ καλλιτέχναι. Ζωγραφοπαραγωγὸς δεινή, μόνη ἡ Μεσημβρία εἶναι. Ἡ Ἑλλάς, ἡ πάλαι ἰδίως, ἔδωκεν, ἰδίως διὰ τοῦ Ἀπελλοῦ, τὸ μέτρον τῆς ζωγραφικῆς τελειότητος, διότι ἔδωκε καὶ δίδει, ἀκόμη καὶ τώρα, τὸ μέτρον τῆς τελειότητος τῶν χρωμάτων. Καὶ τὰ σκότη ἀκόμα εἰς τὴν Ἑλλάδα μας εἶναι σκότη φωτεινά. Ὡς τὰ σκότη τῶν ἀβύσσων τοῦ Μίλτωνος. Τί δύνανται νὰ εἶναι τὰ χρώματα καὶ πόσον ζωντανὰ καὶ πόσον ποικίλα, μόνον ζωγράφοι, ὡς οἱ συλλαβόντες αὐτὰ Ἀπελλεῖς, δύνανται νὰ φαντασθοῦν.

Τὰ ἐκ τῆς χρωματοπυξίδος τῶν δασῶν μας χρώματα δὲν μένουν μέσα των ἐκεῖ ἐγκαθειργμένα. Ἡ ἰσχύς των ῥιθάνει ἕως τῶν κόσμων τοῦ πνεύματος. Τόσον ἕνας Περικλῆς, ὅσον ἕνας Ξενοφῶν, ὅσον ἕνας Σοφοκλῆς, δύναται νὰ ἐμπνευσθῇ ἐξ αὐτῶν.

Αἱ ἰδέαι τοῦ πρώτου, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς πολιτικῆς, αἱ ἰδέαι τοῦ δευτέρου ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς λογοτεχνίας, αἱ ἰδέαι τοῦ τρίτου ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ποιήσεως, ὅτε ὁ μὲν χρωννύει τὸν Ἐπιτάφιόν του, ὅτε ὁ δὲ διαγράφει τὴν Ἀνάβασίν του, ὅτε ὁ δὲ χρώζει τὴν Ἀντιγόνην του, εἶναι ἰδέαι κεχρωματισμέναι, μὲ χρώματα Ἑλληνικά, μὲ χρώματα ἐκ τῆς χλωρίδος τῆς Ἑλληνικῆς.

Ὁ ζωγράφος ἢ ὁ ῥήτωρ ἢ ὁ ποιητὴς ἢ ὁ λογοτέχνης, καὶ ὅταν εἶναι πραγματιστὴς ἀκόμη, ἐκ τῆς δασικῆς αὐτοῦ πυξίδος ἀρύεται τὰ χρώματά του. Ὁ λόγος των ἢ ἡ γραφίς των μεταβάλλεται εἰς ζωγράφον—Ἥλιον, σπείροντα χρώματα εἰς κορμοὺς ἀνθρώπων καὶ εἰς φύλλα πτήσεων καὶ εἰς ἄνθη ῥητορειῶν καὶ εἰς καρποὺς σκέψεων, ὡσεὶ Ἥλιος τῆς Μεσημβρίας . . .

Καὶ δύνανται μὲ μιὰ πεννιὰ ἢ μὲ μιὰ κονδυλιά των μόνον, νὰ δώσουν πλῆρες τὸ διάγραμμα, ἕκαστος, τῶν χρωμάτων τῆς χώρας των. Καὶ πλῆρες τὸ διάγραμμα τῶν χρωμάτων τῶν Ἑλληνικῶν δασῶν διαβλέπω εἰς ὅλον τὸν πνευματικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν κόσμον τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος.

Ὑψηλοτάτη

Παντοῦ ἀλλοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ αἰώνιος, ὁ ἀδύνατος, ὁ παθαινόμενος, ὁ μὲ καρδίαν παλιννοστοῦσαν αἰωνίως ἄνθρωπος.

Εἴμεθα τῆς πατρίδος μας μακράν; Ἀναστρεφόμεθα μετὰ τῶν ὁμοφύλων μας; Ἀκροώμεθα τῶν ὁμογλώσσων μας; Συμπροσευχόμεθα μετὰ τῶν ὁμοθρήσκων μας; Ἀπτόμεθα πραγμάτων συγγενῶν, μὲ τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐπαίξαμεν, τὰ ὁποῖα τόσας ἄλλοτε μᾶς διήγειραν ἀναμνήσεις καὶ χαράς; Εὐθὺς ὁ νοῦς μας, εἰς μίαν πτῆσίν του καὶ μόνην, φέρεται μακράν, πολὺ μακράν, ἐκεῖ ὅπου πάντα ταῦτα ἁρμόζονται μὲ ἁρμονίαν θείαν καὶ ὅπου ἕκαστον ἔχει τὴν θέσιν του τὴν τρυφερὰν ἢ ἀλγεινήν, — ὅπου ἡ φυλή μας, ἡ γλῶσσά μας, ἡ ἐκκλησία μας, τὰ ἄψυχά μας, τὰ ἄφωνα, τὰ μαγικὰ ἐκεῖνα πράγματα.

Μόνη ἡ Ἑλλὰς τὸν ἀπόδημον ἢ τὸν πάροικον ἀφομοιοῖ. Μόνη ἡ Ἑλλὰς ποιεῖται ***ἰσχυρὸν*** τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐν τῇ πατρίδι του. Καὶ μόνη αὐτή, ὑποκαθισταμένη εἰς τὴν καρδίαν του, δύναται πᾶσαν ἄλλην πατρίδα νὰ ἀπορροφήσῃ. Γίνονται Ἕλληνες ὅλοι οἱ ἐρχόμενοι ἐδῶ. Καί, εἴτε τὴν φυλήν, εἴτε τὴν γλῶσσαν, εἴτε τὴν θρησκείαν, εἴτε τὰ ἤθη, εἴτε τὰ πράγματα διάφοροι, γίνονται πάντοτε Ἕλληνες τὴν καρδίαν, ὡσὰν ἡ Ἑλλὰς αὐτὴ νὰ ἦναί τι ὑπέροχον καλειδοσκόπιον, ἐν ᾧ οἱ λαοὶ θεῶνται ἀσυγκίνητοι παρελαυνούσας ὅλας τὰς πατρίδας των, ἐνδεδυμένας ψυχὴν Ἑλληνικήν. . . Παντοῦ ἀλλοῦ ὅρως ὁ ἄνθρωπος,

Ὑψηλοτάτη,

εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ αἰώνιος, ὁ ἀδύνατος, ὁ παθαινόμενος, ὁ μὲ καρδίαν παλιννοστοῦσαν αἰωνίως ἄνθρωπος.

Ἀλλ' ὁ πόθος οὗτος ὁ ὑπέρπλωος τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὰ πατρῷα ἐξανάπτεται πολὺ ταχύτερον καὶ πολὺ ἀδρότερον μέσα εἰς τὰ δάση. Ὁ ἄνθρωπος, πλανώμενος εἰς τὰς ἐρήμους των, ἕνα τινὰ ὡραῖον νόστον πάντοτε ῥεμβάζει. . . Ἕνα τι ὄνειρον γεγομφωμένον ἀπὸ ἀναμνήσεις καὶ ἀπὸ δάκρυα. . . .

Καὶ βασιλεῖς καὶ θεοὶ ἀκόμη ὑπὸ τὰ δάση ἐνοστάλγησαν. Καὶ βασιλεῖς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ὀδυσσέως. Καὶ θεοὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ. Ἐκεῖνος, ὑπὸ τὰ ἄλση τῆς «δεινῆς θεοῦ» καθήμενος, πανημέριος ὠδύρετο καὶ

. . . . *κλαῖε* . . . .

δάκρυσι καὶ στοναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων

. . . . . .

οὐδέ ποτ' ὄσσε

δακρυόφιν τέρσοντο, κατείβετο δὲ γλυκὺς αἰών.

Οὗτος, ὑπὸ τὰ ἄλση τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν γονυκλιτής, παννύχιος προσηύχετο καὶ ἠγωνία καὶ ὡραματίζετο καὶ «ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ἐγίγνετο ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν». Ὤ! καὶ βασιλεῖς καὶ θεοὶ ἀκόμη ὑπὸ τὰ δάση ἐνοστάλγησαν.

Οὔτε φυλὴ ἐκεῖ, οὔτε γλῶσσα, οὔτε θρησκεία, οὔτε ἦθη, οὔτε πράγματα, τίποτε, τίποτε ἐξ ὅλων τούτων. Εἰμὴ μόνον μία σιγὴ μὲ ὅλον τὸ πρῶτον τῆς Δημιουργίας σφρῖγος. Εἰμὴ μόνον ἕνα μυστήριον νοτισμένον ἀπὸ ὅλας τὰς ἡδυπαθείας τῆς Φύσεως. Καὶ κορμοὶ καὶ ὅλῳ κορμοί, κορμοὶ ἐδῶ, κορμοὶ ἐκεῖ, κορμοὶ ἄνω, κάτω, πέραν, ἀπώτατα. ἐγγύτατα, παντοῦ, κορμοὶ ἀκίνητοι, σιωπηλοί, ἄψυχοι. ὀγκώδεις, ἐπιβλητικοί, φοβεροί, ὑφούμενοι ὡς αἶνος καὶ θροοῦντες ὡς ψαλμὸς πρὸς τὸν Αἰώνιον . . .

Καὶ ἐπὶ τὴν σιγὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τὸ μυστήριον κ' ἐπὶ τὴν λιτανείαν τῶν κορμῶν αὐτήν, μία τις ἀγροικία ριγηλὴ καὶ δέος τι ἐξαίσιον καὶ ῥόφοι ταυτοχρόνως ἄχροοι καὶ πτήσεις μαζῆ ὑπέρῳοι καὶ ὁσμαὶ βαρύπνοοι καὶ πνεύματα ἀψοφητὶ ἱπτάμενα ὡσεὶ δραπέτιδες ψυχαί, τὸν παροδίτην ἐκπτοοῦντα ἢ τὸν ρεμβὸν ἀνατινάσσοντα . . .

Οὔτε φυλὴ ἐκεῖ, οὔτε γλῶσσα, οὔτε θρησκεία, οὔτε ἦθη, οὔτε πράγματα, τίποτε, τίποτε ἐξ ὅλων τούτων. Καὶ ὅμως ὁ πόθος ἐκεῖνος ὁ ὑπέρπλωος τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὰ πατρῷα ἐξανάπτεται πολὺ ταχύτερον καὶ πολὺ ἀδρότερον μέσα εἰς τὰ δάση.

Εἰς μόνα τὰ δάση τὰ Ἑλληνικὰ ὁ πόθος οὗτος σβέννυται. Δὲν εἶναι ταῦτα, δάση Ρενὲ ἢ Ἀταλᾶς. Ὡς ὁ ἀπόδημος τῶν πόλεών μας κάτοικος, καὶ ὁ ἀπόδημος τῶν δασῶν μας περιπατητὴς ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ λησμονήσῃ ὑπὸ τὴν ἐπιβολὴν των τὴν πατρίδα του.

Μέσα εἰς τὰ δάση μας δὲν συντρίβονται οἱ ἄνθρωποι. Τοὐναντίον, ἐξανδρίζονται, ἐξανθρωπίζονται πλειότερον. Διότι εἶναι Κέλτης ὁ Οὐγκώ, καὶ διότι ἔχει ὑπ' ὄψει του τῶν Κελτῶν τὰ δάση, φρονεῖ ὅτι ἐξαγριοῦνται, κακουργοῦνται οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς κόλπους των. Εἰς τὴν Ἑλλάδα,

Ὑψηλοτάτη,

τοὺς κακούς, μόνον ἐντὸς τῶν πόλεων θὰ ἴδῃς, καὶ τοὺς ἀγαθούς, μόνον ἐντὸς τῶν δασῶν. Ἂν ἀπομένῃ τί ὑγιὲς στὸν τόπον μας καὶ ἠθικὸν καὶ φρονημα τῶδες καὶ ἄδολον, ὑπὸ τὸ πράσινον καὶ τὰ ἄνθη τῶν χωρίων μας ἀπομένει.

Ὁ ξένος δὲν ἀναμιμνήσκεται, δὲν νεφελοῦται, δὲν μελαγχολεῖ, δὲν ἀσχάλλει, φερόμενος τυχὸν στὰ δάση μας. Ὡσὰν νὰ ἔφαγε λωτόν, αἱ ἀναμνήσεις του κάνουν πτερά . . . Ὑπὸ τὰ παρελθόντα τῆς Ἑλλάδος ὑπείκουν τὰ παρελθόντα τῆς πατρίδος του . . . Καὶ στέργει τὰ παρόντα . . . Κ' ἐλπίζει ἐπὶ τὰ μέλλοντα . . . Τῶν ἀναμνήσεων τῆς πατρῴας του ὁ φόρτος εἶναι κουφότερος ἀνέμου ἐπὶ τῆς διανοίας του . . .

Ὅσῳ πτωχὰ καὶ ἂν ἦναι, ὅσῳ μικρά, τὰ δάση μας, γίνονται οἱ ἐν αὐτοῖς πλανώμενοι θεῖοι, ὑπεράνθρωποι . . . Ὁ ἀὴρ αὐτῶν δὲν εἶναι ὡς ὁ ἀὴρ ἄλλων δασῶν. Εἶναι κάθε μόριον αὐτοῦ καὶ ἀπὸ ἕνα στοιχεῖον αἰωνίας νεότητος καὶ αἰωνίας μέθης καὶ αἰωνίας ποιήσεως.

Ὅσῳ καὶ ἂν τὰ ἐσύλησεν ὁ Χριστιανισμός, ὑπάρχει μέσα των τόσος Ἑλληνισμὸς ἀκόμη, ὥστε ὑπ' αὐτὸν νὰ ἑλληνοποιηθῇ ὅλος ὁ κόσμος, νὰ γείνῃ ποιητὴς ὅλος ὁ κόσμος . . . Καὶ εἶναι ὁ Ἑλληνισμός των, αἱ πνοαὶ τῶν Θεῶν τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν Ἀνδρῶν τῶν ἀρχαίων. Τὰς πνοὰς αὐτάς, τὰς φερομένας φρούδας, ἀοράτους, μυστικάς, ἀναπνέει τις ἀνὰ πᾶν του βῆμα εἰς τοὺς κόλπους των.

Καὶ ἀναπνέων τις αὐτάς, ὅσῳ μακρὰν καὶ ἂν ἦναι τῆς πατρίδος του, δὲν κλαίει διὰ τὴν πατρίδα του. Δὲν τὴν ἐνθυμεῖται μετὰ συντριβῆς. Δὲν συγκινεῖται. Δὲν παθαίνεται. Δὲν ποθεῖ νὰ ἐπανέλθῃ, νὰ πατήσῃ καὶ αὖθις τὰ ἐδάφη της.

Ὑψηλοτάτη

Εἰς τὰ δάση τὰ ἄλλα ὅλα τοῦ κόσμου, τὰ ξένα, τὰ μὴ Ἑλληνικά, φέρουσα τυχὸν τὸ βῆμά Σου, θ' ἀναμνησθῇς πολλάκις τῆς Μεγάλης Σου Πατρίδος, τῶν χαρῶν της, τῶν θριάμβων της, τοῦ μεγαλείου της. Εἰς μόνα τὰ δάση τὰ Ἑλληνικά, καὶ ἐάν ποτε ἀναμνησθῇς τῆς Μεγάλης Σου Πατρίδος, θ' ἀναμνησθῇς αὐτῆς ὡς Ἑλληνίς.

Ἐν Δεκελείᾳ, περιτιθεμένη στέφανον ἀρχαίας Δόξης. Καὶ διδασκομένη πῶς καταλύεται ἡ Τυραννίς. Καὶ διδασκομένη πῶς ἀνακτᾶται ἡ Ἐλευθερία.—Ἰφθίμους ὑποθήκας εἰς τὰ δάση της, δι' ὅλους τοὺς ἡγεμονίδας τοῦ κόσμου καὶ δι' ὅλας τὰς μητέρας τοῦ κόσμου.

Ἐν Δεκελείᾳ, ὅπου μὲ τοὺς ψιθύρους τῶν πεύκων θ' ἀδελφοῦνται αἱ ψυχαὶ τῶν Θρασυβούλων, καὶ μὲ τὰ κελαδήματα τῶν ἀηδόνων καὶ μὲ τὰ κελαρύσματα τῶν πηγῶν θ' ἀναμέλπεται κρυφός, κ' ἕνας κρυφός, κ' ἕνας ἀρχαῖος πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν Ἔρως . . .

Ἐν Δεκελείᾳ, ὅπου θὰ φέρῃς τὸ βῆμά Σου, ὅπου τερπναὶ θὰ σὲ ἄγουν ὧραι καὶ χαρμόσυνοι, καὶ ἐάν ποτε ἀναμνησθῇς τῆς Μεγάλης Σου Πατρίδος, θ' ἀναμνησθῇς αὐτῆς ὡς Ἑλληνίς.

Εἰς τὰ στήθη τὰ πέτρινα βουνοῦ καὶ ἄνωθεν κοιλάδος θαμνώδους καὶ κάτωθεν στέμματος ἀπὸ πεῦκα καὶ κρίνους, ῥεμβῶδη κατάκεινται ἐρείπια βρυοσκεπῆ καὶ ὀγκόλιθοι ἄγριοι καὶ λίθοι χειμέριοι, ἀπολείμματα τείχους ἀρχαίου. Κύκλῳ στενάζουν τὰ δάση. Καὶ μακρόθεν, ἐν ὥρᾳ νυκτός, ἀκούεται τοῦ βύα τὸ ἄσμα . . .

Ἐκεῖ «Οἱ ἀπὸ Φυλῆς» ὀχυροῦνται. Ἡ ἡγεμονὶς αὐτὴ γῆ, ἡ ἀνθοῦσα, ἡ ὑλήεσσα, εἶναι τὸ ὁρμητήριόν των. Οἱ κορμοί, αἱ ἐπάλξεις των.

Ἀπὸ αἰώνων οἱ κορμοί, οὕτω, σηματογραφοῦνται εἰς τὸν κατὰ τῶν Τυράννων πόλεμον . . . Καὶ διαιωνίζεται ἡ δόξα των. Καὶ καθιεροῦται ἡ ἄμυνα δι' αὐτῶν παντοῦ, εἴτε ἐν χώραις ἀγρίων, εἴτε ἐν χώραις ἡμέρων . . .

Οἱ κορμοί, ταμπούρια! Οὐχὶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ κατὰ τοῦ δεσπότου. Κατὰ τῆς αὐθαδείας τῆς ἐσωτερικῆς. Κατὰ τῆς πιέσεως, τῆς ἁρπαγῆς, τῆς βουλιμίας, τοῦ ἐφιάλτου τοῦ ἐσωτερικοῦ . . . Οἱ κορμοί! Εἰς κἄθε ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμον καὶ ἀπαλλαγῆς πόλεμον, οἱ κορμοὶ ἀναλαμβάνουν ὅλην αὐτῶν τὴν ἀγερωχίαν, διὰ νὰ προασπίσουν τὰ πλήθη ποῦ τοὺς ἀγαποῦν, ποῦ συσπειροῦνται περὶ αὐτούς, ποῦ γλίχονται, ποῦ κρύπτονται, ποῦ ὑφέρπουν, ποῦ ἀνέρπουν, ποῦ ὀρθοῦνται, ποῦ παραμονεύουν, ποῦ δέρκονται, ποῦ ὠτακουστοῦν ὑπ' αὐτούς, παρ' αὐτούς, δι' αὐτῶν, ἐπ' αὐτῶν, ὑπὲρ αὐτούς.

Οἱ κορμοὶ ταμπούρια! Δυνάμεις. Ὀχυρώματα. Φρούρια, πύργοι, γιατάκια. Οἱ κορμοὶ ταμπούρια εἰς κἄθε ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμον καὶ ἀπαλλαγῆς πόλεμον . . .

Ἕως τῶν Ἰνδῶν ἂν ἀνατρέξῃ τις, καὶ ἕως τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Λατίου καὶ ἕως τῶν Πελασγῶν τῆς Δωδώνης καὶ ἕως τῶν Βανδαιανῶν τοῦ 93, θὰ ἴδῃ τοὺς κορμοὺς ὡς τὰ γενναιότερα ὁρόσημα τῶν πρωτοκατακλαβόντων, τῶν πρωτοκατακτητῶν, καὶ ὡς τοὺς γενναιοτέρους προμαχῶνας ὅλων τῶν κατὰ τῆς Κεφαλῆς ἐξεγειρομένων, κατὰ τοῦ Ἄρχοντος. Καὶ θὰ ἴδῃ ὅτι ἀποτελοῦν ὅλην τὴν Ἐλευθερίας τὴν πτέρυγα καὶ ὅλα τὰ νεῦρα τῆς πάλης καὶ ὅλην τὴν πειθὼ τῆς θεμελιώσεως καὶ ὅλους τοὺς ἀετοὺς τῶν ψυχῶν. . . .

Ὁ ὄπισθεν τῶν κορμῶν ἀγὼν οὗτος ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας, ἰδοὺ ὅ,τι ἡ Δεκέλεια προβάλλει καὶ ἰδοὺ ὅ,τι τὰ δάση της ἀναδίδουν εἰς χρυσᾶς κ' εὐώδεις ὑποθήκας, ἀπὸ αἰώνων . . .

Ὑψηλοτάτη

Ἐν Κερκύρᾳ, τὸν Γερμανικὸν Ἀετόν, εἰς χαιρετισμὸν χρυσοῦν ἐκ τῆς Νέας Σου Πατρίδος, προσφωνοῦσα, ἔστειλές ποτε μὲ ὑπερηφάνειαν Ἑλληνίδος καὶ μὲ κατάνυξιν Χριστιανῆς καὶ μὲ εὐγένειαν ἀνθρώπου καὶ μὲ γλυκυθυμίαν γυναικὸς καὶ μὲ διάχυσιν ἀδελφῆς καὶ μὲ ταπεινότητα Πριγκηπίσσης, ἔστειλές ποτε πτερόεντα. τὰ ἔπη:

ΕΥΡΙΣΚΟΜΑΙ ΕΙΣ ΕΠΙΓΕΙΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΝ!

Τί εὐμορφότερος τούτου πανηγυρικὸς τῆς Ἑλληνικῆς βλαστήσεως; Τί σεπτοτέρα ταύτης πίστωσις τῶν διθυράμβων μου; Ὡσὰν νὰ ἔλεγες: «Εἰς παράδεισον, ὃν αἱ ὄχθαι τοῦ Σπρέα δὲν ἐγνώρισαν καὶ ὃν αἱ κορυφαὶ τοῦ Χάρτς δὲν ἀντίκρυσαν. Εἰς παράδεισον, ὃν ὠνειροπόλουν ποτὲ Γερμανὶς καὶ ὃν θὰ χαίρω, Ἑλληνὶς τώρα, αἰώνια. Εἰς παράδεισον, ὃν ἐὰν ἔφερες ἐπὶ τῶν πτερύγων Σου, θὰ ἠσθάνεσο τὴν εὐτυχίαν πολὺ ὡραιοτέραν καὶ τὴν ζωὴν πολὺ νὰ περᾷ γλυκύτερον ἐν τῷ κόσμῳ. Τὰ τριχαπτοειδῆ, τὰ κροσσωτὰ τῆς νήσου τῶν Φαιάκων ἀκρογάλια, τοὺς κήπους τῆς Ναυσικάας καὶ τοῦ Ἀλκινόου, τῆς Ὁμηρικῆς παραδόσεως τὴν θείαν καὶ μάγον αὐτὴν σελίδα βλέπω ἀναπεπταμένην ὡς θρησκείαν τῆς φύσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐνώπιόν μου, καὶ βλέπω δόξαν περιβάλλουσαν τὴν ψυχήν μου, ψυχαγωγοῦσαν αὐτήν, φωτίζουσαν αὐτήν, θεοποιοῦσαν αὐτήν. Τὸν ἐπίγειον παράδεισον τῆς Χριστιανῆς αὐτόν, τὰ ἐπίγεια Ἡλύσια τῆς Ἑλληνίδος αὐτά, τῆς Ἑλληνοχριστιανῆς Ἡγεμονίδος τὸ χάρμα, ὤ! ἐὰν εἶχε καὶ ἡ Γερμανία Σου! . . .»

Ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Δεκελείᾳ, παντοῦ τῆς Ἑλληνικῆς χλωρίδος, ὅπου θὰ φέρῃς τὸ βῆμά Σου, ὅπου τερπναὶ θὰ σὲ ἄγουν ὧραι καὶ χαρμόσυνοι, καὶ ἐάν ποτε ἀναμνησθῇς τῆς Μεγάλης Σου Πατρίδος, οὕτωσὶ θ' ἀναμνησθῇς αὐτῆς, ὡς Ἑλληνίς!

[Ἕπεται τὸ τέλος]

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΩΦ

Ο ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΤΡΑΓΩΔΟΣ

(Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς ἐξοχῆς)

ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ἰβὰν Ἰβάνοβιτς Τολκατσέφ, *οἰκογενειάρχης.*

Ἀλέξιος Ἀλεξέϊεβιτς Μουράσκην, *φίλος του.*

Ἡ σκηνὴ ἐν Πετρουπόλει
εἰς τὸ οἴκημα τοῦ Μουράσκην.

Τὸ γραφεῖον τοῦ Μουράσκην. Μαλακὰ ἔπιπλα. — Ὁ Μουράσκην κάθηται πρὸ τοῦ γραφείου. Εἰσέρχεται ὁ Τολκατσὲφ κρατῶν γλόμπον λάμπας, ἀθυματῶδες ποδήλατον, τρεῖς καπελλιέρας, μεγάλον μπόγον μὲ φορέματα, ζεμπίλι μὲ φιάλας πλήρεις ζύθου καὶ πολλοὺς ἄλλους μπόγους. Περιφέρει ἀορίστους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐξηντλημένος πίπτει ἐπὶ τοῦ σοφᾶ.

Μουράσκην. *Καλημέρα, Ἰβὰν Ἰβάνοβιτς! Καλέ, τί χαρά! Πόθεν ἔρχεσαι;*

Τολκατσὲφ *(ἀσθμαίνων). Φίλε μου ἀγαπητέ... Ἔχω μιὰ παράκλησι νὰ σοῦ κάμω... Σὲ παρακαλῶ πολύ... δάνεισέ μου ἴσα μὲ αὔριο τὸ ῥεβόλβερ σου. Κάμε μου αὐτὴ τὴ χάρι!*

Μουράσκην. *Νὰ τὸ κάμῃς τί τὸ ῥεβόλβερ;*

Τολκατσέφ. *Τὸ θέλω... Ὤχ, Θεέ μου!... Νερὸ δός μου... Νερὸ γλήγορα!... Μοῦ χρειάζεται... Θὰ περάσω νύκτα μέσα ἀπὸ σκοτεινὸ δάσος, λοιπόν... γιὰ κάθε ἐνδεχόμενον... Δάνεισέ μου το, κάμε μου αὐτὴ τὴ χάρι!*

Μουράσκην. *Ἄ, δὲ λὲς ἀλήθεια, Ἰβὰν Ἰβάνοβιτς! Ποῦ στὸν πειρασμὸ τὸ βρῆκες τὸ σκοτεινὸ δάσος; Κάτι θὰ ἔβαλες στὸ νοῦ σου. Ἀπ' τὴν ὄψι σου τὸ βλέπω πῶς ἔβαλες κακὸ πρᾶμα στὸ νοῦ σου! Μὰ τί ἔπαθες; Ζαλίζεσαι;*

Τολκατσέφ. *Στάσου, στάσου ν' ἀνασάνω... Ὤχ, μαννοῦλά μου. Ἐπαιδεύθηκα σὰν τὸ σκυλί. Αἰσθάνομαι σ' ὅλο μου τὸ κορμὶ καὶ στὴν κεφαλὴ σὰν νὰ ἔκαμαν τὰ κρέατά μου σουβλάκια... Δὲ μπορῶ πιὰ νὰ ὑποφέρω. Κάμε μου τὴ χάρι καὶ μὴ μ' ἐρωτᾷς, κάμε ὅ,τι σοῦ λέγω... δός μου τὸ ῥεβόλβερ! Πολὺ σὲ παρακαλῶ!*

Μουράσκην. *Ἡσύχασε, Ἰβὰν Ἰβάνοβιτς, ἡσύχασε πιά! Τί μικροψυχία εἶν' αὐτή; Οἰκογενειάρχης ἄνθρωπος, πολιτικὸς σύμβουλος! Ντροπή!*

Τολκατσέφ. *Τί οἰκογενειάρχης, κάθεσαι καὶ μοῦ λές! Μάρτυς, ὄχι οἰκογενειάρχης! Κτῆνος φορτηγόν, νέγρος, εἴλως, μασκαρᾶς, ὁ ὁποῖος κάθεται ἀκόμη καὶ περιμένει κάτι καὶ δὲν τραβᾷ γιὰ τὸν ἄλλον κόσμο! Εἶμαι πατσαβοῦρα, κούτσουρο, ἠλίθιος! Γιατί ζῶ; Γιατί; (Ἀναπηδᾷ ἀπὸ τὸν σοφᾶ). Πές μου λοιπόν, πές μου γιατί ζῶ; Πρὸς τί ἡ ἀδιάκοπος αὐτὴ σειρὰ ἠθικῶν καὶ φυσικῶν βασάνων; Τὸ καταλαμβάνω νὰ εἶνε κανεὶς μάρτυς μιᾶς ἰδέας, μάλιστα! Ἀλλὰ νὰ εἶνε μάρτυς δὲν ξέρω κ' ἐγὼ ποιανοῦ γυναικείου μεσοφοριοῦ καὶ γλόμπου λάμπας, ἄ, ὄχι!—δοῦλός σας ταπεινός! Ὄχι, ὄχι, ὄχι! Μοῦ ἀρκεῖ! Μοῦ ἀρκεῖ!*

Μουράσκην. *Μὴ φωνάζεις, θὰ μᾶς ἀκούσουν οἱ γείτονες!*

Τολκατσέφ. *Ἂς πᾷ ν' ἀκούσουν, τὸ ἴδιο μοῦ κάνει! Δὲν*

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

μοῦ τὸ δίνεις ἐσὺ τὸ ῥεβόλβερ, μοῦ τὸ δίνει ἄλλος, ἐμένα ὅμως ξέγραψέ με ἀπὸ τοὺς ζωντανούς! Ἡ ἀπόφασις ἔγεινε!

Μουράσκην. *Στάσου, μοῦ ξήλωσες τὸ κουμπί μου. Μίλησε ἀπαθέστερα. Ἐγὼ μολαταῦτα δὲν καταλαμβάνω τί ἄσχημο βρίσκεις εἰς τὴν ζωήν.*

Τολκατσέφ. *Τί ἄσχημο βρίσκω; Μ' ἐρωτᾷς τί ἄσχημο βρίσκω; Ὁρίστε νὰ σοῦ πῶ! Θὰ σοῦ τὰ εἰπῶ ὅλα καὶ ἴσως ξεθυμάνω. Ἂς καθίσωμεν. Ἄκουσε λοιπόν... Ὤχ Θεέ μου, δύσπνοια... Ἂς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἔστω. Ἂς εἶνε. Καθὼς γνωρίζεις, ἀπὸ τὰς δέκα τὸ πρωῒ ἕως τὰς τέσσαρας τὸ ἀπόγευμα εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ ἐργάζωμαι εἰς τὸ γραφεῖον. Ζέστη, πνιγμός, μύγες καὶ ἐρημία. Ὁ γραμματεὺς ἐπῆγε μὲ ἄδειαν, ὁ Χράποφ ἔφυγε νὰ πᾷ νὰ παντρευθῇ, ἡ μικροϋπαλληλία κάμνει ἐξοχήν, ἔρωτα καὶ λαμβάνει μέρος εἰς παραστάσεις ἐρασιτεχνῶν. Ὅλοι ἔρχονται παρακοιμισμένοι, ἐξηντλημένοι, οἰνοβαρεῖς, ἔτσι ποῦ δὲν εἰμπορεῖς ναῦρῃς λογαριασμό... Τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραμματέως τὴν ἐκτελεῖ ὁ ὑφιστάμενος, κουφὸς ἀπὸ τὸ ἕνα αὐτὶ καὶ ἐρωτευμένος· ἔρχεται ὁ κόσμος, φωνάζει, θυμώνει, φοβερίζει, —γίνεται τέτοιο πατιρντὶ ποῦ εἶνε φρίκη. Καὶ δουλειά, φαρμακωμένη: ὅλο καὶ τὰ ἴδια, ὅλο καὶ τὰ ἴδια, πληροφορίαι, ἀναφοραί, πληροφορίαι, ἀναφοραί—μιὰ μονοτονία σὰν σάλος τοῦ πελάγους. Νομίζεις πῶς θὰ σοῦ πεταχθοῦν τὰ μάτια. Δός μου νερό... Βγαίνεις ἀπὸ τὸ γραφεῖο κατακουρασμένος, ἐξηντλημένος καὶ δὲν βλέπεις τὴν ὥρα νὰ πᾷ νὰ γευματίσῃς καὶ νὰ πέσῃς νὰ κοιμηθῇς, ἀλλὰ ποῦ.. ξεχνᾷς πῶς ζῇς στὴν ἐξοχή; δηλαδὴ εἶσαι δοῦλος, πατσαβοῦρα, σκουπίδι καὶ κόπιασε τῆς ὄρνιθας γνιὲ νὰ τρέξῃς νὰ ἐκτελέσῃς διαφόρους παραγγελίας. Στὴν ἐξοχὴ ἀπέκτησαν αὐτὴ τὴ συνήθεια: Ὅταν φεύγῃ κανεὶς γιὰ τὴ χώρα, ἂς ἀφήσωμε πιὰ τὴ γυναῖκά του, ἀλλὰ κάθε μιὰ κορῶνα ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸν φορτώνῃ μὲ χίλιαις δυὸ παραγγελίαις. Ἡ γυναῖκά μου ἀπαιτεῖ νὰ περάσω ἀπὸ τῆς μοδίστας καὶ νὰ τήνε βρίσω γιατὶ τὸ πολκάκι της τῆς τῶκαμε φαρδὺ καὶ στοὺς ὤμους στενό. Ἡ Σόνια—νὰ τῆς ἀλλάξω τὰ παπούτσια, ἡ κουνιάδα μου—νὰ τῆς πάρω κόκκινο μετάξι κατὰ τὸ δεῖγμα 20 λεπτῶν καὶ τρεῖς πῆχες σειρίτι... Καὶ ποῦ νὰ ἰδῇς ἀκόμη, στάσου νὰ σοῦ τὰ διαβάσω. (Ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου του σημείωσιν καὶ ἀναγινώσκει): Γλόμπο τῆς λάμπας 1 φούντι λουκάνικο· κανέλλα καὶ μοσχοκάρφια 20 λεπτῶν· ρετσινόλαδο γιὰ τὸ Μιχαλάκη· 10 φούντια ζάχαρη ψιλή· νὰ πάρω ἀπὸ τὸ σπίτι τὸ μπακιρένιο τάσι καὶ τὸ γουδὶ γιὰ τὴ ζάχαρη· φαινικὸν ὀξύ, σκόνη γιὰ τὰ κουνούπια, ποῦδρα 40 λεπτῶν· 20 μποτίλιαις μπύρα· βιναίγκρ καὶ ἕνα κορσὲ τῆς Mlle Chansau N° 82... οὖφ! καὶ νὰ πάρω στὸ σπίτι τὸ παλτὸ καὶ τὶς γαλότσες τοῦ Μιχα-*

λάκη. Αὐτὰ εἶνε διαταγαὶ τῆς συζύγου καὶ τῆς οἰκογενείας. Τώρα ἔρχονται αἱ παραγγελίαι τῶν φιλτάτων γνωρίμων, ποῦ ὁ διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ. Οἱ Βλάσην ἑορτάζουν αὔριον τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλάκη των, θέλει ν' ἀγοράσῃ ποδήλατον. Ἡ συνταγματάρχαινα Κύχρην εἶνε εἰς ἐνδιαφέρουσαν κατάστασιν καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ περνῶ καθεμέρα ἀπὸ τῆς μαμμῆς νὰ τὴν προσκαλῶ νὰ ἔρθῃ. Καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπά. Ἔχω πέντε σημειώσεις μέσ' στὴν τσέπη μου καὶ δὲν εἰξεύρω κ' ἐγὼ πόσους μπόγους. Νά, ἔτσι δά, φίλε μου, ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ φύγω ἀπὸ τὸ γραφεῖο, ἕως τὴν ὥρα τοῦ σιδηροδρόμου τρέχω ἀπὸ μαγαζὶ σὲ μαγαζὶ σὰν σκυλὶ μὲ τὴ γλῶσσα ἔξω μιὰ πιθαμή,—τρέχεις, τρέχεις καὶ βλαστημᾷς τὴν ὥρα ποῦ γεννήθηκες. Ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸ στὸ φαρμακεῖο, ἀπ' τὸ φαρμακεῖο στὴ μοδίστα, ἀπὸ τὴ μοδίστα στὰ λουκάνικα κι' ἀπ' ἐκεῖ πάλι στὸ φαρμακεῖο. Ἐδῶ σκοντάφτεις, ἐκεῖ σοῦ πέφτουν τὰ λεπτά, ἀλλοῦ ξεχνᾷς νὰ πληρώσῃς καὶ τρέχουν καὶ σὲ κυνηγοῦν σκανδαλωδῶς, ἀλλοῦ πατεῖς τὸ φόρεμα καμμιανῆς κυρίας. Τφοὺ στὸ διάβολο. Ὕστερα ἀπὸ τέτοια φασαρία γίνεσαι θηρίο καὶ καταντᾷ ὅλη τὴ νύκτα νὰ πονοῦν τὰ κόκκαλά σου καὶ νὰ βλέπῃς στὸν ὕπνο σου κροκοδείλους. Τέλος πάντων τελειώνουν αἱ παραγγελίαι, ἔγιναν ὅλαι αἱ ἀγοραί, δὲν μοῦ λὲς ὅμως πῶς διάβολο θὰ συσκευασθοῦν ὅλα αὐτά; Πῶς, λόγου χάριν, θὰ συσκευάσῃς τὸ βαρὺ χάλκινο γουδὶ καὶ τὸ γουδοχέρι μὲ τὸ γλόμπο τῆς λάμπας ἢ τὸ φαινικὸν ὀξὺ μὲ τὸ τσάϊ; Πῶς θὰ συνδυάσῃς τὴς μποτίλιες τῆς μπύρας μὲ τὸ ποδήλατον; Αἴνιγμα, γρῖφος! Ὅσο νὰ σπάζῃς τὸ κεφάλι σου, ὅσο καὶ νὰ βασανίζῃς τὸ νοῦ σου, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι: ἢ θὰ τσακίσῃς κάτι ἢ θὰ χύσῃς κάτι· μέσ' στὸ βαγόνι δὲ ὡρισμένως θὰ στέκεσαι ὀρθός, θὰ ἔχῃς ξαπλωμένα τὰ χέρια σου, καμπουριασμένος καὶ μὲ τὸ πηγούνι σου θὰ ὑποστηρίζῃς κανένα μπόγο, χωσμένος μέσα σὲ ζεμπίλια, σὲ καπελλιέρες καὶ ἄλλαις βρώμαις. Καὶ ἅμα ξεκινήσῃ τὸ τραῖνο, ἀρχίζουν οἱ ἐπιβάται νὰ πετοῦν ἀπὸ δῶ κι' ἀπ' ἐκεῖ τὰς ἀποσκευάς σου γιατὶ μ' αὐτὰς κατέλαβες τὰς ξένας θέσεις. Φωνάζουν, προσκαλοῦν τὸν ὁδηγόν, σὲ φοβερίζουν πῶς θὰ σὲ βγάλουν ἔξω, κ' ἐγὼ τί νὰ κάμω; Στέκομαι κ' ἀνοιγοκλείνω τὰ μάτια μου σὰν ραβδισμένος γάϊδαρος. Τώρα ἄκουσε κι' ἄλλα. Φθάνω στὴν ἐξοχή. Τί ἄλλο καλήτερο θὰ ἦτο παρὰ νὰ φάγω καλὰ καὶ νὰ πιῶ καὶ νὰ τὸ πάρω δίπλα—ἔτσι δὲν εἶνε;—μάλιστα περίμενε. Ἡ γυναῖκά μου πρὸ πολλοῦ πλέον καιροφυλακτεῖ. Δὲν προφθάνεις νὰ φᾷς τὴ σοῦπά σου καὶ σὲ ἁρπάζει τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ καὶ κόπιασε, κύριε, σὲ καμμιὰ παράστασιν ἐρασιτεχνῶν ἢ σὲ χοροεσπερίδα. Μὴ τολμήσῃς νὰ διαμαρτυρηθῇς. Εἶσαι σύζυγος καὶ ἡ λέξις «σύζυγος» μεταφρασμένη εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐξοχῆς σημαίνει ἄλογον ζῷον, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖς νὰ καβαλλικεύῃς καὶ νὰ τὸ φορτώνῃς, ὅ,τι θέλεις χωρὶς νὰ φοβῆσαι τὴν ἀνάμιξιν τοῦ συλλόγου τῆς προστασίας τῶν ζώων. Πηγαίνεις καὶ ἀηδιάζεις εἰς τὴν παράστασιν καὶ χειροκροτεῖς κατὰ διαταγὴν τῆς συζύγου. Ἐπιστρέφεις μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ τὸ θέατρον ἢ ἀπὸ τὴν χοροεσπερίδα καὶ αἰσθάνεσαι πῶς δὲν εἶσαι πιὰ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ψοφίμι γιὰ τὸ κάρρο. Καὶ τέλος πάντων ἔφθασες εἰς τὸν σκοπόν σου: γδύνεσαι καὶ πέφτεις. Κλεῖσε μιὰ χαρὰ τὰ ματάκια σου καὶ κοιμήσου... Αἰσθάνεσαι τόσην εὐχαρίστησιν, τόσην ποίησιν, τόσην θερμότητα, καταλαμβάνεις, καὶ τὰ παιδιὰ στὸ πλαγινὸ δωμάτιον δὲν κλαῖνε, καὶ ἡ γυναῖκά σου δὲν εἶν' ἐκεῖ καὶ τὴν συνείδησιν ἔχεις ἡσυχον. Καλήτερα ἀπ' αὐτὸ δὲν θέλεις. Ἀρχίζει νὰ σὲ παίρνει ὁ ὕπνος κ' ἔξαφνα... κ' ἔξαφνα ἀκούεις: τζζ!... Κουνούπια! (ἀναπηδᾷ). Κουνούπια, ποῦ τρὶς ἀνάθεμά τα, κουνούπια! (κινεῖ τοὺς γρόνθους του). Κουνούπια! Πληγαὶ τοῦ Φαραώ, Ἱερὰ Ἐξέτασις! Τζζ!.. σφυρίζει τόσο πένθιμα, τόσο θλιβερά, σὰν νὰ σοῦ ζητῇ συγγνώμην, ἀλλὰ σοῦ πατεῖ τέτοια δαγκωματιὰ τὸ ἄτιμο, ποῦ ἔπειτα μιὰ ὁλόκληρη ὥρα ξύνεσαι. Καπνίζεις, τὰ διώχνεις, σκεπάζεσαι ἀπὸ κεφαλῆς —δὲ βαριέσαι—καμμιὰ σωτηρία! Καὶ ἐπὶ τέλους βαριεστίζεις καὶ παραδίδεσαι εἰς τὸν σπαραγμόν: φάτε με, ἄτιμα! Δὲν προφθαίνεις νὰ συνηθίσῃς στὰ κουνούπια καὶ νέα βάσανος· ἡ γυναῖκά σου στὴ σάλα μὲ τοὺς τενόρους της μαθαίνει τραγοῦδι. Κοιμῶνται τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύκτα δὲν ἔχουν ὕπνο. Ὦ Θεέ μου! Τέτοιο βασανιστήριο εἶνε αὐτοὶ οἱ τενόροι ποῦ μὲ τὰ κουνούπια δὲν παραβάλλονται. (Τραγουδεῖ): «Μὴ λὲς πῶς σ' ἔφαγαν τὰ νιάτα...» Καὶ πάλι μαγευμένος στέκω μπρός σου». Ἄτιτμοι! Μοῦβγαλον τὴν ψυχή. Ὄχ, δός μου ἀκόμα λίγο νερό... Δὲ μπορῶ... Κ' ἔτσι ποῦ λὲς χωρὶς νὰ σὲ πάρῃ διόλου ὁ ὕπνος σηκώνεσαι στὰς ἓξ καὶ μιὰ καὶ δυὸ στὸ σταθμὸ γιὰ τὸ τραῖνο. Τρέχεις, φοβεῖσαι μὴν τὸ χάσῃς, λάσπες, ὁμίχλη, κρύο, βροχή. Φθάνεις στὴ χώρα καὶ da capo. Αὐτὰ εἶνε, φίλε μου. Ζωή, ἔχω νὰ σοῦ πῶ, ἐλεεινή· μήτε τοῦ ἐχθροῦ σου. Καταλαβαίνεις — ἀρρώστησα! Δύσπνοια, καΐλα, πάντα φοβοῦμαι πῶς τὸ στομάχι μου δὲ χωνεύει, βλέπω σκοτεινά... Πιστεύεις πῶς ἔγεινα ψυχοπαθής... (παρατηρεῖ περὶ ἑαυτόν). Αὐτὸ μεταξύ μας... Θέλω νὰ συμβουλευθῶ φρενολόγους ἰατρούς. Κἄτι διάβολο ἔχω. Ὅταν καμμιὰ φορὰ εἶσαι δύσθυμος, ὅταν σὲ τσιμποῦν τὰ κουνούπια ἢ τραγουδοῦν οἱ τενόροι, ἔξαφνα σκοτεινιάζει τὸ φῶς σου, ἀναπηδᾷς ἔξαφνα, τρέχεις σὰν δαιμονισμένος μέσα σ' ὅλο τὸ σπίτι καὶ φωνάζεις: «Αἶμα διψῶ! Αἷμα!» Καὶ πράγματι, ἐκείνη τὴν ὥρα σοῦ ἔρχεται διάθεσις νὰ μαχαιρώσῃς κανένα ἢ νὰ τοῦ σπάσῃς μὲ καμμιὰ καρέκλα τὴν κεφαλή. Νὰ ὡς ποῦ σὲ φέρνει αὐτὴ ἡ ζωὴ τῆς ἐξοχῆς! Καὶ κανεὶς δὲν σὲ λυπᾶται, δὲν σὲ συμπονεῖ. Θαρρεῖς πῶς ἔτσι πρέπει νᾖνε. Γελοῦν μάλιστα. Ἀλλά, πρέπει νὰ ἐννοήσῃς ὅτι θέλω νὰ ζήσω! Αὐτὴ ἡ κατάστασις δὲν εἶνε κωμῳδία, εἶνε τραγῳδία! Ἄκουσε, ἀφοῦ δὲν μοῦ δίνεις τὸ ῥεβόλβερ, συμπόνεσέ με τοὐλάχιστον!

Μουράσκην. *Ἐγὼ συμπονῶ.*

Τολκατσέφ. *Βλέπω πῶς μὲ συμπονεῖτε... Χαῖρε. Πάω νὰ πάρω λουκάνικο... κἀ ἀκόμη σκόνη γιὰ τὰ δόντια κ' ἔπειτα στὸ σταθμό.*

Μουράσκην. *Καὶ σὲ ποιὰ ἐξοχὴ κάθεσαι;*

Τολκατσέφ. *Στὸ νεκροπόταμο.*

Μουράσκην *(περιχαρής). Ὄχι δά! Ἄκουσε, ξεύρεις ἐκεῖ μιὰ κυρία Φίμπεργ;*

Τολκατσέφ. *Τήνε ξέρω. Ἔχομεν μάλιστα γνωριμίαν.*

Μουράσκην. *Τί λές;! Τί λαμπρὰ εὐκαιρία! Πόσον εἶσαι καλός!...*

Τολκατσέφ. *Τί τρέχει;*

Μουράσκην. *Νὰ ζήσῃς, θὰ μοῦ κάμῃς μιὰ μικρὰ χάρι; Σὲ παρακαλῶ πολύ! Ἔλα, δός μου τὸν λόγον σου πῶς θὰ μοῦ τὴν κάμῃς!*

Τολκατσέφ. *Τί συμβαίνει;*

Μουράσκην. *Φιλικὴ χάρι θὰ μοῦ κάμῃς, σὲ παρακαλῶ πολύ. Πρῶτον νὰ πῇς πολλὰ προσκυνήματα εἰς τὴν κυρίαν Φίμπεργ καὶ νὰ τῆς πῇς πῶς εἶμαι καλὰ καὶ τῆς φιλῶ τὸ χέρι. Δεύτερον νὰ τῆς πᾷς κἄτι τι μικρὸ πρᾶγμα ποῦ θὰ σοῦ δώσω. Μοῦ ἔχει παραγγείλει μιὰ βαπτομηχανὴ καὶ δὲν ἔχω κανένα νὰ τῆς τήνε στείλω... Πάρ' της την, νὰ ζήσῃς, καὶ μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν καὶ αὐτὸ τὸ κλουβὶ μὲ τὸ καναράκι... Πρόσεξε ὅμως γιατὶ τὸ πορτάκι δὲν εἶνε γερό... Γιατί μὲ βλέπεις ἔτσι;*

Τολκατσέφ. *Ραπτομηχανή... καναράκι μὲ τὸ κλουβί...*

Μουράσκην. *Τί ἔπαθες, Ἰβὰν Ἰβάνοβιτς; Γιατί ἐκοκκίνισες ἔτσι;*

Τολκατσὲφ *(κτυπῶν τοὺς πόδας του). Δός μου ἐδῶ τὴ μηχανή! Ποῦ εἶνε τὸ κλουβί; Καβαλλίκεψε καὶ σὺ ἀπάνω! Φάγε με! Σπάραξέ με! (σφίγγων τοὺς γρόνθους). Αἷμα διψῶ! Αἷμα! Αἷμα!...*

Μουράσκην. *Ἐτρελλάθηκες!*

Τολκατσὲφ *(προχωρῶν κατ' αὐτοῦ). Αἷμα διψῶ, αἷμα!*

Μουράσκην *(φρικιῶν). Ἐτρελλάθηκε! (φωνάζει). Πέτρο! Μαρία! Ποῦ εἶσθε; Βοήθεια!*

Τολκατσὲφ *(τὸν καταδιώκει εἰς τὸ δωμάτιον). Αἷμα διψῶ! Αἷμα!*

ΑΥΛΑΙΑ

Μετάφρασις ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ. ΑΓΑΘ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ ΤΑΠΕΙΝΩΝ

Μόλις εἶχα κατέλθη ἐντὸς τῆς καμπίνας μου, ἀφ' οὗ ἔληξεν ἡ τετραωρία μου, καὶ εἶχα σύρῃ τὴν μικρὰν αὐλαίαν τῆς θύρας, ὅτε ἐξαίφνης κραυγὴ διαπεραστική, κραυγὴ ἀπελπισίας ἔφθασε μέχρις ἐμοῦ καὶ δοῦπος ἀπαίσιος ἀντήχησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὡς κριγμὸς σώματος συντριβομένου.

Κραυγαί, κατάραι, καὶ θόρυβος σπευδόντων βημάτων ἐπηκολούθησε.

Ἐτινάχθην ἀμέσως ἐπάνω καὶ εὑρέθην πρὸ εὐρέος κύκλου ναυτῶν κυπτόντων πέριξ ἑνὸς συντρόφου των αἱμοφύρτου καὶ συνεστραμμένου ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

Ἓν σχοινίον ἐκόπη αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὴν κεραίαν τοῦ ὅλωνος, καὶ ὁ δυστυχὴς θωρακίτης, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατεγίνετο συστέλλων τὸ ἱστίον, ἀπολέσας τὸ μόνον στήριγμά του κατέπεσε βαρέως ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου εἰς τὸ κατάστρωμα.

Παρεμέρισα τὸ πλῆθος συγκεκινημένος καὶ ἀνεγνώρισα κατακείμενον ἕνα τῶν ζωηροτέρων καὶ καλλιτέρων θωρακιτῶν μας, ἐν εὔρωστον ναυτόπουλον μὲ χαλκόχρουν πρόσωπον καὶ λεπτὸν μελαγχροινὸν μύστακα.

Κάτι ἐντὸς τοῦ στήθους μου συνεστάλη ὀδυνηρῶς.

Κατὰ μῆκος τῶν σανίδων εἰς ἐρυθρὸς ῥύαξ αἵματος ἔρρεε βραδὺς καὶ πυκνός, καὶ ἦτο τόσον ἐρυθρὸν καὶ πλῆρες ζωῆς τὸ αἷμα αὐτό . . .

Ὁ ὑπίατρος ὅστις ἔκυπτεν ἐπ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη κινῶν ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλήν.

—Ἕνα φορεῖον, διέταξε... γρήγορα εἰς τὸ νοσοκομεῖον...

Τὸν ἐπλησίασα ἀγωνιῶν.

—Ἄσχημα . . . ἔ ; ἠρώτησα χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

— Κρῖμα . . . ἀπήντησεν ἐκεῖνος τεθλιμμένος.

— Δὲν ὑπάρχει καμμία ἐλπίς ;.. διόλου :.. ἐξηκολούθησα.

—Ἐθραύσθη ἡ σπονδυλικὴ στήλη . . . καὶ ἐὰν δὲν ἀποθάνῃ, θὰ μείνῃ παράλυτος . . . καλλίτερα ν' ἀποθάνῃ ! . .

Εἶδα φρικιῶν τὸ ἀναίσθητον σῶμα ν' ἀποτίθεται ἐντὸς τοῦ ἐπιμήκους φορείου, καὶ νὰ καταβιβάζεται μετὰ προσοχῆς ὑπὸ τῶν συντρόφων του ἐντὸς τῆς λέμβου, ὅπου αἱ κῶπαι βραδέως τὸν ἀπεμάκρυνον τοῦ πλοίου, ὅπου ἓν ἔτος ἤδη εἶχε στεγάσῃ τοὺς κόπους τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ τὴν εὐθυμίαν τῶν εἴκοσί του ἐτῶν.

Κάτι ὡς παγερὰ πνοὴ ἐπισημότητος καὶ φρίκης εἶχε παρέλθῃ ἐπὶ ὅλου τοῦ ναυτικοῦ κόσμου τοῦ πλοίου, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου διὰ μίαν στιγμὴν ὁ θάνατος εἶχεν ἁπλώσῃ τὸ φοβερὸν μεγαλεῖόν του.

Μετὰ μικρὸν ὅμως ὅταν ἡ πένθιμος συνοδία ἐξηφανίσθη ὄπισθεν τῶν ἄλλων σκαφῶν, τὸ κατάστρωμα ἐπλύθη, τὸ πᾶν ἐτακτοποιήθη πάλιν, καὶ μόνον εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου ἐσημειώθησαν ὀλίγαι γραμμαὶ ἀναφέρουσαι τὸ δυστύχημα.

Ἓν ἄτομον ἔλειψεν, ἀλλὰ τὸ καθῆκον καὶ ἡ ὑπηρεσία δὲν ἀποβλέπουν εἰς ἄτομα, καὶ ὅταν ὁ εἷς λείψῃ, ἔρχεται ἀμέσως ἄλλος εἰς τὴν θέσιν του, ἔστω διὰ ν' ἀποθάνῃ καὶ αὐτός.

Τὴν ἑσπέραν μόλις εὗρον εὐκαιρίαν ἔσπευσα εἰς τὸ νοσοκομεῖον ὅπου παρεκάλεσα τὸν φίλον μου ὑπίατρον νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπανίδω τὸν πτωχὸν ναύτην μου.

—Ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις του τώρα, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλ' ὀλίγας ὥρας ἔχει ζωὴν ἀκόμη.

Ἔκλεισε τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἀνεγίνωσκε καὶ μὲ συνώδευσε μέχρι τῆς κλίνης ὅπου ὁ δυστυχὴς ἀνέμενε τὸν θάνατον νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν βάσανον τῆς ζωῆς.

Ἐπλησίασα ἀκροποδητὶ παρατηρῶν μετὰ συγκινήσεως τὸ ἀκίνητον ἐκεῖνο πρόσωπον, ἐνθυμούμενος τὰς ἀφελεῖς ἐξομολογήσεις του, τὰ ὄνειρά του, τὰ περὶ μέλλοντος σχέδια, τὰ ὁποῖα μὲ εἶχον κάμῃ νὰ ἐκτιμήσω καὶ ν' ἀγαπήσω τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τέκνον τῆς θαλάσσης μὲ τοὺς ἰσχυροὺς μῦς καὶ τὴν παιδικὴν καρδίαν.

Τὸν παρετήρουν καὶ ἡ καρδία συνεστέλλετο ὀδυνηρῶς.

Αἴφνης ἤνοιξε τὰ βλέφαρα, ἐφάνη ὅτι μὲ ἀνεγνώρισε καὶ προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ.

Ὦ ! τὸ ταλαίπωρον ἐκεῖνο μειδίαμα ! . . .

Ἠσθανόμην ἀκρατήτως τὰ δάκρυα ν' ἀνέρχωνται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κάτι νὰ μοῦ πνίγῃ τὸν λάρυγγα.

Ἀπεσύρθην τεταραγμένος καὶ κατηφής, ὡσὰν ὅλος ὁ βράχος τοῦ Ναυστάθμου ἐβάρυνεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεώς μου.

Ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἠδυνήθην νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μειδιάματος ἐκείνου, τῆς λυπηρᾶς αὐτῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, ἥτις ἐφαίνετο ψάλλουσα τὸ τελευταῖον ᾄσμα ἀποχαιρετισμοῦ εἰς τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς ζωῆς !

Εἰς τὸν λησμονημένον τάφον σου, ταπεινὸν τέκνον τοῦ πελάγους, δὲν θὰ ὑψωθοῦν μεγαλοπρέπειαι μαρμάρων οὔτε θὰ ἀνθήσουν σπάνια καὶ πλούσια φυτά, θὰ φυτρώσουν μόνα ὁ πράσινος ἀσφόδελος τῶν νεκρικῶν λειμώνων καὶ τὰ ἄγρια ἄνθη τῆς ἀνοίξεως, ἁπλᾶ καὶ ταπεινὰ ὡς ἡ ψυχή σου, καὶ ἡ θάλασσα θὰ χύνῃ πάντοτε πλησίον σου τὰ αἰώνιά της ψιθυρίσματα, νὰ βαυκαλίζῃ τοὺς ὕπνους σου, καὶ νὰ παρηγορῇ τὰ παράπονα τῶν προώρων θανάτων καὶ τῶν διακοπέντων εἰδυλλίων τῆς νεότητος καὶ τῆς ἀκμῆς . . .

Καλὴν ἐντάμωσιν, ἀγαπημένε ναύτη μου !

Καλὴν ἐντάμωσιν.

Ἀγγελος Ταναγρας

ΠΕΡΙ ΑΦΟΜΟΙΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ *

Η *μεταβολὴ εἰς τὸ μῆκος τοῦ ἔτους*—παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς κ. *Förster*—*δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὴ μετ' ἀκριβείας ἀρκούσης ἵνα θεμελιώσωμεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀσφαλῶς κανόνα παρεμβολῆς ἀκριβέστερον τοῦ Γρηγοριανοῦ*».

Ὁ καθηγητὴς *Förster* ὁμιλεῖ περὶ μεταβολῆς ἐν τῷ μήκει τοῦ ἔτους· ἀλλ' ἐὰν τὸ μῆκος τοῦ *τροπικοῦ* ἔτους εἶναι μεταβλητόν, ἕπεται ὅτι πᾶσα τοῦ μήκους τούτου ἐκτίμησις θὰ παρουσιάζῃ διάστημά τι ἢ διάρκειαν *μέσην*, διότι διάρκεια σταθερὰ δὲν θὰ ἦτο μεταβλητή.

Ὅθεν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πλήρη πεποίθησιν ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ τροπικοῦ ἔτους ;

Τοῦτο εἶναι κατ' ἐξοχὴν σπουδαῖον διὰ τὸ ἡμέτερον ζήτημα, οὐχὶ μόνον ἵνα μετ' οὐδετερότητος κρίνωμεν τὴν Γρηγοριανὴν τροποποίησιν, ἀλλὰ καὶ ἵνα γνωρίζωμεν ποῦ θὰ στηριχθῶμεν διὰ τὸ σχέδιον τῆς τροποποιήσεως, ἣν προτείνουσί τινες.

Ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους ὑπολογιζομένη ἀπὸ μιᾶς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρις ἑτέρας εἶναι μεταβλητή, δύνανταί τις εὐκόλως νὰ εὕρῃ τοῦτο, ἁπλοῦν ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ οἱασδήποτε «ἀστρονομικῆς ἐφημερίδος» καὶ νὰ ὑπολογίσῃ τὸ χρονικὸν διάστημα ὅπερ παρέρχεται ἀπὸ τῆς διαβάσεως τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ ἐαρινοῦ ἰσημερινοῦ σημείου, μέχρι τῆς ἀμέσως ἑπομένης. Ἁπλοῦν, λέγομεν, ῥίπτοντες βλέμμα ἐπὶ πάσης ἀστρονομικῆς ἐφημερίδος παρατηροῦμεν ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους δὲν εἶναι ποσότης σταθερά, ἀλλὰ μεταβλητὴ διαρκῶς ἀπὸ ἑνὸς ἔτους εἰς ἕτερον. Οὐδὲν ἕτερον παράδειγμα δύναται νὰ εἶναι πειστικώτερον καὶ ἀποδεικτικὸν τῆς δυσκολίας τοῦ προβλήματος ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τοῦ τροπικοῦ ἔτους· οὐδόλως δ' ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ ἐκπλήσσεταί τις ἂν ἀνατρέχων εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ ἔργα, πραγματευόμενα περὶ τῆς διαρκείας τοῦ τροπικοῦ ἔτους, εὑρίσκει καὶ διαφόρους δι' αὐτὸ τιμάς.

Ἡ μέση τιμὴ τοῦ τροπικοῦ ἔτους εἶναι $365^{ημ.}$, 24222 ἤτοι $365^{ημ.}$, $5^{ὥρ.}$ $48^{λ.}$ $49^{δ.}$.

Ἡ τιμὴ αὕτη κατὰ τὸν καθηγητὴν *Förster*, εἰδικῶς ἀσχοληθέντα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, δὲν φαίνεται ἀρκούντως ἱκανοποιητική· κατ' αὐτὸν ἡ τιμὴ $365^{ημ.}$, 24220 φαίνεται ὅτι πλησιάζει κατὰ πολὺ τὴν πραγματικὴν *(welcher sehr nahe gleich 365,24220 Tage ermittelt worden ist)*.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω σαφῶς καταδείκνυται ὅτι τρεῖς ἤδη αἰῶνας μετὰ τὴν Γρηγοριανὴν τροποποίησιν ἡ ἐπιστήμη διστάζει εἰσέτι νὰ ὁρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν διάρκειαν τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Παρατηρήσεις τριῶν αἰώνων προστεθεῖσαι εἰς τὰς προηγουμένας τοιαύτας καὶ γενόμεναι μετ' αὐστηροτάτης ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, δι' ὀργάνων κατασκευασθέντων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τε τεχνικῆς καὶ μαθηματικῆς προόδου, δὲν κατώρθωσαν νὰ μεταβάλλωσι τὸ παράπαν τὸν Γρηγοριανὸν τῆς παρεμβολῆς κανόνα.

Καὶ μετὰ πόσου χρόνου πάροδον θὰ δυνηθῶμεν νὰ φθάσωμεν μετ' ἀκριβείας ἀρκούσης εἰς τὸν κανόνα τοῦτον ; Ἀφίεμεν τὸν καθηγητὴν κ. *Förster* νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

«Ἴσως μετά τινας αἰῶνας μόνον—λέγει—θὰ ζητήσωσιν, ἐὰν ἴσως ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐξόχου Γρηγοριανοῦ κανόνος καὶ χωρὶς παντάπασι ν' ἀπομακρυνθῶμεν τούτου, δυνηθῶσι νὰ ἐπιφέρωσι μικράν τινα βελτίωσιν ποιοῦντες κοινὰ ἀντὶ δισέκτων τὰ ἔτη τὰ διαιρούμενα διὰ 4000 (4000, 8000, 12000 κ.λ.π.) ἀρχόμενοι ἐκ τοῦ ἔτους 4000».

Ἄξιον ἀναγραφῆς εἶνε καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ κ. *Förster* ἦτο πρὸ πολλοῦ γνωστὴ διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ *Mädler*. Ὁ διάσημος οὗτος ἀστρονόμος τῆς *Dorpat*, ὁ πρῶτος ἐξενεγκὼν τὴν ἰδέαν ἑνὸς δισέκτου ἀνὰ 128 ἔτη, ἀφ' οὗ ἐπραγματεύθη τὰ ἐκ τῆς ἐπιστήμης γνωστά, προσέθηκε: «Τὰ δεδομένα ταῦτα εἶναι τελείως ἀκριβῆ δυνάμενα νὰ γίνωσι δεκτὰ μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης ; Ταῦτα δύνανται νὰ γίνωσι δεκτὰ ἐν μέτρῳ τοιούτῳ ὅσῳ καὶ αἱ γνώσεις, ἃς ἔχομεν περὶ τοῦ ὄγκου τῶν πλανητῶν. Ὁπόταν ὅμως κατορθώσωμεν νὰ ἔχωμεν πλήρη καὶ τελείαν γνῶσιν τοῦ μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους, δύνανται καὶ ταῦτα νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀκριβῆ καθ' ὅλα τὰ σημεῖα αὐτῶν».

Νῦν δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, πῶς ἀστρονόμος, ὅστις ἔγραφε ταῦτα, χωρὶς ν' ἀντιφάσκῃ πρὸς ἑαυτόν, ὑπέβαλε σχέδιον, δι' οὗ καθίστα γνωστὴν τὴν διάρκειαν τοῦ τροπικοῦ ἔτους ;

Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις τῆς *φαινομενικῆς* ταύτης ἀντιφάσεως. Ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς ἐνδιεφέρετο ὁ *Mädler* ἦτο νὰ παύσῃ ἡ Ρωσία διαφωνοῦσα πρὸς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, δι' ἡμερολόγιον τοῦ ὁποίου μόνον ἡ ὀνομασία *Ἰουλιανὸν* ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὡς ὕβρις κατὰ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Ὡς ἤδη ἀνωτέρω εἴπομεν, διὰ νὰ φθάσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἔθηκεν εἰς ἐνέργειαν τὸ σχέδιον αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο, οὕτως εἰπεῖν, διόρθωσις τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, ἡ ὁποία θὰ κατέπαυε τούς τε θρησκευτικοὺς καὶ ἐθνικοὺς ἐρεθισμούς.

Ἀλλὰ πότε ἡ διόρθωσις αὕτη θὰ ἐφηρμόζετο εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Γρηγορίου ; Μόνον κατὰ τὸ 2028 ! Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπῆρχεν ἐπαρκὴς χρόνος νὰ μελετηθῇ καὶ τροποποιηθῇ.

Δὲν δικαιούμεθα νὰ εὑρίσκωμεν ἐν τῷ σχεδίῳ τούτῳ τοῦ *Mädler* λεπτοτάτην τινὰ εἰρωνείαν ;

Τέλος ἵνα περατώσωμεν τὸ θέμα τοῦτο, ἀναφέρομεν ὅτι ὁπόταν ὁ Γάλλος ἀστρονόμος *Filliot* κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα παρουσίασε καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων διόρθωσίν τινα τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, ἡ Ἀκαδημία σύσσωμος ἐπήνεσε τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, διότι δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς τὸ σχέδιον τῆς τροποποιήσεως. «*Tout considéré, dit l'Académie, il se trouve que l'église a agi avec beaucoup de prudence de s'en tenir au calendrier Grégorien, sauf a y faire, dans la suite du temps, quelque réforme, si on le juge nécessaire*». Καὶ μετὰ δύο περίπου αἰῶνας ἡ ἐπιστήμη ἐξακολουθεῖ λέγουσα τὸ αὐτό. Ἡ ἐπιστήμη δὲν λαμβάνει μόνον ὑπ' ὄψιν της τὴν μεταβολὴν ἐν τῷ τροπικῷ ἔτει, ἀλλὰ προχωρεῖ καὶ περαιτέρω· αὕτη προβλέπει *ὡς δυνατὴν τὴν βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τοῦ διαστήματος τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου*, ἐλάττωσιν ἥτις θὰ εἶναι πολὺ μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν πράγματι πιστευομένην.

Ἰδοὺ τί ἀκριβῶς λέγει ὁ *Förster*:

«Δὲν δυνάμεθα οὔτε πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀπορριπτέον, ὅτι σπουδὴ ἐμβριθεστέρα, ὑπὸ πάσας τὰς συνθήκας, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τὴν ταχύτητα τῆς περιστροφικῆς τῆς γῆς κινήσεως καὶ ἑπομένως ἐπὶ τὴν μονάδα, τοῦ ἐν χρήσει ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῷ πρακτικῷ βίῳ χρόνου—ἥτις εἶναι ἡ μέση ἡλιακὴ ἡμέρα—θὰ δυνηθῇ ν' ἀποκαλύψῃ ἡμῖν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι *νέον τι* καὶ ἐπιφέρῃ διόρθωσίν τινα ἐπὶ τῶν νῦν εὐρεθεισῶν τιμῶν. Ἐπίσης ἐκ τούτου δύναται νὰ προέλθῃ ὡς ἀρχικὸν ἀποτέλεσμα βαθμιαία τις ἐλάττωσις ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς ἡμέρας, ἥτις ἐν δεδομέναις περιστάσεσι δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα *ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ* τὴν ἐλαχίστην ἀνακρίβειαν, ἥτις παρατηρεῖται εἰσέτι ἐν τῷ Γρηγοριανῷ ἡμερολογίῳ».

Ὑπολογίσωμεν, πρὶν ἢ περαιτέρω προβῶμεν, *ὁπόσον ἐλαχίστη εἶναι ἡ ἀνακρίβεια αὕτη*.

* Συνέχεια ἴδε σελ. 117.

Ἐὰν δεχθῶμεν τὴν τιμὴν ἥτις παρέχει διὰ τὸ τροπικὸν ἔτος ὡς μέσην αὐτοῦ διάρκειαν $365^{ήμ.},24222$ καὶ τρέψωμεν τὸ δεκαδικὸν τοῦτο κλάσμα εἰς ὥρας καὶ λεπτά, εὑρίσκομεν ὡς μέσην αὐτοῦ διάρκειαν τὴν τιμὴν $365^{ήμ.}\ 5^{ὥρ.}\ 48^{λ.}\ 49^{δ.}$. Ἐὰν ἤδη ἀφαιρέσωμεν τοῦτο ἐκ τῆς διαρκείας τοῦ Ἰουλιανοῦ τροπικοῦ ἔτους

$365^{ήμ.}$	$5^{ὥρ.}$	$59^{λ.}$	$60^{δ.}$
365	5	48	49
ἔχομεν		$11^{λ.}$	$11^{δ}$

εἰς ὅσα ἀνέρχεται τὸ ἐτήσιον σφάλμα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου.

Ἐὰν ἤδη πολλαπλασιάσωμεν τὸ $11^{λ.}\ 11^{δ.}$ ἐπὶ 400, ἔχομεν: $4400^{λ.}\ 4400^{δ.} = 74^{ὥρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.} = 3^{ήμ.}\ 2^{ὥρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$, τουτέστιν ἐν διαστήματι 400 ἐτῶν τὸ σφάλμα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ἀνέρχεται εἰς $3^{ήμ.}\ 2^{ὥρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$, *ἓν ᾧ παραλείποντες ρία δίσεκτα ἀνὰ 400 ἔτη ἀνάγομεν τὸ σφάλμα τοῦτο εἰς τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον εἰς* $2^{ὥρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$.

Διάστημα ὅθεν $2^{ὥρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$ εἰς 4 αἰῶνας, παρουσιάζει καθ' ἕκαστον ἔτος *ὑπέρβασιν* $23^{δ.}$, ποσὸν ὅλως περιφρονητέον.

Δικαίως λοιπὸν ὁ καθηγητὴς *Förster* ἐκάλεσε τὴν ποσότητα ταύτην *ἐλαχίστην ἀνακρίβειαν*, διότι μόνον μετὰ πάροδον 3757 ἐτῶν ἡ ἀνακρίβεια αὕτη ἐπιπροστιθεμένη καθ' ἕκαστον ἔτος θ' ἀνέλθῃ εἰς μίαν ἡμέραν πλέον $11^{δ}$, διότι $23^{δ.} \times 3757 = 86411^{δ.} = 24^{ὥρ.}\ 11^{δ}$.

Εὑρισκόμεθα λοιπὸν ἐν τῇ ἀληθείᾳ διατεινόμενοι ὅτι διὰ νὰ διορθωθῇ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον πρέπει καὶ ἀρκεῖ κατὰ τὰ *σημερινὰ* δεδομένα τῆς ἐπιστήμης νὰ παραλείπηται ἓν δίσεκτον κατὰ 40 αἰῶνας.

Ἀλλ', ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ ἐπιστήμη προχωρεῖ περαιτέρω· αὕτη προβλέπει ὡς δυνατὴν τὴν βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τοῦ διαστήματος τούτου τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου *διὰ μόνης τῆς ἐπιδράσεως τῶν κοσμικῶν νόμων*. Ὁ πολὺς *Tisserand*, πρώην διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, εἰς τὸ αὐτὸ τῷ κ. *Förster* συμπέρασμα καταλήγει, ὁπόταν εἰς ἐργασίαν αὐτοῦ ὁμιλῇ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης πρὸς παραγωγὴν *ταλαντώσεως* τοσοῦτον μικρᾶς ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ συνιστᾷ ὡς ἐξῆς τὴν προσεκτικὴν σπουδὴν τῆς κινήσεως τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου.

«Ἡ σπουδὴ αὕτη, λέγει, συνεχιζομένη ἐπὶ αἰῶνας, θὰ παράσχῃ ἡμῖν πολυτιμότατα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ θὰ καταδείξῃ ἂν ἡ διάρκεια αὕτη ὑπόκειται εἰς ἐλαχίστας βαθμιαίας μεταβολάς, ζήτημα κατ' ἐξοχὴν σπουδαῖον, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μετρήσεως τοῦ χρόνου» *.

Ἡ ταλάντωσις αὕτη εἶναι μία μόνον αἰτία δυναμένη νὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσίν τινα εἰς τὸ διάστημα τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. Πρὸ παντὸς πρόκειται περὶ τοῦ πιθανοῦ, *συνεχοῦς ταλαντώσεως*, ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς γῆς ὑπὸ τὴν *ἐπίδρασιν τῶν παλιρροιῶν* πιθανότης ἐπασχολοῦσα σπουδαίως τοὺς ἀστρονόμους. Πᾶσα λοιπὸν ταλάντωσις ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς ἔχει ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν *ἐπιμήκυνσιν* τῆς ἡμέρας· καὶ πᾶσα τῆς ἡμέρας ἐπιμήκυνσις ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν ἐλάττωσιν τῆς ***ἡμερησίας ὑπεροχῆς*** τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου καὶ συνεπῶς τῆς τε ἐτησίας καὶ αἰωνίας τοιαύτης.

Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἑκάστη ἡμέρα ἐπιμηκύνεται, ἕνεκα τῶν ταλαντώσεων τούτων κατὰ $^1/_{365}$ τοῦ δευτέρου λεπτοῦ, ἐπόμενον εἶναι ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους *ἡ ὑπέρβασις* συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα θὰ εἶναι οὐχὶ $23^{δ.}$ ἀλλὰ μόνον $22^{δ.}$. Οὕτω διάστημα ἑνὸς δευτέρου λεπτοῦ κατ' ἔτος μετὰ 4 αἰῶνας γίνεται $400^{δ.}$ ἤτοι $6^{λ}\ 40^{δ.}$ καὶ μετὰ 4000 ἔτη $1^{ἡμ.}\ 6^{λ.}\ 40^{δ.}$.

Τούτων λεχθέντων παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν ἡ ταλάντωσις τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς ὡς μόνον αἴτιον εἶχε τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν τῆς σελήνης, θὰ ἦτο αὕτη ὅλως ἀμελητέα διὰ τὸ θέμα ἡμῶν· πράγματι ἡ ταλάντωσις αὕτη ὑπελογίσθη *εἰς* $22^{δ.}$ *εἰς τὸ τέλος ἑκάστου αἰῶνος*, τοῦθ' ὅπερ εἰς 40 αἰῶνας παρέχει ἡμῖν ποσὸν ἴσον πρὸς $14^{λ.}\ 40^{δ.}$.

Καὶ ἕτερα ὅμως αἴτια δύνανται ἐπίσης νὰ συμβάλλωσιν εἰς τὴν ταλάντωσιν τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ν' αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τὸν παριστῶντα τὴν μείωσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου (1 ἡμέρα ἀνὰ 3757 ἔτη).

Τοιαῦτα αἴτια πιθανῶς ἔσονται μεταβολαὶ εἰς τὸ σχῆμα, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν θέσιν τοῦ τε ὑγροῦ καὶ στερεοῦ ὄγκου τῆς σφαίρας, αἰσθητὴ μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας, ἡφαιστειογενεῖς καταστροφαὶ καὶ κατακλυσμοί, ὡς πιθανοὶ θεωροῦμενοι ἐν τῇ γεωλογίᾳ καὶ ἐν γένει πᾶσα αἰτία μέλλουσα ἴσως νὰ διαταράξῃ αἰσθητῶς τὴν ἰσορροπίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἕνεκα τούτου δικαίως ὁ *Förster* ἐν τῇ περὶ ἡμερολογίων μελέτῃ αὐτοῦ λέγει: «τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι, ἐν ᾗ καταστάσει εὑρίσκεται σήμερον ἡ ἐπιστήμη, *λίαν πρόωρον* εἶναι νὰ σκεπτώμεθα οἱανδήποτε βελτίωσιν τοῦ Γρηγοριανοῦ τῆς παρεμβολῆς κανόνος».

Τέλος περατοῦντες τὸ πρῶτον τοῦτο κεφάλαιον ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν ὅτι δὲν εἶναι εἰσέτι, μετ' ἐπαρκοῦς ἀκριβείας, καθωρισμένη ἡ μέση διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους, οὔτε τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μεταβάλωσι ταύτην, οὔτε τὸ μέτρον δι' οὗ δυνάμεθα νὰ προσεγγίσωμεν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν κοσμικῶν νόμων τῆς ταλαντώσεως ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς ἢ τῆς ἐπιταχύνσεως ἐκείνης κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιστροφὴν αὐτῆς.

Β'

Κριτικὴ ἐξέτασις τῆς προβαλλομένης ἀντιρρήσεως ὅτι, κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα πολλάκις προηγεῖται τοῦ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐνίοτε συμπίπτει αὐτῷ.

Πάντες ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον κανόνας τινὰς καὶ σήμερον ἔτι ἐν χρήσει ἀφορῶντας εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. Λέγομεν *κανόνας ἐν χρήσει*, διότι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοσοῦτον ἀπεμακρύνθη αὐτῶν, ἕνεκα τοῦ ἡμερολογίου της, ὥστε πολλοὶ ὀρθόδοξοι σοφοὶ ἐπιστήμονες ***ζητοῦσι*** τὴν τροποποίησιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου συμφώνως *ταῖς ἐπιταγαῖς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου*. «Εἶναι καθῆκον διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ ζητήσῃ μετ' ἐπιμονῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου· μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ δυνηθῇ νὰ καταδείξῃ αὕτη ὅτι σέβεται τὰς ἐπιταγὰς τῶν Πατέρων τῆς Νικαίας, ὧν τοσοῦτον ἀπεμακρύνθη». Οὕτως ἐκφράζεται διάσημος ἐπιστήμων.

Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ παραβάσεις τῶν ἐν Νικαίᾳ γενομένων, διὰ τὸ Πάσχα, κανόνων καὶ δι' ἃς παραβάσεις μέμφονται τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐχ ἧττον δὲν συγχωροῦσι καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύσεως μεμφόμενοι αὐτῶν ἐπὶ παραβάσει τῶν εἰρημένων κανόνων—χωρὶς πράγματι νὰ δύνανται νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι οἱ τελευταῖοι οὗτοι παραβαίνουσι καὶ ἕνα μόνον τούτων. Πραγματικῶς πολλάκις τὸ Πάσχα τῶν Δυτικῶν συμπίπτει μετὰ τοῦ τῶν Ἰουδαίων, ὡς τοῦτο γενήσεται π. χ. κατὰ τὸ 1903 (30 Μαρτίου, 12 Ἀπριλίου), 1923 (19 Μαρτίου, 1 Ἀπριλίου), 1927 (4/17 Ἀπριλίου), 1954 (5/18 Ἀπριλίου), 1981 (6/19 Ἀπριλίου), τουτέστι πεντάκις μέχρι τοῦ ἔτους 2000. Ἐπίσης βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τοῦ 2000 τὸ Πάσχα τῶν Δυτικῶν θὰ προηγηθῇ πεντάκις τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἰδοὺ ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ κανόνες οἱ διατυπωθέντες ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ἱερεμίου τοῦ ΙΓ', τὴν ἐπαύριον μάλιστα τῆς Γρηγοριανῆς τροποποιήσεως, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἀπευθυνομένῃ «*Armenis et omnibus piis Cristianis*» καὶ ἣν εὑρίσκομεν εἰς τὸ παράρτημα τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ ἔργου Φιλίππου τοῦ Κυπρίου «*Chronicon Ecclesiae Graecae*». Τὸ Πάσχα δέον νὰ ἑορτάζηται

* «Notice sur la lune et son accélération séculaire». Annuairre du Bureau des longitudes pour 1892.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ
P. BUFFET
ΤΑ
ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

Ἐὰν δεχθῶμεν τὴν τιμὴν ἥτις παρέχει διὰ τὸ τροπικὸν ἔτος ὡς μέσην αὐτοῦ διάρκειαν $365^{ἡμ.}.24222$ καὶ τρέψωμεν τὸ δεκαδικὸν τοῦτο κλάσμα εἰς ὥρας καὶ λεπτά, εὑρίσκομεν ὡς μέσην αὐτοῦ διάρκειαν τὴν τιμὴν $365^{ἡμ.}\ 5^{ὡρ.}\ 48^{λ.}\ 49^{δ.}$. Ἐὰν ἤδη ἀφαιρέσωμεν τοῦτο ἐκ τῆς διαρκείας τοῦ Ἰουλιανοῦ τροπικοῦ ἔτους

$365^{ἡμ.}$	$5^{ὡρ.}$	$59^{λ.}$	$60^{δ.}$
365	5	48	49
ἔχομεν		$11^{λ.}$	$11^{δ.}$

εἰς ὅσα ἀνέρχεται τὸ ἐτήσιον σφάλμα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου.

Ἐὰν ἤδη πολλαπλασιάσωμεν τὸ $11^{λ.}\ 11^{δ.}$ ἐπὶ 400, ἔχομεν: $4400^{λ.}\ 4400^{δ.} = 74^{ὡρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.} = 3^{ἡμ.}\ 2^{ὡρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$, τουτέστιν ἐν διαστήματι 400 ἐτῶν τὸ σφάλμα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ἀνέρχεται εἰς $3^{ἡμ.}\ 2^{ὡρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$, *ἐν ᾧ παραλείποντες τρία δίσεκτα ἀνὰ 400 ἔτη ἀνάγομεν τὸ σφάλμα τοῦτο εἰς τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον εἰς $2^{ὡρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$.*

Διάστημα ὅθεν $2^{ὡρ.}\ 33^{λ.}\ 20^{δ.}$ εἰς 4 αἰῶνας, παρουσιάζει καθ' ἕκαστον ἔτος *ὑπέρβασιν* $23^{δ.}$, ποσὸν ὅλως περιφρονητέον.

Δικαίως λοιπὸν ὁ καθηγητὴς *Förster* ἐκάλεσε τὴν ποσότητα ταύτην *ἐλαχίστην ἀνακρίβειαν*, διότι μόνον μετὰ πάροδον 3757 ἐτῶν ἡ ἀνακρίβεια αὕτη ἐπιπροστιθεμένη καθ' ἕκαστον ἔτος θ' ἀνέλθῃ εἰς μίαν ἡμέραν πλέον $11^{δ.}$, διότι $23^{δ.} \times 3757 = 86411^{δ.} = 24^{ὡρ.}\ 11^{δ.}$.

Εὑρισκόμεθα λοιπὸν ἐν τῇ ἀληθείᾳ διατεινόμενοι ὅτι διὰ νὰ διορθωθῇ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον πρέπει καὶ ἀρκεῖ κατὰ τὰ σημερινὰ δεδομένα τῆς ἐπιστήμης νὰ παραλείπηται ἐν δίσεκτον κατὰ 40 αἰῶνας.

Ἀλλ', ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ ἐπιστήμη προχωρεῖ περαιτέρω· αὕτη προβλέπει ὡς δυνατὴν τὴν βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τοῦ διαστήματος τούτου τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου *διὰ μόνης τῆς ἐπιδράσεως τῶν κοσμικῶν νόμων*. Ὁ πολὺς *Tisserand*, πρώην διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, εἰς τὸ αὐτὸ τῷ κ. *Förster* συμπέρασμα καταλήγει, ὁπόταν εἰς ἐργασίαν αὐτοῦ ὁμιλῇ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης πρὸς παραγωγὴν *ταλαντώσεως* τοσοῦτον μικρᾶς ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ συνιστᾷ ὡς ἑξῆς τὴν προσεκτικὴν σπουδὴν τῆς κινήσεως τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου.

«Ἡ σπουδὴ αὕτη, λέγει, συνεχιζομένη ἐπὶ αἰῶνας, θὰ παράσχῃ ἡμῖν πολυτιμότατα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ θὰ καταδείξῃ ἂν ἡ διάρκεια αὕτη ὑπόκειται εἰς ἐλαχίστας βαθμιαίας μεταβολάς, ζήτημα κατ' ἐξοχὴν σπουδαῖον, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μετρήσεως τοῦ χρόνου»*.

Ἡ ταλάντωσις αὕτη εἶναι μία μόνον αἰτία δυναμένη νὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσίν τινα εἰς τὸ διάστημα τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. Πρὸ παντὸς πρόκειται περὶ τοῦ πιθανοῦ, *συνεχοῦς ταλαντώσεως*, ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς γῆς ὑπὸ τὴν *ἐπίδρασιν τῶν παλιρροιῶν*· πιθανότης ἐπασχολοῦσα σπουδαίως τοὺς ἀστρονόμους. Πᾶσα λοιπὸν ταλάντωσις ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς ἔχει ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν *ἐπιμήκυνσιν* τῆς ἡμέρας· καὶ πᾶσα τῆς ἡμέρας ἐπιμήκυνσις ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν ἐλάττωσιν τῆς ***ἡμερησίας ὑπεροχῆς*** τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου καὶ συνεπῶς τῆς τε ἐτησίας καὶ αἰωνίας τοιαύτης.

Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἑκάστη ἡμέρα ἐπιμηκύνεται, ἕνεκα τῶν ταλαντώσεων τούτων κατὰ $^1/_{365}$ τοῦ δευτέρου λεπτοῦ, ἑπόμενον εἶναι ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους *ἡ ὑπέρβασις* συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα θὰ εἶναι οὐχὶ $23^{δ.}$ ἀλλὰ μόνον $22^{δ.}$. Οὕτω διάστημα ἑνὸς δευτέρου λεπτοῦ κατ' ἔτος μετὰ 4 αἰῶνας γίνεται $400^{δ.}$ ἤτοι $6^{λ}\ 40^{δ.}$ καὶ μετὰ 4000 ἔτη $1^{ὡρ.}\ 6^{λ.}\ 40^{δ.}$.

Τούτων λεχθέντων παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν ἡ ταλάντωσις τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς ὡς μόνον αἴτιον εἶχε τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν τῆς σελήνης, θὰ ἦτο αὕτη ὅλως ἀμελητέα διὰ τὸ θέμα ἡμῶν· πράγματι ἡ ταλάντωσις αὕτη ὑπελογίσθη εἰς $22^{δ.}$ εἰς τὸ τέλος ἑκάστου αἰῶνος, τοῦθ' ὅπερ εἰς 40 αἰῶνας παρέχει ἡμῖν ποσὸν ἴσον πρὸς $14^{λ.}\ 40^{δ.}$.

Καὶ ἕτερα ὅμως αἴτια δύνανται ἐπίσης νὰ συμβάλλωσιν εἰς τὴν ταλάντωσιν τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ν' αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τὸν παριστῶντα τὴν μείωσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου (1 ἡμέρα ἀνὰ 3757 ἔτη).

Τοιαῦτα αἴτια πιθανῶς ἔσονται μεταβολαὶ εἰς τὸ σχῆμα, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν θέσιν τοῦ τε ὑγροῦ καὶ στερεοῦ ὄγκου τῆς σφαίρας, αἰσθητὴ μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας, ἠφαιστειογενεῖς καταστροφαὶ καὶ κατακλυσμοί, ὡς πιθανοὶ θεωρούμενοι ἐν τῇ γεωλογίᾳ καὶ ἐν γένει πᾶσα αἰτία μέλλουσα ἴσως νὰ διαταράξῃ αἰσθητῶς τὴν ἰσορροπίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἕνεκα τούτου δικαίως ὁ *Förster* ἐν τῇ περὶ ἡμερολογίων μελέτῃ αὐτοῦ λέγει: «τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι, ἐν ᾗ καταστάσει εὑρίσκεται σήμερον ἡ ἐπιστήμη, *λίαν πρόωρον* εἶναι νὰ σκεπτώμεθα οἱανδήποτε βελτίωσιν τοῦ Γρηγοριανοῦ τῆς παρεμβολῆς κανόνος».

Τέλος περατοῦντες τὸ πρῶτον τοῦτο κεφάλαιον ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν ὅτι δὲν εἶναι εἰσέτι, μετ' ἐπαρκοῦς ἀκριβείας, καθωρισμένη ἡ μέση διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους, οὔτε τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μεταβάλωσι ταύτην, οὔτε τὸ μέτρον δι' οὗ δυνάμεθα νὰ προσεγγίσωμεν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν κοσμικῶν νόμων τῆς ταλαντώσεως ἐν τῇ κινήσει τῆς περιφορᾶς τῆς γῆς ἢ τῆς ἐπιταχύνσεως ἐκείνης κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιστροφὴν αὐτῆς.

B

Κριτικὴ ἐξέτασις τῆς προβαλλομένης ἀντιρρήσεως ὅτι, κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα πολλάκις προηγεῖται τοῦ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐνίοτε συμπίπτει αὐτῷ.

Πάντες ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον κανόνας τινὰς καὶ σήμερον ἔτι ἐν χρήσει ἀφορῶντας εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. Λέγομεν *κανόνας ἐν χρήσει*, διότι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοσοῦτον ἀπεμακρύνθη αὐτῶν, ἕνεκα τοῦ ἡμερολογίου της, ὥστε πολλοὶ ὀρθόδοξοι σοφοὶ ἐπιστήμονες ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου συμφώνως *τοῖς ἐπιταγαῖς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου*. «Εἶναι καθῆκον διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ ζητήσῃ μετ' ἐπιμονῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου· μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ δυνηθῇ νὰ καταδείξῃ αὕτη ὅτι σέβεται τὰς ἐπιταγὰς τῶν Πατέρων τῆς Νικαίας, ὧν τοσοῦτον ἀπεμακρύνθη». Οὕτως ἐκφράζεται διάσημος ἐπιστήμων.

Ἀλλ' οἱαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ παραβάσεις τῶν ἐν Νικαίᾳ γενομένων, διὰ τὸ Πάσχα, κανόνων καὶ δι' ἃς παραβάσεις μέμφονται τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐχ ἧττον δὲν συγχωροῦσι καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύσεως μεμφόμενοι αὐτῶν ἐπὶ παραβάσει τῶν εἰρημένων κανόνων—χωρὶς πράγματι νὰ δύνανται νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι οἱ τελευταῖοι οὗτοι παραβαίνουσι καὶ ἕνα μόνον τούτων. Πραγματικῶς πολλάκις τὸ Πάσχα τῶν Δυτικῶν συμπίπτει μετὰ τοῦ τῶν Ἰουδαίων, ὡς τοῦτο γενήσεται π. χ. κατὰ τὸ 1903 (30 Μαρτίου, 12 Ἀπριλίου), 1923 (19 Μαρτίου, 1 Ἀπριλίου), 1927 (4/17 Ἀπριλίου), 1954 (5/18 Ἀπριλίου), 1981 (6/19 Ἀπριλίου), τουτέστι πεντάκις μέχρι τοῦ ἔτους 2000. Ἐπίσης βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τοῦ 2000 τὸ Πάσχα τῶν Δυτικῶν θὰ προηγηθῇ πεντάκις τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἰδοὺ ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ κανόνες οἱ διατυπωθέντες ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ἱερεμίου τοῦ ΙΓ', τὴν ἐπαύριον μάλιστα τῆς Γρηγοριανῆς τροποποιήσεως, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἀπευθυνομένῃ «*Armenis et omnibus piis Cristianis*» καὶ ἣν εὑρίσκομεν εἰς τὸ παράρτημα τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ ἔργου Φιλίππου τοῦ Κυπρίου «*Chronicon Ecclesiae Graecae*». Τὸ Πάσχα δέον νὰ ἑορτάζηται

* «Notice sur la lune et son accélération séculaire». Annuaire du Bureau des longitudes pour 1892.

P. BUFFET

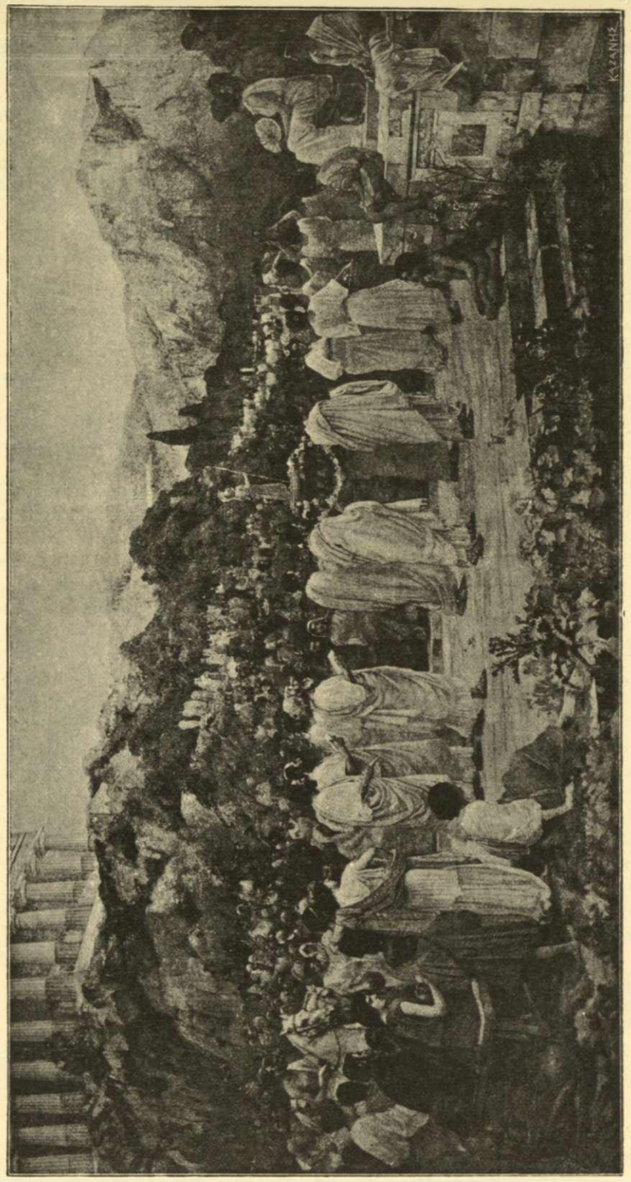

1ον *μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν*, 2ον *μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ἰσραηλιτῶν*, 3ον *οὐχὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τῆς ἰσημερίας*, καὶ 4ον *τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἰσημερίας**.

Ἡ Δύσις ἄρα δὲν παραβαίνει οὕτω σημαντικώτατον κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου; Ἀπαντῶμεν.

Κοινῶς πιστεύεται ὅτι τὸ κείμενον τοῦ διατάγματος τῆς Νικαίας, τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ Πάσχα ἀπώλετο. Τοῦτο τοὐλάχιστον προκύπτει ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν διαφόρων βιβλίων καὶ τοῦτο καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπιστεύομεν πρὶν ἢ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὸ ζήτημα ἡμῶν. Τὸ κείμενον τοῦ διατάγματος τούτου διὰ τὸ ὁποῖον προσεπάθησαν νὰ ἐφαρμόσωσι τὸ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν λεγόμενον περὶ τοῦ Φοίνικος τῆς Μυθολογίας «*Πάντες λέγουσιν ὅτι ὑπάρχει, χωρὶς κανεὶς νὰ γνωρίζῃ ποῦ εὑρίσκεται*», τὸ κείμενον, λέγομεν, τοῦτο ὑπάρχει, εἷς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως διεφύλαξε τοῦτο.

Ἰωάννης ὁ Σχολαστικὸς ἀποθανὼν κατὰ τὸ 574 ἐγκατέλιπεν ἡμῖν πολύτιμον ἐργασίαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Βιβλίον τῶν πεντήκοντα τίτλων*»[1], ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις εἰς πάσας τὰς ἑλληνικὰς συλλογὰς τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν δυσὶ λοιπὸν χειρογράφοις, τοῦ ἑνὸς προερχομένου ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ νῦν κτήματος τῆς ἐν Παρι-

* Phil. Cyprius, Chronicon Ecclesiae Graecae. Lipsia, Francofourt 1687. Appendice Τὸ σπουδαῖον τοῦτο εὕρημα μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ Crusius, ἐλλείπει ἐκ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν «Χρονικῶν», φέρει δὲ χρονολογίαν 20 Νοεμβρίου 1582.

* Ἰδοὺ ὁ πραγματικὸς τίτλος «Συναγωγὴ κανόνων Ἐκκλησιαστικῶν περὶ ὑποθέσεων ζητουμένων εἰς ν' τίτλους διῃρημένη».

σίοις Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης *(Ms. grecs. addit. N° 483)*, τοῦ δ' ἑτέρου, ἀγνοοῦμεν ὁποίας προελεύσεως καὶ εὑρισκομένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ *(N° 843)*—χωρὶς νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ ἄλλων, τὰ ὁποῖα θ' ἀναφέρωμεν—εὑρίσκομεν μετὰ τὸν 50ὸν τίτλον «**περὶ τοῦ καιροῦ τοῦ Πάσχα κ.λπ.**» ἀμέσως εἰς τὴν συνέχειαν τῶν ἀποστολικῶν κανόνων καὶ τῶν Συνόδων, *μακρὰν* πραγματείαν περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου ἐν σχέσει πρὸς τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα. Ὁ διάσημος *Assemani* δημοσιεύων, κατὰ τὸν κώδικα τοῦ Βατικανοῦ, μακροσκελὲς ἀπόσπασμα τοῦ «Βιβλίου τῶν 50 τίτλων» παρενείρει ἐν αὐτῷ τὸ ἐν λόγῳ ζήτημα· ἀλλὰ τὸ δημοσίευμα τοῦτο τεθὲν ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ *Bibliotheca juris Orientalis* οὐδενὸς προσείλκυσε τὴν προσοχήν. Ὁ σοφὸς Βενεδικτῖνος καὶ καρδινάλιος *Don Pitra* εὗρε τὸ αὐτὸ χωρίον ἐν τῷ, ἐκ τοῦ ἁγίου Ὄρους, χειρογράφῳ· εἶτα βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων αὐτοῦ, συνέκρινε τοῦτο πρὸς τὸ κείμενον τοῦ *Assemani* καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὸ εἰς τὸ IV βιβλίον τοῦ *Spicilegium Solesmense* (σ. 541) καὶ βραδύτερον, ἀφ' οὗ προηγουμένως παρέβαλε τοῦτο μετὰ τεσσάρων ἄλλων χειρογράφων *, ἐδημοσίευσεν αὐτὸ ἐκ νέου ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «*Juris ecclesiastici graecorum historia et monumenta*» *(Rom. 1864 t. I. p. 435)*.

Ἰδοὺ τὸ κείμενον τοῦτο:

Τῆς Ἁγίας Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ περὶ τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

»*Πέπρακται δὲ οὕτως τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ συνελθοῦσιν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Θεοσεβοῦς καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὃς οὐ μόνον συνήγαγε τοὺς προγεγραμμένους Ἐπισκόπους εἰς ταὐτὸ εἰρήνην ποιούμενος τῷ Ἔθνει ἡμῶν, ἀλλὰ γὰρ καὶ συμπαρὼν τῇ τούτων ὁμηγύρει συνεξετάζων τὰ συμφέροντα τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐπειδὴ τοίνυν ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος* **περὶ τοῦ δεῖν συμφώνως ἄγειν τὸ Πάσχα ἅπασαν τὴν ὑπὸ οὐρανόν,** *ηὑρέθη τὰ τρία μέρη τῆς οἰκουμένης συμφώνως ποιοῦντα Ρωμαίοις καὶ Ἀλεξανδρεῦσιν, ἓν δὲ μόνον κλῆμα τῆς Ἀνατολῆς ἀμφισβητοῦν ἔδοξε* **πάσης ζητήσεως περιαιρεθείσης καὶ ἀντιλογίας** *οὕτως ἄγειν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὡς ἄγουσι Ρωμαῖοι καὶ Ἀλεξανδρεῖς καὶ οἱ λοιποὶ πάντες,* **πρὸς τὸ πάντας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὁμοφώνως ἀναπέμπειν τὰς εὐχὰς τῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα·** *καὶ ὑπέγραψαν οἱ τῆς Ἀνατολῆς ὡς διαφωνοῦντες πρὸς τοὺς ἄλλους*».

Παρατηρεῖ τις, τί ἀληθῶς *ἠθέλησαν* οἱ Πατέρες τῆς Νικαίας καὶ εὑρέθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποθανὼν δύο καὶ ἥμισυν αἰῶνα περίπου (325-575), μετὰ τὴν διάσημον ταύτην Σύνοδον, ὅστις διερύλαξε τὸ αὐθεντικὸν τοῦ κειμένου παρεμβαλὼν τοῦτο εἰς τὸν γνώμονα αὐτοῦ περὶ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδεμία λέξις οὔτε περὶ τῆς πανσελήνου οὔτε περὶ τῆς ἰσημερίας οὐδὲ περὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Μακρὰν τοῦ *νὰ διατάξῃ* ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ Σύνοδος, δηλοῖ σαφῶς ὅτι οὐχὶ μόνον δὲν θέλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς οὐδεμίαν συζήτησιν, ἀλλὰ «*πάσης ζητήσεως περιαιρεθείσης καὶ ἀντιλογίας*», ἵνα ἴδῃ ποῖον τῶν διαφωνούντων μερῶν ἔχει δίκαιον ἢ ἄδικον. *Ηὑρέθη* ὅτι τὰ τρία μέρη τῆς οἰκουμένης ἠκολούθουν τὴν συνήθειαν τῶν Ρωμαίων καὶ Ἀλεξανδρέων (συνήθειαν περὶ ἧς ἀμέσως θὰ ὁμιλήσωμεν) καὶ παραγγέλλει εἰς τοὺς διιστα μένους *οὕτως ἄγειν* κλπ. καὶ ἐν τίνι δικαιώματι; *πρὸς τὸ πάντας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὁμοφώνως ἀναπέμπειν τὰς εὐχὰς τῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα.* Ἰδοὺ τὸ οὐσιῶδες, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς τῆς Συνόδου· ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἰσημερίαν, τὴν σελήνην καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀπέσχεν, ἀπὸ σκοποῦ βεβαίως, νὰ μνημονεύσῃ τι. *Ὑπάρχει* — ἀναφωνεῖ δικαίως ὁ *Don Pitra* — *ὑπάρχει τι ὑψηλοφρονέστερον τοῦ μεγαλείου τῶν Πατέρων τῆς Νικαίας; Ὑπῆρξέ τι μᾶλλον ἁρμόζον πρὸς τὴν ἁγιότητα αὐτῶν;**

Μάλιστα θὰ ἦτο ὅλως ἄδικον· νὰ ἰσχυρίζηταί τις ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη δὲν ἐκανόνισε θετικῶς καὶ ἀμετακλήτως πᾶν τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς Πασχαληνῆς πανηγύρεως. Πρὸ τοῦ ὕψους τοῦ σκοποῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον αὐτη ἀπέβλεπε, ἀπαξιοῖ, τρόπον τινά, νὰ προβῇ εἰς λεπτομερείας καὶ διατυπώνει οὐχ ἧττον καθαρῶς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς «*οὕτως ἄγειν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὡς ἄγουσι Ρωμαῖοι καὶ Ἀλεξανδρεῖς καὶ οἱ λοιποὶ πάντες*». Ἐνέκρινε δὲ «τὴν τάξιν τῶν Ρωμαίων καὶ Ἀλεξανδρέων» ἀπέναντι ἑτέρας τάξεως, ἣν ἠκολούθει ἐλαχίστη μειονότης.

Ποῖαι αἱ δύο αὗται τάξεις; οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ αὐτάς. Ἡ τάξις τῆς πλειονότητος ἐώρταζε τὸ Πάσχα οὐχὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἑορτάζουσι τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι, τὴν 14 *Nissan*, τουτέστι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Πανσελήνου τοῦ *Nissan*, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην Κυριακήν, ἐν ᾧ οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησιῶν τινων τῆς Ἀσίας ἐξηκολούθουν νὰ ἑορτάζωσι τοῦτο τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἡμέραν, κατὰ συνέπειαν τὴν 14 ἡμέραν τῆς σελήνης τοῦ *Nissan*, ἐξ οὗ ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα *Δεκατοτεταρῖται* (*Quartodecimans*).

[Ἕπεται τὸ τέλος]. Ν. Κ. ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ
Δ. Φ. Ε.

* Cod. Paris 1326 fol. 63 —Ven. scti Marci. 226 f. 20.— Mediol Biblioth. Ambrosiana B 107 super loco, 35.—Id. F. 48 super f. 23.

* Quid Nicaeorum Patrum majestate dignius? quid sanctitati convenientius? (Spicil. Solesm. IV p. 541).

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ

Ο ΑΝΕΥ ΣΥΡΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ ΣΕΡΒΕΡΑ

Ἀπὸ ἑνὸς ἔτους ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος καὶ διάφορα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ γράφουσι διὰ μακρῶν περὶ τοῦ ἄνευ σύρματος τηλεγραφικοῦ συστήματος τοῦ Ἰσπανοῦ ταγματάρχου Ἰουλίου Σερβέρα Βαλιέρα καὶ περὶ τῶν ἐπανειλημμένων πειραμάτων τῶν ἐκτελεσθέντων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείου μετιξὺ Κεούτας (Ἀφρικὴ) καὶ Ταρίφας (Ἱσπανία) ἐξ ἀποστάσεως 34 χιλιομέτρων. Διατείνονται οἱ πειραματισθέντες ὅτι διὰ τοῦ ἐν λόγῳ συστήματος κατώρθωσαν νὰ μετιβιβάσωσιν, ἐν ἑνὶ πρώτῳ τῆς ὥρας λεπτῷ, **εἴκοσι** καὶ **τέσσαρας** λέξεις· ἐὰν τοῦτο ἀληθές, τὸ τοῦ Σερβέρα σύστημα, ὑπὸ ἔποψιν τούλάχιστον ταχύτητος, ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ τοῦ τοῦ Μαρκόνη.

Τὸ ἄνευ σύρματος τηλεγραφικὸν τοῦ Σερβέρα σύστημα εἶναι τὸ ἑξῆς: **Πομπὸς** ὅμοιος καθ' ὅλα πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ λοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ Ρίτσι ἐπινοηθέντα. **Χειριστὴς** καὶ **συστοιχία** συσσωρευτῶν ἢ στηλῶν ἢ **δυναμὸ** μὲ συνεχὲς ρεῦμα ἀποκαθιστῶσι τὸ κύκλωμα μετὰ πηνίου ἐπαγωγικοῦ φέροντος διακοπτῆρα. Ἡ πηγὴ τῆς ἐνεργείας καὶ ὁ διακοπτὴρ δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσι διὰ μηχανήματος παράγοντος ρεύματα κατ' ἐναλλαγήν. Τὰ δευτερεύοντα ἄκρα τοῦ ἐπαγωγικοῦ πηνίου καταλήγουσιν εἰς τὰς σφαίρας **ταλαντώθρου** συνδεομένου διὰ συμπυκνωτῶν διαδοχικῶς μετὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἱστοῦ. Σκοπὸς τῶν συμπυκνωτῶν εἶναι ν' αὐξήσωσι τὴν περιεκτικότητα τοῦ συστήματος καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκκενώσεως τὴν παρεχομένην ὑπὸ τοῦ τύπου CV^2, ἔνθα C ἡ περιεκτικότης καὶ V ἡ διαφορὰ τοῦ δυναμικοῦ. Ὁ μετὰ τῆς γῆς σύνδεσμος τοῦ πομποῦ Σερβέρα δὲν εἶναι ἀναγκαῖος, ὅπως δὲν εἶναι ἀπαραίτητος καὶ εἰς τὰ ἄλλα τὰ ὅμοια αὐτῷ συστήματα.

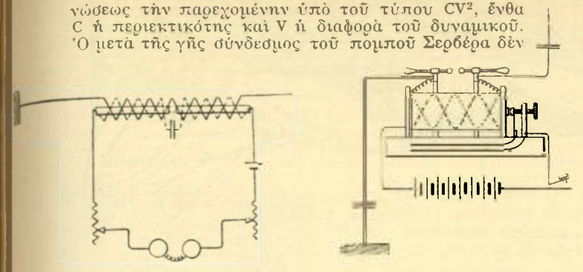

Δέκτης Σερβέρα. *Πομπὸς Σερβέρα.*

Ὁ πομπὸς οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ δύο διακεκριμένων χειριστῶν· ὁ πρῶτος τούτων εἶναι πληκτροφόρος· πιέζοντες διὰ τοῦ δακτύλου τὸ ἐξ ἐβονίτου κομβίον τὸ φέρον τὸ γράμμα ἢ τὸ πρὸς μεταβίβασιν σημεῖον, παράγομεν γραμμὰς ἢ σημεῖα παριστῶντα τὸ γράμμα ἢ τὸ σημεῖον τοῦτο κατὰ τὸ τηλεγραφικὸν τοῦ Μὸρς ἀλφάβητον. Ὁ χειριστὴς οὗτος ἀποτελεῖ σύστημα πλήκτρων λειτουργούντων ὡς ἐκεῖνα τὰ τῶν γραφομηχανῶν. Τελευταῖος ὁ Σερβέρας μετεχειρίσθη χειριστήν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀφαιρεῖ ὁλοσχερῶς τοὺς ἐκ τῆς διακοπῆς σπινθῆρας τοῦ ρεύματος, κατορθώνει δὲ τοῦτο, θέτων ἐντὸς τῆς γῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπ' εὐθείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ συμπυκνωτοῦ τὰ δύο ἄκρα, καθ' ἃ ἐγένετο ἡ διακοπὴ τοῦ ρεύματος. Ὁ δέκτης Σερβέρα ὁμοιάζει κατὰ πολὺ πρὸς τὸν τοῦ τελευταίου τύπου δέκτην τοῦ Μαρκόνη, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶναι πολυπλοκώτερος ἐκείνου. Ὁ ἱστὸς συνδέεται πρὸς τὴν γῆν μὲ μικρὸν μετατροπέα, οὗτινος τὰ ἄκρα χωριζόμενα εἰς τὸ μέσον διὰ συμπυκνωτοῦ καταλήγουσιν εἰς τὰ ἠλεκτρόδια τοῦ συναφέως (cohéreur) Ἡ στήλη ἡ εὑρισκομένη ἐν τῷ κυκλώματι τοῦ συναφέως ἐνεργεῖ ἐπὶ πρώτου ἠλεκτρονόμου, κλείοντος τὸ κύκλωμα δευτέρου τοιούτου, τετραπλῶς ἐνεργοῦντος: 1ον ἐνεργεῖ κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Μόρς, 2ον ἐνεργεῖ ἑφ' ἑνὸς πλήκτου (frappeur) ἵνα διακόψῃ τὴν ἐπαφὴν τοῦ εὐαισθήτου σωληνος (ὅστις κανονίζεται εὐκόλως καὶ περιέχει ὀνύμματα καὶ ἠλεκτρόδια μαγνητικοῦ μετάλλου), 3ον διακόπτει τὸ ρεῦμα τῆς στήλης τοῦ συναφέως καὶ 4ον διακόπτει τὸ κύκλωμα ἠλεκτρομαγνήτου, ὥστις διὰ μαγνητικῆς ἐπαφῆς (διὰ τῆς πιέσεως τῶν ὀνυμάτων) κανονίζει τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἀκτιναγωγοῦ. Σημειωτέον ὅτι ἕκαστον τῶν τριῶν ὀργάνων, **Μόρς, πλήκτης** καὶ **ἠλεκτρομαγνήτης** ἔχουσιν ἰδιαιτέραν ἠλεκτρικὴν πηγήν, ἤτις μετὰ τῆς στήλης τοῦ συναφέως καὶ τῆς τοῦ ἠλεκτρονόμου ἀποτελεῖ πέντε ἠλεκτρικὰς πηγὰς εἰς τὸν δέκτην Σερβέρα. Τούτου τεθέντος, εὐκόλως ἀποβαίνει ἡ ἐξήγησις τοῦ ὑπὸ τῶν πειραματισθέντων λεγομένου, ὅτι δηλαδὴ διὰ τοῦ συστήματος Σερβέρα μετεβιβάσθησαν 24 λέξεις εἰς ἓν πρῶτον λεπτόν, ἐν ᾧ διὰ τοῦ τοῦ Μαρκόνη ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μεταβιβάζονται 10 λέξεις, κατὰ μέσον ὅρον, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἐκ 5 γραμμάτων.

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ BERLINER

Ἡ Γαλλικὴ τηλεφωνικὴ ἑταιρεία εὗρε τελευταίως τύπον συσκευῆς τηλεφωνικῆς ἄξιον μεγάλης προσοχῆς. Ἐν τῷ τύπῳ τούτῳ πᾶσαι αἱ συσκευαί, ἐξ ὧν οὗτος ἀποτελεῖται, φέρουσι μικρόφωνον, καλούμενον **παγκόσμιος πομπός.** Ὁ πομπὸς οὗτος, τοῦ ὁποίου ὁ ἀριθμὸς 1 τοῦ πρώτου σχήματος παριστᾷ τὴν εἰκόνα, εἶναι εὐαισθητότατος καὶ ἰσχυρότατος ἐν ταὐτῷ. Οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ μεταλλικοῦ κυτίου φέροντος εἰς μὲν τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ μέρος δύο μεγάλους κοχλίας, δυναμένους νὰ κοχλιωθῶσιν ἐπὶ πάσης τηλεφωνικῆς συσκευῆς, πρὸς τὰ κάτω δὲ φέρει κέρας πρὸ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν. Ἐντὸς τοῦ κυτίου εὑρίσκεται, πρὸ μὲν τοῦ καλύμματος λεπτὴ ἐξ ἄνθρακος παλλομένη πλάξ, εἰς μικρὰν δ' ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν τοποθετεῖται τεμάχιον συμπαγοῦς ἄνθρακος, ὁ ὁποῖος, διὰ κοχλίου, στερεοῦται εἰς τὸ ἀνώτερον τοῦ κυτίου μέρος καὶ φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ κυκλικὰς ὁμοκέντρους ἐγκοπάς. Μεταξὺ τῆς λεπτῆς ἐξ ἄνθρακος παλλομένης πλακὸς καὶ τοῦ συμπαγοῦς ἄνθρακος εὑρίσκεται ἄνθραξ εἰς κοκκία. Λαμβάνονται πᾶσαι αἱ δυναταὶ προφυλάξεις, ἵνα ὁ τε ἄνθραξ καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῦ κοχλιούμενοι κοχλίαι εὑρίσκωνται μεμονωμένοι ἠλεκτρικῶς.

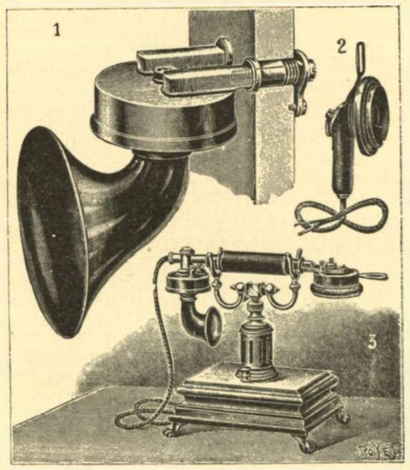

Σχ. 1. — 1. Παγκόσμιος πομπός. — 2. Δέκτης ἀκριβείας. 3. Κινητὴ συσκευή.

Τὸ ἓξ ἄνθρακος συμπαγοῦς τεμάχιον τίθεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς παλλομένης λεπτῆς πλακός, δι' ἑνὸς ἢ δύο ἐξωτερικῶν κοχλιῶν. Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς πλακὸς ταύτης διατίθεται δίσκος ἐκ ψαμμίτου (mica) συγκρατούμενος διὰ μικροῦ στρογγύλου χαρτονίου· τέλος μικρὸν θολοειδὲς πῶμα κοχλιούμενον ἐπὶ τοῦ μεταλλικοῦ κυτίου φέρει μικρὸν ἐλατήριον, εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται μικρὸς δίσκος ἐκ μαλλίνου χονδροῦ ὑφάσματος, ὥστις στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐκ ψαμμίτου δίσκου· ὁ συμπαγὴς ἄνθραξ περιβάλλεται ἐπίσης διὰ δακτυλίου ἐκ μαλλίνου ὑφάσματος. Ὅ τε δίσκος καὶ ὁ δακτύλιος, ὁ ἐκ μαλλίνου ὑφάσματος, χρησιμεύουσι, τρόπον τινά, ὡς ἐξουδετερωταὶ τῶν ἀντηχήσεων τοῦ μικροφώνου. Ὁ ἀριθμὸς 2 τοῦ σχήματος 1 δεικνύει τὴν εἰκόνα τοῦ ἀκριβοῦς τηλεφωνικοῦ δέκτου, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς κυλινδρικῆς μαγνητισμένης ῥάβδου ἐχούσης σχῆμα U ἢ ἱππείου πετάλλου, ἐφ' ἑκάστου τῶν πόλων τῆς ὁποίας στερεοῦται τεμάχιον μεταλλικὸν κάθετον πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ μαγνήτου· ἐπὶ τῶν τεμαχίων δὲ τούτων τοποθετοῦνται πηνία, πρὸ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ἡ παλλομένη πλὰξ καὶ ἓν ἀκουστικὸν κέρας. Διάταξις ἁπλουστάτη ἐπιτρέπει τὸν κατὰ βούλησιν κανονισμὸν τῶν τε πυρήνων καὶ τῆς παλλομένης πλακός. Ὁ ἀριθμὸς 3 τοῦ πρώτου σχήματος δεικνύει τὸν τρόπον, καθ' ὃν τοποθετεῖται τὸ ὄργανον τοῦτο.

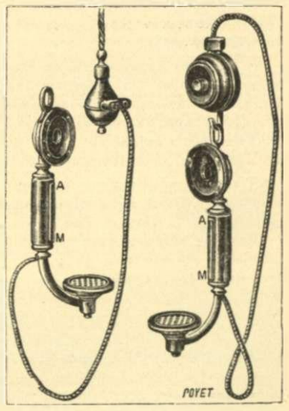

Σχ. 2. Οἰκιακαὶ τηλεφωνικαὶ συσκευαί.

Ἐπίσης, λόγου γενομένου, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα καὶ τὰς οἰκιακῆς χρήσεως τηλεφωνικὰς συσκευὰς (Σχ. 2). Αἱ δύο αὗται συσκευαὶ δύνανται νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐντὸς οἰκιῶν ἢ καταστημάτων καὶ νὰ λειτουργῶσιν ἠλεκτρικῶς διὰ τοῦ σύρματος τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις ἢ τοῖς καταστήμασιν εὑρισκομένων ἠλεκτρικῶν κωδώνων.

Τὸ τηλέφωνον, ὑπὸ τὰς σημερινὰς βιοτικὰς ἀνάγκας, εἶναι ὄργανον πολυτιμότατον, μεγίστας παρέχον ὑπηρεσίας καὶ κατὰ τὰς πλέον μικρὰς ἐγκαταστάσεις αὐτοῦ.

Ν. Κ. Τ.

ΕΚ ΤΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΡΟΠΙΚΩΝ. Ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἡμετέρων σκιαγραφημάτων φυτῶν τινων τῶν τροπικῶν, προὐτιμήσαμεν νὰ προτάξωμεν τὴν βανανέαν, ὡς τὴν τοσοῦτον ἀρεσκομένην εἰς τὸ κλίμά μας ξένην, ὥστε νὰ τείνῃ ὅπως ἐγκλιματισθῇ τέλεον ἐξελληνιζομένη.

Βεβαίως ἐν Ἀθήναις καὶ τῇ βορειοτέρᾳ Ἑλλάδι δὲν δύναται αὕτη νὰ εὐδοκιμήσῃ καρποφόρως, καὶ μόνον ὡς καλλωπιστικὸν φυτὸν ἐσχάτως διεδόθη ἐνταῦθα. ἐν τούτοις ἀπὸ ἐτῶν ἡ βανανέα εἰσαχθεῖσα ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Καλάμαις καλλιεργουμένη ἔδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα.

Ἡ βανανέα, ἥτις εἰς τὸ μητρῷον τῆς Βοτανικῆς φέρεται ἐγγεγραμμένη μὲ τὸ ὄνομα **Musa Sapientium**, ἔχει ἀγνωστον τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς, ὃν διαμφισβητοῦσι τρεῖς ἠπειροι, Ἀσία, Ἀφρική, καὶ μέση Ἀμερική. Τοῦτο δὲ διότι ἡ ἱστορία της ἀνέρχεται εἰς παναρχαιοτάτους χρόνους, διατηρουμένη διὰ τῶν παραδόσεων καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἠπείρους.

Ὁπωσδήποτε, ἤδη φαίνεται ἡ ἐποχή της νὰ *φραγκέψῃ* καὶ αὕτη, δὲν εἶνε δὲ διόλου ἀπίθανον μετὰ πάροδον ἐτῶν τινων νὰ διαμφισβητῇ καὶ ὁ κῆπος τῆς Ἐδὲμ ἐν Καλάμαις τὴν καταγωγὴν καὶ προέλευσιν τῶν βανανῶν τῶν τροπικῶν, ὅπως, ἂν μετά τινα χρόνον ἔτι ἀποδειχθῇ ἐντελὴς ἡ εὐδοκίμησίς της ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἑλλάδι, θὰ καταστῇ αὕτη τὸ *φυτὸν τοῦ μέλλοντος*, εἰς τὴν θέσιν τῆς σταφίδος ἐν μέρει.

Τὸ νεοφώτιστον αὐτὸ μέλος τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος εἶνε φυτὸν 3–4 μέτρων ὕψους ἐν τῇ πατρίδι του, καλλιεργεῖται δὲ εἰς τοὺς τόπους τῆς προελεύσεώς του ἐν ἐκτάσει ἕνεκα τῶν καρπῶν του, κατ' ἐξοχὴν ὠφελίμων, ὡς θρεπτικῆς καὶ ἐν ταὐτῷ ὑγιοῦς τροφῆς διὰ τὰς θερμὰς χώρας.

Ἡ εὐκολία πρὸς τοῦτοις μεθ' ἧς ἀναπαράγεται, ἡ ἁπλότης τῆς καλλιεργείας του, τὸ πλεονέκτημα τῶν εὐγεύστων καὶ ἀρωματικωτάτων καρπῶν του ὡς ποικιλοτρόπου θρεπτικῆς οὐσίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ καταστήσωσί ποτε λαϊκώτατον τὸ περικαλλὲς αὐτὸ φυτόν, ὡς εἶνε τοιοῦτον καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἠπείρους, ἐν αἷς καλλιεργεῖται ἐν μεγίστῃ κλίμακι.

Ἐν τῇ μέσῃ Ἀμερικῇ μάλιστα, αἱ βανάναι (οἱ καρποὶ) συνιστῶσι τὴν ἀποκλειστικὴν τροφὴν τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς φυτείας τοῦ καφέ.

Αἱ βανάναι, αἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ δίδουσι τὴν ὄψιν παμμεγίστου βότρυος ῥοζακιοῦ, εἰσὶ θρεπτικώτατα καὶ κατά τινας, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ἀνώτεραι τῶν γεωμήλων, ἐν ᾧ πρὸς τούτοις ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ εἶνε δροσιστικαί.

Ὑπάρχουσιν ἐπίσης καὶ ἄγριαι βανανέαι, αἵτινες δίδουσι μικροὺς μὲν ἀλλὰ πολὺ εὐγευστοτέρους καὶ ἀρωματικωτέρους καρπούς.

Οἱ καρποὶ τῆς βανανέας δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ μῆνας κατατεμαχιζόμενοι καὶ ἀποξηραινόμενοι εἰς τὸν ἥλιον ἢ ἡψημένοι, ἔχοντες ἅμα τὸ πλεονέκτημα ν' ἀντέχωσιν εἰς μακρότατα ταξείδια.

Ἕκαστον στέλεχος βανανέας ἀνθίζει καὶ καρποφορεῖ ἅπαξ μόνον, ἀκολούθως ἀποκόπτεται ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ κορμοῦ ἐξέρχεται ἄλλο, ὅπερ κατὰ τὴν περίοδόν του καρποφορεῖ ἐπίσης καὶ ἀποκόπτεται.

Τοιαῦτα στελέχη ἀναπτύσσονται 8–10 τὸν ἀριθμόν.

Ἐπὶ ἑνὸς στρέμματος γῆς δύνανται νὰ ζήσωσιν 90 περίπου φυτὰ βανανέας, δι' ὧν μὲ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, ἄτινα σήμερον διαθέτουσιν οἱ Μεσσήνιοι, δύνανται νὰ κάμωσι κυριολεκτικῶς *χρυσᾶς δουλιές*.

Συμπληροῦντες τὰς περὶ τῆς βανανέας πληροφορίας, προσθέτομεν ὅτι δι' ἐντομῆς ἐπὶ τοῦ φυτοῦ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἔξοδος γλυκυτάτου τινὸς καὶ δροσιστικοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον διὰ καταλλήλου ζυμώσεως καθίσταται οἰνοπνευματῶδες καὶ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς μέσης Ἀμερικῆς καλουμένον *οἶνος βανάνας*.

Μίγμα πρὸς τούτοις πόλτου βανάνας, ταμαρίνδου ὀξυφοίνικος τῆς Ἀραβίας καὶ σακχάρου, χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀποτελεσματικῶς πρὸς θεραπείαν τῆς διαρροίας. Ἐπίσης δὲ διὰ τῆς ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἰσαγωγῆς φύλλου βανανέας προφυλάσσονται ἀσφαλῶς ἀπὸ τῶν ἡλιάσεων.

Ἡ βλαστικὴ ζωτικότης τῆς βανανέας εἶνε τόσον ζωηρά, ἡ καρποφορία της τόσον ἔκτακτος, ὥστε τὸ φυτὸν ἐξαντλεῖται ὁλοσχερῶς εἰς πέντε ἔτη, ὅτε παρίσταται ἀνάγκη νέας φυτεύσεως, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε μεγάλην δαπάνην, οὔτε πολὺν κόπον, ἀλλ' οὐδὲ καμμίαν δυσχέρειαν.

Ι. Μ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΕΚΝΟΝ; Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς προεκήρυξε διαγώνισμα διὰ τὴν καλλιτέραν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν αὐτῆς. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἀπεστάλησαν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐφημερίδα ἀπαντήσεις, ἐξ ὧν ἀποσπῶμέν τινας, αἵτινες ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἶναι ποιητικώτατα ὅσον καὶ πραγματικαί. Ἀνθρώπινον ἄνθος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔθιξεν ἔτι ὁ δάκτυλος τῆς φροντίδος. — Ἀντεραστὴς τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἀγάπῃ τῆς μητρός. — Μαγεία δι' ἧς ὁ οἶκος μεταβάλλεται εἰς ἑστίαν. — Μικρὸς ἄτλας φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸν κόσμον τῶν συζυγικῶν ἡδονῶν καὶ φροντίδων. — Συνάλλαγμα παρουσιαζόμενον ἐγκαίρως ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐπιστραφῇ ἀνεξόφλητον. — Μπουμπουκάκι ἀνοίγον ἐπὶ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς. — Ἄριστος προαγωγὸς τῆς ὡραιοτέρας γυναικείας ἀρετῆς, τῆς αὐταπαρνήσεως. — Ἡ τελευταία ἔκδοσις τῆς ἀνθρωποτητος, καθ' ἣν ἕκαστον ζεῦγος ἐκδοτῶν φρονεῖ ὅτι ἀπέκτησε τὸ καλλίτερον ἀντίτυπον. — Κοσμοπολίτης, ὅστις οὐδεμίαν γλῶσσαν τοῦ κόσμου ὁμιλεῖ. — Ὑπνοκλεπτικὴ ἐφεύρεσις. — Πρᾶγμα πολὺ μικρόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή. — Ἐν ἀγνοίᾳ μεσίτης μεταξὺ πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ τὸ εὐθικτότερον μέρος τῆς καρδίας αὐτῶν. — Μικροσκοπικὸν πλάσμα, τοῦ ὁποίου ὁ φαιδρὸς γέλως ὑπενθυμίζει τοὺς ἀγγέλους. — Οἰκιακὸς ἥλιος ἐκδιώκων τὰ σύννεφα τῶν φροντίδων. — Ὁ γλυκύτερος ἄγγελος, τὸν ὁποῖον ἔπλασεν ὁ Θεός, ἀλλ' ἐλησμόνησε τὰ πτερά. — Πλάσμα, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸν οἶκον εὐτυχέστερον, τὴν ἀγάπην ἰσχυροτέραν, τὴν ὑπομονὴν μεγαλειτέραν, τὰς χεῖρας ἐργατικωτέρας, τὰς ἡμέρας βραχυτέρας, τὰς νύκτας μακροτέρας, τὰ βαλλάντια ἐλαφροτέρα, τὸ παρελθὸν γλυκύτερον, τὸ μέλλον φωτεινότερον. Τοῦτο εἶναι τέκνον!

ΤΟ ΕΥΠΕΠΤΟΝ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ. Οἱ ἰατροὶ Δρὰγκ καὶ Πρὶς ἔκαμαν πειράματα, ἐν τῷ γεωργικῷ σταθμῷ τῆς Μαρυλάνδης, ἐπὶ τοῦ εὐπέπτου τοῦ γάλακτος, τρέφοντες μικροὺς μόσχους ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας διὰ τριῶν εἰδῶν γάλακτος, νεωστὶ ἡμελγμένου, βεβρασμένου, καὶ ἀπεστειρωμένου. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν πειραμάτων αὐτῶν ἦσαν, ὅτι οἱ μόσχοι ἔπεπτον εὐκολώτερον τὸ γάλα ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει τοῦ ἀπεστειρωμένου καὶ τοῦ βεβρασμένου, καὶ ὅτι πολλάκις τὸ βεβρασμένον ἐπροξένησεν εἰς αὐτοὺς στομαχικὰς ταραχάς. Ὁ συντελεστὴς τοῦ εὐπέπτου τῆς πρωτείνης τοῦ φυσικοῦ γάλακτος ἠλαττώθη κατὰ 1,8 ἐπὶ τοῖς 100 διὰ τῆς ἀποστειρώσεως καὶ κατὰ 7,53 διὰ τοῦ βρασμοῦ· διὰ τὸ βούτυρον ὁ συντελεστὴς οὗτος κατῆλθε διαδοχικῶς κατὰ 2,55 καὶ 1,42 ἐπὶ τοῖς 100.

ΟΦΙΣ ΝΗΣΤΙΣ ΕΠΙ ΔΥΟ ΚΑΙ ΗΜΙΣΥ ΕΤΗ. Παρατηρεῖται συχνάκις εἰς τοὺς ὄφεις τὸ φαινόμενον τῆς μακρᾶς νηστείας, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς ὄφεις ἐκείνους τοὺς διατελοῦντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαφόρων ζωολογικῶν κήπων εἶναι λίαν σύνηθες τὸ φαινόμενον τοῦτο· καὶ πολλάκις μετ' ἀρκετὸν διάστημα χρόνου ἐπέρχεται ὁ ἐκ νηστείας θάνατος. Εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον τῶν Παρισίων ἔχιδνα ἔμεινεν ἐπὶ δεκαπέντε μῆνας ἄνευ τροφῆς καὶ κροταλίας ἐπὶ εἴκοσιν ἓξ ὁλοκλήρους μῆνας δὲν συγκατένευσεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ λάβῃ τὴν προσφερομένην εἰς αὐτὸν ἑκάστοτε τροφήν. Ὁ καθηγητὴς καὶ φυσιοδίφης Βαγὶὰν ἀναφέρει ὅτι πύθων τις μετὰ 29 μῆνας ἐδέχθη νὰ φάγῃ τὴν λείαν του. Τέλος ὁ Πελλεγρὲν παρετήρησεν ἐν Μαδαγασκάρῃ δύο ὄφεις ἐκ τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων *Πελοφίλων*, οἵτινες ἔζησαν ὁ μὲν πρῶτος ἐπὶ τρία ἔτη ἄνευ οὐδεμιᾶς τροφῆς, ὁ δὲ δεύτερος ἀπέθανε μετὰ περίοδον χρόνου, ἀληθῶς ἀπίστευτον, 49 μηνῶν, δηλαδὴ ἔμεινεν ὑπὲρ τὰ τέσσαρα ἔτη νήστις.

Γενικῶς παρετηρήθη ὅτι ὁ ὄφις τότε μόνον ἀποθνήσκει ἐκ τῆς μακρᾶς νηστείας, ὅταν ἀπολέσῃ τὰ $^{50}/_{100}$ τοῦ ἀρχικοῦ βάρους τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἡ περίστασις περὶ ἧς νῦν πρόκειται καὶ ἧς ἡ παρατήρησις ὀφείλεται εἰς τὸν καθηγητὴν Πελλεγρέν, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀξιοσημείωτος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς παρατάσεως τῆς νηστείας, ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη, εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀρχικοῦ βάρους, ὅπερ ἔμεινε τὸ ἓν τρίτον τοῦ ἀρχικοῦ.

Ὁ περὶ οὗ πρόκειται ὄφις ἦτο ὑπερήφανος πύθων φολιδωτός, μήκους 6^{μ},45, ὅστις εἰσαχθεὶς ἐν τῷ ζωολογικῷ τῶν Παρισίων κήπῳ τὴν 5 Νοεμβρίου 1899 ἠρνήθη ἐπιμόνως πᾶσαν προσφερομένην εἰς αὐτὸν τροφήν. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἀρχικὸς αὐτοῦ ὄγκος ἠλαττώθη αἰσθητῶς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους εἶχον

μόνον ἐναπολειφθῇ ὁ σκελετὸς καὶ τὸ δέρμα του. Ἕνεκα τῆς νηστείας αὐτοῦ ταύτης ἦτο ἀπαθής, ὅλως ἀκίνδυνος καὶ ἄφινε νὰ μεταφέρηται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου. Τέλος τὴν 8 Ἀπριλίου τὸ δέρμα αὐτοῦ ἔπαθεν ὑπὸ γαγγραίνης, μετέδιδεν ὀσμὴν λίαν δυσάρεστον καὶ ἀπέθανεν, ἀφοῦ ἐνήστευσεν ἐθελουσίως ἐπὶ δύο ἔτη πέντε μῆνας καὶ τρεῖς ἡμέρας. Τὸ ἀρχικὸν βάρος αὐτοῦ ἦτο 59 ὀκάδας καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του μόλις ἐζύγιζεν εἴκοσι καὶ μίαν.

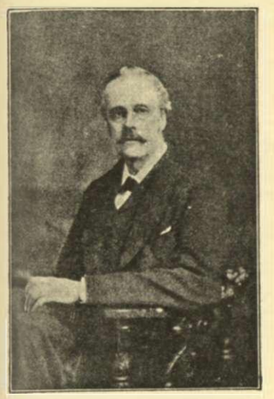

Κ. ΑΡΘΟΥΡΟΣ ΒΑΛΦΟΥΡ Ὁ διάδοχος τοῦ λόρδου Σαλισβουρύ, ἐν τῷ πρωθυπουργικῷ ἀξιώματι, πρῶτος ἐκ μητρὸς ἀνεψιὸς αὐτοῦ κ. Ἀρθοῦρος Βάλφουρ, πρῶτος λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου, ἔχει ἡλικίαν πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν (γεννηθεὶς τὴν 25 Ἰουλίου 1848). Ὁ Βάλφουρ ἐγένετο βουλευτὴς τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1874. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρύ, κατὰ τὴν δυσχερῆ ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ 1878–1880, ἐποχὴν καθ' ἣν ἐγένοντο αἱ διαπραγματεύσεις τῆς Βερολινίου συνθήκης. Μετέσχε κατὰ πρῶτον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1886, ὡς γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Σκωττίας, καὶ τὴν θέσιν ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1887. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1887 ὠνομάσθη γραμματεὺς τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ κατώρθωσεν ἐν τῇ δυσχερεστάτῃ ταύτῃ ἀποστολῇ νὰ ἐπιφέρῃ κατευναμὸν εἰς τὰς ἐν Ἰρλανδίᾳ ταραχάς, ἑδραιώσας ἐκεῖ τὴν παραδειγματικὴν ἀγγλικὴν τάξιν καὶ φιλονομίαν. Ἐν ἔτει 1898 κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ πρωθυπουργοῦ ἀνεπλήρωσεν αὐτὸν ἐν τῇ διοικήσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείου, καθ' ἣν διέπρεψε διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ τὴν διπλωματικήν του δεινότητα.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ὁ παρελθὼν πολιτικός του βίος ἀρκοῦντως καταδεικνύουσιν ὅτι δὲν θ' ἀπομακρυνθῇ αἰσθητῶς τῆς πολιτικῆς τοῦ περιφανοῦς αὐτοῦ προκατόχου.

ΒΡΕΦΟΣ ΚΑΤΑΒΡΟΧΘΙΣΘΕΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ. Οἱ μύρμηκες τῶν εὐκράτων χωρῶν θεωροῦνται παρ' ὅλων ὡς ζῷα μικρὰ ἀνίκανα ὅλως νὰ ἐπιφέρωσιν οἱανδήποτε βλάβην εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς θεωρεῖ τὰ μικρὰ ταῦτα ζῳύφια ὡς ἐπικίνδυνα. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅπερ θ' ἀφηγηθῶμεν δεικνύει ὅτι εἴς τινας περιστάσεις, οἱ μύρμηκες εἶναι λίαν ἐπικίνδυνοι· τοῦτο συνέβη εἴς τι μικρὸν χωρίον τῆς Βοημίας, τὸ δὲ θῦμα ὑπῆρξε μικρόν τι βρέφος. Χωρικὴ Βοημὶς παρέλαβε μεθ' ἑαυτῆς εἰς τοὺς ἀγροὺς τὸ μικρὸν αὐτῆς τέκνον καὶ ἀφοῦ τὸ ἐθήλασε κατέθηκεν αὐτὸ πλησίον δένδρου, ἐπιδοθεῖσα εἶτα εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς τὸ μικρὸν ἤρξατο νὰ κραυγάζῃ, ἀλλ' ἡ μήτηρ γνωρίζουσα ἐκ πείρας ὅτι τὸ μικρὸν κλαυθμυρίζῃ διὰ νὰ λάβῃ αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της, οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὸν γοερὸν αὐτοῦ κλαυθμυρισμόν, ἐξακολουθοῦσα τὸ ἔργον της. Οἱ κλαυθμυρισμοὶ ἐπιτείνονται καὶ τέλος καταπαύουσιν ἐντελῶς. Ἡ μήτηρ περατώνει τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ἐπανέρχεται παρὰ τὸ τέκνον της ἵνα τὸ παραλάβῃ καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν καλύβην της. Ὁποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς της, ὁπόταν εἶδε τὸ βρέφος κεκαλυμμένον ἐντελῶς ὑπὸ ἑκατομμυρίων μυρμήκων! Ἀποδιώκει τούτους καὶ τότε μόνον ἡ δυστυχὴς παρατηρεῖ ὅτι τὸ βρέφος εἶχε καταβροχθισθῇ ἐν μέρει ὑπ' αὐτῶν. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶχον ὁλοτελῶς ἐξαφανισθῇ καὶ ἔμειναν μόνον κοιλότητες ἐρυθρωπαὶ πλήρεις μυρμήκων. Οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὸ στόμα, τοὺς ῥώθωνας, τὰ ὦτα, καὶ πολλοὶ εἰσέδυσαν καὶ μέχρι τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στομάχου. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ δυστυχὲς βρέφος ἀπέθανε μέσῳ φρικτῶν ἀλγηδόνων. Παρόμοιον γεγονὸς συνέβη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἐν Ἀμερικῇ· μικρὸν παιδίον, διετὲς περίπου, διαφυγὸν τὴν προσοχὴν τῆς μητρός του περιεπλανήθη ἐντὸς πλησιοχώρου δάσους καὶ ἐκ τοῦ κόπου ἀποκαμὸν ἐκοιμήθη παρά τινα θάμνον· ὁπόταν μετὰ δύο ἡμέρας τὸ ἐπανεῦρον, μόνον ὁ σκελετὸς αὐτοῦ ὑφίστατο κατακείμενος πλησίον φωλεᾶς μυρμήκων, οἱ ὁποῖοι κατέφαγον πάντα τὰ τρυφερὰ μέρη τοῦ σώματός του.

Ο ΤΑΧΥΤΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΥΡΜΟΣ. Νέον ῥεκὸρ ταχύτητος ἀπέκτησε τελευταίως ἡ Ἀμερική. Σιδηροδρομικὸς συρμὸς ἀποτελούμενος ἐξ ἑπτὰ ἁμαξῶν, τουτέστι μιᾶς ταχυδρομικῆς, μιᾶς ἀποθήκης ἐμπορευμάτων, δύο ταξειδιωτικῶν, μιᾶς χρησιμευούσης ὡς κοιτῶνος, ἑνὸς ἑστιατορίου καὶ μιᾶς ἰδιαιτέρας ἁμάξης, διέτρεξεν εἰς ἐννέα πρῶτα λεπτὰ 14,8 μίλλια μεταξὺ τῶν σταθμῶν Ἔκλεϋ καὶ Βρέϋ εἰς Κολοράδον, δηλαδὴ εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας διέτρεξεν 150 χιλιόμετρα! Ἡ ἀτμάμαξα εἶναι τοῦ τύπου τῶν δεκαπόδων μετὰ κινητηρίων τροχῶν 1^{μ},83.

ΚΑΤΑΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ. Τὴν 9.30 π. μ. τῆς 1^{ης} Ἰουλίου κατέρρευσε τὸ ἀρχαῖον, ἐν Βενετίᾳ, κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Τοῦτο ἦτο ἁπλοῦς τετράγωνος πύργος. Δύο ἡμέρας πρότερον εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτοῦ μέρος ἐσχηματίσθη εὐρεῖα σχισμή, ἥτις τὴν τελευταίαν τῆς πτώσεως νύκτα ἔφθασε μέχρι τῆς κορυφῆς ἐπὶ τοσοῦτον εὐρυθείσα, ὥστε τὸ βλέμμα ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκοδομήματος. Μόλις ἐδόθη καιρὸς νὰ κενωθῇ ἡ πλατεῖα καὶ κατέπεσεν οὗτος μετὰ φοβεροῦ πατάγου κλονίσας ὁλόκληρον τὴν πόλιν. Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐσημειώθη θῦμα· τινὲς ἐκ τοῦ πλήθους ὑπὸ πανικοῦ καταληφθέντες μικροῦ δεῖν ἐπνίγοντο, πεσόντες κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ τρόμου αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀληθὲς θαῦμα, ὁ πύργος πεσών, δὲν κατασυνέτριψε τὴν περικαλλῆ τοῦ Ἁγίου Μάρκου πύλην, ἀφ' ἧς 10 μόνον μέτρα ἀπέχε πρὸς ἀριστερά· ἐπίσης οὐδεμίαν ὑπέστη ζημίαν ἡ διαγωνίως τῷ πύργῳ κειμένη πύλη *della Carta* καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ ἀνακτόρου τῶν Δογῶν, κειμένη ἀκριβῶς ἀπέναντι αὐτοῦ. Κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ κατασυνέτριψεν ὁ πύργος τὸ δεξιὸν ἄκρον τῆς θαυμασίας *Libreria Vecchia*, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ ῥυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Sansovino· συνετρίβη ἐπίσης καὶ ἡ Logetta ἔργον τοῦ Sansovino, ἥτις ἔκειτο παρὰ τὴν βάσιν αὐτοῦ. Τὸ κωδωνοστάσιον εἶχεν ὕψος 98^{μ},6 καὶ πλάτος 12^{μ},8. Ἡ θεμελίωσις τοῦ πύργου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἑνάτου αἰῶνος, οἰκοδομηθεὶς πεντήκοντα ἔτη βραδύτερον μετὰ τὴν πρώτην Ῥωμαϊκὴν μητρόπολιν τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Μέχρι τοῦ 1150 μόλις εἶχε περατωθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ ὀλίγον κατόπιν οἰκοδομήθη μέχρι τῆς στοᾶς τῶν κωδώνων. Τριάκοντα ἔτη βραδύτερον κατεσκευάσθη κατ' ἀρχαῖον πρότυπον ἡ ὑψηλοτάτη αὐτοῦ κορυφή, ἥτις φαίνεται ὅτι κατέπεσεν. Διότι κατὰ τὸ 1489 ἀναφέρεται ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἐνέσκηψε κεραυνός, ὅστις κατέστρεψε καὶ κατέκαυσε ταύτην, ὡς κατεσκευασμένην ἐξ ξύλου, βαρυτάτας προξενήσας εἰς ὅλον τὸ οἰκοδόμημα ζημίας. Ὁ Γεώργιος Σπαβέντος, ἔξοχος ἀρχιτέκτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατεσκεύασε τὸ σχέδιον τῆς ἀνοικοδομήσεως (ἀναστηλώσεως), ἥτις μόνον κατὰ τὸ 1510 ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ Βαρθολομαίου Βόνου.

Ὁ πύργος οἷος ἦτο μέχρι σήμερον ἠρίθμει ἡλικίαν 492 μόνον ἐτῶν. Ἄγγελος χαλκοῦς κεχρυσωμένος καὶ φέρων μεγάλα πτερὰ ἔκειτο εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦ πύργου μέρος· οὗτος πεσὼν κατεσκευάσθη ἐκ νέου κατὰ τὸ 1822. Ἡ Logetta, ἔκειτο παρὰ τὴν βάσιν τοῦ πύργου, ἦτο δὲ μικρὸν οἰκοδόμημα περικαλλοῦς λαμπρότητος. Ἡ Logetta ἦτο τύπος καλλιτεχνικωτάτου μνημείου, χρώματος καὶ πλούτου θαυμασίου. Τὰ δάπεδα ἦσαν ἐκ μαρμάρου καὶ τὰ ἀγάλματα ἐξ ὀρειχάλκου, *ἡ Παλλάς*, *ὁ Ἀπόλλων*, *ὁ Ἑρμῆς*, καὶ *ἡ Εἰρήνη* ἦσαν ἀριστουργήματα τέχνης, τῆς πλουσιωτάτης τέχνης, τῆς ἀναγεννήσεως. Πόθεν δύναται ν' ἀνοικοδομηθῇ ὁ πύργος οὗτος; ἰδοὺ τὸ μέγα ἐρώτημα. Μέχρι τοῦδε συνελέγησαν 700.000 φράγκα ἐκ συνεισφορῶν καὶ ἀπαιτοῦνται τοὐλάχιστον ἓξ ἑκατομμύρια. Τελευταίως Ἰταλὸς ἀρχαιόφιλος λέγεται ὅτι προσέφερε τὰ ἑκατομμύρια ταῦτα πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ καταπεσόντος πύργου.

Δ^νὶς ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΛΕΟΜΕΝΟΥΣ
Ἡ βραβευθεῖσα εἰς τὸ Μπυτάσσειον διαγώνισμα τοῦ Ἀρσακείου.

Ἐνώπιον ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔχει ἀκόμη ἡ ἐποχή μας ὡραίας ἡμέρας, διὰ νὰ πανηγυρίζῃ παιδείας καὶ ἀρετῆς βραβεῖα. Μὲ μίαν ἦμερον σεμνότητα καὶ μὲ μίαν ἥσυχον εὐπρέπειαν, εἰς αἰθούσας γεμάτας ἀπὸ ἀριστοκρατικὰς καρδίας, νὰ χρυσοστολίζῃ μέτωπα παρθενικὰ μὲ τὸ ἀμαράντινον τῆς δάφνης γέρας.

Αἱ Ἑστιάδες, αἱ τὴν ἀγνότητα ἀναβεβλημέναι πάλαι καὶ τὴν καλὴν αἰδῶ, δὲν ἔθανον, οὐδ' αἱ Ἀρτέμιδες σκόμη ἔοβυσαν αἱ ἑοταζόμεναι ὑπὸ Κυανοῦν καὶ Φῶτα. Ζοῦν, ὑπάρχουν, πάλλονται, εὐεκτοῦν, λάμπουν. Μὲ ὅλας των τὰς ὡραιότητας, ὅσας κάθ' εὖ φρονοῦσα Ἑλληνὶς ὑπὸ τὸν Οὐρανόν μας ἀναδίδει. Καὶ μὲ ὅλην των τὴν σωφροσύνην, ὅσην μία ἀρχαία Φύσις γύρω μας ἁπαλὰ ἀναπνέει.

Εἰς Οἶκο Εὐκτήριον μὲ τὰς ὡραιότητας αὐτὰς καὶ μὲ τὴν σωφροσύνην αὐτὴν τὰ δώματα τοῦ Ἀρσακείου μας τὰ Χριστιανικὰ ἀνυμνοῦνται. Κα εἰς Παρθενῶνας παρθενίας μυροινοστολίστου αἱ αἴθουσαί του αἱ Ἑλληνικαὶ πυργώνονται. Ἡ Ἑλλάς μας ἔχει τοὺς ἀθλοθέτας τῆς ἀρετῆς εἰς τοὺς κόλπους της πυκνοὺς ἀκόμη. Καὶ ἔχει ἀκόμη τὰς Ἑλληνίδας της, ὅσαι φιλοτιμοῦνται τὴν χρόαν νὰ ῥοδίσουν μὲ τῆς χαρᾶς τῆς βραβευμένης τὰ φιλήματα.

Ὅτι τὰ ὄνειρά μας σφύζουν ἔτι ἀπὸ ὑγιᾶ ζωὴν ἐλπίδων γλυκερῶν, ἰδού, ἡ ἄγνωστος τῆς χθὲς αὐτὴ παρθένος μὲ τὴν ὡς παιδὸς αὐτὴν ἁπλότητα, κυροῖ. Δὲν ἔρχεται νὰ σκορπίσῃ κύκλῳ μας διδάγματα χειραφετήσεως μωρᾶς, διδάγματα, ἅτινα βυσσοδομοῦν, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται, τὴν ἦταν κάθε γυναικὸς σιὸν κόσμον, καὶ ἅτινα, ὅπου ἠσκήθησαν, διήνοιξαν ἕναν ἄχρουν θάνατον τοῦ θηλυσμοῦ της, τοῦ παγκαλεστάτου καὶ γοητευτικωτάτου αὐτοῦ μέσου τῶν θριάμβων της.

Τὸ Ἔθνος βδελύσσεται τὰ ἀμφίβια αὐτά. Καὶ αἱ γυναῖκές του πρέπει νὰ εἶναι Ἑλληνίδες πρὸ παντός, Ἑλληνίδες πλάττουσαι πολίτας ἄνδρας διὰ τὸ Ἔθνος. Ἀπὸ τοὺς μυχοὺς τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς ἱδρύματός μας κατὰ τῶν τάσεων αὐτῶν τῆς ἐποχῆς ἠκούσθη μία διαμαρτυρία σεμνοτάτη. Ἑλληνισμὸς ἐθώπευσε τὰ ἄκρα τῶν ἁβρῶν δακτύλων τῆς παρθένου, ὅταν ἔγραφε. Κ' Ἑλληνισμὸς ἐφίλησε τὰ ἀγνά της χείλη ὅταν, ἡνυχωτάτη, μὲ ὅλην τῆς πεποιθήσεως τὴν ῥώμην, ἐτόνιζε ὅ,τι ἔγραψε.

Εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἔθνους ἡ γυνή, ἡ Ἑλληνὶς γυνή, δύναται νὰ συντελέσῃ, εἶπε, μὲ τῆς ἀρχαίας ψυχῆς τὴν ἀρετήν, ὅταν, θυμοειδής, ἀπέστελλεν ὁπλίτας εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῆς πατρίδος της, καὶ μὲ τῆς χριστιανικῆς καρδίας τὴν ἀγάπην, ὅταν, εὐλαβής, ἐβαπίλευεν ἐνὸς οἴκου πλήρους πατροπαραδότων εὐγενῶν.

Νὰ τὸ ἰδεῶδες ὅπερ εἰς μίμησιν προέβαλλεν! Αὐτὴ ἡ ἰδία ἤσκησε τὸ ἰδεῶδες τοῦτο, διακριθεῖσα εἰς ἐργασίαν καὶ εἰς ἀγωγὴν καὶ εἰς μόρφωσιν. Χωρὶς γυναικαρέσκους τύφους καὶ χωρὶς φιλοδοξίας φρούδας, μὲ μίαν τινὰ ἁπλότητα ζηλευτὴν ἀρχαίου ὕφους εἵλκυσεν ἐφ' ἑαυτήν, εὐφημουμένη, χιλιάδας βλέμματα συμπαθείας μυστικῆς, ἀποδείξασα ὅτι τὰ εὔοσμα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρετῆς μας ἄνθη δὲν ἐμαράνθησαν ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα μας.

Ἡ γοητεία ἑνὸς τοιούτου ἐπάθλου ὑπὲρ γυναικός, ἐναντίον τόσων καὶ τόσων αἰχμηροτάτων ἀκανθῶν ζωῆς, ἀκόμη ἀουστάτου, ἁπλάστου, βωβῆς εἰς τὰ ὡραῖα διδάγματα τῆς σωφροσύνης, εἶναι αὐτὸ τοῦτο ποίησις θελκτικωτάτη. Ποίησις πραγματική, ἀπὸ ἐκείνην ἣν τὸ Ἔθνος μας ὀρέγεται τὰς χεῖράς του μὲ πόθον διὰ νὰ συλλάβῃ, τώρα μέσα εἰς τὰ λευκὰ νέφη τῶν ἀναμνήσεών του καὶ τώρα μέσα εἰς τὰς ἀγνώστους χώρας τῶν ἐλπίδων του.

Χίλιαι γυναῖκες τετιμημέναι μὲ τὸ ἔμβλημα τῆς ἀρετῆς, τὰ στήθη, ἀρετῆς Ἑλληνικῆς, χίλιαι γυναῖκες, ὡς αὐτή, εἰς τὴν Ἑλλάδα μας, ἔλυσαν τὸ αἴνιγμα τοῦ μέλλοντός της, αἴνιγμα ὅπερ ὀνοφερὸν προβάλλεται ἀκόμη φεῦ! πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ μετώπου της.

Ἡμεῖς τὴν ἀρετὴν ὑμνοῦμεν ἐν τῷ προσώπῳ της. Ἕνα ὡραῖον βίον, ὃν ἐπί τινας στιγμὰς μᾶς ἔκαμε νὰ ὀνειροπολήσωμεν, ἀρχαίας δόξης. Καὶ ὅπου καὶ ἂν διαιτᾶται ἡ ἀρετὴ αὐτή, ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων θὰ ὑπανατέλλῃ πάντοτε ὑμνημένη, ὡς χρυσαυγὴ ὑποδειγμάτων γεραρῶν γεμάτη ῥόδα, τόξον οὐράνιον, εἰς ἰριδώσεων χλιδὴν τρυφῶν, εὐελπιζόμενον εὐδίαν ἐς ἀεί, ὑπὲρ μιᾶς τινος Μεγάλης Ἑλληνικῆς Πατρίδος. Δ. Α. Α.

Η ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΤΩΝ ΣΟΥΔΑΝΩΝ Ὁ Ἕλλην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἰατρὸς κ. Δαμόγλου ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαμείνας εἰς τὸ Σουδὰν ἀνεκοίνωσε τελευταίως ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν περιέργους ὄντως παρατηρήσεις αὐτοῦ, ἃς ἐποιήσατο κατὰ τὴν πολυετῆ ἐν Σουδὰν διαμονήν του, σχετικὰς πρὸς τὴν εὐαισθησίαν τῶν αὐτοχθόνων τῆς χώρας ταύτης. Οἱ αὐτόχθονες οὗτοι εἶναι παραδόξως πεπροικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως. Παρουσιάζουσι μεγίστην ὑπερευαισθησίαν τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν, ὅσον καὶ ἀναισθησίαν ἐν σχέσει πρὸς τὸν πόνον. Παραδείγματος χάριν εὑρισκόμενοι ἐν πορείᾳ εἰς τὴν ἔρημον μαντεύουσι καὶ τὴν ἐλαχίστην παρουσίαν ὕδατος, ἁπλοῦ φρέατος λ. χ. ἀπέχοντος δύο ἢ τρεῖς ὥρας μακρὰν τοῦ σημείου εἰς ὃ εὑρίσκονται. Εἶναι ἔξοχοι παρατηρηταὶ καὶ παρατηροῦντες τὰ ἴχνη τῶν βημάτων δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν ἂν τὸ πρόσωπον τὸ ἀποτυπῶσαν τὰ ἴχνη ταῦτα ἦτο νέος ἢ γέρων, ἂν ἔφερε φορτίον ἢ ὄχι, ἂν ἦτο ἄνὴρ ἢ γυνή. Τοὐναντίον, ἄνευ οὐδεμιᾶς συγκινήσεως, βλέπουσι κοπτομένην πρὸς τιμωρίαν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα κλέπτου τινός, ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ τῆς κώμης αὐτῶν· ὁ κατάδικος κλέπτης ὑφίσταται τὴν ποινὴν ταύτην, χωρὶς νὰ ἐκφωνήσῃ λέξιν, μετ' ἀπαθείας παραδειγματικῆς. Φαίνεται ὅτι δὲν αἰσθάνεται τὸν πόνον καὶ εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν αὐθυποβολῆς, ἤτις ἄλλως τε εἶναι τόσον ἀναγκαία ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει.

ΜΑΡΙΝΟΣ Η. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Φύσις καλλιτεχνικὴ πολλὰ εἷς τὸ μέλλον προοιωνίζουσα, ὁ ἐκ Μυτιλήνης νεαρὸς ζωγράφος κ. Μαρῖνος Η. Κωνσταντινίδης, οὗτινος τὴν εἰκόνα παραθέτομεν, ἠξιώθη τοῦ Θωμαϊδείου καὶ Χρυσοβεργείου βραβείου, ἐλθὼν πρῶτος ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦ τμήματος τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ ἀξιότιμος κ. Π. Μ. Κουρτζῆς εἶνε ἄξιος ἐνθερμοτάτων συγχαρητηρίων, διότι τοσοῦτον ἐνωρὶς διεῖδεν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ κ. Μ. Η. Κωνσταντινίδου φύσιν καλλιτεχνικὴν οὗ τὴν τυχοῦσαν, θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ ἀναμφιβόλως παρέχων τὴν εὐγενῆ του ὑποστήριξιν εἰς καλλιτέχνην, τοσαῦτα ἐν τῷ μέλλοντι ὑπισχνούμενον.

ΤΑ ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ. Ἡ παραλιακὴ ἀποικία τῆς Σομάλης, ἐν Ἀφρικῇ, ἀπέκτησε νέαν σειρὰν γραμματοσήμων, τὰ ὁποῖα ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν εἶναι λίαν ἐπιτυχῆ.

Καὶ ἡ Πορτογαλλία ἐπίσης ἔθεσεν εἰς χρῆσιν κατ' αὐτὰς νέα γραμματόσημα.

Ἡ δὲ Μεγάλη Βρεττανία καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἐκδίδει καὶ νέα γραμματόσημα διὰ τὰς ἀπεράντους αὐτῆς ἀποικίας. Τὸ παρατιθέμενον ἐνταῦθα εἶναι τῆς Σιέρρας Λεώνης, ὅμοιον ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ τῆς Ἄκρας τοῦ Χρυσοῦ καὶ τῆς Μαλάκκας. Τὰ τῶν Ἰνδιῶν νέα γραμματόσημα θὰ κυκλοφορήσωσι τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου.

ΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ὑπὸ Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

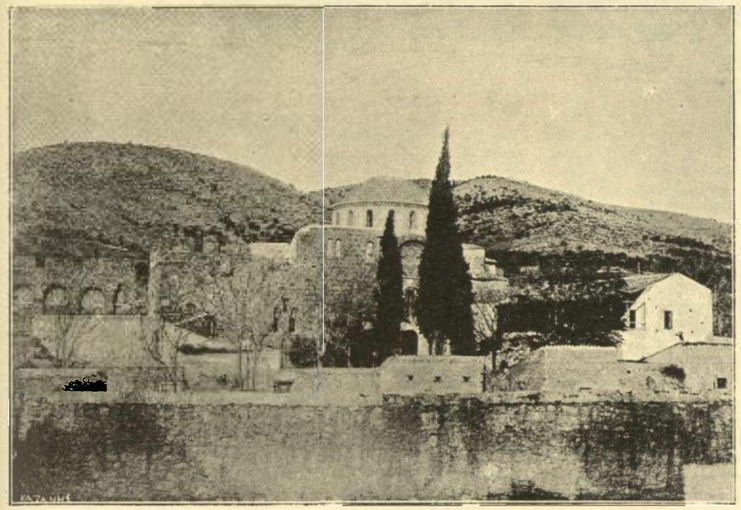

Η ΕΝ ΔΑΦΝΙΩι ΜΟΝΗ

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ
(Μωσαϊκὸν Μονῆς Δαφνίου)

Αι ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. *Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον καὶ διαπάνας τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὁ διαπρεπὴς παρ' ἡμῖν περὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογίαν καὶ ὑφηγητὴς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Γ. Λαμπάκης ἐξέδωκε γαλλιστὶ τεῦχος, ἐν ᾧ δημοσιεύεται ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωσθεῖσα ἐν Παρισίοις ἐνώπιον τοῦ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1900, ἐπιστημονικοῦ διεθνοῦς συνεδρίου διατριβή. Ἡ διατριβὴ αὕτη, οὐδόλως μακρά, κύρια αὐτῆς χαρακτηριστικὰ ἔχει τὸ περιεκτικόν, τὸ σαφὲς καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἀληθές. Διακρίνων ἐν αὐτῇ τὰς περιόδους τῆς Χριστ. Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ Ἁγιογραφίας καὶ ἐπιλαμβανόμενος ἁπάντων τῶν σχετικῶν τῇ ἀρχαίᾳ Χριστ. Τέχνῃ, δι' ὀλίγων ἀλλ' ἀδρῶς καταδεικνύει τὴν κατὰ πάντα ὑπεροχὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι Χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων, τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν αὐτῶν καὶ ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα μέγα* **Μουσεῖον πάσης σοφίας καὶ τέχνης.** *Ἡ σύγκρισις τῶν Μουσειακῶν παραστάσεων τῶν εὑρισκομένων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐχουσῶν φήμην ἀριστουργημάτων πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένας τοιαύτας (Μονὴ Δαφνίου, ὅσιος Λουκᾶς κτλ.) τελουμένη ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τεύχει διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν εἰκόνων αἴρει πᾶσαν πλέον ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς χριστιανικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀνατρέπει ἄδην τὰς πομπώδεις διαφημίσεις περὶ τῆς ἐξόχου λαμπρότητος τῶν ἐν Ἰταλίᾳ μουσείων, ἅτινα ἀληθῶς ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν, πάντως ὅμως κατὰ πολὺ μειονεκτοῦσι τῶν ἐξόχων ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἑλληνικῶν τοιούτων. Καὶ τὸ μὲν κείμενον τοῦ λόγου ἐλάχιστον κατέχει ἐν τῷ τεύχει χῶρον, ἀλλ' ἡ πληθὺς τῶν σχετικῶν σημειώσεων καὶ παραπομπῶν καὶ ὁ πλοῦτος τῶν παρατεθειμένων εἰκόνων καὶ ἄλλων ὀχημάτων (διακοσίων περίπου) τὸ πλεῖστον ἀνεκδότων καθιστῶσι τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον πολύτιμον πρόσκτημα παντὸς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένου, πρωτότυπον δὲ εἰς τὸ εἶδός του. Δίκαιος δ' ὀφείλεται ἔπαινος οὐ μόνον τῷ συγγραφεῖ τοῦ τεύχους τούτου, ὅστις θὰ τιμήσῃ ἐνώπιον τῶν ξένων τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ τῇ Χριστιανικῇ Ἀρχ. Ἑταιρείᾳ, τῇ ἰδίαις δαπάναις τὴν ἐκτύπωσιν ἀναλαβούσῃ, ἵνα ὡς δῶρον προσφέρῃ τοῦτο πρὸς τὰ φιλόμουσα μέλη αὐτῆς.*

Ἀλλ' ὀφείλομεν προσέτι νὰ ἐξάρωμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀρίστην ἐκτύπωσιν τῶν εἰκόνων ὑπὸ τοῦ καλλιτεχνικωτάτου καὶ μοναδικοῦ ἐν Ἀνατολῇ ἐπὶ ἀπταίστῳ ἐκτυπώσει τυπογραφείου «Ἑστία» Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη, καὶ μεθ' ἑλληνικῆς ὑπερηφανείας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐν τῇ ἐκτυπώσει εἶνε ἀπαράμιλλος, εὐρωπαϊκή, ἀρίστη.

ΤΣΙΜΙΣΚΗΣ
γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα
ΙΩΑΝΝΗΣ Ο Α'
969 — 976

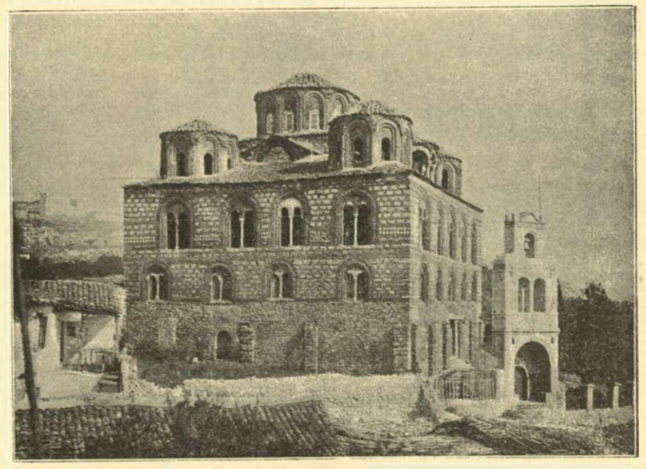

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΑΡΤΗι ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΡΙΑΣ

ΑΠΟ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

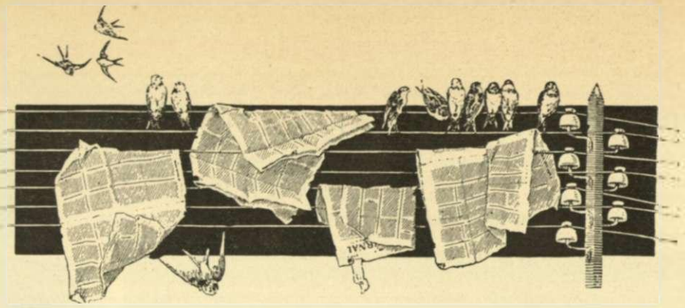

ΕΩΣ 15 ΙΟΥΛΙΟΥ

** Ὁ πρίγκιψ Μίρκος, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου, ἐτέλεσε τὴν 29 Ἰουνίου τοὺς γάμους αὐτοῦ μετὰ τῆς περικαλλοῦς Σερβίδος θυγατρὸς τοῦ συνταγματάρχου Κωνσταντίνοβιτς.

** Ὁ Ῥὰς Μακόνεν ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἀβησσυνίας καὶ νικητὴς τῶν Ἰταλῶν ἀπελθὼν εἰς Λονδῖνον διὰ τὰς ἑορτὰς τῆς στέψεως ἐπανακάμπτει εἰς Ἀβησσυνίαν, ἀφοῦ πρότερον διαμείνῃ χάριν διασκεδάσεως εἰς Παρισίους.

** Εἰς τὰ τελεσθησόμενα κατ' αὐτὰς μεγάλα στρατιωτικὰ γυμνάσια τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ θὰ παραστῇ ὡς στρατιωτικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ὁ ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Σωτίλης.

** Αἱ ἐκρήξεις τοῦ ἡφαιστείου τοῦ Πελὲ τῆς Μαρτινίκας ἐξακολουθοῦσιν· ἡ τελευταίως συμβᾶσα τὴν 9 Ἰουλίου μετέβαλε τὴν τοπογραφίαν τῆς χώρας· οἱ ποταμοὶ κατέστησαν λευκοὶ ἐκ τῶν θειωδῶν οὐσιῶν καὶ διηνεκεῖς δονήσεις σείουσι τὸ ἔδαφος τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου τόπου.

** Ὁ Διάδοχος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐκ Παρισίων διέλευσιν αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὸν πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. Λουμπέ, ὅστις μετ' ὀλίγον ἀνταπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἐπίσκεψιν

** Φοβεραὶ ὑπῆρξαν αἱ σεισμικαὶ δονήσεις, αἵτινες συνεκλόνισαν τελευταίως τὸ ἔδαφος τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἔτι φοβερώτερα ἦσαν τἀποτελέσματα αὐτῶν.

** Ἡ ἰσχυροτέρα πασῶν διήρκεσεν 22 ὅλα δευτερόλεπτα καὶ ἐνέσπειρε τὸν πανικὸν εἰς τοὺς κατοίκους, οἵτινες διενυκτέρευσαν ἐν ὑπαίθρῳ.

** Πολλαὶ οἰκίαι, δημόσια καταστήματα καὶ ἐκκλησίαι κατεστράφησαν ἢ διερράγησαν· μεγαλείτεραι ὑπῆρξαν αἱ καταστροφαὶ εἰς τὰ παρὰ τὴν πόλιν χωρία, τινὰ τῶν ὁποίων κατεστράφησαν ὁλοτελῶς· εὐτυχῶς δὲν ἀπωλέσθησαν ἀνθρώπινοι ὑπάρξεις.

** Νέα φοβερὰ ἀπόπειρα δολοφονίας ἐγένετο κατὰ τοῦ Τσάρου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων ναοῦ κειμένου παρὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πέτεργωφ, μηδενισταὶ ὑπέσκαψαν τὸ ὑπὸ τὸν ναὸν ἔδαφος πληρώσαντες τὸ ἀνασκαφὲν δι' ἐκρηκτικῶν ὑλῶν· εὐτυχῶς ἡ ἐξουσία προέλαβε τὸν κίνδυνον σπεύσασα ν' ἀναγγείλῃ τῷ Τσάρῳ ὅτι τὰ ἐγκαίνια ἀνεβλήθησαν.

** Καταιγίδες φοβεραὶ μετὰ κεραυνῶν καὶ χαλάζης ἐνέσκηψαν εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν Αὐστρουγγαρίαν παμμεγίστας ἐπενεγκοῦσαι καταστροφὰς εἰς διαφόρους πόλεις καὶ ἰδίως τοὺς ἀγρούς· πολλαχοῦ οἱ ποταμοὶ ὑπερεξεχείλισαν καὶ φοβεραὶ καὶ καταστρεπτικαὶ ἐγένοντο πλήμμυραι.

** Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἀνεχώρησεν εἰς Εὐρώπην διὰ τῆς «Ἀμφιτρίτης», ἥτις θ' ἀποβιβάσῃ αὐτὸν εἰς Βενετίαν. Κατὰ τὴν ἐκ Κερκύρας διέλευσιν τῆς βασιλικῆς θαλαμηγοῦ ἅπαντα τὰ ἐκεῖ ὁρμοῦντα ἀγγλικὰ σκάφη σημαιοστόλιστα ἐχαιρέτισαν ἕκαστον διὰ 21 πυροβολισμοῦ.

** Ὁ λόρδος Σώλσβαρυ, πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, ὑπέβαλε τῷ βασιλεῖ Ἐδουάρδῳ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἐγένετο δεκτή.

** Νέον ὑπουργεῖον ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὸν κ. Βάλφουρ, ἀνεψιὸν ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ παραιτηθέντος διασήμου Ἄγγλου πρωθυπουργοῦ.

** Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας ἐπεσκέφθη τὸν Τσάρον εἰς Πετρούπολιν.

** Κατὰ τὸ εἰς Πέτεργωφ δοθὲν γεῦμα θερμόταται ἐκατέρωθεν ἠγέρθησαν προπόσεις ὑπὲρ τῆς συσφίγξεως τῶν φιλικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν δύο τούτων μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν κρατῶν.

** Ὁ πρῴην Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Προκόπιος μετὰ πολυώδυνον νόσον ἐτελεύτησε τὴν πρωΐαν τῆς 5 Ἰουλίου.

** Ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοσίᾳ δαπάνῃ, καθ' ἣν παρέστησαν οἱ βασιλεῖς, τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ὁλόκληρον, πολλοὶ βουλευταί, οἱ ἀνώτεροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πλῆθος κόσμου, οἵτινες συνώδευσαν μέχρι τῆς τελευταίας κατοικίας του τὸν μεταστάντα ἀτυχῆ Ἱεράρχην· εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἀπεδόθησαν τιμαὶ στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ. Εἷς μόνον στέφανος κατετέθη ἐξ ὀνόματος τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

** Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἐπὶ τῆς θαλαμηγοῦ του εἰς τὴν νῆσον Οὐάϊτ νοσηλευόμενον βασιλέα Ἐδουάρδον.

** Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς στέψεως διοργανοῦται μεγάλη ναυτικὴ ἐπιθεώρησις εἰς ἣν πλὴν τῶν πλοίων τῶν ἄλλων κρατῶν θὰ λάβωσι μέρος καὶ πολλὰ σκάφη τοῦ Ἰαπωνικοῦ καὶ Γερμανικοῦ ναυτικοῦ.

** Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Βαλλιάνου ἀπεφάσισαν νὰ ἱδρύσουν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος, ὅπερ ὁ Παναγῆς Βαλλιάνος ἀφῆκε διὰ τὴν Κεφαλληνίαν, ἀνωτέραν Ναυτικὴν σχολὴν διευθυνομένην παρ' εἰδικοῦ Ἄγγλου ναυτικοῦ.

** Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ὄρους Αἶνου τῆς Κεφαλληνίας (εἰς ὕψος 1350 μ. ἐκ τῆς ἐπιφ. τῆς θαλάσσης) θὰ ἱδρύσωσιν Ἀσκληπιεῖον μετ' ἀναλόγων οἰκημάτων, ξενοδοχείων, θεάτρων καὶ λοιπῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἄνετον διαμονὴν τῶν ἐκεῖ ἀσθενῶν.

** Καὶ τέλος ἐγνώσθη ὅτι θὰ ἱδρυθῇ καὶ γεωργικὴ σχολή, ἥτις κρίνεται ἀπαραίτητος διὰ τοὺς γεωργικοὺς πληθυσμοὺς τῆς νήσου.

** Ἡ χολέρα λαμβάνει μεγάλας διαστάσεις ἐν Καΐρῳ φέρουσα κακοήθη χαρακτῆρα, διότι ἐκ τῶν κρουσμάτων τὰ πλεῖστα εἶναι θανατηφόρα.

** Μετὰ τὰς ἑορτὰς τῆς στέψεως ὁ βασιλεὺς Ἐδουάρδος περὶ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου θὰ μεταβῇ εἰς Ῥωσσίαν, ἔνθα θὰ διαμείνῃ ἐπὶ δεκαπενθήμερον καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον.

** Πανωλικὰ κρούσματα συνέβησαν ἐν Ὀδησσῷ καὶ Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας. Τὸ ἰατροσυνέδριον συνελθὸν ηὗξησε τὰς ἐξ Ἰταλίας καὶ Ῥωσσίας καθάρσεις.

** Ἡ βασίλισσα Ναταλία ἀσπασθεῖσα τὸν καθολικισμὸν τελευταίως εἰσῆλθεν ὁριστικῶς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Ἀτυχὴς βασίλισσα! ἀπεχαιρέτισε τὰ ἀνθρώπινα μεγαλεῖα, τὰ ὁποῖα τόσας πικρίας ἐπροξένησαν εἰς αὐτήν.

** Τὴν Κυριακὴν 14 Ἰουλίου ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ Ζωολογικοῦ κήπου, παρέστησαν δὲ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ ἐν τέλει καὶ πολὺς κόσμος.

** Ἡ ἀμαξοστοιχία, ἧς ἐπέβαινεν ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα Ὄλγα μεταβαίνουσα ἐκ Γερμανίας εἰς Πετρούπολιν, ἐξετροχιάσθη παρὰ τὰ Ῥωσσικὰ σύνορα· εὐτυχῶς ὅμως κατὰ τὰς τελευταίας ἐπισήμους εἰδήσεις ἡ Α. Μ. οὐδένα διέτρεξε κίνδυνον.

** Ὁ πολὺς Κίτσενερ ἐπανέκαμψεν εἰς Λονδῖνον· παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας μετὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου λόρδου Ῥόμπερτς, πάντες οἱ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ καὶ ἄπειρον πλῆθος λαοῦ, ὅπερ ἔξαλλον ἐζητωκραύγαζεν ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος τῆς Ἀφρικῆς.

** Ὁ ἀμερικανὸς συνταγματάρχης Στρὸγκ ἐπανερχόμενος ἐκ Φιλιππινῶν εἰς Νέαν Ὑόρκην συνήντησεν ἐπὶ τοῦ μεταφέροντος ἀτμοπλοίου τὴν διάσημον ἠθοποιὸν Yohe μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς.

** Κατώρθωσε καὶ ἔπεισε ταύτην νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν σύζυγόν της καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

** Εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν εἰς ὃν ἀπεβιβάσθησαν, ὁ Στρὸγκ τῆς ἀφῄρεσε τὰ τιμαλφῆ αὐτῆς κοσμήματα, ὧν ἡ ἀξία ἀνῆρχετο εἰς δύο ἑκατομμύρια φράγκα, καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

** Ἡ μήτηρ τοῦ ἀξιωματικοῦ πλουσιωτάτη οὖσα θὰ ἀποζημιώσῃ τὴν ἠθοποιόν, ἀλλ' ἡ δυστυχὴς τοσοῦτον ἐπλήγη ἠθικῶς ἐκ τοῦ φοβεροῦ τούτου σκανδάλου τοῦ υἱοῦ της, ὥστε κατάκειται ἤδη βαρέως ἀσθενοῦσα.

** Ἐν Τιφλίδι ἡ μυστικὴ ἀστυνομία κατέσχεν εἴς τι τυπογραφεῖον μηδενιστικὰς προκηρύξεις καὶ συνέλαβεν ὅλους τοὺς τυπογράφους.

** Ἐνῷ οἱ συλληφθέντες μετεφέροντο εἰς τὰς φυλακὰς ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ πλήθους κατόπιν αἱματηρᾶς συμπλοκῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν στρατόν, ὃν ἐπυροβόλει διὰ περιστρόφων. Ἡ πόλις ἐκηρύχθη εἰς κατάστασιν πολιορκίας.

** Ἀπέθανεν ἐν Ναυστάθμῳ, ὅπου καὶ ἐτάφη κατ' ἐπιθυμίαν του, ὁ πλοίαρχος καὶ διευθυντὴς αὐτοῦ Μ. Κουτσούκος. Ἡ κηδεία του ἐγένετο ἐν Πειραιεῖ, τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ψαλείσης εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Παρηκολούθησαν αὐτὴν πάντες οἱ ἐπίσημοι, πρὸς δὲ καὶ ὁ Ῥῶσσος ναύαρχος τῆς ἐν Πειραιεῖ ναυλοχούσης ρωσσικῆς μοίρας μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του, ἀποδίδων τὰς προσηκούσας τιμὰς εἰς τὸν ρωσσικὸν μεγαλόσταυρον, ὃν ὁ μεταστὰς μεταξὺ ἄλλων παρασήμων ἔφερε.

Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφείοις "Ἑστία" Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 3314.

ΔΥΟ ΗΡΩΕΣ*

Καὶ διὰ μίαν προσεκτικήν, εὐαίσθητον ἀκοήν, οἱ μυκηθμοὶ ἠδύναντο νὰ εἶν' εὐδιάκριτοι, ὁ Συνέσιος ὅμως δὲν ἤκουε, δὲν ἤθελε τίποτε ν' ἀκούσῃ, πεπεισμένος ὅτι, ἐν ἀνάγκῃ, θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ δυνάμεως ἣν ἐθεώρει ἀκαταγώνιστον καὶ τῆς ὁποίας ἡ θερμὴ εὔνοια οὐδέποτε ἠμφισβητήθη. Αὐτὸς ἐβάδιζε τὸν δρόμον του μὲ τὸν τρόπον του, ὅπως ἤξευρεν αὐτὸς νὰ βαδίζῃ, καὶ ὄχι μὲ τὸ κέφι τῶν ἄλλων.—Τί τὸν ἔμελ' αὐτόν, ἂν ἄλλοι ἐσκέπτοντο διαφορετικὰ παρ' αὐτός: Τόσον χειρότερα δι' αὐτοὺς ἂν ἔχουν τὴν ἀνοησίαν νὰ μὴ συμφωνοῦν μαζί του.

Ἕνα πρωὶ ἐκάλεσε τὸν Ἱερόθεον, τὸν κελλάρην.

—Ἱερόθεε, ἔκαμες ὅ,τι σοῦ εἶπα χθές; τὸν ἠρώτησε.

—Ναί, ἅγιε ἡγούμενε, εἶπεν ὁ Ἱερόθεος.

—Τί ἔκαμες δηλαδή; ἠρώτησεν ὁ Συνέσιος.

—Ἔστειλα τοῦ Α. ἕνα γομάρι καρπούζια, τοῦ Β. τὰ πεπόνια ποὺ ἐπρόσταξες καὶ τοῦ Γ. τὴν κοπανιστὴ καὶ τὴς λοῦζες.

—Καλά, τώρα νὰ ῥροντίσῃς μὲ τὸ πρῶτο καΐκι νὰ στείλῃς τοῦ Δεσπότη τἀρνιὰ καὶ τὸ κρασὶ ποῦ εἶπαμε· ἤκουσες;

—Ἀκούω, ἅγιε ἡγούμενε, μά. . .

Καὶ ὁ Ἱερόθεος δὲν ἐτελείωσε τὴν φράσιν του.

—Τί μά; ἀνέκραξεν ὁ Συνέσιος.

—Τὸ κρασὶ εἶνε λίγο καὶ ζητοῦνε καὶ οἱ γέροι μας. . .

—Νὰ κάμῃς ὅ,τι σοῦ λέω, ἐβροντοφώνησεν ὁ Συνέσιος ἐν ἀγανακτήσει. Τὰ ζῶ αὐτὰ ἂς πιοῦνε νερό!

Ὁ Ἱερόθεος ἔκλινε τὴν κεφαλήν. Ὁ Συνέσιος ἐπανέλαβεν ἡσυχώτερα:

—Δὲ μοῦ λές, Ἱερόθεε, κάτι συχνὲς ὁμιλίες ἔχει ὁ Φίλιππος μὲ τὸ Νικία, τὸ γιατρό.

—Κάτι ἔχουνε, εἶπεν ὁ Ἱερόθεος, μὰ δὲ μπόρεσα νὰ μάθω.

—Εἶνε συνωμοσία ἴσως γιὰ μένα πάλι καὶ νὰ στήσῃς ταὐτί σου νὰ μάθῃς. Ἀγκαλὰ καὶ δὲ φοβοῦμαι κανένα. Λένε πῶς δήμαρχος ἐφέτος θὰ ἐκτεθῇ ὁ Πάνης ὁ νέος καὶ θ' ἀνασκουμπωθῶ μὲ τὰ σωστά μου. Νὰ μάθουνε τί θὰ πῇ Συνέσιος.

—Κ' ἐγὼ τ' ἀκούω, εἶπεν ὁ Ἱερόθεος. Ἕνας γυιὸς τῆς Κασαρῆς, ἔλεγε προχθὲς πῶς ἂν ἐκτεθῇ ὁ Πάνης, θὰ κερδήσῃ τὸ δίχως ἄλλο.

—Θὰ λάβωμε τὰ μέτρα μας νὰ μὴ κερδήσῃ, εἶπεν ὁ Συνέσιος· μισῶ αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν τοῦ Πάνη, γιατὶ πάντα μοῦ ἦταν ἐνάντια. Ἔχε τὸ νοῦ σου, Ἱερόθεε, καὶ ὅ,τι μαθαίνῃς, λέγε μού το.

Καὶ τὸν ἀπέλυσε.

Λέγων ὅμως ὁ Συνέσιος ὅτι δὲν φοβεῖται κανένα, ἐψεύδετο. Ἦτο μὲν θρασὺς καὶ αὐθαίρετος, βασιζόμενος εἰς τὴν φιλίαν τοῦ ἱεράρχου, φιλίαν θερμήν, ἀκμαίαν, ἥτις δὲν ἔπειλε νὰ μαρανθῇ, διότι ἐφρόντιζε νὰ τὴν καλλιεργῇ ἀκαταπαύστα, ἀλλ' ὁρμεμφύτως ἠσθάνετο κάποιον δεισιδαίμονα φόβον. Ὅσον σκαιός, ὅσον πεπωρωμένος καὶ ἂν ἦτο, πάντοτε, ὁσάκις ἀντίκρυζε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀφοβίαν εἰς τὸ πρόσωπόν τινος, ὃν εἶχε λόγους νὰ θεωρῇ ὡς ἀντίθετόν του, ἐδοκίμαζε τὸν κρύον ἐκεῖνον φόβον, ὃν δοκιμάζει ὁ ἔνοχος καί, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἐνόμιζεν ὅτι βλέπει ἐνώπιόν του ζωντανὸν τὸν «Ἔλεγχον». . . Ἀλλ' ἦσαν παροδικοὶ οἱ φόβοι οὗτοι· τοὐλάχιστον ἐπροσποιεῖτο ἀφοβίαν, γινόμενος ὁσημέραι θρασύτερος.

Ὁ ἰατρὸς Νικίας, περὶ οὗ ἔκαμε πρὸ ὀλίγου λόγον εἰς τὸν Ἱερόθεον, ἦτο νέος ἀνήρ, εὐθὺς καὶ τίμιος, διακρινόμενος διὰ τὸ μῖσός του πρὸς τὸν Συνέσιον, ἢ μᾶλλον πρὸς τὰς πράξεις τοῦ Συνεσίου. Τὸ μῖσος δὲ αὐτὸ καὶ τὴν περιφρόνησιν ἐξεδήλου φανερά, μεγαλοφώνως, μίαν δεικνύων ἐπιθυμίαν πῶς τὰ ἔργα τοῦ Συνεσίου νὰ ἔλθουν εἰς φῶς, ὅπου καὶ ὁ ἄξιος προστάτης του νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τὸν σώσῃ. Ὅθεν συνέλεξεν ὅσα ἠδύνατο στοιχεῖα κατηγορίας κατ' αὐτοῦ καὶ μεταβάς, ἡμέραν τινά, παρὰ τῷ ἱεράρχῃ, εἰς αὐτήν του τὴν ἕδραν, τῷ τὰ ἐξετύλιξεν ὅλα μετὰ θάρρους καὶ παρρησίας, ἥτις ἐξέπληξε τὸν φίλον τοῦ Συνεσίου, δείξαντα πολλὴν ἀγανάκτησιν καὶ δόντα εἰς τὸν ἰατρὸν τὸν ἱερατικόν του λόγον νὰ ἐξετάσῃ καί, ἐν ἀνάγκῃ, ν' ἀπομακρύνῃ τὸν ἀνίερον. . . —«Καὶ μήπως εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξετάσω;» ἐπρόσθεσεν ἐν συντριβῇ καρδίας, ἥτις ἐφαίνετο εἰλικρινής. «Ξεύρω. τὰ ξεύρω, ἀλλὰ οἱ τύποι. . .»

Καὶ ὁ ἰατρὸς ἀνεχώρησεν, ἀφοῦ ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του. καὶ οἱ τύποι ἐφυλάχθησαν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἱεράρχου καὶ ὁ Συνέσιος ἔμεινεν εἰς τὴν ἕδραν του εἴπερ ποτὲ στερεώτερος!

Ἀλλ' ὁ νεαρὸς ἰατρὸς ἠγρύπνει πάντοτε καὶ ἐνωθεὶς μετ' ἄλλων ὁμοφρόνων ἐζήτει εὐκαιρίαν διὰ νέαν ἐπίθεσιν. Ἐγνώριζε ταῦτα ὁ Συνέσιος, τὰ ἠσθάνετο καὶ ἀκουσίως του, ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς ἰσχύος του, ἐδοκίμαζε τὸν δεισιδαίμονα ἐκεῖνον φόβον, τὸν ὁποῖον ἐδοκίμαζε πάντοτε ὁσάκις ἤθελεν ἀντικρούσῃ τὴν τιμήν, τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀφοβίαν, τὰς ἀρετὰς δηλονότι ἐκείνας, μεθ' ὧν ἦτο εἰς παντοτινὴν διάστασιν.

VII

Σιωπηλῶς, σχεδὸν θλιβερά, ἑωρτάσθη τὸ Πάσχα τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰς τὴν Μονήν. Ὁ πλειότερος θόρυβος ἔγεινεν εἰς τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Συνεσίου δωμάτια, διότι οἱ καλόγηροι δὲν εἶχον δρεξιν καὶ οὔτε ἠκούσθησαν. Κάποιος ἀόριστος φόβος συνεῖχε τὰ γερόντια, τοὺς ναυαγοὺς ἐκείνους τοῦ βίου, καὶ δὲν τοὺς ἄφινε ν' ἀπολαύσουν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς γενικῆς χαρμονῆς, ἔστω καὶ ἐλαχίστην μερίδα, ν' ἀντικρύσουν ἔστω μίαν κἂν ἀκτῖνα. μικρὰν τινα λάμψιν ἐκ τῆς πανδήμου φεγγοβολῆς. Ἀλλὰ καὶ ὄρεξιν ἂν εἶχον, θὰ εὑρίσκοντο πρὸ τοῦ ἀδυνάτου· διότι οὔτε χαρμονὴ οὔτε φεγγοβολὴ καμμία ὑπῆρχεν. Ἄλλοτε οἱ χωρικοὶ ἐώρταζον μετά τινος θορύβου καὶ τὴν εὐθυμίαν των αὐτὴν συνεμερίζοντο ἐν μέρει καὶ καθ' ὅσον ἐπέτρεπεν

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 111.

ἡ θέσις των, καὶ οἱ ἀπόκληροι οὗτοι, ἄνθρωποι τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν, χριστιανοί, ἄξεστοι μέν, ἀλλὰ τίμιοι καὶ εὐθεῖς οἱ πλεῖστοι. Τώρα οἱ χωρικοί, βλέποντες τὰ ἱερὰ ἐμπαιζόμενα τόσον ἀσύστολα ἀπὸ αὐτοὺς ἐκείνους, οἵτινες τὰ προέβαλλον καὶ τὰ παρουσίαζον μόνον ὁσάκις εἶχον αὐτῶν ἀνάγκην, ἤρχισαν ν' ἀδιαφοροῦν, νὰ ψυχραίνωνται πρὸς τὰ πάτρια ἤθιμα καὶ πρὸς τὰ ἰδανικὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὀφείλουν νὰ εἶνε ἡ κρηπὶς — καθὼς εἶνε τὸ σέρνωμα — πάσης τάξεως ἐν ταῖς κοινωνίαις. Ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ τοὺς ἁπλοϊκοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους — καλογήρους καὶ χωρικοὺς — ἡ ἀδιαφορία ἐκείνη, ἥτις δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀπιστίας. Τὸ ἄλας εἶχεν ἤδη μωρανθῇ καὶ αὐτοὶ εὑρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν, ταλαντευόμενοι, ὡς ἀκυβέρνητα πλοῖα, μικρὸν ἀπέχοντα τοῦ ναυαγίου. Ἐνθυμοῦντο ἐνίοτε τὸν καλὸν καγαθόν, τὸν χρηστὸν Ἄνθιμον καὶ ἡ ἀνάμνησις αὕτη, ἐνῷ τοὺς παρηγόρει ἀφ' ἑνός, ἀλλ' ἦτο ἀφ' ἑτέρου ἀνίσχυρος πρὸς καθοδήγησιν... Οἱ ἀρχηγοὶ ὤφειλον νὰ εἶνε καὶ ὁδηγοί, ἐνῷ οὗτοι ἦσαν μυκτηρισταὶ μόνον. . . Τὸ παράδειγμα τοῦ Παππαδημήτρη, ἱερέως καθ' ὅλα ἐξόχου, ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ ὀλίγον καὶ μερικῶς τὸ κακόν, δὲν ἴσχυεν ὅμως νὰ τὸ ἀποτρέψῃ.

Παρῆλθεν ἑβδομὰς ἀπὸ τοῦ Πάσχα. Εἰς τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Συνεσίου δωμάτια, κατὰ τὴν 9ην πρωϊνὴν ὥραν, πρὸ τραπέζης ἐστρωμένης κάθηται ὁ Συνέσιος, ἡ μητέρα του καὶ δύο καλόγηροι ἐκ τῶν εὐνουμένων. Προγεύονται. Ὁ Ἀμβρόσιος εἶχε πρὸ ὀλίγου παραθέσῃ τὸν καφὲ μὲ τὸ γάλα, αὐγὰ κόκκινα καὶ μίαν κότταν βραστήν. Ὁ Συνέσιος καταπίνει μὲ τὴν συνήθη του ἁπληστίαν, ἡ μητέρα του πιπιλίζει μίαν πτέρυγα ὄρνιθος καὶ οἱ καλόγηροι τρώγουν ἄτολμα ὅ,τι τοὺς δίδει ὁ ἡγούμενος. Κρασὶ δὲν ὑπάρχει, διότι ὁ Συνέσιος δὲν πίνει τώρα. Δυσπιστῶν πρὸς τὸν ὄγκον του, οὔτε εἰς κανένα τῶν τῆς Μονῆς ἐπιτρέπει αὐτὴν τὴν πολυτέλειαν. «Τί τὸ θέλουν τὸ κρασὶ οἱ καλόγηροι· ἂς ἀρκοῦνται εἰς τὸ ψωμὶ καὶ τὰ ὄσπρια καὶ τὸ κρασὶ ἂς μένῃ διὰ τοὺς καλομαθημένους, διὰ τοὺς καλοὺς φίλους, διὰ τὸν ἀρχηγὸν πρὸ πάντων». Αὐτὰ σκέπτεται πρόστυχα μὲν ἴσως καὶ ἄστοργα, ἀλλὰ πρακτικὰ ὁ Συνέσιος.

Εἰς μίαν γωνίαν κάθηται ζαρωμένον τὸ παραμορφωμένον καὶ εἰδεχθὲς γύναιον ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγένετο ἤδη λόγος. Ἡ φοῦστά της εἶνε ἓν ράκος ἐλεεινόν, χωρὶς χρῶμα πλέον, σκεπασμένη μ' ἕνα εὐδιάκριτον στρῶμα ρυπαρίας. Ἦτο καὶ αὐτὴ ἄνθρωπος ἄλλοτε, εἶχε γείνῃ καὶ περὶ αὐτὴν κάποιος θόρυβος. Ὁ χρόνος, αἱ ἁμαρτίαι καὶ παντοειδῆ παθήματα τὴν ἐμάραναν· οἱ ἄλλοτέ ποτε λάμποντες εὔγλωττοι ὀφθαλμοί της εἶνε πρὸ πολλοῦ ἐσβεσμένοι· καὶ ἓν εἰδεχθὲς ἕλκος ἐπὶ τοῦ προσώπου συνεπλήρωσε τὸ ἔργον. Ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε μητέρα τοῦ Φραζέσκου, τοῦ παράφρονος, τὸν ὁποῖον συντηρεῖ ἡ Μονὴ καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἰδία περιποιεῖται. Ὁ Συνέσιος τὴν κρατεῖ πρὸς διασκέδασίν του, αὐτὴ δέ, χάριν τοῦ υἱοῦ της, ὑποβάλλεται προθύμως εἰς ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας καὶ τὰς ἀστειότητας τοῦ ἡγουμένου, ὅσον χονδροειδεῖς, ὅσον ἀνυπόφοροι καὶ ἂν εἶνε.

Ὁ Συνέσιος εἶνε πολὺ εὔθυμος. Ἀφοῦ ἐκορέσθη τρώγων, ἐπέτρεψεν εἰς τὴν γυναῖκα νὰ καθίσῃ εἰς μίαν γωνίαν τῆς τραπέζης.

— Ἔλ', Ἀγγέλικα, νὰ φᾷς, τῆς εἶπεν.

Ἐκείνη ἐπλησίασε κ' ἐκάθισεν· εἶδε τὴν εὐθυμίαν τοῦ ἡγουμένου καὶ ἔλαβε θάρρος. Ἔρριψε τὸ βλέμμα περὶ ἑαυτήν, ἔνευσε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τοὺς παρακαθημένους, ἔκαμεν ἕνα κωμικὸν μορφασμόν, πολὺ ἀρέσκοντα εἰς τὸν ἡγούμενον. ἐσταυροκοπήθη κ' ἐπῆρεν ἕνα κομμάτι ψωμί. Ὁ Συνέσιος ἔβαλεν ὁ ἴδιος ἐνώπιόν της πινάκιον φαγητοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε κενώσῃ πρὶν ὁλόκληρον ἁλατοδοχεῖον.

— Φτοῦ, φτοῦ, ἀθεόφοβε! θάλασσα, θάλασσα! Παναγιά, ὁ Ἄρειος, ὁ θεοκοίλης! ἐφώναξε τὸ γύναιον, μορφάζον μὲ τὸν κωμικώτερον τρόπον, ἐνῷ ὁ Συνέσιος ἐκυλίετο ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, γελῶν θορυβωδῶς.

— Φάε, ψεῦτρα! φάε, κολασμένη! ποιὸς σ' ἐπείραξε καὶ φωνάζεις; ἔλεγεν ὁ Συνέσιος.

— Καὶ τίνος ἀλλουνοῦ ἔργα εἶνε, παρὰ δικά σου. Ἄρειε, Ἰουλιανὲ παραβάτη;

Καὶ νέοι μορφασμοὶ τοῦ γυναίου καὶ βωμολοχίαι καὶ γέλωτες τοῦ ἡγουμένου, τῆς μητέρας του καὶ τῶν εὐνουμένων καλογήρων.

— Νὰ σ' ἀκούσῃ κανεὶς θὰ θαρρῇ πῶς σὲ σκοτώνουνε, στρίγγλα! εἶπεν ὁ Συνέσιος· καὶ ποιὸς ξέρει δὰ πόσα 'χει τραβηγμένα αὐτὸ τὸ κορμί...

— Αὐτὸ τὸ κορμὶ τὸ τιμοῦσαν καὶ τὸ δοξάζανε μιὰ φορά, καὶ τώρα...

— Γιατί 'χανε τὸ λογαριασμό τους ἐκεῖνοι ποῦ τὸ τιμούσανε, εἶπεν ὁ Συνέσιος. Κι' αὐτὸ ποῦ σοῦ κάνω 'γώ, νὰ σὲ ταίζω, δὲν εἶνε τιμή!

— Χωρὶς λογαριασμὸ τίποτα δὲ γίνεται, εἶπεν ἡ Ἀγγέλικα· καὶ σὺ ἔχεις τὸ δικό σου, ποῦ νὰ σὲ κόψ' ὁ Θεός, ἐπρόσθεσε χαμηλὰ καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν τοῖχον.

Ἀλλ' ὁ Συνέσιος ἤκουσε.

— Μωρὴ στρίγγλα! τώρα νὰ ἰδῇς, εἶπεν ἐγερθεὶς καὶ προσποιούμενος μεγάλην ὀργήν. Ἡ γυνὴ πτοηθεῖσα ἥρπασε τὸν Ἀμβρόσιον καὶ τὸν ἔβαλεν ἐμπρός της ὡς ἀσπίδα, ὀπισθοδρομοῦσα δὲ βῆμα πρὸς βῆμα ἐχάθη εἰς μίαν γωνίαν καὶ ῥιφθεῖσα κατὰ γῆς, παρέσυρε καὶ τὸν καλόγηρον τὸν ὁποῖον ἐκάθισεν ἐπάνω της· ἐκβαλοῦσα δὲ τὴν κεφαλὴν κάτωθεν τοῦ βραχίονος τοῦ Ἀμβροσίου, ἐμόρφασε τόσον κωμικὰ πρὸς τὴν ὁμήγυριν, ὁποῦ ὁ Συνέσιος ἀφωπλίσθη.

— Σήκω ἀπάνω, κολασμένη, τῆς εἶπεν, ἐνῷ καὶ αὐτὸς καὶ ὅλοι ἐκάγχαζον εἰς τὴν θέαν τῆς ζωντανῆς εἰκόνος. Ἡ Ἀγγέλικα ἠγέρθη κ' ἐπανεκάθισεν εἰς τὴν θέσιν της, μὲ τὸν Ἀμβρόσιον συγχισμένον.

— Νὰ σὲ τύχαινα 'ς τὰ νηπάτά σου, ἤθελες νὰ μὲ ξεπαπαδέψῃς, κολασμένη.

— Ἄ, ἔννοια σου δά, εἶπεν ἡ Ἀγγέλικα. ἐσὺ μόνο αὐτὸν τὸν φόβο δὲν θἄχες ποτέ σου.

Τὴν φράσιν τῆς γυναικός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δὲν τὴν ἐνόησεν ὁ Συνέσιος.

— Ἄκουσε τώρ', Ἀγγέλικα, εἶπε. τὸ βράδυ ἔχομε παράστασι καὶ νὰ ἑτοιμασθῇς.

— Καὶ τί θὰ κάμωμε πάλι;

— Θὰ σοῦ τὰ πῶ τὸ βράδυ· θὰ εἶνε καὶ ὁ γέρω Γιακουμάκης.

— Καὶ τί τοῦ ἑτοιμάζεις πάλι τοῦ χριστιανοῦ;

— Ὅ,τι σοῦ πῶ θὰ κάνῃς καὶ νὰ μὴ μιλῇς.

— Μὰ δὲν εἰξέρεις πῶς θυμώνει;

— Αἴ, μιὰ σταλιὰ ζύδι καὶ τοῦ περνᾷ. Ἀποψε χωρὶς ἄλλο θά τονε βάλω 'ς τὰ γόνατά σου...

— Παναγιά! ἀθεόφοβε! Ἐκεῖνος εἶν' ἀρκετὸς νὰ μὲ σκοτώσῃ.

— Μὰ κ' ἐγὼ θέλω νὰ δαρθῆτε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ Ἀμβρόσιος καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἦλθεν ὁ Μανάρας καὶ ζητεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τοῦ ἡγουμένου. Οὗτος ἠγέρθη εὐθύς, ἔσφιγξε περὶ τὴν στρογγύλην ὀσφὺν τὴν χαλαρωθεῖσάν του ζώνην, ἐκτένισε μὲ τὰ δάκτυλα τὴν καστανὴν πυκνὴν γενειάδα του, ἣν ἐποίκιλλον ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀργυρᾶ νήματα, καὶ μετέβη εἰς τὸ Ἡγουμενεῖον.

Ἐκεῖ εὗρε καθήμενον τὸν Μανάραν, ὅστις ἐσηκώθη, ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του καὶ ἐπανεκάθισεν. Ἦτο σκυθρωπός. Ὁ Συνέσιος ἐπλήρωσε μὲ τὸν ὄγκον του τὴν εὐρεῖαν Δεσποτικὴν πολυθρόναν.

— Κάτι ὡς ἐδῶ, Γιάννη; τίποτα νέα;

— Στὸ σπίτι μου εἴμαστ' ἄνω κάτω, εἶπε σκυθρωπὸς ὁ Μανάρας.

— Ἡ κυρὰ Ἀννοῦσα δὲ σ' ἀκούει, αἴ;

— Ἀφοῦ δὲν ἤκουσε τὴν ἁγιωσύνην σου, εἶπεν ὁ Μανάρας, μ' ἕνα ὕφος τόσῳ τεχνικὰ σοβαρόν, ὁποῦ θὰ τὸ ἐζήλευεν ὁ καλλίτερος ἠθοποιός.

Ὁ Συνέσιος ἐφάνη μὴ προσέξας εἰς τὸ ὕφος του· τοῦ ἤρκει ἡ ἐπιφάνεια, ἥτις ἦτο κολακευτική.

— Καλὲ τί ἄγρια ἐγίνηκε τώρα τώρα; ὄχι μόνο δὲ μ' ἄκουσε, παρὰ ἔφυγε σὰν τρελλὴ ἅμα μὲ εἶδε. Τὴν ἐχαλάσανε πολὺ καὶ οἱ συμβουλὲς τοῦ παππᾶ-Δημήτρη καὶ ἡ φιλία μὲ τὴ φαμίλια τῶν Κασαρῶν.

— Καὶ πῶς νὰ κάμω δὲν ξέρω, εἶπεν ὁ Μανάρας.

— Νά τηνε πιάσῃς μὲ τὸ ζόρι· κανένα ἄλλον τρόπο δὲν ξέρω 'γώ, εἶπεν ὁ Συνέσιος.

— Μὰ θὰ φέρω 'ς τὸ σπίτι ἐπανάστασι, καὶ δὲν τὸ θέλω.

— Λοιπὸν ἂς πάρῃ τὸ Μῆτρο τὸν ἐχθρό μας, ὁποῦ ὅλοι τους πολεμοῦνε τὸ κόμμα μας χρόνια τώρα.

— Εἶνε κ' ἐκεῖνος ὁ παππᾶ-Δημήτρης, εἶπεν ὁ Μανάρας, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ ἡγουμένου, ποῦ ἀνακατώθηκε 'ς αὐτὴ τὴ δουλιὰ καί, ξέρεις, τόσο τόνε σέβονται ἡ γυναῖκα καὶ ἡ κόρη μου, ποῦ τόνε πιστεύουνε σὰν ἅγιο!

— Ὁ χαμένος! ἀνέκραξεν ὁ Συνέσιος ὀργίλως, πολὺ μοῦ μπαίνει 'ς τὸ ρουθοῦνι, καὶ δὲν ξέρω πῶς θὰ τελειώσωμε.

— Ἄφοβος ἄνθρωπος! εἶπεν ὁ Μανάρας.

— Καὶ τί ἀνακατώνετ' αὐτὸς στὶς φαμίλιες μέσα; εἶπεν ὁ Συνέσιος μὲ ἀγανάκτησιν.

— Ἔχει πολὺ θάρρος, γιατί τὸν ἀγαποῦνε πολὺ καὶ οἱ νορῖτές του. Ὅ,τι διαφορὰ ἔχουνε αὐτὸς θὰ τοὺς συμβιβάσῃ, ἀκόμα καὶ λύπη σὰν τύχῃ νά 'χῃ κανένας τους — μοῦ ἔλεγεν ἡ Φλουρού ἡ συντέκνησσά μου, — τόσο λέει καλὰ τοὺς μιλεῖ, ὁποῦ περνᾷ καὶ ἡ λύπη τους.

— Καὶ τὰ πιστεύεις ἐσὺ αὐτά, γέρω Μανάρα; εἶπεν εἰρωνικῶς ὁ Συνέσιος.

— Ὄχι πῶς τὰ πιστεύω, μὰ μὲ κάνουνε νὰ συλλογοῦμαι...

— Ἄκουσε, Γιάννη, εἶπεν αὐστηρὰ ὁ Συνέσιος· παρὰ νὰ κάθησαι νὰ συλλογᾶσαι κουταμάρες, νὰ πιάσῃς τὴν κόρη σου ἀπὸ τὰ μαλλιὰ καὶ νὰ τῆς δείξῃς τὸ χρέος της. Ὅσο γιὰ τὸν παππᾶ-Δημήτρη, αὐτὸς θἄχῃ νὰ κάμῃ μ' ἐμένα· λαμπρὸς παππᾶς νὰ χωρίζῃ φαμίλιες...

— Αὐτὸ λέω κ' ἐγώ, πῶς δὲν ἔπρεπε ν' ἀνακατώνεται σὲ σπίτια.

— Ἡσύχασε καὶ δὲ θὰ τὸν ἀφήσω ἐγώ, γιατί πολὺ μὲ πειράζει. Ἐσὺ, Γιάννη, κύτταξε νὰ τελειώσῃς μὲ τὸ Γιάκουμο· εἶνε παιδὶ ποῦ μᾶς χρειάζεται.

— Ὁ εὐλογημένος! δὲν ἤκαμε καλὰ νὰ χτυπήσῃ τὰρνιὰ τοῦ Κασαροῦ· οἱ γυναῖκές μου ἀκόμα περισσότερο τόνε μισοῦνε τώρα.

— Μὰ αὐτὸς ἦτανε; εἶπεν ὁ Συνέσιος, προσποιούμενος ἀπορίαν.

— Αἴ, καλὰ εἶσαι, εἶπεν ὁ Μανάρας.

— Ἔπειτα αὐτὲς εἶνε ἀνδρίκες δουλιές· αὐτὸς τὸ ἔκαμε ἀπὸ τὸ πεῖσμά του.

— Ὡς τόσο ἐγὼ θὰ κάμ' ὅ,τι μπορῶ νὰ μοῦ περάσῃ.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ Συνέσιος· νὰ τῆς πῇς μάλιστα καὶ πῶς δὲ θὰ τῆς δώσῃς τίποτα.

Ὁ Μανάρας χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ἀπεχαιρέτισε καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν ἔξοδον. Αἴφνης ἐστράφη πρὸς τὸν ἡγούμενον.

— Ἀλήθεια δά, ζωὴ σὲ λόγου σου! εἶπε.

— Ποιὸς ἀπέθανε;

— Ὁ καϋμένος ὁ Ἄνθιμος. Σήμερα ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ν. ὁ Ξενάριος κ' εἶπε πῶς ἀπέθανε ἀνήμερα τῆς Λαμπρῆς· ἔφεραν καὶ γράμμα τοῦ παππᾶ-Φίλιππου.

— Ὥρα του καλή! Κουτὸς ἄνθρωπος ἦτανε καὶ 'ς τὴν ξενιτιὰ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ· εἶπεν ἐν εἴδει ἐπικηδείου ὁ Συνέσιος.

Ὁ Μανάρας ἀπεχαιρέτισε καὶ ἐξῆλθε.

Ὁ Συνέσιος μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς θησαυροφυλάκιον καὶ ὡς γραφεῖον, ἵνα ἐπιθεωρήσῃ μερικοὺς λογαριασμούς . . . . . .

Ἦτο πράγματι ἀληθὴς ἡ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀνθίμου εἴδησις. Ἐν ᾧ καιρῷ ὁ Μανάρας συνδιελέγετο μετὰ τοῦ Συνεσίου, ἔξω εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ἁλώνια, ὁ Φίλιππος μετέδιδε τὴν θλιβερὰν εἴδησιν εἰς τοὺς ἐκεῖ συναθροισθέντας ἱερεῖς καὶ εἰς τὸν Σταυράκην τὸν κηπουρόν, ἀναγινώσκων εἰς αὐτοὺς ἐπιστολὴν ἑνὸς ἀδελφοῦ τῆς ἐν Ν. Μονῆς, ἀνθρώπου ὅσον μορφωμένου τόσον καὶ ἐναρέτου, φίλου δὲ τοῦ Ἀνθίμου καὶ Φιλίππου.

«Ποτὲ δὲν ἐπερίμενα — ἔγραφεν ὁ ἀδελφὸς — πῶς θὰ σοῦ μεταδώσω ἐγὼ τὴν θλιβερὰν εἴδησιν, καὶ μάλιστα τόσο γρήγορα. ἠμπορῶ δὲ νὰ σοῦ πῶ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, πῶς ὁ καλός, ὁ ἀλησμόνητός μας Ἄνθιμος ἀπέθανεν ἀπὸ νοσταλγίαν. Ξεύρεις, πάτερ Φίλιππε, πόσην φιλίαν εἴχομεν καὶ πόσον τοῦ ἤμουν ἀφωσιωμένος· τόσον, ὁποῦ, ἂν καὶ ἤξευρα ποία ἀφορμὴ τὸν ἐξώριζεν ἀπὸ κοντά σας καὶ πόσον ἦτο προσκολλημένος εἰς τὴν Μονήν του καὶ εἰς τὰ βουνά του, ἐγώ, ἀπὸ μίαν ἔνοχον φιλαυτίαν — τὴν ὁποίαν παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μοῦ συγχωρήσῃ — ἐχάρην πολὺ ὁποῦ τὸν εἶδα κ' ἐζητοῦσα μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν κάμω νὰ λησμονήσῃ, ὄχι σᾶς καὶ τὸν τόπον του, διότι αὐτὸ ἦτο ἀδύνατον, ἀλλὰ τὰς λύπας, τὴν ψυχικήν του ὀδύνην, διότι ἔπασχε πολὺ συλλογιζόμενος ὅτι δὲν ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ αὐτοῦ τίποτε καλόν, πῶς ἡ ζωή του ἐπέρασεν ἄκαρπα καὶ οὔτε εἶχε τὴν δύναμιν νὰ δώσῃ εἰς μερικοὺς νὰ καταλάβουν, ὅτι ἄνθρωποι ὡς ὁ Συνέσιος δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἀνεκτοὶ εἰς τοιαῦτα ἱερὰ ἱδρύματα καὶ ὅτι ἔβλεπε διαρκῶς νὰ θριαμβεύῃ τὸ ψεῦδος, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ κἂν νὰ διαμαρτυρηθῇ, καθὸ γνωρίζων ἐκ πείρας ὅτι τοιούτου εἴδους διαμαρτυρίαι μόνον τὸν γέλωτα προκαλοῦν. . . Καὶ ὅμως, μήπως νομίζεις ὅτι ἐμισοῦσε τὸν ἄνθρωπον, χάριν τοῦ ὁποίου ἐξωρίζετο διαρκῶς; Καθόλου· διότι μῖσος εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην δὲν ἐχώρει παντάπασιν. Δὲν ἐμίσει ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον, σατανικῇ ἐνεργείᾳ, ἀντιπροσώπευεν ὁ Συνέσιος, ὑποστηριζόμενος ἀπὸ αὐτοὺς ἐκείνους, ὁποῦ ἐχρεώστουν νὰ εἶνε τὸ ὑπόδειγμα πάσης ἠθικῆς. Αὐτὰ μοῦ ἐπανελάμβανε μὲ πόνον καὶ διαρκῶς μὲ τὴν ἀφελῆ του γλῶσσαν. Καὶ ὅμως ἐσχάτως ἦτο ἤρεμος· ἐνόμιζες πῶς ἤθελε νὰ ἡσυχάσῃ κατόπιν πάλης, ἥτις ἔμεινεν ἄκαρπος. Εἰργάζετο διαρκῶς, κατεπονεῖτο, εἰς δὲ τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς ἀργίας του, τὸν ἔχανα αἴφνης καὶ τὸν εὕρισκα μακράν, καθήμενον κάπου. πάντοτε ἀντίκρυ τοῦ νησιοῦ του καὶ νεύοντα — θὰ ἔλεγες — πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ πρὸς κάτι τι ἀόρατον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐκάλει . . . — «Θὰ φύγω γρήγορα . . . », μ' ἔλεγεν ἐνίοτε, κ' ἐγὼ ἠπατώμην, μὴ ὑποπτεύων τί ἐνοοῦσε.

Εἶχεν ἐξασθενήσῃ πολὺ ἐσχάτως, ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τὴν σωματικὴν ἐξασθένησιν, τὸ ἠθικόν του θάρρος ἦτο μέγα καὶ ἡ ψυχική του γαλήνη ἐφαίνοντο ὁλονὲν ἐναργέστερα.

Ἡτοιμάζετο νὰ ἑορτασθῇ τὸ Πάσχα καὶ ἦτο εὔθυμος· ἐφαίνετο μάλιστα καλλίτερα. Τὴν προτεραίαν, μετὰ τὴν μετάληψιν, μοῦ εἶπεν·

— «Αὔριο θὰ πασχάσωμε μαζὶ 'ς τὸ κελλί μου.

— Ναί, τοῦ ἀπήντησα· κύτταξε ὅμως νὰ μὴ σηκωθῇς πολὺ νωρίς· ν' ἀναπαυθῇς λίγο».

Τὴν νύκτα ἐγὼ ἐπῆγα εἰς τὸν ναὸν ὀλίγον μετὰ τὸν κώδωνα καὶ ηὗρα τὸν Ἄνθιμον ἐκεῖ, εἰς τὴν παρατήρησίν μου δέ, διατί νὰ σηκωθῇ τόσῳ ἐνωρίς, ἐμειδίασε χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Καὶ καθ' ὅλην δὲ τὴν ἱερουργίαν δὲν ἐκάθισεν οὐδ' ἐπὶ στιγμήν. Ἐξῆλθομεν τέλος — ἦτο ἀκόμη σκοτεινὰ — καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ κελλί του, ὅπου ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης, ἐντὸς πινακίου ἦσαν ὀλίγα κόκκιν' αὐγὰ καὶ λευκὸς ἄρτος. Ἐκαθίσαμεν ἀπέναντι ἀλλήλων· ἐκεῖνος μοῦ ἐπρόσφερεν ἓν αὐγὸ καὶ ἀφοῦ ἠσπάσθημεν ἀλλήλους καὶ εἴπομεν χαμηλόφωνα τὸ «Χριστὸς ἀνέστη!» συνεκρούσαμεν ταύγα καὶ ἐφάγαμεν. Ἦτο γαλήνιος, εἰς ὅ,τι ὅμως τοῦ ἔλεγα, μοῦ ἀπαντοῦσε μὲ μονοσύλλαβα. Ἐξαφνα μοῦ εἶπε πῶς αἰσθάνεται ὠὰν κόπωσιν καὶ θέλει ν' ἀναπαυθῇ. Εἶπε καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν πενιχρὰν του κλίνην,

ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐξηπλώθη.— « Σὲ παρακαλῶ, μοῦ εἶπε μὲ ἀσθενῆ φωνήν, πλάγιασε 'ς τὸν καναπέ». Μὲ παλαιὰ σανίδια καὶ δύο τρίποδα εἶχε στήσῃ κάτι ὡσὰν καναπεδάκι, ὅπου ἐκαθήμην ἐγὼ συνήθως. Ἐπ' αὐτοῦ ἐξηπλώθην καὶ τώρα, ἔχων ἀνάγκην ὕπνου, κατόπιν τῶν διαρκῶν ἀγρυπνιῶν τῆς ἑβδομάδος ἐκείνης. Παρετήρησα μίαν στιγμὴν τὸν Ἄνθιμον ἐξηπλωμένον· εἶχε τὸ βλέμμα ἐστραμμένον πρὸς ἕνα ἐλεφάντινον σταυρόν, κρεμάμενον εἰς τὴν ἀπέναντί του γωνίαν.

Ἐγὼ δὲν ἤργησα ν' ἀποκοιμηθῶ. Ὅταν ἐξύπνησα, ὁ ἥλιος ἦτο ὑψηλὰ πλέον καὶ ἀπὸ μίαν τοῦ παραθύρου ῥωγμὴν ἔστελλε μίαν του ἀκτῖνα ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀνθίμου, ὅστις ἦτο ἐξηπλωμένος ὕπτιος μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους. Μ' ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἡ ὠχρότης του καὶ ἐγερθεὶς αὐτοστιγμεί, τὸν ἐπλησίασα.

«—Ἄνθιμε, ἀδελφὲ Ἄνθιμε!» τοῦ εἶπα, ἐνῷ συγχρόνως τοῦ ἔθλιβα τὴν χεῖρα, ἥτις ἦτο ψυχρὰ ὡς μάρμαρον. Τοῦ ἔψαυσα τὸ μέτωπον, τὰς ἐσκαμμένας του παρειάς... Ὅλα κρύα, παγωμένα. Δὲν ὑπῆρχε πνοὴ εἰς τὸ τὸ σαρκίον ἐκεῖνο πλέον... οἱ ὀφθαλμοί, ἡμιάνοικτοι, ἁπλανεῖς, δὲν ἐξέφραζον πλέον τίποτε... Τοὺς ἔκλεισα μὲ τρέμουσαν χεῖρα, εὐθὺς δὲ μοῦ ἦλθον λυγμοὶ καὶ ἐξερράγην εἰς θρῆνον ἀκράτητον... Ἡ στωϊκή μου ἀπάθεια, διὰ τὴν ὁποίαν ἐκαυχώμην, μ' ἐγκατέλιπεν ἀποτόμως καὶ ηὐλόγησα τὴν στιγμὴν ἐκείνην. . .

. . . . . .

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς κατέκλυσαν τὸ κελλίον οἱ ἀδελφοί ὅλοι καὶ γονυπετήσαντες προσηυχήθησαν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ δικαίου.

. . . . . .

Ὅλη ἡ Μονὴ ἔκλαυσε τὸν Ἄνθιμον. Ὁ Σταυράκης μάλιστα ὁ κηπουρὸς ἐπενθηφόρησεν, ἀλλὰ καὶ τῶν πλείστων ἡ καρδία ἐμαύρισεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Ἄνθιμος ἀπέθανε μακρὰν τῆς ἀγαπητῆς του Μονῆς, ἐξόριστος, ἠγανάκτουν δὲ ἐνθυμούμενοι τίς ἦτο ἡ ἠθικὴ ἀφορμὴ τοῦ θανάτου του.

Ἔκλαυσε τὸν Ἄνθιμον καὶ ὁ παππᾶ-Δημήτρης, περὶ τοῦ ὁποίου τοσάκις ἐγένετο λόγος καὶ τὸν ὁποῖον καιρὸς νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην.

Μόλις ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Μονῆς εὑρίσκεται παλαιόν, μικρὸν Μοναστηράκι μὲ ναΐσκον τοῦ ἁγ. Γεωργίου, χρησιμεύοντα ὡς ἐνορία εἰς τοὺς χωρικοὺς τῶν περιχώρων. Εἰς τὸν περίβολον καὶ τὰ καταρρεύσαντα ἐν πολλοῖς κελλία πρὸ πολλοῦ δὲν κατοικεῖ κανείς, μόνον δὲ περιστεραὶ καὶ στρουθία ἔπηξαν ἐκεῖ τὰς φωλεάς των καὶ ἐν ὥρᾳ καταιγίδος χρησιμεύουν ὡς καταφύγιον εἰς τὸν βραδύναντα ὁδοιπόρον ἢ εἰς κατοικίδια ζῷα. Ὁ ναΐσκος ὅμως διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν, τῇ εὐσεβεῖ προνοίᾳ τῶν ἐνοριτῶν καὶ τῇ ἀόκνῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ παππᾶ-Δημήτρη. Ὁ ἱερεὺς οὗτος, πρεσβύτης θαλερὸς ἀκόμη, μὲ φυσιογνωμίαν πολὺ νοήμονα, ἡμιχωρικός, ἡμιϊερεύς, ἦτο τὸ ἀντίθετον τοῦ Συνεσίου. Φύσει ἄδολος καὶ ἀπονήρευτος, ἀλλὰ ὀξὺς ὅμως παρατηρητής, εὐκόλως ἀνακαλύπτων τὸν δόλον ὑπὸ οἱονδήποτε περίβλημα, εἰλικρινὴς δὲ μέχρι σκαιότητος καὶ ἄφοβος, ἠγάπα κ' ἐπροστάτευε τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀσθένειαν, ὅπου καὶ ἂν τὴν εὕρισκεν, ὅσον περιεφρόνει καὶ ἀπεστρέφετο πᾶσαν ἰσχύν, ὁσάκις αὕτη δὲν εἶχεν ὡς γνώμονα καὶ κανόνα τὴν ἀρετήν. Δυνάμενος νὰ καταλάβῃ ὑπέροχον θέσιν ἀλλαχοῦ, ἐπροτίμησε τὸ χωρίον διὰ νὰ εἶνε εἰς ἄμεσον συνάφειαν μὲ τοὺς χωρικούς, οὓς ἰδιαιτέρως ἠγάπα καὶ τοὺς ὁποίους διαρκῶς ἐδίδασκε καὶ ὡδήγει, προσπαθῶν νὰ ἐκριζώνῃ ὅσον ἠδύνατο τὰ ζιζάνια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυον νὰ ἐνσπείρουν ἐντὸς τοῦ χριστιανικοῦ ἀγροῦ χεῖρες ἄστοργοι καὶ σκληραί. Χωρὶς νὰ παραλείπῃ τοὺς τύπους, ἀπέβλεπε πρὸ πάντων εἰς τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν θρησκείαν αὐτὴν ἐδίδασκεν εἰς τοὺς χωρικοὺς εἰς τὴν γλῶσσάν των καὶ μὲ μίαν πειθὼ ἥτις ἔμεινεν ἀλησμόνητος. Ἐκτὸς τούτου, αἱ περὶ γεωργίας γνώσεις του θὰ ἐξέπληττον καὶ γεωπόνον ἐξ ἐπαγγέλματος, τὰς πρακτικὰς δὲ αὐτὰς γνώσεις του μετέδιδεν εἰς τοὺς χωρικούς, οὓς παντοιοτρόπως συνέτρεχε διὰ τῶν πολυτίμων συμβουλῶν του καὶ οἵτινες τὸν ἐλάτρευον. Οἰκογενειάρχης, κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἐσύναζε μερικὰ χωριανόπαιδα καὶ μαζὶ μὲ τὰ τέκνα του τὰ ἐδίδασκε τὰ πρῶτα γράμματα, διδάσκων πρωτίστως αὐτὰ νὰ ἔχουν εἰς τὴν ζωήν των ὡς γνώμονα τὴν «ἀλήθειαν», διότι χωρὶς αὐτὴν — τοῖς ἔλεγεν —ὅλα τὰ γράμματα τοῦ κόσμου δὲν ἀξίζουν τίποτε.

Πρὸς τὸν Συνέσιον ἠσθάνετο ἄκραν περιφρόνησιν καὶ σπανίως μετέβαινεν εἰς τὴν Μονήν, συχνὰ δὲ παρηγόρει τὸν Ἄνθιμον βεβαιῶν αὐτὸν ὅτι, ἂργὰ ἢ γρήγορα, θὰ ἤρχετο καὶ ἡ ὥρα τοῦ Συνεσίου, διότι ὁ Θεὸς ἀργεῖ. ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ. Ὅθεν ἔκλαυσε πολὺ τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον τοῦ Ἀνθίμου, διότι ἤλπιζε νὰ τὸν ἔβλεπεν ἀκόμη καὶ ἠγανάκτει σφόδρα κατὰ τοῦ Συνεσίου.

Κατ' αὐτοῦ ὅμως τοῦ ἀνθρώπου εἶχε πολλὰς ἀφορμὰς δυσαρεσκείας καὶ συχνὰ ἔλεγεν ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτός, θὰ ἦτο εὐτυχής· διότι ὁ Συνέσιος διαρκῶς ἐπλάνα, ἔφθειρε, διέστρεφε συνειδήσεις, καθιστῶν τὸ ἔργον τοῦ παππᾶ-Δημήτρη λίαν δυσχερές. Εἰς τὸ ἀνορθωτικόν του ἔργον τὸν εὕρισκεν ἐμπόδιον καὶ προσπαθοῦντα νὰ καταρρίψῃ ὅ,τι αὐτὸς δι' ἀτρύτων κόπων ᾠκοδόμει.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν περίστασιν, πάλιν εὗρεν ἐμπρός του τὸν Συνέσιον.

Ὁ παππᾶ-Δημήτρης τόσον ἦτο συνδεδεμένος μὲ τὴν καλὴν οἰκογένειαν τοῦ Κασαροῦ, ὅσον περιεφρόνει τὸν Γιάκουμον καὶ τὸν Μανάραν, τὸν δήμιον, ὡς ἔλεγε, τῆς κόρης του. Διότι ἐγνώριζε τὸ μεταξὺ τῆς Ἀννούσας καὶ τοῦ Μήτρου εἰδύλλιον καὶ τοῦ σκληροτραχήλου Μανάρα τὰς ἰδέας καὶ τοὺς σκοπούς. Συνεπάθει πολὺ ὁ παππᾶ-Δημήτρης τοὺς ἀτυχεῖς νέους καὶ δὲν θὰ ὑπέφερε νὰ ἴδῃ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἀννούσας μετὰ τοῦ κακοῦ Γιάκουμου· εἶνε ὡς νὰ ἥνοῦτο ἱέραξ μὲ περιστεράν· καὶ ὅταν ποτὲ ὁ Μῆτρος καὶ ἡ Ἀννουσὼ τοῦ ἐξωμολογήθησαν τοὺς πόνους καὶ τὴν ἀπελπισίαν των, τόσον ἠγανάκτησεν, ὁπού ἐρώναξεν ὅτι θὰ κατέβαλλε τὰς δυνάμεις του ὅλας, ἵνα μὴ πραγματοποιηθῇ ἡ ἕνωσις, ἣν ἐθεώρει καὶ ἀπεκάλει μεγαλοφώνως τερατώδη.

—Ἂν ὁ Γιάκουμος ἦταν καλὸς ἄνθρωπος, δὲν θὰ ἐτολμοῦσα νὰ ἐπέμβω, εἶπεν ὁ παππᾶς εἰς τὴν Ἀννουσώ· ξεύρω ὅμως τί ὑποκείμενο εἶνε καὶ γιατί τὸν θέλει ὁ πατέρας σου, ὁπού τόνε συμβουλεύει ὁ Συνέσιος γιὰ τὰ τέλη του. Ἡ ζωή σου μὲ τὸν Γιάκουμο θὰ εἶνε σωστὸς θάνατος καὶ ἡ ἕνωσις αὐτὴ πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ. Ἄφησε νὰ μιλήσω ἀκόμα τοῦ πατέρα σου.

Καὶ ὁ παππᾶ-Δημήτρης ὡμίλησε τοῦ Μανάρα προσπαθῶν νὰ τοῦ δείξῃ πόσον ἐκεῖνο ποῦ μελετᾷ εἶνε ἄδικον καὶ ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ δεσμεύῃ τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον. ἂς εἶνε καὶ παιδί του, ὅταν μάλιστα ἡ σκέψις τοῦ παιδιοῦ εἶνε ἡ μόνη ὀρθή. Ὁ Μανάρας ἐστενοχωρήθη, διότι καὶ ἀκουσίως του ἐσέβετο τὸν παππᾶ-Δημήτρην, ἀντέταξεν ὅμως εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του ἀπόλυτον ἄρνησιν, εἰπὼν «πῶς ξεύρει αὐτὸς τί κάμνει καὶ πῶς ἐσυνήθισε νὰ τὸν ἀκοῦνε 'ς τὸ σπίτι του». Ἦσαν πολὺ ἰσχυροὶ οἱ δεσμοί, οἱ ἑνοῦντες αὐτὸν μὲ τὸν Συνέσιον καὶ τὸν Γιάκουμον· αἱ συμβουλαὶ μάλιστα τοῦ πρώτου ἦσαν ἔναυλοι εἰς τὰς ἀκοάς του καὶ αἱ στρεβλαί του ἰδέαι, αἵτινες εἶχον τὴν ὄψιν τῆς ἀληθείας. πολὺ ἐπενήργουν ἐπ' αὐτοῦ, τοὐλάχιστον πρὸς τὸ παρόν. Ἔφυγε δυσηρεστημένος ὁ παππᾶ-Δημήτρης καὶ συνεβούλευσε τὴν Ἀννουσὼ νὰ ὑπομένῃ καὶ νὰ ἐπιμένῃ.

Ὁ δὲ Μανάρας. ἀφοῦ συνεζήτησε μὲ τὸν Γιάκουμον, ἐζήτησε τελειωτικὴν ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν κόρην του, ἥτις ἀπήντησεν ὅτι, παρὰ νὰ πάρῃ τὸν Γιάκουμον, προτιμᾷ νὰ μείνῃ ἀνύπανδρη ἢ καὶ εἰς Μοναστῆρι νὰ κλεισθῇ. Ὁ Μανάρας ὠργίσθη καὶ ἠκολούθησε σκηνὴ βιαία, συνέπεια τῆς ὁποίας ἦτο νὰ κλείσῃ ὁ πατέρας τὴν κόρην εἰς τὸ διαμέρισμά της. ἀπειλήσας φοβερὰ πράγματα, ἂν ἡ μητέρα ἤθελεν εὐκολύνῃ

τὴν δραπέτευσίν της, καὶ ἐπρόσθεσεν ὅτι δὲν θὰ τὴν ἠλευθέρωνε, παρὰ διὰ νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸν Γιάκουμον. Οἱ φόβοι ὅμως τοῦ Μανάρα ἦσαν μάταιοι. Αἱ γυναῖκες, ὅσον καὶ ἂν ἐπέμενον εἰς τὴν ἰδέαν των. θὰ ἐπροτιμοῦσαν νὰ ὑποφέρουν παρὰ νὰ προδοῦν εἰς οἱονδήποτε σκάνδαλον.

Ἔμαθεν ὁ Συνέσιος τὰ διατρέξαντα καὶ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ παππᾶ-Δημήτρη εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ εἶπεν, ὅτι εἰς πρώτην

ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡ ΓΗΜΑ ΔΗΜΑΓΩΓΩΝ ! . . .

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΔΕΛΦΩΘΕΙΣΑ ΜΕ ΔΗΜΟΚΟΠΟΝ ΤΩΝ ΤΡΙΟΔΩΝ

συνάντησίν του μὲ τὸν Δεσπότην θὰ τὸν κατήγγελλεν ὅτι ἀναμιγνύεται σκανδαλωδῶς εἰς ὑποθέσεις κοσμικάς, ἐνῷ χρέος του εἶνε ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχὴ καὶ νὰ συνιστᾷ εἰς τὰ παιδιὰ ὑπακοὴν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ὄχι νὰ τοὺς ἐμπνέῃ στασιαστικὰς ἰδέας. Ἔλεγεν ὅμως ταῦτα μακρόθεν, ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, διότι δὲν θὰ ἐτόλμα ν' ἀντικρύσῃ τὸν παππᾶ-Δημήτρην.

VIII

Ὁ καιρὸς ἐν τούτοις προχωρεῖ καὶ καθ' ὅσον οὗτος προβαίνει, εἰς τὸν ὁρίζοντα φαίνονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κάτι ὡσὰν μαῦρα, μικρὰ ἀκόμη, σύννεφα, προάγγελα σοβαρῶν, πιθανῶς, πραγμάτων. Ὁ Συνέσιος ἐξακολουθεῖ τρίτην ἤδη φορὰν νὰ διευθύνῃ τὸ σκάφος τὸ ὁποῖον τοῦ ἐνεπιστεύθη ἡ δεσποτικὴ εὔνοια, κατὰ τὸ δοκοῦν, χωρὶς οὐδέποτε νὰ συμβουλεύεται οὔτε ναυκλήρους, οὔτε πλοηγούς, οὔτε κανένα. Συμβούλους ἔχει τὸν ἰδικόν του νοῦν καὶ τὴν ἰδικήν του καρδίαν καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, τοὺς φίλους καὶ ὑποστηρικτάς του. Ἡ πολιτεία του ὅμως αὐτὴ καὶ οἱ τρόποι του ἐγέννησαν τὴν ἀναπόφευκτον ἀντίδρασιν. Τὸ χωρίον σχεδὸν ὅλον, συγκινηθὲν ἐκ τῶν θαρραλέων ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ ἰατροῦ Νικίου, ἀποκαλύψεων αἵτινες ἔρριψαν πλειότερον φῶς εἰς τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τοῦ Συνεσίου, ἔλαβεν ἐχθρικὴν σχεδὸν στάσιν κατ' αὐτοῦ, πρόθυμον τώρα, ἂν ἤθελε δεξιῶς ὑποκινηθῇ, νὰ προβῇ καὶ εἰς ἐπίθεσιν. Ὁ Συνέσιος ἐγνώριζε τὰς ἐνεργείας τῶν ἐχθρῶν του, προησθάνετο τὴν ὑποβόσκουσαν τρικυμίαν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν ἀντιμετωπίσῃ προσποιούμενος ἀπάθειαν. Τὰ πράγματα εἶχον οὕτως, ὅτε ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων, ὠδήγησεν εἰς τὴν σκηνὴν νέα πρόσωπα.

Ἐπλησίαζεν ἡ ἐτησία πανήγυρις τῆς Μονῆς καὶ ὁ Συνέσιος ἡτοιμάζετο νὰ τὴν ἑορτάσῃ μεγαλοπρεπέστερον ἢ ἄλλοτε, καὶ διότι ὁ ἱεράρχης ὑπεσχέθη νὰ τιμήσῃ τὴν ἑορτὴν μὲ τὴν παρουσίαν του, καὶ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν τὸν πτοοῦν αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐχθρῶν του. Ἐχθρὸς καὶ περιφρονητὴς

πάσης ἁπλότητος, ὁπουδήποτε καὶ ἂν τὴν ἀπήντα, θερμὸς δὲ ὀπαδὸς καὶ ἐραστὴς διάπυρος παντὸς εἴδους ψιμυθίου, ἤλπιζεν — ὡς τοῦ συνέβη πολλάκις — μὲ τὴν καινουργῆ του στολήν, μὲ ὅλον τὸ θράσος τοῦ ὄγκου του καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ φίλου του ἱεράρχου, νὰ ἐπιβληθῇ καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἁπλουστέρους, τουτέστιν εἰς τὴν πλειονότητα.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς, ἡτοιμάζετο, ὀλίγον ἀργότερα, καὶ ἄλλη πανήγυρις, κοσμικὴ αὐτή, πανήγυρις συγκινοῦσα καὶ συνταράσσουσα, πλειότερον πάσης ἄλλης, πόλεις καὶ χωρία, φέρουσα εἰς συνάφειαν τὰ κάτω μὲ τὰ ἄνω στρώματα, ἀλλὰ καὶ δημιουργοῦσα, διὰ τῆς δημοκοπίας, ἔχθρας καὶ μίση καὶ διαιρέσεις, φερούσας εἰς ἀναστάτωσιν κοινωνίας ὁλοκλήρους. Εἶνε ἓν ἀπαίσιον, ἐν πολλοῖς, ἀνθρωποσυνακάτεμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν λείπει ἔστιν ὅτε καὶ ἡ καλὴ ὄψις. *Εἶνε ἡ ἐλευθερία, ἀδελφωθεῖσα μὲ δημοκόπον τῶν τριόδων, κρατοῦντα ποτήριον ῥητινίτου.*

Οἱ δημαγωγοὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων μένουσιν οἱ αὐτοί, ἡ δὲ πολιτικὴ παλαίστρα εἶνε ἐκείνη, εἰς ἣν κατέρχονται ὅλων τῶν μέτρων καὶ ὅλων τῶν σταθμῶν αἱ δυνάμεις, ἠθικαὶ καὶ σωματικαί, καὶ ὅλων τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν αἱ συνειδήσεις. Κωμικοτραγικὸν πανδαιμόνιον, ὅπου οἱ δημαγωγοὶ παίζουσι τὸ σπουδαιότερον μέρος. Ῥήτορες, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐγλωττοι, σύρουσι κατόπιν αὐτῶν τὰ εὐαπάτητα πλήθη, τὸ πλεῖστον διὰ σοφισμάτων, συμβαίνει δὲ οὐχὶ σπανίως, ἐκεῖ *ὅπου δὲν ἰσχύει ὁ λόγος, νὰ ἐμφανίζεται ἐπίκουρος ἡ μαγκοῦρα,* τῆς ὁποίας ἡ ἐπιβλητικὴ εὐγλωττία δὲν κατορθώνει ὀλίγα.

Ταῦτα πανταχοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον θορυβωδῆ, ἐκφραστικὰ καὶ ἐκτεταμένα, σχετικῶς μὲ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀγῶνος.

Μία τοιαύτη πανήγυρις ἐν μικρογραφίᾳ ἡτοιμάζετο εἰς τὴν χώραν. Ἀνεμένοντο δημοτικαὶ ἐκλογαὶ καὶ ὁ Συνέσιος ἤρχισε νὰ ἐνεργῇ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ μὲ ὅλα του τὰ μέσα κατὰ τοῦ νέου ὑποψηφίου δημάρχου, ὅστις ἦτο ἐχθρός του ἀμείλικτος καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὁποίου θὰ ἔφερεν — ὡς ἐφοβεῖτο — τὴν πτῶσίν του καὶ τὴν ἐκδίωξίν του ἐκ τῆς Μονῆς. Δὲν ἤθελεν ὅμως καὶ νὰ φαίνεται ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἔβαλεν εἰς χρῆσιν ὅλην τὴν ὑποκριτικήν του τέχνην διὰ νὰ κρύπτεται. Οἱ ἀντίπαλοι ὅμως δὲν ἠπατῶντο· τὸν ἤξευραν καὶ ἀπὸ ἄλλην φορὰν καὶ δὲν ἐδυσκολεύθησαν καὶ τώρα νὰ μάθουν τί ἐνεργεῖ καὶ τί μηχανᾶται.

Ὁ ὑποψήφιος Πάνης, ὁ ἐκ τῶν διωκτῶν τοῦ Συνεσίου, νέος ἀνήρ, ἀρτίας μορφώσεως, εὐκατάστατος καὶ ῥέκτης, ἤνωσεν εἰς ἑαυτὸν ὅλα τὰ προσόντα καὶ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, ὅσαι φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ἐπιτυχίαν, ἐνῷ ὁ ἀντίπαλός του, ἀνὴρ συμπαθής, ἀλλ' ὄχι τόσον ἰσχυρός, δὲν ἐφαίνετο ἔχων ἀρκούσας δυνάμεις ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς ἐκεῖνον. Ἐνήργει οὐχ ἧττον μὲ δραστηριότητα καὶ ἡ πάλη προεμηνύετο ζωηρά, ὅπως εἶνε ὅλοι οἱ τοιούτου εἴδους ἀγῶνες, ὅπου τὰ διαμαχόμενα μέρη οὐδενὸς ῥείδονται μέσου, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον θεμιτοῦ, ἵνα ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των.

Ὑποστηρικτὴν θερμόν, πλήρη σθένους καὶ μὲ ἀξίαν καὶ ἱκανότητα οὐχὶ συνήθη, εἶχεν ὁ ὑποψήφιος Πάνης τὸν νομομαθῆ Νέλλην, τὸν ἐπικληθέντα ὑπὸ τῶν εὐφυολόγων Σατανέλλην, ἐπίθετον τὸ ὁποῖον καὶ ὁ ἴδιος παρεδέχετο. Προικισμένος μὲ πολλὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα δῶρα καί, πιθανῶς, μέλλουσα πολιτικὴ ἐπισημότης, ὁ Νέλλης, ὁ δικαιῶν σήμερον ἐν πολλοῖς τὸ ἐπίθετόν του, ἦτο αἰσθηματίας ἄλλοτε, εἰς χρόνους παρωχημένους, καὶ εἶχε τότε μίαν συστολὴν καὶ μίαν ἀφέλειαν ὅλως παιδικήν, ἥτις προσέθετε πολὺ εἰς τὸ ἑλκυστικὸν ἐξωτερικόν του. Ἀλλὰ πλανηθεὶς ἐπὶ μακρὸν ἀνὰ τὰς σκολιὰς ἀτραποὺς τῆς πολυδαιδάλου πολιτικῆς, ἐγένετο ψυχρός, τολμηρός, ἐν ἀνάγκῃ, μέχρις αὐθαδείας, συγχρόνως δὲ ἀπέκτησε μίαν εὐγλωττίαν πείθουσαν καὶ τοῦ πνεύματος τὸ ἀγχίστροφον καὶ τὴν ἀκαμψίαν ἐκείνην, ἥτις ἀπατᾷ πολλάκις καὶ τὸν νουνεχέστερον. Καὶ βεβυθισμένος ὅμως καθὼς ἦτο μέχρι λαιμοῦ εἰς τὰ γαργαλιστικὰ νάματα τῆς πολιτικῆς, ἐπανήρχετο, οὐχ ἧττον, κατὰ διαλείμματα, εἰς τὰ πρῶτα ἔτη καὶ εἰς τὰ πρῶτα αἰσθήματα καὶ βλέπων, μετὰ πόνου, τί ἀπώλεσε καὶ εἰς στιγμὰς συγγνωστῆς ἀδυναμίας, ἠσθάνετο παρηγορίαν τινά, ζητῶν νὰ συγκρατήσῃ τὴν οἰχομένην νεότητα «χερσί τε ποσί τε», μὲ ὅλας δηλαδὴ τὰς σοφιστείας τῆς τέχνης, μὲ ὅλας τὰς μυραλοιφὰς «*non plus ultra*» τῶν σοφῶν καὶ πολυωνύμων ἐφευρετῶν, τῶν κερδοσκοπούντων εἰς βάρος πάσης ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας.

Ὁ Νέλλης λοιπὸν ἐτάχθη πάνοπλος παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὑποψηφίου Πάνη, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλων περὶ τῆς νίκης, ἣν ὅμως ἐνόει νὰ προοιμιάσῃ διὰ τῆς ἐξώσεως ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Συνεσίου, οὗ εἶχε χρηματίσῃ φίλος ἄλλοτε καὶ τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν ἱστορίαν. Ὁ Συνέσιος ἔμαθεν ὅλα ταῦτα καὶ ἠσθάνετο κρύφιον τρόμον, ἂν καὶ ἐπετηδεύετο ἀπάθειαν καὶ τόλμην.

Ἕνα πρωὶ εὑρίσκομεν τὸν Συνέσιον εἰς τὸ ἰδιαίτερόν του δωμάτιον, καθήμενον ἐπὶ μαλακοῦ σοφᾶ, χωρὶς ῥάσον καὶ μὲ συρτὰς ἐμβάδας, ἔχοντα καθημένους ἀπέναντί του δύο χωρικούς. Ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης, ἐνώπιόν του, εὑρίσκεται βιβλίον ἀνοικτὸν γεμᾶτον ἀριθμούς.

— Ἔχω κ' ἐγὼ ἔξοδα, Ζουγᾶνε, καὶ πρέπει νὰ πάρω τὸ μπαντίκι στὴ διορία, ἔλεγεν ὁ ἡγούμενος.

— Εἶχα κ' ἐγὼ πολλὰ βάρητα, ἅγιε 'γούμενε, καὶ νὰ μ' ἀπαντέχῃς ἀκόμα νά 'ῃς καλὴν ψυχή! εἶπεν ὁ χωρικός. Κριθάρι σκεδὸ δὲν ἐκάμαμε καὶ φασούλια μόνι τριάντα νάποι ἐπῆρα· κάμε τὸ ψυχικό σου νὰ μὲ καρτερέῃς.

— Ἐγὼ κάνω εὐκολίες, ἀντέλεξεν ὁ ἡγούμενος, μὰ σεῖς δὲ μ' ἀκοῦτε μένα.

— Ὅσο γιὰ μένα, κάνω ὅ,τι περνᾷ 'πὸ τὸ χέρι μου, ἀπήντησεν ὁ χωρικός.

— Γιὰ τὸ κλεῖσμ' αὐτὸ μοῦ δίνουν ἑξῆντα δραχμὲς κ' ἐγὼ στό 'χω γιὰ σαράντα· τὸ ξέρεις, Ζουγᾶνε ;

— Τὸ ξέρω καὶ σοῦ 'χαριστῶ, καὶ ὅ,τι μπορῶ κ' ἐγώ. . .

— Δὲ μου λές. Ζουγᾶνε, ἠρώτησεν ὁ ἡγούμενος, τί δουλειὲς ἔχεις μὲ τὸ Νέλλη καὶ μιλοῦσες τὶς προάλλες μιὰ ὥρα μαζί του ;

— Ὁ Νέλλης μοῦ ὑποσκεύεται νὰ μοῦ γλυτώσῃ τὸ γυιό μου τὸ Μουχάλη ἀπ' τὰ στρατιωτικά· αὐτὸ εἶνε, ἅγιε 'γούμενε.

— Καὶ τί σοῦ ζήτηξενε ; γιατὶ ἀφτὸς δὲ δουλεύει χάρισμα.

— Τίβοτ' ἄλλο, παρὲ νὰ ψηφίσω τὸν Πάνη.

— Καὶ σὺ τί τοῦ 'πες ;

— Τοῦ 'πα πῶς δὲ μπορῶ νὰ μήν τονε ψηφίσω, ἀφοῦ ὁ πατέρας του πάντα μ' ἐβοήθησε στὴν ἀνάγκη μου.

— Κι ἂν ἐγὼ σου χαρίσω ὅλο τὸ μπαντίκι, δὲ γυρίζεις μαζί μου ;

— Δὲ μπορῶ, ἅγιε 'γούμενε. Ἐκεῖνο ποῦ μπορῶ εἶνε νὰ ψηφίσω καὶ τὰ δυὸ μέρη γιὰ τὸ χατῆρί σου, πρᾶμα ποῦ δὲν τό 'καμα ποτέ μου.

Ὁ Συνέσιος καὶ τοῦτο τὸ ἐθεώρησε κατόρθωμα καὶ ἐφυλάχθη νὰ μὴ ὀργισθῇ.

— Νὰ σὲ πιστέψω, Ζουγᾶνε ;

— Δυὸ λόγια δὲν ἔχω ἅγιε 'γούμενε. Μὰ γιὰ τὸ μπαντίκι νὰ μὲ περιμένῃς.

Καὶ ὁ χωρικὸς ἐσηκώθη.

— Καλὸ βράδυ, ἅγιε 'γούμενε.

— Στὸ καλό, Ζουγᾶνε, καὶ τὸ νοῦ σου.

Ὁ χωρικὸς ἐξῆλθε χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ.

— Ἂν δὲ μᾶς γελάσῃ ὁ Ζουγάνης, Ἀθανᾶ, κέρδος εἶνε κι' αὐτό· πέρνομ' ἕναν ψῆφο τοῦ Πάνη.

— Εἶνε σωστὸς ἄνθρωπος ὁ Ζουγάνης· εἶπεν ὁ Ἀθανᾶς.

— Ἀμὲ στὴ γειτονιά σου τί γίνεται ;

— Κατὰ πῶς ποῦ σοῦ 'πα, ὁ Φάβας λέει, ἂν τοῦ δώκῃς τὸ μεγάλο κλεῖσμα στὰ Λιβαδάκια, θὰ μαυρίσῃ τὸν Πάνη.

— Καλά· πέ του νἄρθῃ νὰ μιλήσωμε. Ἀμὲ δὲ μοῦ λές, οἱ Κασαροὶ ἐνεργοῦνε ;

— Αἴ, αὐτοὶ εἶνε ξεσπαθωμένοι γιὰ τὸν Πάνη.

— Μὰ γι' αὐτὸ καὶ ὁ Μανάρας δὲν πρέπει ποτὲ νὰ δώκῃ τὴν κόρη του στὸ Μῆτρο.

— Ναί, μὰ τἀδέρφια του λένε πῶς θά τηνε πάρουνε καὶ χωρὶς τὴ θέληση τοῦ Μανάρα.

— Ἔτζι αἴ ; θὰ τὸ διοῦμ' αὐτό. Ὡς τόσο ἐσὺ κάνε ὅ,τι μπορεῖς.

— Ὅσο γι' αὐτό, μένε ἥσυχος.

Καὶ ὁ Ἀθανᾶς ἐσηκώθη νὰ φύγῃ.

— Μὴν ξεχάσῃς, Ἀθανᾶ, τὰ πράματα ποῦ σοῦ παράγγειλα. Ὁ Δεσπότης ἔρχεται τὴν Κυριακὴ καὶ τὰ θέλει.

Ὁ χωρικὸς ἐξῆλθε καὶ ὁ Συνέσιος, ἀφοῦ ἐξήτασε μερικοὺς λογαριασμούς, ἐκάλεσε τὸν Ἀμβρόσιον.

— Κύτταξε, Ἀμβρόσιε, τοῦ εἶπε, τὰ πιπίνια μὴν τύχῃ καὶ τὰ πειράξῃ κανείς.

— Ποιὸς θὰ τὰ πειράξῃ ; εἶπεν ὁ Ἀμβρόσιος.

— Καὶ τὸ Σάββατο νὰ εἶν' ἕτοιμα ὅλα καθὼς καὶ τὰ κοτόπουλα.

— Πολὺ καλά.

— Θὰ εἶνε καμμιὰ δωδεκαριὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ λείψῃ τίποτα.

— Ἀλήθεια, ἐψὲς ὁ Νεκτάριος ἐζήτηξεν ἕνα πιπίνι, μὰ δὲν τοῦ 'δωκα, εἶπε μειδιῶν ὁ Ἀμβρόσιος.

— Ὁ φαγᾶς! εἶπε μὲ θυμὸν ὁ Συνέσιος. Τίποτα νὰ μὴ δώκῃς· πρόσεξε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη θόρυβος ἔξω καὶ ποδοβολητὸς ζώων καὶ ὁ Ἀμβρόσιος ἔκυψεν ἐκ τοῦ παραθύρου.

— Ποιὸς εἶνε ; ἠρώτησεν ὁ Συνέσιος.

— Εἶνε ὁ Πάνης καὶ ὁ Νέλλης, εἶπεν ὁ Ἀμβρόσιος χαμηλοφώνως καὶ ὡσὰν φοβούμενος· ἔχουν καὶ συνοδία.

Ὁ Συνέσιος ἐσκυθρώπασεν. Ἀπέλυσε τὸν Ἀμβρόσιον καὶ ἔσπευσε νὰ κλεισθῇ εἰς τὸ γραφεῖον, διὰ νὰ μὴ συναντηθῇ μὲ τοὺς μισητοὺς ξένους, τοὺς ὁποίους δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἰδῇ μὲ ἀπάθειαν. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀποφύγῃ τὴν συνάντησιν, ἥτις παρ' ὀλίγον ν' ἀποβῇ τραγική.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁ Συνέσιος ἐξῆλθεν εἰς τὸν συνήθη περίπατον παρὰ τὰ ἀλώνια, μᾶλλον γιὰ νὰ μυρισθῇ τίποτα, νὰ ἰδῇ, νὰ ὠτακουστήσῃ, ἂν εὕρῃ συνηγμένον κόσμον, καθὼς τὸ ἔκαμνε συχνά, ὅτε ἀπροσδοκήτως εἶδε τὸν Πάνην καὶ τὸν Νέλλην καθημένους εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ καφενείου καὶ συνομιλοῦντας μὲ χωρικούς, ἕνας τῶν ὁποίων ἦτο φίλος τοῦ ἡγουμένου. Τὸν ἐπείραξεν αὐτὸ πολύ, θέλων δὲ καὶ νὰ δείξῃ τὸ σύνηθες θράσος του, ἐπλησίασε κ' ἐκάλεσε τὸν γνώριμόν του χωρικὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὁ χωρικὸς ἐσυμβουλεύθη μὲ τὸ βλέμμα τὸν Πάνην, ὅστις τοῦ εἶπε μεγαλοφώνως νὰ καθίσῃ καὶ νὰ μὴ ἀκούσῃ κανένα. Ὁ Συνέσιος ἠρυθρίασε καὶ στραφεὶς πρὸς παρατυχόντα χωρικόν, εἶπε, δεικνύων τὸν Πάνην·

— Μωρὲ μοῦτρα γιὰ δήμαρχος !

Εἰς τὴν αὐθάδη, τὴν ὑβριστικὴν ἀποστροφὴν τοῦ Συνεσίου, ὁ Πάνης ἐγερθεὶς αὐτοστιγμεί, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν ῥάβδον ὑψωμένην. Τὸν εἶχε πάρῃ ὁ θυμὸς καὶ θὰ ἔπληττε σκληρὰ τὸν Συνέσιον, ἂν, ἐπεμβὰς ὁ Νέλλης καὶ κάποιος τῶν χωρικῶν, δὲν τὸν ἀνεχαίτιζαν. Ὁ Συνέσιος, ὅστις δὲν ἐπερίμενε τὴν ἐπίθεσιν, ἔφυγεν ἔντρομος καὶ ἔσπευσε νὰ κλεισθῇ ἐντὸς τῆς Μονῆς. Ἦτο αὐθάδης καὶ δειλὸς συγχρόνως καὶ ἐπί τινα ὥραν ἐνόμισε πῶς τὸν κυνηγοῦν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ θυμὸς τοῦ Πάνη κατέπεσε καὶ μετεμελήθη διὰ τὴν παραφοράν του. — Δὲν ἔπρεπε νὰ καταδεχθῇ, εἶπεν, ἐνῷ τινὲς τῶν παρισταμένων δυσηρεστήθησαν διότι «δὲν τοῦ τὴν κατέφερε».

Ὁ Συνέσιος, μετὰ τὴν σκηνὴν αὐτήν, ἐπροφυλάσσετο, ἐνῷ τὸ κατὰ τοῦ Πάνη καὶ τῶν ὁμοφρόνων μῖσός του ἔλαβεν ἔτι πλείονα ἔντασιν.

IX

Ὁ Μανάρας ἐν τούτοις ἐνήργει δραστηρίως καὶ μὲ ζῆλον ὑπέρμετρον ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Πάνη καὶ κατὰ τοῦ τελευταίου, πρὸ πάντων διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν φίλον του Συνέσιον, μεθ' οὗ κοινὰ συμφέροντα τὸν συνέδεον. Ἠμέλησε καὶ αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις του καὶ περιήρχετο τὸ χωρίον, ἡμέραν καὶ νύκτα, κατηχῶν καὶ προσηλυτίζων ὅσους ἠδύνατο, διότι ἐφρόνει, ὡς τὸν ἐβεβαίωσεν ὁ Συνέσιος, ὅτι ἡ ἧττα τοῦ Πάνη, ὄχι μόνον θὰ ἦτο ἠθικὴ νίκη τοῦ Συνεσίου καὶ τῶν φίλων του, ἀλλὰ θὰ τὸν ἔκαμνεν ἰσχυρότερον καὶ θὰ τὸν ἐστερέωνεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν θέσιν του, ἀγαθόν, τοῦ ὁποίου τὰ ὀφέλη θὰ συνεμερίζετο καὶ ὁ Μανάρας ἐκ τῶν πρώτων. Ὅθεν, ἀφωσιωμένος ὅλος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἠμέλησε καὶ αὐτὰ τὰ οἰκιακά του, ἐφαίνετο λησμονήσας καὶ τὴν κόρην του αὐτὴν καὶ τὰς ἰδέας της, εἰπὼν μόνον ἐπιτακτικῶς εἰς τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἀφίνει μὲν τὴν κόρην του ἐλευθέραν περιορισμῶν, ἀλλὰ νὰ προσέξουν καλά, νὰ μὴ κάμουν τίποτε παρὰ τὴν θέλησίν του, διότι θὰ ἐγίνετο θηρίον.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ Ἀννουσὼ ἐτήκετο μὴ βλέπουσα τὸν Μῆτρον, ἀγωνιζόμενον καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν του ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου Πάνη. Μίαν ἡμέραν μόνον, καθ' ἣν ὁ Μανάρας ἔλειπεν εἰς τὴν χώραν, συνηντήθησαν οἱ δύο νέοι εἰς τὸ περιβόλι τοῦ τελευταίου. Ἐκεῖ ὠμίλησαν τὴν ἀφελῆ γλῶσσαν δύο καρδιῶν ἀδόλων, γεμάτων ἀπὸ ἕνα πάθος ἀγνόν, τὸ ὁποῖον ὁ χρόνος καὶ αἱ περιπέτειαι ἐνισχύουν μᾶλλον ἀντὶ νὰ τὸ ἀλλοιώσουν. Τὸ αἴσθημ' αὐτὸ ἦτο χαραγμένον βαθύτατα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τοῦ βουνοῦ μὲ τὴν ἄφθαρτον σμίλην τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα ἠσθάνοντο μέσα των καὶ ἤτις τοὺς ἐθέρμαινε καὶ τοὺς ἐνίσχυε.

Ἐνῷ ὅμως ὁ Μῆτρος ἦτο ὅλος χαρὰ ἀκούων τοὺς ὅρκους τῆς Ἀννουσὼς καὶ βλέπων ζωντανόν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ βαθὺ αὐτῆς αἴσθημα, ἐκείνη ἦτο σκυθρωπή, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἐκεῖνον τὴν λύπην της. Ἦτο δὲ σκυθρωπὴ ἡ πτωχὴ κόρη, διότι εἶχε τὸν πατέρα της ἐναντίον εἰς τὴν ἕνωσιν αὐτήν, ἐναντίον εἰς τὴν εὐτυχίαν της καὶ διότι μὲ ὅλον τὸ βαθύ της αἴσθημα πρὸς τὸν Μῆτρον, δὲν ἤθελεν, ἠσθάνετο ὅτι δὲν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ φανῇ παρήκοος εἰς τὸν γεννήτορά της, τὸν ὁποῖον ἀπὸ παιδὶ ἐσυνήθισε νὰ σέβεται, μὲ ὅλα τὰ ἄδικα τὰ ὁποῖα ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ, μ' ὅλας τὰς στρεβλάς του ἰδέας. Ἀνεκοίνωσε τὰς σκέψεις της πρὸς τὸν Μῆτρον.

— Γιατί, Μῆτρο, νὰ μὴν εἶνε τὰ πράματα καθὼς τὰ θέμε ;

— Ναί, Ἀννουσώ, εἶπεν ὁ Μῆτρος· μὰ εἶνε πάλι σωστὸ νὰ δυστυχήσουνε δυὸ ποῦ ἀγαπᾷ ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε, γιατί τὸ θέλει ἕνας ;

— Αὐτὸς ὅμως ὁ ἕνας εἶνε γονιός.

— Γονιὸς ποῦ κρένει ἄδικα, εἶπεν ὁ Μῆτρος.

— Μὰ ἐκεῖνος θαρρεῖ πῶς ἔχει δίκηο, εἶπεν ἡ Ἀννουσώ. Νά 'ξερες, καϋμένε Μῆτρο, τί βάσανο ἔχω μέσα μου. . . . Μαζί σου εἶμαι στὴν Παράδεισο, μὰ σὰ συλλοϊστῶ, πῶς γιὰ νά 'μαι μαζί σου, πρέπει νὰ φύω ἀπ' τὸ σπίτι μας, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ γονιοῦ μου. . . .

Καὶ ἡ Ἀννουσὼ ἐδάκρυσε.

Ὁ Μῆτρος, ἂν καὶ συνεκινήθη, ὑπείκων ὅμως εἰς ἕνα ἔμφυτον ἐγωισμόν, εἶπε μὲ πικρίαν :

— Δὲν πειράζει, Ἀννουσώ, κάμε καθὼς ποῦ ξέρεις, ἐμένα μὴ μὲ συλλογᾶσαι.

— Αὐτὰ εἶνε σκληρὰ λόγια, Μῆτρο, κ' ἐγὼ δὲν τ' ἀξίζω, εἶπεν ἡ Ἀννουσὼ μ' ἕνα τόνον εἰλικρινείας, ὁποῦ ὁ Μῆτρος δὲν ἐκρατήθη.

— Νά, δὲν ξέρω κ' ἐγώ, Ἀννουσώ, τί λέω καμμιὰ φορά· μὰ σὰ θυμηθῶ πῶς μπορεῖς νὰ πάρῃς τὸ Γιά. . . .

Δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ τελειώσῃ καὶ τὸν ἐπλησίασε, ὡς διὰ νὰ προφυλαχθῇ κατ' ἀοράτου ἐχθροῦ.

— Δὲ σοῦ 'πα πῶς καλλίτερα σκοτώνομαι παρὰ νὰ πάρω αὐτὸν ποῦ λές ;

— Ἄκουσε, Ἀννουσώ, εἶπεν ὁ Μῆτρος ἀποφασιστικῶς. Θὲς νὰ μ' ἀκούσῃς ;

—'Ακούω, Μῆτρο.

— Εἶπες πῶς δὲ θὲς νὰ φύγῃς μοναχή σου ἀπὸ τὸ σπίτι ;

— Δὲν τὸ θέλω, Μῆτρο.

— Νὰ τὸ λοιπὸ τί θὰ γενῇ. Θὰ ῥωτηχθῇ ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ πατέρας σου, καὶ σὰ δὲ θελήσῃ νὰ παρθοῦμε, θὰ κάμω τρόπο μαζὶ μὲ τὰδέρφια μου νὰ σὲ κλέψωμε.

— Καὶ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο, σὰ νά 'φυγα μοναχή μου ; εἶπεν ἡ 'Αννουσώ, ἐνῷ ἡ καρδία της ἔπαλλεν ἀπὸ δύο ἀντίθετα αἰσθήματα, ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς πραγματοποιήσεως τόσον ποθητοῦ ὀνείρου καὶ ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν, ἣν συνεπάγεται ἕνα τοιοῦτο πραξικόπημα. Δὲ θά 'ναι σὰ νὰ τὰ συμφωνήσαμε μαζί ;

—Ὄχι, 'Αννουσώ, γιατὶ ἐμεῖς θὰ σὲ πάρωμε μὲ τὸ ζόρι. Ὕστερα, ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ, εἶπεν ὁ Μῆτρος παραφόρως, καλλίτερά 'χω νὰ μὴ ζῶ, παρὰ νὰ σὲ χάσω καὶ... θὰ κάμω ὅ,τι μπορῶ. Ἔχε γειά, δὲ θέλω ν' ἀκούσω. εἶπεν ἰδὼν τὴν 'Αννουσὼ ἑτοιμαζομένην κάτι νὰ εἴπῃ. — Ἔχε γειά....

Τὸ ἱερατικὸν στοιχεῖον κατέχει ὅσον μεγάλη τόσον καὶ δικαιολογημένη συγκίνησις. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ὅλων κροτοῦν, εἰς διαφόρους τόνους, ἄπαυστα, παράφωνα, σπασμωδικά, θὰ ἔλεγες φοβισμένα. 'Αναμένεται ὁ ἱεράρχης, ὁ Δεσπότης, ὁ ποιμήν, ἐρχόμενος νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ πνευματικόν του ποίμνιον, νὰ τὸ καθοδηγήσῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν, ἂν ἐξέκλινε, νὰ διορθώσῃ τὰ χρήζοντα διορθώσεως, νὰ ἐπανορθώσῃ γενόμενα, τυχόν, ἀδικήματα, νὰ παρηγορήσῃ, νὰ ἐνισχύσῃ κλονιζομένους... Ἡ ἀποστολή του εἶνε μεγάλη, ἱερὰ καὶ τὴν ἐπιχειρεῖ βεβαίως μὲ τὸν ἔρωτα ἐκεῖνον, τὸν ἔμφυτον εἰς τὰς χρηστὰς συνειδήσεις. Πρὸ παντὸς τὸν ἐνδιαφέρει ἡ κατάστασις τῆς Μονῆς καὶ ἡ τύχη τοῦ Συνεσίου, ὃν εὐνοεῖ, παρ' ὅλας τὰς ἐναντίον του κατακραυγάς, ἃς, ἄλλως, θεωρεῖ ὑπερβολικὰς καὶ ὡς ἐμπνεύσεις προσωπικῶν παθῶν μᾶλλον ἢ ἀληθείας. Αὐτὰ λέγει, αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει, ἂν καὶ πολλοὶ ἄλλοτε, ἰδίως δὲ ὁ ἰατρὸς Νικίας, τοῦ ἔδειξαν ἁπτὰ πράγματα, τοῦ ἔδωσαν ψηλαφητὰς ἀποδείξεις τῆς ἀνεπαρκείας, ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, τοῦ Συνεσίου. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἐν τούτοις εἶνε πολὺ πλέον ἀνήσυχος ἢ ἄλλοτε. Εἰς τὸν κατὰ τοῦ Συνεσίου ἀγῶνα προσετέθησαν δύο ἰσχυροί, ἀμείλικτοι ἀντίπαλοί του, ὁ Πάνης καὶ ὁ Νέλλης, οἵτινες ἐκήρυξαν, ἐβροντοφώνησαν ὅτι θὰ πλήξουν εἰς τὰ καίρια, μέχρις ὁριστικοῦ ἀποτελέσματος. Καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν ὅμως ἀντιπάλων τοῦ Πάνη, πολλοὶ δὲν ἠγάπων τὸν Συνέσιον. Ὁ Πάνης μάλιστα, ἀνὴρ ἐλευθερόστομος καὶ ὁρμητικός, πολλάκις τὸν ἐστηλίτευσε δημοσίᾳ καὶ τώρα θὰ ἐπεθύμει τὴν ἀπομάκρυνσίν του. Καὶ ὁ ἱεράρχης ἤκουσε τὰς διακηρύξεις καὶ τὰς φωνὰς αὐτὰς καί, ὡς ἔξυπνος ἄνθρωπος, δὲν ὑπετίμησε τὴν σημασίαν των, ὡς γνωρίζων ἐκ πείρας ὅτι προήρχοντο ἀπὸ στόματα ἀνθρώπων μὴ ὀπισθοχωρούντων εὔκολα. Καὶ διὰ τοῦτο ἦτο ἀνήσυχος. Τὸν Συνέσιον τὸν ἠγάπα, οὐχὶ βεβαίως ἀπὸ κακίαν, ἢ σκοπίμως διὰ νὰ βλάψῃ τὸν τόπον· ἀλλ' ἀπὸ μίαν ἐπιείκειαν ἔνοχον, τὴν ὁποίαν πολλοὶ δεικνύουν ἀπερίσκεπτα καὶ μὲ ἐλαφρὰν τὴν συνείδησιν· τὸν ἠγάπα λοιπόν, εἶχε δὲ κατορθώσῃ ἕως τώρα νὰ τὸν ἐπιβάλῃ καὶ εἰς τὴν Μονὴν καὶ εἰς τὸν τόπον· νὰ ἡττηθῇ δὲ τώρα δὲν ἤθελε καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀνθρώπους, οἵτινες ἦσαν καὶ πολιτικοί του ἀντίπαλοι· διότι ὁ ἱεράρχης εἶχεν ἰδιαιτέραν ἀδυναμίαν εἰς τὴν πολιτικήν, τὸν μεγάλον αὐτὸν κοινωνικὸν μοχλόν, ὅστις ἀποβαίνει λίαν χρήσιμος εἰς τὸν γνωρίζοντα νὰ τὸν χειρίζεται δεξιῶς καὶ ὅταν πρέπει.

Ὅθεν, ὅταν ἀπεβιβάσθη καὶ διέσχισε τὴν πλατεῖαν, ἥτις συνέχεται μὲ τὴν ἀποβάθραν, ἐχρειάσθη ὅλην τὴν ψυχικήν του δύναμιν διὰ νὰ φανῇ γαλήνιος, διὰ μὴ δείξῃ ὅ,τι ἐκρύπτετο μέσα του. Ὑψηλός, λευκογένειος, μὲ τὸν ἐπὶ τοῦ εὐρέος στήθους του λάμποντα σταυρόν, ἐβάδιζε μεγαλοπρεπῶς, μὲ τόλμην, μοιράζων ἐδῶ κ' ἐκεῖ εὐλογίας εἰς τοὺς παρισταμένους, ἐνῷ τὰ χείλη του ἐκινοῦντο, προφέροντα προφανῶς εὐχάς. Οἱ φίλοι του καί τινες ἐκ τοῦ πλήθους ἀπονήρευτοι, προσερχόμενοι ἠσπάζοντο τὴν χεῖρά του, ἐθεάθησαν δὲ καὶ δύο τρεῖς, οἵτινες τοῦ ἔστρεψαν ἀποτόμως τὰ νῶτα ἢ ἀπῆλθον ἵνα μὴ συναντήσουν τὸ βλέμμα του· ἦσαν ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον ἀφορμὰς νὰ μὴ πιστεύουν οὔτε εἰς τοὺς λόγους οὔτε εἰς τοὺς τρόπους του. Ὁ ἱεράρχης τὸ ἀντελήφθη, ἔδειξεν ὅμως ἀπάθειαν, καὶ μόνον τὰ χείλη του ὡσὰν νὰ ἐκινήθησαν ταχύτερα. Κάποιος στραβισμός, ὁσάκις ἐκίνει τὰ χείλη, προσέδιδεν εἰς τὸ στόμα του κυνικὴν ἔκφρασιν, ἐνῷ τὸ ἐξωτερικόν του ὅλον ἐδείκνυεν ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, πολιτισμένον καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.

Ὅταν ἐπλησίασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπιτρόπου, ἥτις ὡρίσθη ὡς κατάλυμά του, τὰ πολυάριθμα ῥάσα συνωθοῦντο δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἐμπρὸς ὀπίσω, ἵνα δείξωσι τὸν ζῆλόν των. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον αἰτήσεις νὰ κάμουν, ἐπιθυμίας νὰ προβάλουν καὶ τὸν ἠτένιζον κατὰ πρόσωπον, ζητοῦντες νὰ προκαλέσωσι τὴν εὐμενῆ προσοχήν του. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱεράρχου δὲν ἐξέφραζε τίποτε ἰδιαίτερον καὶ τὸ βλέμμα του ἐπλανᾶτο ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ ὑπηκόου μὲ μίαν ἔκφρασιν ἁπλῆς περιεργείας, ἐνῷ τὰ δάκτυλα τῆς δεξιᾶς χειρὸς δὲν ἔπαυον διασταυρούμενα εἰς σχῆμα εὐλογίας.

Μόλις εἰσελθών, ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἔμενε παρὰ τῷ Ἐπιτρόπῳ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, μόνον δὲ τὴν μεθεπομένην θὰ μετέβαινεν εἰς τὴν Μονήν. Μετὰ τὸ πρόγευμα, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸ ἱερατεῖον ὅλον. περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκ τῶν πρώτων ἦτο ὁ Συνέσιος, ὅστις ὅμως διετάχθη ν' ἀπέλθῃ εὐθὺς εἰς τὴν ἕδραν του, ἵνα παρασκευάσῃ τὰ τῆς ὑποδοχῆς.

Τὴν ἐπιοῦσαν, εὐθὺς μετὰ τὸν πρωϊνὸν καφὲν ἀνηγγέλθησαν εἰς τὸν ἱεράρχην οἱ κ. κ. Πάνης καὶ Νέλλης. Ἐφλέγοντο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐξηγηθῶσι μετ' αὐτοῦ μίαν ὥραν ἀρχήτερα. Ὁ ἱεράρχης προησθάνετο τὴν ἐπίσκεψιν, τὴν ὡσφραίνετο καὶ ὅσον τὴν ἀπεστρέφετο, τόσον καὶ ἐπεθύμει, καὶ διότι ἦτο μαχητὴς πολυμήχανος καὶ δὲν τὸν ἐπτόουν αἱ ἐπιθέσεις, καὶ διότι ἤθελε νὰ μάθῃ μέχρι τίνος σημείου ἦσαν σπρωγμένα τὰ πράγματα — σχετικῶς μὲ τὸν Συνέσιον — καὶ τί εἶχε νὰ φοβῆται.

Ὅταν οἱ δύο ἐπισκέπται εἰσῆλθον, τὸ πρόσωπον τοῦ ἱεράρχου ἐγένετο ἱλαρόν, ἐφωτίσθη, θὰ ἔλεγες, ἀπὸ μίαν χαρὰν ἀπροσδόκητον, ἀπὸ μίαν ἀνυπόκριτον εὐχαρίστησιν... Ἠγέρθη εὐθὺς ἐκ τῆς ἕδρας του· οἱ ξένοι τὸν προσηγόρευσαν. ἀσπασθέντες τὴν χεῖρά του καὶ ἐκάθισαν ἀμφότεροι εἰς τὰ ὑποδειχθέντα εἰς αὐτοὺς θρανία, ἐνῷ ὁ ἱεράρχης ἐβυθίζετο καὶ αὐτὸς ἐντὸς τῆς μαλακῆς του ἕδρας, ἐπίτηδες παρασκευασθείσης.

— Καλὸ στους ! καλὸ στους ! σᾶς ἐπερίμενα· ἤξευρα πῶς θὰ ἤρχεσθε, εἶπεν, ἐνῷ ἔπαιζε μὲ τὸ μακρόν του κομβοσχοίνιον.

— Τὸ χρέος μας, πανιερώτατε, εἶπεν ὁ Πάνης.

— Καὶ ὁ πόθος νὰ σᾶς ἴδωμεν ἐκ τοῦ πλησίον, ἐπρόσθεσεν ὁ Νέλλης μὲ τόνον εὐλαβείας, φαινομένης ἀπροσποιήτου.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ. Καὶ τί νέα ; νέα δηλαδὴ ὀπωσοῦν σοβαρά, ἐνδιαφέροντα, διότι σεῖς δὲν εἶσθε δι' ἀργολογίας, αἴτινες, ἔχουν καὶ αὐταὶ τὴν ὥραν των, δὲν σᾶς λέγω. ἀλλά . . . μά . . .

Καὶ ὁ ἱεράρχης δὲν εὕρισκε λέξεις νὰ συνεχίσῃ τὴν σκέψιν του.

—'Αλλὰ σεῖς, πανιερώτατε, διέκοψεν ὁ Πάνης, θὰ ἔχετε νέα καὶ ἀπὸ σᾶς πρέπει νὰ μάθωμεν.

— Μὰ ὄχι· τοὐλάχιστον ὁ κ. Νέλλης εἶνε πάντοτε ἐπίσης καλὰ πληροφορημένος, ὅπως καὶ οἱ ἐκ τῆς πρωτευούσης.

— Ἐννοεῖτε τὴν πολιτικήν, πανιερώτατε, εἶπεν ὁ Νέλλης.

[Ἕπεται τὸ τέλος] Π. Ἀειωτης